

Praha 2012

Stručné shrnutí věcného obsahu zprávy

Materiál podává informaci jak o změně působnosti správních orgánů v oblasti pobytu cizinců na území České republiky, tak o změnách v návratové politice. Současně mapuje problematiku migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011 s porovnáním některých profilových ukazatelů s úrovní roku 2010, případně let předcházejících a přináší základní analýzu migračních trendů. Vzhledem ke svému obsahu je využitelný jako výchozí podklad pro specifikaci potřeb České republiky v oblasti migrace.

Ze skutečností uvedených v materiálu vyplývá, že migračně - bezpečnostní situaci v České republice lze hodnotit jako stabilní.

1. Nejdůležitější statistické ukazatele za rok 2011

Přeshraniční pohyb na vnější schengenské hranici

Na vnější schengenské hranici ČR (tedy na mezinárodních letištích) bylo v roce 2011 odbaveno v obou směrech 6,2 milionů osob.

Ve stejném období, v souladu s ustanovením § 9 zákona o pobytu cizinců, byl policií odepřen vstup na vnější schengenské hranici České republiky 359 osobám, což je o 26 osob (tj. +7,8 %) více než v roce předcházejícím. Nejčastěji byl vstup odepřen státním příslušníkem Ruska (72 osob), Turecka (65 osob), Mongolska (19 osob), Ukrajiny (16 osob) a 18 uprchlíkům, kteří nedisponovali platným vízem.

Vyřízení zastupitelských úřadů České republiky

Zastupitelské úřady České republiky v roce 2011 přijaly 590 813 žádostí o vízum a udělily, resp. vyznačily 567 443 víz, tj. o 41 162 víz více než v roce 2010. Nejvyšší počet víz byl v uvedeném roce udělen, resp. vyznačen na ZÚ Moskva, ZÚ Kyjev, Generálním konzulátu Jekatěrinburg, Generálním konzulátu Doněck a Generálním konzulátu Sankt Peterburg.

Řízení o udělení víza a povolení k pobytu na území České republiky

Nejvíce žádosti o **krátkodobé vízum** v roce 2011 podávali státní příslušníci Ruska (počet žádostí 340 989; uděleno víz 338 120); Ukrajiny (počet žádostí 104 708; uděleno víz 102 280); Turecka (počet žádostí 17 452; uděleno víz 16 524).

Na celkovém počtu podaných žádostí o **dlouhodobé vízum** se nejvíce podíleli státní příslušníci Ruska (počet žádostí 4 264; uděleno víz 2 149), Spojených států amerických (počet žádostí 3 075; uděleno víz 2 718) a Ukrajiny (počet žádostí 1 795; uděleno víz 626).

V roce 2011 bylo státními příslušníky třetích zemí podáno celkem 13 711 žádostí o udělení **povolení k dlouhodobému pobytu**. O povolení k dlouhodobému pobytu požádalo nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (3 134 žádostí; uděleno 1 408 povolení), Ruska (2 804 žádostí; uděleno 951 povolení) a Vietnamu (1 659 žádostí; uděleno 719 povolení).

V uvedeném roce bylo Ministerstvu vnitra ze strany občanů třetích zemí podáno dalších 65 118 žádostí o **prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu** a 11 376 žádostí o **změnu účelu dlouhodobého pobytu**. Žádosti o **prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu** podávali zejména státní příslušníci Ukrajiny (30 276 žádostí; 15 631 kladných rozhodnutí), Vietnamu (10 124 žádostí; 5 784 kladných rozhodnutí) a Ruska (7 772 žádostí; 2 480 kladných rozhodnutí). Žádosti o **udělení povolení k dlouhodobému pobytu za jiným účelem** z více než tři čtvrtin podali státní příslušníci Ukrajiny (8 622 žádostí; 3 740 kladných rozhodnutí), Ruska (519 žádostí; 205 kladných rozhodnutí) a Vietnamu (453 žádostí; 292 rozhodnutí).

V roce 2011 požádalo 12 527 občanů EU o **vydání potvrzení o přechodném pobytu** a 3 050 rodinných příslušníků občanů EU o **udělení povolení k přechodnému pobytu**. Nejčastěji o **vydání potvrzení o přechodném pobytu občana EU** žádali státní příslušníci Slovenska (5 987 žádostí; vydáno 4 909 potvrzení), Německa (2 028 žádostí; vydáno 1 521 potvrzení) a Polska (832 žádostí; vydáno 683 potvrzení). Nejvíce žádostí o **udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU** podali státní příslušníci Ukrajiny (859 žádostí; uděleno 401 povolení), Ruska (289 žádostí; uděleno 153 povolení) a Spojených států amerických (239 žádostí; uděleno 160 povolení).

V roce 2011 bylo Ministerstvem vnitra přijato celkem 16 271 žádostí o **povolení k trvalému pobytu**. Nejvíce žádostí o povolení k trvalému pobytu podali státní příslušníci Ukrajiny (6 930 žádostí; uděleno 3 818 povolení), Slovenska (2 717 žádostí; uděleno 2 257 povolení) a Vietnamu (1 531 žádostí; uděleno 1 033 povolení).

Cizinci s povoleným pobytem na území České republiky

Ke dni 31.12. 2011 bylo evidováno v informačním systému CIS 403 709 cizinců s povoleným pobytem na území České republiky, z toho bylo 198 675 cizinců v rámci trvalého pobytu a 205 034 cizinců v kategorii přechodného pobytu (jedná se o přechodný pobyt na vízum k pobytu nad 90 dnů, dlouhodobý pobyt a přechodný pobyt občanů Evropské unie). K uvedenému datu je dočasně uveden nižší počet cizinců pobývajících na území České republiky než tomu bylo na konci roku 2010 (-21 592 osob). Tento výrazný pokles je způsoben mimo jiné tím, že v těchto dočasných statistických datech nejsou vykazovány počty cizinců, kteří pobývají na území České republiky v případech řízení o navazující pobyt cizinců, kdy je řízení delší dobu neukončené a Průkaz o povolení k pobytu má ukončenou platnost. U těchto cizinců je v informačním systému CIS uveden stav pobytu „požadovaný“ a nejsou zahrnuti do statistik o počtech cizinců se stavem pobytu „povolený, realizovaný, příp. správní řízení“. (Jedná se o odlišný postup při evidování údajů při řízení o žádostech o udělení pobytu na pracovištích OAMP.)

Největší zastoupení v obou kategoriích pobytu měli, stejně jako v minulých letech, státní příslušníci Ukrajiny (104 179 osob), Slovenska (81 245 osob), Vietnamu (55 006 osob). Tato skutečnost se odráží i ve statistikách ekonomických aktivit cizinců na území České republiky.

Ekonomické aktivity cizinců v České republice

Dle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí bylo ke dni 31. 12. 2011 v České republice evidováno celkem 217 862 platných povolení k zaměstnání, informačních karet, zelených karet, modrých karet a cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání. Uvedených dokladů bylo o 2 495 více, než ke stejnému dni roku 2010.

Platných povolení k zaměstnání bylo k uvedenému dni vydáno 36 640, tzv. informačních karet cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání, ale jejich zaměstnavatel má informační povinnost vůči úřadu práce, bylo 26 510, tzv. informačních karet občanů EU/EHP nebo Švýcarska bylo 154 560, 148 zelených karet a 4 modré karty.

Tradičně nejvyšší zastoupení na našem trhu práce měli státní příslušníci Slovenska (106 425 osob), Ukrajiny (35 250 osob), Polska (19 718 osob), Bulharska (7 007 osob) a Rumunska (6 372 osob). Prvních pět státních příslušností tvořilo cca 80,0 % z celkového počtu. Ze třetích států se ve statistikách umístili v TOP 10 státní příslušníci Ruska (3 931 osob), Mongolska (2 827 osob), Vietnamu (2 776 osob) a Moldavska (2 643 osob).

Ke konci roku 2011 evidovalo Ministerstvo průmyslu a obchodu 93 059 (+2 076) podnikatelů cizinců; registrováno bylo na cizince 105 119 živností (+3 690). Z uvedeného vyplývá, že oproti roku 2010 se počet evidovaných podnikatelů - cizinců a na ně registrovaných živností zvýšil (z důvodu ekonomické krize mnozí cizinci změnilí účel pobytu ze zaměstnání na podnikání).

Mezi podnikateli - cizinci bylo v České republice nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (33 700 osob), Vietnamu (29 369 osob) a Slovenska (11 406 osob). Rovněž i zde zůstalo zastoupení v TOP 3 stejné jako v letech přecházejících.

Žadatelé o mezinárodní ochranu v České republice

V roce 2011 v České republice o udělení mezinárodní ochrany požádalo celkem 756 osob. Celkový počet žadatelů se meziročně snížil o 9,2 % a tak i v tomto roce pokračoval dlouhodobý trend jeho poklesu. Počet žádostí o mezinárodní ochranu evidovaný v roce 2011 byl vůbec nejnižší v historii České republiky. Na rozdíl od předchozích let se však tempo poklesu v roce 2011 zpomalilo; meziroční pokles byl výrazně nižší (celkový počet žadatelů se snížil o 77 osob).

Hlavními zdrojovými zeměmi žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2011 byly Ukrajina (152 žadatelů), Bělorusko (71 žadatelů), Rusko (47 žadatelů), Vietnam (46 žadatelů) a Mongolsko (41 žadatelů). Těchto pět státních příslušností podalo téměř polovinu všech žádostí (47 %).

V České republice byl azyl udělen v 113 případech. Nejčastěji, stejně jako v minulých letech, byl azyl udělen státním příslušníkům Myanmaru (23 žadatelů). S odstupem následovali státní příslušníci Ruska (18 žadatelů) a Uzbekistánu (15 žadatelů).

Doplňkovou ochranu Ministerstvo vnitra ve stejném roce udělilo 270 žadatelům. Tato forma ochrany byla nejčastěji udělena státním příslušníkům Kazachstánu (110 osob), dále následovaly osoby bez státní příslušnosti (53), státní příslušníci Běloruska (30 osob), Kuby (12 osob) a Sýrie (9 osob). Doplnková ochrana byla prodloužena ve 188 případech. Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Iráku (44 osob), Běloruska (36 osob) a Uzbekistánu (23 osob).

Státní občanství

V roce 2011 bylo uděleno státní občanství České republiky 1 414 cizincům (údaj nezahrnuje státní občany Slovenské republiky), z toho se jednalo v 88 případech o osoby, kterým byla v České republice udělena mezinárodní ochrana formou azylu.

Udělením nabylo státní občanství České republiky nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (500 osob), Polska (198 osob) a Vietnamu (86 osob). Udělením či prohlášením nabylo státní občanství České republiky 378 slovenských občanů.

Nelegální migrace v České republice

Od vstupu České republiky do schengenského prostoru, resp. od roku 2008, jsou sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území České republiky:

1. **nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR** - v této kategorii jsou sledovány osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť) České republiky. Pod pojmem osoby rozumíme cizince a občany ČR.
2. **nelegální pobyt** - v této kategorii jsou vykazováni cizinci zjištěni na území České republiky, včetně tranzitního prostoru na letištích, kteří porušují zákonem předepsané podmínky pro pobyt. Pod pojmem osoby rozumíme v této kategorii cizince.

Při porovnání roku 2010 s rokem 2011 můžeme konstatovat, že došlo k nárůstu počtu osob, které byly zjištěny při nelegální migraci na území České republiky. Celkem bylo odhaleno 3 360 osob. Z uvedeného počtu bylo 80 osob (tj. 2,4 %) zjištěno při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR a 3 280 osob (tj. 97,6 %) při nelegálním pobytu.

V souvislosti s nelegální migrací přes vnější schengenskou hranici bylo nejvíce zadrženo státních příslušníků Uzbekistánu (11 osob), Kazachstánu (9 osob) a Ukrajiny (6 osob). V kategorii nelegální migrace - nelegální pobyt bylo již tradičně registrováno nejvíce státních příslušníků Ukrajiny (1 123 osob). S odstupem následovali státní příslušníci Ruska (346 osob) a Vietnamu (341 osob).

Opakovaně bylo v souvislosti s nelegální migrací v České republice zjištěno 302 osob. Nejčastěji se jednalo, mezi cizinci ze třetích zemí, o státní příslušníky Ukrajiny (127 osob), Vietnamu (42 osob) a Mongolska (21 osob).

V hodnoceném roce bylo odhaleno 179 osob, které při nelegální migraci na území České republiky použily neregulérní cestovní doklad, tj. padělaný, pozměněný nebo tzv. cizí. Tyto osoby se na celkovém počtu osob zjištěných při nelegální migraci podílely 5,6 %.

Při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici použilo neregulérní cestovní doklad 36 osob; nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (6 osob), Arménie (5 osob) Albánie (4 osoby). Při nelegálním pobytu se prokázalo neregulérním cestovním dokladem 143 osob; nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (61 osob), Vietnamu (21 osob) a Moldavska (17 osob).

U některých osob bylo zachyceno i více cestovních dokladů. Celkem se jednalo o 189 kusů, z toho 37 dokladů při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici a 152 dokladů při nelegálním pobytu.

Nečastěji byly v uvedeném roce zjišťovány při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici doklady Ukrajiny (5 dokladů), Polska (4 doklady) a Itálie (4 doklady). Při nelegálním pobytu se jednalo o doklady Rumunska (45 dokladů), Litvy (23 dokladů) a Slovenska (22 dokladů).

Kontrolní činnost

V roce 2011 bylo útvary **Služby cizinecké policie PČR** realizováno cca 170 tisíc pobytových kontrol, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány. Kromě pravidelných kontrol ve vytipovaných objektech prováděla namátkové kontroly zaměřené na dopravní prostředky, vytipované vlakové spoje a akce orientované na přístupové komunikace ke státním hranicím s cílem předcházet a zamezit nelegální migraci.

V roce 2011 bylo odbory cizinecké policie podle zákona č. 326/1999 Sb. řešeno celkem 24 444 přestupků a správních deliktů. V porovnání s rokem 2010 je vykázán pokles o 9 247 přestupků a správních deliktů (tj. -27,4 %). Blokové pokuty byly uloženy ve výši cca 17 milionů Kč.

Dle státních příslušností bylo nejvíce přestupků a správních deliktů evidováno u státních příslušníků Ukrajiny (6 671 přestupků), Vietnamu (3 463 přestupků) a Slovenska (1 918 přestupků).

V roce 2011 ukončily **kontrolní útvary úřadů práce** (od 1. 4. 2011 krajských poboček Úřadu práce ČR) celkem 13 492 kontrolních akcí zaměřených na dodržování zákona o zaměstnanosti, z toho 665 proběhlo u zaměstnavatelů, kteří zaměstnávali zahraniční pracovníky. Nejčastěji se na těchto kontrolách rovněž podílely oblastní inspektoráty práce (294 účastí), PČR Služba cizinecké policie (234 účastí) a celní úřady (91 účastí). Při těchto kontrolách bylo zkontrolováno 2 714 zahraničních pracovníků. Zjištěno bylo 1 487 porušení zákona o zaměstnanosti. Nejčastěji se jednalo o porušení ustanovení § 89 – cizinec neměl platné povolení k zaměstnání, platné povolení k pobytu nebo zelenou či modrou kartu. Za zjištěná porušení byly uloženy 104 pokuty. Porušení ustanovení § 87 – zaměstnavatel nesplnil svoji informační povinnost vůči krajské pobočce Úřadu práce ČR bylo sankcionováno ve 238 případech a právnických osobám byly uloženy sankce ve výši 1 102 050 Kč. Celkem bylo v oblasti kontrol zahraniční zaměstnanosti uloženo 355 pokut v celkové výši 8 905 250,- Kč.

Koordinace a spolupráce v oblasti boje s nelegálním zaměstnáváním cizinců je zajišťována prostřednictvím Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců, jehož gestorem je MPSV ČR.

Problematikou nucené práce a jiných forem vykořisťování se rovněž zabývá **PČR Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování**. V roce 2011 se v několika případech potvrdilo pracovní vykořisťování osob a pachatelé jsou šetřeni nebo stíháni pro trestný čin obchodování s lidmi podle § 168

odst. 2 písm. e), odst. 3 písm. a) nebo odst. 4 písm. c) trestního zákoníku. Vždy se jednalo o organizovanou skupinu pachatelů působící většinou v několika státech.

V roce 2011 byl realizován případ mezinárodně organizované zločinecké skupiny působící na území České republiky. Osoby podílející se na uvedené trestné činnosti jsou trestně stíhány pro zvlášť závažný zločin účasti na organizované zločinecké skupině dle § 361 odst. 1 trestního zákoníku, přečin napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky dle § 341 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákoníku dílem dokonáním, dílem ve stadiu pokusu (celkem 9 osob) a další jsou stíhány pro přečin napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky dle § 341 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákoníku spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny dle § 107 odst. 1 trestního zákoníku.

Živnostenské úřady v roce 2011 celkem provedly kontrolu 3 803 subjektů, z toho bylo 2 703 zahraničních fyzických osob a 1 100 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob.

Při 2 703 kontrolách zahraničních fyzických osob bylo zjištěno 1 686 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 538 600,- Kč, dále bylo v 634 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 25 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Při kontrolách 1 100 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob bylo zjištěno 654 porušení živnostenského zákona, za což byly uloženy pokuty ve výši 470 500,- Kč, dále bylo v 66 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 40 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti.

Kontroly zahraničních osob, jakož i dalších podnikatelských subjektů a případné jejich sankcionování za porušení právních předpisů má své opodstatnění a vede k postupnému zlepšení povědomí o povinnostech v rámci podnikání a tím i k dodržování právních předpisů ze strany těchto podnikatelů.

V roce 2011 provedly **celní úřady** samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány státní správy celkem 1 752 kontrol dodržování povinností stanovených zákonem o zaměstnanosti, při nichž bylo zkontrolováno 4 520 cizinců. Z celkového počtu zkontrolovaných cizinců vyslovily celní úřady u 1 229 osob důvodné podezření z výkonu nelegální práce dle § 5 zákona o zaměstnanosti. Z výše uvedeného celkového počtu provedených kontrol bylo v 702 případech konstatováno podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. V případě 71 kontrolovaných cizinců vzniklo podezření z porušení zákona o pobytu cizinců.

Kontrolní působnost v oblasti výrobků podléhajících spotřební dani byla zaměřena v největší míře na přepravu, skladování a prodej tabákových výrobků a lihovin. V komoditě tabákových výrobků bylo při kontrolách zjištěno celkem 529 případů podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů podíleli cizinci v 230 případech. V komoditě lihovin bylo zjištěno celkem 731 případů podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů podíleli cizinci ve 418 případech.

V rámci dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele zaměřené na kontrolu nabídky a prodeje zboží porušujícího práva duševního vlastnictví vzniklo u 551 cizince podezření z porušení příslušných právních předpisů (mj. zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů).

Během kontrol stánkového prodeje zjistili v roce 2011 celníci v osmi případech u vietnamských státních příslušníků také omamné a psychotropní látky. Zajištěno bylo celkem 55,59 g pervitinu a 508,3 g marihuany.

Dle ustanovení § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, mají pověřené celní orgány ve vymezených případech postavení policejních orgánů. V souladu s výše uvedeným ustanovením prováděly celní orgány prověřování trestných činů.

Správní vyhoštění a trest vyhoštění

V roce 2011 byl zaznamenán pokles počtu osob, kterým bylo vydáno **rozhodnutí o správním vyhoštění** (2 153 osob; tj. -354 osob). Důvodem pro snížení počtu osob, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění, je aplikace tzv. návratové směrnice. Převažujícími důvody pro toto opatření bylo porušování pobytového režimu (79,3 % z celkového počtu důvodů), porušení zákona o zaměstnanosti (8,0 %) a nerespektování rozhodnutí o správním vyhoštění (6,9 %). Nejvíce zastoupenou skupinou cizinců, kterým bylo uvedené rozhodnutí vydáno, byli státní příslušníci Ukrajiny (973 osob, tj. 45 % z celkového počtu cizinců, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění). Následovali státní příslušníci Vietnamu (280 osob) a Ruska (108 osob).

V návaznosti na návratovou směrnici byl zaveden od ledna 2011 institut **rozhodnutí o povinnosti opustit území** České republiky. Toto rozhodnutí bylo vydáno 194 osobám.

V roce 2011 uložily soudy v trestním řízení **trest vyhoštění** podle ustanovení § 80 zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění, jako trest samostatný nebo vedle jiného trestu 933 cizincům. Počet osob s uloženým trestem vyhoštění se oproti roku 2010 snížil o 11,9 % (tj. o -126 osob). Největší zastoupení měli státní příslušníci Ukrajiny (246 osob), Slovenska (207 osob) a Vietnamu (87 osob).

Trestně stíhaní cizinci

V roce 2011 bylo na území České republiky celkem objasněno 9 346 skutků, na kterých se podíleli cizí státní příslušníci, což tvoří 6,9 % podíl z celkového počtu objasněných skutků spáchaných všemi stíhanými osobami na území

České republiky. Podíl skutků, které spáchali cizinci, na celkovém počtu skutků spáchaných všemi osobami vzrostl v roce 2011 o 0,2 % oproti roku předchozímu.

Pro shora uvedené objasněné skutky bylo v roce 2011 trestně stíháno 7 473 cizinců. Oproti roku 2010 byl zaznamenán nárůst o 96 cizinců. Hodnota podílu cizinců na počtu trestně stíhaných osob nepatrně klesla (ze 6,6 % na 6,5 %). Nejsilnější skupinou mezi trestně stíhanými cizinci byli státní příslušníci Slovenska (3 070), Ukrajiny (1 101) a Vietnamu (814).

Dle druhu kriminality lze konstatovat, že v roce 2011 byli cizinci nejvíce stíháni pro trestné činy zahrnující kategorie zbývající kriminalita s počtem 1 887 cizinců (-37 cizinců oproti roku 2010, tj. -1,9 %), kategorie ostatní kriminální činy (1 726, +184, +11,9 %) a majetková kriminalita (1 674, -64, -3,7 %). Hranici převyšující tisíc stíhaných cizinců dále překročila s počtem 1 112 cizinců (-141 osob, -11,3 %) také hospodářská kriminalita a násilná kriminalita se s počtem 993 stíhaných cizinců (+154 osob, +18,4 %) této pomyslné hranici oproti roku 2010 ztatečně přiblížila. Nejmenší zastoupení stíhaných cizinců zaznamenala mravnostní kriminalita, pro kterou bylo stíháno 101 cizinců, tj. stejný počet jako v roce 2010.

Odsouzení cizinci

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo v průběhu roku 2011 pravomocně odsouzeno celkem 4 853 cizinců (jedná se o zvýšení počtu o 55 osob). Jejich podíl na celkovém počtu osob odsouzených v České republice zůstal na stejné úrovni jako v roce 2010, tj. na hodnotě 6,9 %. Zmíněný podíl koresponduje s podílem cizinců na celkovém počtu trestně stíhaných osob ve sledovaném roce.

Největší zastoupení mezi odsouzenými cizinci měli státní příslušníci Slovenska (2 014 osob), Ukrajiny (754 osob) a Vietnamu (558 osob).

2. Další informace obsažené ve zprávě

V roce 2011 bylo zahájeno **schengenské hodnocení České republiky**, tj. prověřování správného provádění schengenského *acquis* ve všech oblastech schengenské spolupráce. Hodnocení bylo započato odevzdáním odpovědí na otázky evaluačního dotazníku a prezentací hlavních změn po vstupu České republiky do Schengenu v roce 2007. Hlavní část hodnocení, spočívající v návštěvách expertních týmů, se uskutečnila v letech 2012 – 2013. V souvislosti s schengenským hodnocením zasedala také meziresortní **pracovní skupina Hodnocení Schengenu – Česká republika**. Dne 5. ledna 2011 vláda České republiky schválila usnesením č. 4 nový strategický materiál usměrňující členství České republiky v Schengenu - **Národní plán pro řízení ochrany státních hranic a správné provádění schengenského *acquis* 2011** (Národní schengenský plán 2011).

Důležitým nástrojem schengenské spolupráce je **Schengenský informační systém (SIS)**, který je využíván při hraničních kontrolách, registraci motorových vozidel, kontrolách osob apod. V roce 2011 schválily orgány Evropské komise změnu harmonogramu projektu Schengenského informačního systému (SIS II), podle kterého je dokončení projektu a následné spuštění systému SIS II plánováno na 29. března 2013.

Významnou roli při sledování migrace na území České republiky, včetně všech s ní spojených doprovodných jevů, má **Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci**. Po vstupu České republiky do schengenského prostoru se stalo nezastupitelným subjektem při vyhodnocování situace a koordinace spolupráce v oblasti migrace a ochrany státních hranic, a to zejména z důvodu jeho mezirezortního charakteru. Skutečnost, že jsou v Analytickém centru zastoupeny všechny rezorty zapojené do problematiky ochrany hranic a migrace, dává možnost operativní a rychlé reakce na vzniklé problémy napříč rezorty.

Výstupy tohoto meziresortního pracoviště jsou využitelné jako podklad pro řízení české migrační politiky i přijímání politických rozhodnutí v této oblasti. V průběhu roku 2011 Analytické centrum věnovalo pozornost monitoringu a analýze konkrétních aktuálních jevů (událostí), jež byly identifikovány jako rizikové či potenciálně problémové pro bezpečnostně-migrační situaci v České republice. Expertní skupinou v rámci Analytického centra bylo v druhé polovině roku 2011 řešeno nastavení projektu „Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné zaměstnance zahraničních investorů“, jenž je jedním z úkolů vyplývajících z vládou schválené Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro období 2012 - 2020.

Česká republika již čtvrtým rokem uplatňovala v praxi společnou **vízovou politiku** v rámci schengenské spolupráce, do které se plně zapojila dne 21. prosince 2007. Společná vízová politika upravuje krátkodobé pobyty občanů třetích zemí v rámci schengenského prostoru, což jsou pobyty v maximální délce 90 dnů. Co se týče dlouhodobých pobytů, tyto ponechává v kompetenci legislativ členských států, přičemž upravuje pouze volný pohyb osob s národními tituly opravňujícími k dlouhodobému pobytu.

Rok po nabytí účinnosti Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o Kodexu společenství o vízech (**Vízový kodex**), 5. dubna 2011, nabyla účinnosti jeho ustanovení, která dávají žadatelům o víza, příp. držitelům víz, **možnost podání žádosti o nové posouzení důvodů zamítnutí, zneplatnění či zrušení víza**. Česká republika tuto povinnost provedla novelou zákona o pobytu cizinců s účinností od 1. ledna 2011. Pro správnou aplikaci vízového kodexu byla současně s vízovým kodexem vytvořena příručka, která byla v roce 2011 na základě praktických zkušeností členských států modifikována.

Pokud jde o **vízovou politiku vůči třetím zemím**, zůstalo klíčovou prioritou České republiky v rámci Evropské unie zavedení bezvízového režimu se všemi zeměmi západního Balkánu. V roce 2011 se využíval nově zřízený monitorovací mechanismus pro kontrolu plnění kritérií i po zavedení bezvízového styku, jenž má předcházet případným migračním vlnám z tohoto regionu a jenž obsahuje systém varování. Jedinou zemí západního Balkánu, na kterou není aplikován bezvízový režim, je Kosovo.

Během roku 2011 byly nadále uspokojivě uplatňovány **dohody o zjednodušení vydávání krátkodobých víz** (dále jen „facilitační dohody“), přičemž paralelně probíhala jednání o novelizaci těchto dohod s Ruskem, Ukrajinou a Moldavskem, která by měla přinést zařazení dalších kategorií osob do režimu těchto ujednání a celkově přispět ke zjednodušení vízového režimu mezi Evropskou unií a těmito třemi zeměmi.

Dne 1. března 2011 nabyla účinnosti facilitační a readmisní dohoda Evropské unie s Gruzii. V prosinci 2011 Rada schválila mandáty pro sjednání facilitačních a readmisních dohod s Arménií a Ázerbájdžánem. Návrh vyjednávacího mandátu byl zaslán také Bělorusku. Evropská komise dojednala v prosinci 2011 text facilitační a readmisní dohody s Kapverdami.

V Úředním věstníku Evropské unie byla publikována dohoda mezi Evropskou unií a Brazílií o bezvízovém styku pro držitele diplomatických a služebních pasů. Obdobná dohoda **pro držitele obyčejných pasů** cestujících za obchodním či turistickým účelem byla na straně Evropské unie schválena, čeká se však na její přijetí na brazilské straně.

Negativní dopady na vízovou politiku Evropské unie přetrvaly v případě **Kanady**, která jako jediná třetí země v roce 2009 opětovně zavedla víza schengenskému státu, České republice. Významným cílem české zahraniční politiky proto zůstává znovuoobnovení bezvízového styku. O dosažení tohoto cíle česká strana ve spolupráci s Evropskou komisí a členskými státy usiluje na všech úrovních.

V rámci bilaterálních vztahů uzavřela Česká republika v březnu roku 2011 dohodu o bezvízovém styku pro držitele diplomatických pasů s Kazachstánem. Tato dohoda však vstoupí v platnost až po nabytí platnosti bilaterální readmisní dohody s Kazachstánem.

V roce 2011 došlo ze strany České republiky k jednostrannému omezení stávající dohody České republiky s Jemenem o bezvízovém styku pro držitele diplomatických a služebních pasů, a to pouze na držitele diplomatických pasů Jemenu. Podobný krok ze strany České republiky byl učiněn i ve vztahu k Mongolsku.

Česká republika rovněž uzavřela ujednání o zastupování v oblasti vydávání schengenských víz se Slovenskem, dle něhož Slovensko zastupuje Českou republiku v Keni, zatímco Česká republika reprezentuje Slovensko v Afghánistánu (po otevření vízového úseku), Alžírsku, Filipínách, Ghaně, Mongolsku a Pákistánu.

Nezastupitelnou roli v rámci konzulární spolupráce při vydávání schengenských víz představuje **Vízový informační systém**, který byl spuštěn dne 11. října 2011. Jedná se o elektronický databázový systém členských států EU/Schengenu, který obsahuje všechny relevantní údaje o žadatelích o víza, včetně biometrických údajů (zobrazení obličeje, otisky prstů). Vízový informační systém vnáší novou kvalitativní dimenzi do boje proti nelegální migraci a falšování identity; zefektivňuje řízení o udělení víza, neboť zastupitelské úřady jakéhokoli členského státu mají k dispozici kompletní „vízovou historii“ žadatele.

Zpráva popisuje **legislativní aktivity** vztahující se k novelám zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), v platném znění a zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů.

- **Zákon o pobytu cizinců** – legislativní aktivity byly prioritně zaměřeny na změny související s úpravou soudního řádu správního, nově přijatého zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, v souvislosti s přijetím zákona o zdravotních službách, zákona o specifických zdravotních službách a zákona o zdravotnické záchranné službě a v souvislosti se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů. Vedle toho byly provedeny změny dvou prováděcích vyhlášek k zákonu o pobytu cizinců.
- **Zákon o azylu** – změny zákona o azylu byly spjaty se změnami jiných předpisů, nejdůležitější změna souvisela s pokračováním řešení střetu azylového a extradičního řízení.
- **Zákon o zaměstnanosti** – novely zákona přinesly především zvýšení maximální výše pokuty, kterou lze za umožnění výkonu nelegální práce uložit právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě; dále bylo agenturám práce zakázáno dočasně přidělovat k uživatelům cizince, kterým bylo vydáno povolení k zaměstnání, čímž dochází k posílení přímého zaměstnávání s jasně určenou odpovědností zaměstnavatele; došlo ke změně definice nelegální práce, za kterou se výslovně považuje i umožnění výkonu práce cizincům nelegálně pobývajícím na území ČR; rovněž došlo k zavedení nových sankcí pro zaměstnavatele nelegálně pobývajících občanů třetích zemí a zavedení spoluodpovědnosti dalších subjektů.

Politika integrace reagovala na změny v migrační situaci. Zaměřila se na systematické monitorování a vyhodnocování situace a postavení cizinců v České republice jako podkladu pro zkvalitnění obsahu a distribuce integračních opatření. Zvýšil se důraz na realizaci integračních opatření v místech významného soustředění cizinců, spolupráci s regionální a lokální veřejnou správou a na rozšíření spektra subjektů podporujících integraci. Významně

byla posílena opatření ke zvýšení efektivity integračních opatření stejně jako rozsah informací ve vztahu k cizincům a pro cizince.

Jedním z nástrojů integrace na lokální úrovni jsou tzv. **emergentní projekty**, zaměřené na řešení aktuální či potencionální krizové situace ve městech s významným počtem cizinců a potenciálem vzniku napětí mezi cizinci a ostatními obyvateli měst. Významným aspektem těchto projektů je poskytnutí impulsu samosprávám měst k vytváření jejich vlastní integrační strategie. Realizovány byly v Havlíčkově Brodě a v městských částech hlavního města - v MČ Praha 12, 13 a 14.

Centra na podporu integrace cizinců v průběhu roku 2011 vyvíjela činnost v krajích Jihočeském, Jihomoravském, Karlovarském, Libereckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém a Zlínském. Jsou střediskem integračních aktivit v regionu a zajišťují poskytování informací, poradenství, kurzy češtiny a socio-kulturní orientace cizinců ve společnosti; přispívají k vytváření platformy pro spolupráci v oblasti integrace cizinců v regionu s cílem umožnit zapojení veškerých subjektů, které mohou přispět k úspěšné realizaci politiky integrace.

Účinná návratová politika je nezbytným předpokladem pro efektivní migrační politiku. Přestože Česká republika upřednostňuje dobrovolné návraty před nucenými, představují **readmisní smlouvy** jeden z předpokladů úspěšného boje s nelegální migrací a efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu. Jejich význam spočívá především v tom, že jsou stanovena přesná pravidla a lhůty pro ověřování totožnosti osob a následně pravidla pro postup při předání takové osoby, jakmile jsou splněny podmínky pro její zpětné předání dle vnitrostátních právních předpisů. Smlouvy pak dále obsahují další podmínky předávání osob, které celý tento proces zjednoduší a urychlí (např. stanovení důkazních prostředků, kterými se státní občanství států smluvních stran dokazuje, vystavování cestovních dokladů atd.), aby dotčené osoby byly omezeny na svobodě co nejkratší možnou dobu.

Na úseku sjednávání readmisních smluv vyvíjí Česká republika aktivity dvěma směry. Jednak se věnuje sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Komise Evropské unie při sjednávání komunitárních readmisních dohod s vybranými třetími státy.

Ministerstvem vnitra je rovněž dlouhodobě řešena **problematika dobrovolných návratů cizinců**. Problematika dobrovolných návratů je na národní úrovni upravena zákonem č. 326/1999 Sb., který v ustanovení §123a a následujících upravuje možnost cizince (státního příslušníka třetí země) o dobrovolný návrat požádat; dále je upravena zákonem č. 325/1999 Sb., kdy na základě ustanovení § 54a Ministerstvo vnitra může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem. V roce 2011 byla Správou uprchlických zařízení MV ČR realizována repatriace 60 osob; prostřednictvím kanceláře Mezinárodní organizace pro migraci bylo uskutečněno 207 dobrovolných návratů.

V rámci boje proti nelegální migraci na vnějších hranicích Evropské unie reprezentovaly mezinárodní spolupráci zejména aktivity zaštiťované **agenturou Frontex** (Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU), do kterých se zapojují nejen členské státy Evropské unie, ale rovněž státy uplatňující schengenské standardy. Hlavním gestorem za spolupráci s agenturou Frontex je Služba cizinecké policie PČR.

Za významné lze považovat **provádění společných pohraničních hlídek** na státních hranicích s Německem, Rakouskem, Slovenskem a Polskem. Pozornost policistů při společném výkonu služby s partnery ze sousedních zemí je soustředěna zejména na odhalování nelegální migrace, nedovoleného pobytu cizinců, odhalování, předcházení a zamezování přeshraniční trestné činnosti a trestné činnosti cizinců, odhalování neregulérních cestovních dokladů, veřejných listin nebo cenin a ochranu veřejného pořádku a bezpečnosti. Nezbytnost fungující spolupráce našich policistů se zahraničními partnery se odráží na výsledcích odborů cizinecké policie při odstraňování rizik souvisejících s nelegální migrací a potírání trestné činnosti v podmínkách schengenského systému.

S partnery sousedních zemí probíhá též výměna informací z oblasti nelegální migrace z celorepublikového hlediska, kterou za českou stranu zajišťuje Ředitelství služby cizinecké policie. Na velmi vysoké úrovni je spolupráce s německou stranou, a to především zásluhou styčného důstojníka Spolkové policie a pracovníků společného centra česko-německé policejní a celní spolupráce ve Schwandorfu. Výměna dat je nastavena také se slovenskými partnery; pravidelná spolupráce je navázána i s polskou stranou.

Mezinárodní a evropská spolupráce České republiky v širokém spektru migračních a souvisejících otázek rozvíjela v roce 2011 své hlavní směry zahájené v předchozích obdobích. V rámci vztahů se členskými zeměmi Evropské unie a Schengenu se komplementárně ke spolupráci na úrovni jednotlivých orgánů Evropské unie, včetně jejich agentur jako Frontex či Evropský azylový podpůrný úřad, dále soustředila na posílení praktické a operativní spolupráce ve všech aspektech migrace, azylu a ochrany státních hranic. Hlavní pozornost byla věnována spolupráci v rámci neformálního sdružení Konference generálních ředitelů imigračních služeb (GDISC) a regionální spolupráci ve formě Salcburského fóra a Visegrádské skupiny. Česká republika při realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi, především pak s Mezinárodní organizací pro migraci, Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik, Úřadem Vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky a Radou Evropy.

Ministerstvo vnitra, resp. odbor azylové a migrační politiky je od roku 2004 národním kontaktním místem Evropské migrační sítě v České republice (dále jen „EMN“). EMN byla zřízena za účelem vyhovění informačním potřebám institucí Společenství, úřadů a institucí členských států a rovněž široké veřejnosti v oblasti migrace a azylu. České národní kontaktní místo přispělo pravidelnou výroční zprávou k hodnocení naplňování Evropského paktu o přistěhovalectví a azylu a Stockholmského programu v roce 2011. Další výstupy EMN a aktuální informace, zejména z oblasti výzkumu migrační problematiky, jsou k dispozici na stránkách www.emncz.eu.

Lze konstatovat, že v roce 2011 došlo k zásadnímu vývoji na poli budování společného evropského azylového systému, rozběhlo se projednávání zásadních návrhů a došlo dokonce k přijetí návrhu na změnu kvalifikační směrnice; rovněž začal fungovat Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO). Vývoj v roce 2011 lze tak hodnotit jako pozitivní.

Významným prvkem v oblasti migrace jsou:

- Humanitární projekty, mezi které se řadí Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (MEDEVAC),
- Projekty zahraniční rozvojové pomoci,
- Projekty MV ČR zaměřené na specifické kategorie cizinců,
- Solidarita a řízení migračních toků.

Hodnocení zmíněných projektů je obsaženo v závěru Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011.

Obsah

I. ÚVOD	12
II. INSTITUCIONÁLNÍ A LEGISLATIVNÍ RÁMEC	14
II.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC	14
II.1.1 Ústřední orgány státní správy České republiky	14
II.1.2 Meziresortní orgány	19
II.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC	21
II.2.1 Zákon o pobytu cizinců	21
II.2.2 Zákon o azylu	24
II.2.3 Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)	24
III. VÍZOVÁ POLITIKA A PRAXE ČESKÉ REPUBLIKY	25
III.1. SMLUVNÍ VZTAHY	25
III.2 PRAKTICKÝ VÝKON	27
III.2.1 Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky	27
III.2.2 Systém VISAPPOINT	28
III.2.3 Vízový informační systém	28
III.2.4 Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2011	29
IV. SCHENGEN	30
IV.1 HODNOCENÍ SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE	30
IV.1.1 Příprava na schengenské hodnocení České republiky	30
IV.1.2 Situace na česko-německé vnitřní hranici	31
IV.1.3 Rozšíření schengenského prostoru	31
IV.1.4 Schengenský informační systém (SIS)	31
IV.2 VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE	32
IV.2.1 Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici	32
IV.2.2 Specifické jevy na vnější schengenské hranici	32
V. LEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE	34
V.1 DRUHY POBYTU	34
V.2 ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	36
V.2.1 Krátkodobé vízum	36
V.2.1.1 Ověřování pozvání	39
V.2.2 Dlouhodobé vízum	40
V.2.2.1 Žádosti o udělení dlouhodobého víza	40
V.2.2.2 Rozhodnutí ve věci udělení dlouhodobého víza	42
V.2.3 Povolení k dlouhodobému pobytu	43
V.2.3.1 Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu	43
V.2.3.2 Rozhodnutí ve věci udělení povolení k dlouhodobému pobytu	45
V.2.4 Přechodný pobyt občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků	47
V.2.4.1 Žádosti o vydání potvrzení či udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU	47
V.2.4.2 Rozhodnutí ve věci vydání potvrzení či udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU	48
V.2.5 Povolení k trvalému pobytu	49
V.2.5.1 Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu	49
V.2.5.2 Rozhodnutí ve věci udělení povolení k trvalému pobytu	50
V.2.6 Soudní přezkum cizineckých kauz	51
V.2.6.1 Negativní jevy spojené s legální migrací do České republiky	53
V.3 CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY	59
V.3.1 Celkem cizinci s povoleným pobytem v ČR	59
V.3.2 Přechodný pobyt na dlouhodobá víza, dlouhodobý pobyt a přechodný pobyt občanů Evropské unie	63
V.3.3 Trvalý pobyt	64
V.4 EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE	64
V.4.1 Zaměstnávání cizinců v ČR	65
V.4.1.1 Zelená karta	68
V.4.1.2 Modrá karta Evropské unie	70
V.4.1.3 Služba EURES	71
V.4.1.4 Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků	72
V.4.2 Podnikání cizinců v ČR	72
VI. INTEGRACE CIZINCŮ	74
VI.1 MINISTERSTVO VNITRA JAKO KOORDINÁTOR REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ	74
VI.2 AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ	78
VI.3 INTEGRACE AZYLANTŮ	99
VI.4 PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ	101

VII. STÁTNÍ OBČANSTVÍ	103
VIII. NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICE	104
VIII.1 TRENDY A ZPŮSOBY NELEGÁLNÍ MIGRACE	104
VIII.2 NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR	106
VIII.2.1 Nelegální migrace v ČR – celková situace	107
VIII.2.1.1 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici ČR	109
VIII.2.1.2 Nelegální migrace na území ČR – nelegální pobyt	110
VIII.2.2 Opakovaná zjištění při nelegální migraci	112
VIII.2.3 Použití neregulérních cestovních dokladů při nelegální migraci v ČR	113
VIII.2.4 Napomáhání k nelegální migraci	115
VIII.3 KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ	117
VIII.3.1 Kontrolní činnost PČR	117
VIII.3.2 Kontrolní činnost MPSV, resp. krajských poboček Úřadu práce ČR	120
VIII.3.3 Kontrolní činnost MPO, resp. živnostenských úřadů	124
VIII.3.4 Kontrolní činnost Celní správy ČR	125
VIII.3.5 Přestupky a správní delikty	128
VIII.3.6 Rozhodnutí o správním vyhoštění	128
VIII.3.6.1 Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění	130
VIII.3.7 Rozhodnutí o povinnosti opustit území	130
VIII.3.8 Trest vyhoštění uložený soudy	131
VIII.3.9 Tranzity pozemní cestou	131
VIII.3.10 Letecké tranzity dle Směrnice Rady č. 2003/110/ES	132
VIII.3.11 Zařízení pro zajištění cizinců na území České republiky	133
IX. READMISNÍ SMLOUVY A DOBROVOLNÉ NÁVRATY	135
IX.1 SMLUVNÍ VZTAHY	135
IX.2 PROVÁDĚNÍ READMISNÍCH SMLOUV	137
IX.2.1 Provádění readmisních smluv s sousedními státy	137
IX.2.2 Provádění readmisních smluv se sousedními státy	138
IX.2.3 Provádění průvozů dle readmisních dohod na základě žádostí jiných států	139
IX.3 DOBROVOLNÉ NÁVRATY	140
IX.3.1 Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	140
IX.3.2 Dobrovolné návraty zajišťované Mezinárodní organizací pro migraci	141
X. MEZINÁRODNÍ OCHRANA	144
X.1 ŽADATELÉ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU V ČESKÉ REPUBLICE	144
X.1.1 Počet žadatelů o mezinárodní ochranu	144
X.1.2 Řízení o udělení mezinárodní ochrany	149
X.1.3 Azylová zařízení na území České republiky	151
X.2 APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE	153
X.3 SPOLEČNÝ EVROPSKÝ AZYLOVÝ SYSTÉM	155
XI. TRESTNÁ ČINNOST CIZINCŮ	157
XI.1 TRESTNĚ STÍHANÍ CIZINCI	157
XI.2 ODSOUZENÍ CIZINCI	166
XII. SPECIFICKÉ PROJEKTY V OBLASTI MIGRACE A AZYLU	168
XII.1 HUMANITÁRNÍ PROJEKTY	168
XII.2 PROJEKTY ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÉ POMOCI	169
XII.3 PROJEKTY MV ČR ZAMĚŘENÉ NA SPECIFICKÉ KATEGORIE CIZINCŮ	172
XII.4 SOLIDARITA A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ	177
XIII. MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE A PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EVROPSKÉ UNIE	179
XIII.1 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY V OBLASTI MIGRACE	179
XIII.2 PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EU	182
XIII.2.1 Problematika migrace na úrovni EU	182
XIII.2.2 Oblast legální migrace	184
XIII.2.3 Situace v oblasti nelegální migrace v evropském měřítku	184
XIV. ZÁVĚR	187
ABECEDNÍ SEZNAM POUŽITÝCH ZKRATEK	191
TABULKOVÁ ČÁST	
SEZNAM PROJEKTŮ REALIZOVANÝCH V RÁMCI INTEGRACE CIZINCŮ	

I. Úvod

Předkládaná *Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* vypovídá o vývojových trendech v oblasti migrace cizinců v České republice v roce 2011 s porovnáním některých profilových ukazatelů s úrovní roku 2010, případně let předcházejících. Jejím cílem je podat souhrnnou informaci o problematice migrace a shrnout pozitiva a negativa vyplývající z aktuálních migračních pohybů. Vzhledem k tomu, že úspěšná integrace přímo podmiňuje prospěšnost a efektivitu migrace, zabývá se zpráva i touto problematikou. Autorem zprávy je Ministerstvo vnitra České republiky, které vedle vlastních poznatků vycházelo z informací a podkladů dalších ministerstev zabývajících se vybranými aspekty migrace.

Poslední roky se vyznačovaly stálým rozvojem unijních politik souvisejících s prostorem svobody, bezpečnosti a práva. Jejich význam byl potvrzen „*Stockholmským programem*“ i jeho „*Akčním plánem*“, jehož provádění tvoří v nejbližších pěti letech strategickou prioritu. Akční plán se týká oblastí jako migrace (legální migrace a integrace, azyl, nelegální migrace a navrácení), bezpečnosti (předcházení a boje proti terorismu a organizované trestné činnosti, policejní spolupráce) a řízení vnějších hranic (včetně vízové politiky), jakož i vnějšího rozměru těchto politik. Možnost zaujmout ambicióznější postup při řešení otázek, jež se týkají prostoru svobody, bezpečnosti a práva dává Evropské unii „*Lisabonská smlouva*“.

Vzhledem k tomu, že migrační politiky jsou v mnoha ohledech v rámci Evropské unie výrazně harmonizovány prostřednictvím evropského práva, má významný vliv na politiky vykonávané Českou republikou v oblasti migrace její členství v Evropské unii a účast v schengenském prostoru. Zrušení kontrol na vnitřních hranicích států Evropské unie pak podstatným způsobem ovlivňuje způsob ochrany území České republiky i ve vztahu k potírání nelegální migrace a klade zvýšené nároky na spolupráci členských států Evropské unie/Schengenu při ochraně jejich vnějších hranic. Při řízení legálního přistěhovalectví, včetně integrace cizinců pobývajících na jejím území, si Česká republika zachovává významný díl suverénního vlivu, ačkoliv i tato oblast migrační politiky směřuje k větší harmonizaci na úrovni Evropské unie. Česká republika prosazuje odpovědnou migrační politiku založenou na vyváženosti úspěšné integrace a potřebné imigrace. Považuje za důležité, aby politika v této oblasti byla schopna flexibilně reagovat na změny v migrační realitě Evropské unie. Vzhledem ke zřetelnému trendu propojování vnitřní a vnější bezpečnosti, usiluje o další posilování spolupráce se třetími zeměmi a mezinárodními organizacemi.

Rok 2011 přinesl podstatnou změnu v působnosti správních orgánů v oblasti pobytu cizinců na území České republiky. Přijetím zákona č. 427/2010 Sb.¹ byla ke dni 1. 1. 2011 z působnosti Policie České republiky převedena na Ministerstvo vnitra agenda dlouhodobých víz a došlo i k dřívějšímu převzetí agendy týkající se vydávání povolení k dlouhodobým pobytům cizincům z tzv. třetích států a agendy přechodných pobytů občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků.

V souladu s citovanou právní úpravou byl s účinností od 1. 1. 2011 zřízen nový odvolací orgán ve věcech pobytu cizinců, kterým je Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců (dále jen „komise“). Komise je organizační součástí Ministerstva vnitra, které zajišťuje její činnost; je nadřízeným správním orgánem Ministerstva vnitra ve věcech, v nichž Ministerstvo vnitra

---

¹ Zákon č. 427/2010 Sb., kterým se mění zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů, (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

rozhoduje v prvním stupni a v dalších případech stanovených zákonem o pobytu cizinců.² Nadřízeným správním orgánem komise je ministr vnitra.

V souvislosti s převodem pobytových agend na Ministerstvo vnitra a vzhledem k nutnosti zlepšit informovanost cizinců v pobytových otázkách posílil Odbor azylové a migrační politiky od ledna 2011 informační aktivity ve vztahu k cizincům i široké veřejnosti. Vedle jednorázových akcí (zejména vydávání informačních publikací a letáků) a fungování telefonní infolinky začala být provozována e-mailová informační linka v českém a anglickém jazyce (pobyty@mvr.cz) zodpovídající dotazy spojené s podmínkami vstupu a pobytu cizinců na území České republiky. Od června 2011 byl na webových stránkách Ministerstva vnitra rovněž spuštěn informační portál věnovaný cizinecké problematice (www.mvr.cz/cizinci, www.imigracniportal.cz), který obsahuje zrcadlové informace v českém, anglickém a v omezeném rozsahu rovněž ruském jazyce.

V roce 2011 došlo ke změnám i v návratové politice. Citovanou právní úpravou byla do českého právního řádu mimo jiné transponována „tzv. návratová směrnice“³, jejíž cílem je stanovit jasná, transparentní a spravedlivá pravidla pro účinnou návratovou politiku jakožto nezbytnou složku dobře řízené migrační politiky.

V souvislosti se zmíněnou transpozicí návratové směrnice byl zaveden institut **rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky**.⁴ **Podstatný rozdíl oproti rozhodnutí o správním vyhoštění spočívá především v tom, že** cizinci, kterému je vydáno toto rozhodnutí, je stanovena pouze lhůta k vycestování v rozmezí 7 - 60 dní a **ve výrokové části rozhodnutí o povinnosti opustit území se nestanovuje doba, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie.**

Na základě výše uvedené směrnice je policie před vydáním rozhodnutí o zajištění cizince za účelem správního vyhoštění povinna posoudit, zda nepostačuje uložení **zvláštního opatření za účelem vycestování**. Zvláštní opatření s cílem zajistit vycestování cizince z území České republiky jsou mírnější alternativou k použití institutu zajištění.⁵

Významnou změnou v návratové politice je zakotvení povinnosti policie **informovat Veřejného ochránce práv** s přiměřeným předstihem o každém výkonu správního vyhoštění, předání nebo průvozu cizince a poskytnout pověřenému zaměstnanci Kanceláře Veřejného ochránce práv nezbytnou součinnost.⁶

O výše uvedených změnách a výsledcích, jakých Česká republika v roce 2011 v problematice migrace a integrace dosáhla, vypovídá tato zpráva.

² Předsedu a ostatní členy komise jmenuje a odvolává ministr vnitra. Členem komise může být ustanoven státní občan České republiky, který je bezúhonný a spolehlivý; má vysokoškolské vzdělání právnického směru získané řádným ukončením studia v magisterském studijním programu. Komise jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech; většina členů senátu musí být odborníci, kteří nejsou zařazeni v ministerstvu.

³ Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí, jež zavádí soubor pravidel platných pro všechny státní příslušníky třetích zemí, kteří nesplňují nebo přestali splňovat podmínky vstupu či pobytu v členském státě.

⁴ Toto rozhodnutí vydá policie cizinci, který pobývá na území České republiky neoprávněně, pokud je držitelem oprávnění k pobytu vydaného jiným členským státem Evropské unie, nebo cizinci, který nevyužil možnosti dobrovolné repatriace podle zákona o azylu, nebo cizinci, který neoprávněně vstoupil nebo neoprávněně pobýval na území a má být předán na základě mezinárodní smlouvy.

⁵ Mezi zmíněná zvláštní opatření náleží povinnost cizince oznámit policii adresu místa pobytu do doby vycestování z území, hlásit každou jeho změnu a pravidelně ve stanovené lhůtě se policii osobně hlásit nebo povinnost složit peněžní prostředky ve výši předpokládaných nákladů spojených se správním vyhoštěním (tzv. finanční záruka).

⁶ Toto opatření se týká rozhodnutí o správním vyhoštění, zajištění, prodloužení doby trvání zajištění, přerušení zajištění, umístění zajištěného cizince do části s přísným režimem, rozhodnutí o prodloužení umístění zajištěného cizince do části s přísným režimem a v neposlední řadě jej informuje o rozhodnutích soudu o žalobách podaných proti těmto rozhodnutím a o rozhodnutích soudu v řízeních o propuštění cizince ze zajištění podle zvláštního právního předpisu.

II. Institucionální a legislativní rámec

II.1 INSTITUCIONÁLNÍ RÁMEC

II.1.1 Ústřední orgány státní správy České republiky

Ministerstvo vnitra

Ve smyslu zákona č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy České republiky, ve znění pozdějších předpisů, je Ministerstvo vnitra gestorem za problematiku mezinárodní migrace a azylu, a to jak na úrovni legislativně - koncepční (oblast mezinárodní migrace, azylu), tak i realizační (azyl, povolování pobytů, cestovní doklady).

Ministerstvo vnitra v souladu se zákonem o pobytu cizinců⁷ vykonává dozor nad policií při výkonu státní správy a plní úkoly nadřízeného správního orgánu vůči ředitelství služby cizinecké policie.

Ministerstvo vnitra rozhoduje o udělení dlouhodobého víza, o prodloužení doby pobytu a platnosti dlouhodobého víza. Dále rozhoduje o vydání povolení k dlouhodobému pobytu, povolení k přechodnému pobytu, o prodloužení platnosti těchto oprávnění k pobytu a o povolení k trvalému pobytu, o prodloužení doby platnosti průkazu cizinci, kterému bylo vydáno povolení k trvalému pobytu. Pořizuje biometrické údaje v souvislosti s vydáváním cizineckého pasu nebo průkazu o povolení k pobytu, rozhoduje o vydání a odnětí cizinecké pasu a v rozsahu své působnosti o vydání a odnětí cestovního průkazu totožnosti. Rozhoduje o přiznání a zrušení postavení dlouhodobě pobývajícího rezidenta na území.

Kromě výše uvedeného Ministerstvo vnitra rozhoduje o vydání „zelené karty“, o prodloužení nebo zrušení její platnosti. V této souvislosti je oprávněno v centrální evidenci volných pracovních míst obsaditelných držitelů zelené karty doplňovat údaje o vyřízení žádosti o vydání zelené karty. Rovněž rozhoduje o vydání „modré karty“, o prodloužení nebo zrušení její platnosti.

Ministerstvo vnitra rozhoduje o přestupcích nebo správních deliktech podle zákona o pobytu cizinců v rozsahu své působnosti.

V rámci rozhodování o správním vyhoštění vydává Ministerstvo vnitra na základě vyžádání policie závazná stanoviska.

Ministerstvo vnitra zřizuje a provozuje zařízení pro zajištění cizinců podle hlavy XII zákona o pobytu cizinců a rozhoduje o hrazení nákladů spojených s pobytem zajištěného cizince na území a jeho vycestováním z území a vymáhá jejich úhradu, pokud o jejich úhradě nerozhoduje policie.

V souladu se zákonem o pobytu cizinců stanovuje právním předpisem, kteří cizinci mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území pouze na základě uděleného letištního víza a rovněž seznam zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty.

Ministerstvo vnitra v souladu se zákonem o zaměstnanosti⁸ vydává na základě žádosti Ministerstva práce a sociálních věcí stanovisko k udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání podle ustanovení § 14 odst. 3 písm. b). Dle stejné právní úpravy může odvolat souhlas s vydáním povolení ke zprostředkování zaměstnání.

---

⁷ Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

⁸ Ustanovení § 60a) Zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, v platném znění

Ministerstvo vnitra sjednává anebo se podílí na sjednávání mezinárodních smluv v oblasti mezinárodní migrace. Rovněž je gesčním resortem za kapitolu „Schengen“ i koordinátorem implementace schengenských pravidel do vnitrostátního práva a praxe.

Na základě zákona o azylu⁹ a zákona o dočasné ochraně¹⁰ zabezpečuje výkon státní správy v problematice mezinárodní a dočasné ochrany a vytváří státní integrační programy zaměřené na pomoc azylantům při jejich začlenění do společnosti.

V těchto oblastech Ministerstvo vnitra úzce spolupracuje s dalšími resorty, státními a nestátními organizacemi včetně organizací mezinárodních. Ve spolupráci s policií a Mezinárodní organizací pro migraci se podílí na vypracování repatriačních programů a zajišťuje repatriace (dobrovolné návraty) cizinců do zemí jejich původu.

Usnesením vlády ze dne 23. července 2008 č. 979 byla ke dni 1. 8. 2008 Ministerstvu vnitra znovu svěřena role hlavního koordinátora realizace *Koncepce integrace cizinců na území České republiky*.¹¹

V rámci Ministerstva vnitra se problematikou mezinárodní migrace, azylu a integrace cizinců specializovaně zabývá odbor azylové a migrační politiky, odbor správní a organizační složka státu zřízená Ministerstvem vnitra Správa uprchlických zařízení.

Policie České republiky

1. Služba cizinecké policie

Ke dni 1. 1. 2011 byla v souladu se zákonem č. 427/2010 Sb. **provedena reorganizace služby cizinecké policie**. Vzniklo 14 odborů cizinecké policie podřízených krajským ředitelstvím policie. Odbor cizinecké policie KŘP (dále jen „OCP KŘP“) se skládá z oddělení pobytové kontroly, pátrání a eskort, oddělení pobytových agend, oddělení dokladů a specializovaných činností a oddělení dokumentace. K organizační změně došlo i na samotném Ředitelství služby cizinecké policie (do struktury byla začleněna pracoviště v zařízení pro zajištění cizinců Poštorná a Bělá Jezová a přijímacím středisku cizinců Zastávka u Brna).

Odbory cizinecké policie při KŘP:
14 OCP KŘP

Ředitelství služby cizinecké policie:
1 Ředitelství SCP
5 ICP ML a 1 ODL
2 zař. pro zajištění cizinců

Do organizační struktury Ředitelství služby cizinecké policie (dále jen „ŘSCP“) je začleněno pět inspektorátů cizinecké policie na mezinárodních letištích, a to Praha-Ruzyně, Brno, Karlovy Vary, Pardubice a Mošnov, (dále jen „ICP-ML“). ICP-ML rozhoduje o udělení výjezdního příkazu, o prodloužení platnosti letištního průjezdního víza, o vydání cestovního průkazu totožnosti, o ukončení přechodného pobytu na území, k němuž se vízum nevyžaduje, a o ukončení pobytu v tranzitním prostoru mezinárodního letiště a plní další úkoly uvedené v ustanovení § 163 odst. 3 zákona o pobytu cizinců.

Při ŘSCP plní úkoly odbor doprovodu letadel (dále „ODL“), jehož činnost je směřována zejména do provádění bezpečnostních doprovodů vybraných linek, realizaci leteckých eskort, zajišťování leteckých průvozů a na další bezpečnostní opatření na Letišti Praha-Ruzyně.

⁹ Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), v platném znění

¹⁰ Zákon č. 221/2003 Sb., o dočasné ochraně cizinců, v platném znění

¹¹ Zmíněným usnesením došlo k převodu agendy z Ministerstva práce a sociálních věcí na Ministerstvo vnitra.

V organizační struktuře ŘSCP je začleněno oddělení VISION, které v rámci procesu vydávání jednotných schengenských víz zajišťuje jako ústřední orgán provádění konzultací VISION.¹² V rámci konzultační procedury oddělení komunikuje za účelem získání relevantních informací s Národní centrálou SIRENE. ŘSCP je jako věcný gestor odpovědný za výstavbu národního projektu NS-VIS ČR.

ŘSCP v souladu se zákonem o pobytu cizinců například zabezpečuje plnění úkolů vyplývajících z přímo použitelného právního předpisu Evropských společenství nebo závazků vyplývajících z mezinárodní smlouvy.

Dále rozhoduje o odepření vstupu cizince na území a o zrušení platnosti víza; o odepření vycestování z území; o udělení víza nebo povolení vstupu na území podle § 122; o správním vyhoštění cizinců; o zajištění cizince za účelem správního vyhoštění, o zajištění podle § 124b nebo za účelem plnění závazků vyplývajících z mezinárodní smlouvy; o umístění cizince do zařízení; o úhradě nákladů spojených se správním vyhoštěním zajištěného cizince, je-li cizinec zajištěn podle zvláštního právního předpisu, a vymáhá jejich úhradu. Rovněž rozhoduje o žádosti o zrušení platnosti rozhodnutí o správním vyhoštění nebo o zrušení platnosti takového rozhodnutí podle § 119a odst. 5 a 6. Dále rozhoduje o zařazení cizince do informačního systému smluvních států a o jeho vyřazení z tohoto systému.

Provádí hraniční kontrolu; prověřuje, zda se cizinec nedopustil obcházení zákona o pobytu cizinců s cílem získat oprávnění k pobytu.

Zajišťuje dopravu a střežení cizince, kterému byl odepřen vstup na území, pokud jeho zdravotní stav vyžaduje bezodkladný převoz do zdravotnického zařízení, do zdravotnického zařízení a z něj zpět na hraniční přechod.

V zařízeních pro zajištění cizinců zabezpečuje vnější ostrahu části s mírným režimem; v části s přísným režimem zabezpečuje vnější a vnitřní ostrahu.

ŘSCP metodicky řídí a kontroluje činnost OCP KŘP a ve správním řízení vykonává působnost nadřízeného orgánu ve vztahu k těmto útvarům.

OCP KŘP např. provádí pobytovou kontrolu; eskortní činnost v souvislosti s vyhošťováním cizinců nebo v souvislosti s policejním průvozem cizinců přes území anebo průvozem leteckou cestou; provádí eskortu cizinců mezi jednotlivými zařízeními pro zajištění cizinců; zabezpečuje přepravu a střežení cizinců zajištěných v zařízeních pro zajištění cizinců k lékařskému ošetření do zdravotnického zařízení, k uskutečnění konzulární návštěvy, k provedení úkonů v trestním řízení, k provedení dalších úkonů souvisejících s účelem zajištění, anebo k soudu a zpět; provádí zadržení cestovního dokladu.

Rozhoduje v rozsahu své působnosti o vydání a odnětí cestovního průkazu totožnosti; o prodloužení platnosti a doby pobytu na krátkodobé vízum, o ukončení přechodného pobytu na území, k němuž se vízum nevyžaduje, a uděluje výjezdní příkaz; rozhoduje o zrušení platnosti krátkodobého víza; rozhoduje v rozsahu své působnosti o přestupcích a správních deliktech podle o zákona o pobytu cizinců; rozhoduje o správním vyhoštění cizinců, o uložení povinnosti opustit území, o uložení zvláštního opatření za účelem vycestování a o vrácení finanční záruky nebo jejím propadnutí státu; rozhoduje o hrazení nákladů spojených s pobytem zajištěného cizince na území a jeho vycestováním z území, je-li cizinec zajištěn podle zvláštního právního předpisu, a vymáhá jejich úhradu; rozhoduje o zajištění cizince za účelem správního vyhoštění, zajištění podle § 124b nebo za účelem plnění závazků vyplývajících z mezinárodní smlouvy; rozhoduje o umístění cizince do zařízení.

¹² Konzultace VISION jsou prováděny od přistoupení České republiky k Schengenské dohodě. Žádosti o jednotná schengenská víza jsou konzultovány se schengenskými partnery v souladu s čl. 22, Nařízení EP a Rady ES č. 810/2009 (vízový kodex).

Zajišťuje dopravu a střežení cizince, kterému byl odepřen vstup na území, pokud jeho zdravotní stav vyžaduje bezodkladný převoz do zdravotnického zařízení (§ 10), do zdravotnického zařízení a z něj zpět na hraniční přechod.

Rovněž prověřuje, zda se cizinec nedopustil obcházení zákona o pobytu cizinců s cílem získat oprávnění k pobytu, ověřuje pozvání, vydává potvrzení o zadržení cestovního dokladu a provozuje informační systémy podle v rozsahu své působnosti.

Dále OCP KŘP v době platnosti rozhodnutí o zajišťování ochrany vnitřních hranic podle zvláštního právního předpisu provádí hraniční kontrolu, rozhoduje o udělení krátkodobého víza na hraničním přechodu, rozhoduje o odepření vstupu cizince na území nebo o zrušení platnosti víza, v souvislosti s rozhodnutím o odepření vstupu cizinci na území provádí nezbytné úkony s cílem zajistit, aby cizinec bez zbytečného odkladu vycestoval zpět do zahraničí, rozhoduje o odepření vycestování z území.

Policisté OCP KŘP mají úzkou součinnost s bezpečnostními složkami Německa, Rakouska, Slovenska a Polska, a to hlavně v oblasti přeshraniční kriminality. V rámci mezinárodní spolupráce jsou prováděny společné hlídky. Dochází při nich k předávání a výměně zkušeností při policejní práci, získávání informací o příhraniční kriminalitě sousedního státu, získávání informací na úseku padělaných a odcizených dokladů, atd.

2. Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

Útvarem Policie ČR s celorepublikovou působností, který rovněž plní úkoly v oblasti nelegální migrace, především pak v oblasti boje proti převaděčství, je **Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování**.

Uvedený policejní útvar se také zabývá problematikou nucené práce a jiných forem vykořisťování. V rámci ÚOOZ SKPV je zřízeno oddělení, které se zaměřuje na plnění úkolů souvisejících se zjišťováním informací a soustřeďováním poznatků o páchání trestné činnosti nelegálního zaměstnávání a jiných forem vykořisťování, s jejich prověřováním, rozpracováním, odhalováním pachatelů a s tím souvisejícím prováděním úkonů v trestním řízení. Převážně se jedná o trestnou činnost dle § 168 trestního zákoníku, a další trestné činy s touto trestnou činností související.

Ministerstvo zahraničních věcí

Ministerstvo zahraničních věcí je ústředním správním orgánem České republiky pro oblast zahraniční politiky, v jejímž rámci vytváří koncepci a koordinuje zahraniční rozvojovou pomoc.

Vykonává státní správu ve věcech povolování pobytu cizinců na území požívajících výsad a imunit podle mezinárodního práva.

Prostřednictvím zastupitelských úřadů vykonává státní správu ve věcech udělování víz v rozsahu stanoveném zákonem o pobytu cizinců prostřednictvím zastupitelského úřadu.

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Ministerstvo práce a sociálních věcí na základě zákona č. 435/2004 Sb., zákon o zaměstnanosti, mj. vymezuje okruh subjektů působících v roli zaměstnavatele a ve vztahu k cizím státním příslušníkům stanovuje kritéria vstupu jednotlivých kategorií cizinců na trh práce. Na základě situace na trhu práce stanovuje podmínky pro povolování zaměstnání a zodpovídá za právní úpravu zaměstnávání cizinců ve vztahu k odpovídajícím právním předpisům Evropské unie a uzavřeným mezivládním dohodám.

Ministerstvo práce a sociálních věcí rovněž vede centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držitelé zelené karty a modré karty.

Kromě vnitrostátních právních předpisů je oblast pracovní migrace upravena i bilaterálními mezinárodními smlouvami upravujícími oblast sociálního zabezpečení a zaměstnávání a také multilaterálními úmluvami v oblasti lidských práv, postavení uprchlíků, sociálních práv, jimiž je Česká republika vázána.

V České republice i nadále přetrvává fenomén nelegálního zaměstnávání cizinců. Touto oblastí se zabývá Meziresortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice¹³, jehož gestorem je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Ministerstvo průmyslu a obchodu

Do působnosti Ministerstva průmyslu a obchodu spadá právní úprava živnostenského podnikání v režimu zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání, ve znění pozdějších předpisů, zahrnujícího převážnou část podnikatelských aktivit fyzických i právnických osob.

V rámci své působnosti zejména navrhuje potřebné legislativní úpravy podmínek živnostenského podnikání, metodicky řídí výkon veřejné správy pro tuto oblast a podporuje rozvoj vybraných podnikatelských aktivit a v souvislosti s tím se zabývá i problematikou podnikání zahraničních osob.

Ministerstvo průmyslu a obchodu posuzuje v rámci projektu Zelené karty Žádosti o označení volného pracovního místa jako místa vhodného pro klíčový personál (zelená karta typ „A“).

Ministerstvo spravedlnosti

Ministerstvo spravedlnosti je ústředním orgánem státní správy pro soudy a státní zastupitelství. V extradičním řízení rozhoduje ministr spravedlnosti o povolení vydání cizince k trestnímu stíhání nebo k výkonu trestu do ciziny, avšak pouze pokud krajský vrchní nebo Nejvyšší soud vyslovil, že vydání je přípustné.

Problematika migrace se uvedeného resortu dotýká i s ohledem na jeho kompetence v oblasti zajišťování legislativní činnosti, příprav návrhů zákonů a dalších právních předpisů upravujících poměry v justici a ve vězeňství a kompetencí týkajících se sledování, prověřování a vyhodnocování výkonu soudnictví.

Ministerstvo spravedlnosti je gestorem právní úpravy týkající se problematiky obchodního rejstříku, vzniku a postavení obchodních společností a družstev, závazkových vztahů atd., která je upravena obchodním zákoníkem.

Ministerstvo financí

Celní správa ČR disponuje oprávněním provádět kontroly zaměstnávání cizinců na základě zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti. V souladu s ustanoveními zákona o zaměstnanosti kontrolují celní úřady, zda cizinec vykonává práci pro právnickou nebo fyzickou osobu na základě pracovněprávního vztahu nebo jiné smlouvy a zda ji vykonává v souladu s vydaným povolením k zaměstnání, zelenou nebo modrou kartou, jsou-li podle zákona o zaměstnanosti vyžadovány (ust. § 126 odst. 4 zákona o zaměstnanosti). Od 1.1.2011 jsou celní úřady také oprávněny kontrolovat i to, zda zaměstnavatelé plní oznamovací povinnosti podle § 87 a 88 zákona o zaměstnanosti. Celní úřad o provedené kontrole informoval krajskou pobočku Úřadu práce ČR

---

¹³ Meziresortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců v České republice byl zřízen na základě usnesení vlády České republiky dne 23. října 2000 č. 1044.

příslušnou dle ustanovení zákona o zaměstnanosti a v případě zjištění nedostatků předával této pobočce podklady pro zahájení správního řízení o uložení pokuty.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je gestorem problematiky vzdělávání ve všech druzích škol a školských zařízeních, účasti na jazykových kursech akreditovaných ministerstvem, konzultací a výměny zkušeností, výměnných pobytů a účasti na uměleckých, metodických a jiných specializovaných kursech v oboru působnosti ministerstva či odborné praxe určené k získání praktických nebo odborných zkušeností cizince.

Do kompetence ministerstva patří též zajištění přístupu dětí cizinců ke vzdělání. Ministerstvo rovněž organizuje stáže zahraničních odborníků na českých školách, kteří zde fungují buď jako lektori nebo ve funkcích vědeckých pracovníků.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy nebo vysoké školy uznávají (nostrifikují) vysokoškolské vzdělání získané na zahraničních vysokých školách na základě předložených dokladů o studiu a kompetencí stanovených zákonem o vysokých školách.

Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj je v oblasti migrace odpovědné za realizaci opatření vyplývajících z *Memoranda ADS* (Memorandum o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky).

Spolupodílí se na plnění úkolů souvisejících s integrací cizinců, azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany v souvislosti s užíváním integračních bytů oprávněnými osobami.

II.1.2 Meziřesortní orgány

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic

Koordinační orgán pro řízení ochrany státních hranic ČR (dále jen „Koordinační orgán“) je meziresortním orgánem, který na úrovni řídicích pracovníků s rozhodovací pravomocí od prosince 2006 usměrňuje opatření přijímaná v oblasti ochrany státních hranic a migrace.

Koordinační orgán představuje centrální úroveň koordinace, jeho členy jsou zástupci rezortů na úrovni náměstků ministrů vnitra, zahraničních věcí, práce a sociálních věcí, průmyslu a obchodu, financí, dopravy a spravedlnosti. Členem Koordinačního orgánu je rovněž policejní prezident. Předsedou Koordinačního orgánu je 1. náměstek ministra vnitra. Na jednání jsou ad hoc přizýváni i zástupci dalších rezortů, kteří nejsou běžnými členy Koordinačního orgánu (v roce 2011 se např. jednalo o zástupce ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy a ministerstva zdravotnictví).

Koordinační orgán se schází pravidelně dvakrát ročně, v případě potřeby je možné jej svolat ad hoc.

V roce 2011 se uskutečnila celkem 4 zasedání Koordinačního orgánu. Řešen byl zejména další postup v oblasti omezeného nabírání žádostí o dlouhodobá víza na vybraných zastupitelských úřadech České republiky a systémové nastavení vízové a pobytové praxe při vstupu cizinců na území. Dále to byla činnost Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci a schengenská problematika (Národní schengenský plán 2010, přípravy na schengenské hodnocení České republiky v roce 2012 a Vízový informační systém). Diskutovány byly rovněž konkrétní projektové záměry v oblasti migrace obsažené ve Strategii mezinárodní konkurenceschopnosti

České republiky. Pozornost Koordinační orgán věnoval i věcnému záměru nové právní úpravy podmínek vstupu a pobytu cizinců.

Prostřednictvím Koordinačního orgánu, vzájemné spolupráce a výměny informací na nejvyšší úrovni řízení, je zajišťována maximální efektivita činností všech orgánů v oblasti ochrany státních hranic a migrace. Koordinační orgán tak umožňuje pružně a včasné reagovat na aktuální situaci a přispívá k větší flexibilitě při řešení konkrétních problematik zasahujících do gesce více rezortů. Koordinační orgán rovněž slouží jako platforma pro diskuzi mezi relevantními centrálními orgány státní správy o směrech politiky v oblasti migrace.

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci

Analytické centrum pro ochranu státních hranic a migraci (dále jen „Analytické centrum“) představuje stálé analytické pracoviště mezirezortního charakteru, které se v rámci své činnosti zaměřuje na sledování a analýzu migrace jako komplexního jevu. V tomto směru je důležitý jeho mezirezortní charakter, kdy se na činnosti Analytického centra prostřednictvím úzké spolupráce a výměny informací podílejí všechny orgány zapojené do systému řízení ochrany státních hranic a mezinárodní migrace.¹⁴

Analytické centrum se po vstupu České republiky do schengenského prostoru stalo nezastupitelným subjektem při vyhodnocování situace a koordinace spolupráce v oblasti migrace a ochrany státních hranic, a to zejména z důvodu jeho mezirezortního charakteru. Skutečnost, že jsou v Analytickém centru zastoupeny všechny rezorty zapojené do problematiky ochrany hranic a migrace, dává možnost operativní a rychlé reakce na vzniklé problémy napříč rezorty.

V průběhu roku 2011 Analytické centrum věnovalo pozornost monitoringu a analýze konkrétních aktuálních jevů (událostí), jež byly identifikovány jako rizikové či potenciálně problémové pro bezpečnostně-migrační situaci v České republice. Analytické centrum průběžně sledovalo situaci v zemích severní Afriky a Blízkého východu (zejména s ohledem na možné implikace a rizika v oblasti nelegální migrace) a nelegální tranzitní migraci občanů Afghánistánu a Pákistánu ve větší míře se vyskytující v posledním čtvrtletí roku 2011.

Analytické centrum také průběžně sledovalo situaci v jednotlivých regionech České republiky s ohledem na aktuální vývoj v oblasti migrace a bezpečnosti. V této souvislosti mj. rovněž proběhla jednání s orgány státní správy na místní úrovni ve vybraných regionech.

Analytickým centrem byla v průběhu roku 2011 zpracována řada výstupů včetně dvou tematických studií rozsáhlejšího charakteru. První „Pobyt a zaměstnání cizinců v ČR“ se zabývala možným zneužíváním účelu pobytu zaměstnání a obcházením pracovněprávních a daňových předpisů v souvislosti se zaměstnáváním občanů třetích zemí v České republice. Studie se blíže věnovala rovněž dílčím problémovým aspektům zaměstnávání cizinců (působení družstev, vysílání na pracovní cesty či problematika agenturního zaměstnávání). Druhou tematicky zaměřenou studií zpracovanou Analytickým centrem byla „Analýza situace zahraničních pracovníků z řad občanů EU“. Cílem analýzy bylo popsat současný stav a problémy v oblasti pracovního uplatnění cizinců ze zemí Evropské unie v České republice, a to zejména s ohledem na případy podezření na pracovní vykořisťování některých občanů Evropské unie.

I v roce 2011 bylo Analytické centrum průběžně zapojeno do diskuze o systému nastavení vízové praxe s ohledem na probíhající omezení počtu nabíraných žádostí o dlouhodobá víza na

---

¹⁴ Členy Analytického centra jsou delegovaní zástupci Ministerstva vnitra, Policie České republiky, Ministerstva zahraničních věcí, Ministerstva práce a sociálních věcí, Ministerstva financí (Generálního ředitelství cel), Ministerstva průmyslu a obchodu, Ministerstva spravedlnosti a zpravodajských služeb.

vybraných zastupitelských úřadech České republiky v zahraničí. Do přijetí nové cizinecké úpravy hledají odpovědné rezorty vyhovující řešení problému ve stávajícím právním rámci, k čemuž byla vytvořena v březnu mezirezortní pracovní skupina.

Expertní skupinou v rámci Analytického centra bylo v druhé polovině roku 2011 řešeno nastavení projektu „Zrychlená procedura pro vnitropodnikově převáděné zaměstnance zahraničních investorů“, jenž je jedním z úkolů vyplývajících z vládou schválené Strategie mezinárodní konkurenceschopnosti České republiky pro období 2012 - 2020. Cílem projektu je zefektivnit proceduru vstupu a zaměstnávání cizinců ze třetích zemí v České republice v rámci vnitropodnikového přesunu (tzv. vyslání zaměstnance). Projekt definuje pravidla a lhůty pro zrychlený převod vnitropodnikových zaměstnanců zahraničních investorů. Spuštění projektu se předpokládá v prvním čtvrtletí 2012.

Nadále, s měsíční frekvencí, je Analytickým centrem zpracovávána zpráva „Trendy a poznatky v oblasti migrace a ochrany hranic“, jejímiž přispěvateli jsou jednotlivé orgány/útvary zastoupené v Analytickém centru. Zpráva je zpracovávána pro interní potřebu orgánů s působností v oblasti migrace s cílem její cílené distribuce kompetentním pracovníkům, kteří obsažené informace mohou dále využít.

Meziresortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců

Posláním Meziresortního orgánu pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců (dále jen „MOPNZC“) je koordinovat činnost členských institucí v oblasti boje s nelegálním zaměstnáváním cizinců, projednávat a posuzovat vhodná opatření přispívající k řešení dané problematiky, doporučovat směry kontrolní a preventivní činnosti a získávat informace z oblasti vývoje pracovní migrace do České republiky se zaměřením na její nelegální formu. Gestorem činnosti MOPNZC je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

V roce 2011 se v souladu s jednacím řádem uskutečnila tři řádná zasedání meziresortního orgánu (v pořadí 26. – 28.).

K projednávaným tématům patřily:

- **uskutečněné a navrhované legislativní změny** s dopadem na zahraniční zaměstnanost a zprostředkování zaměstnání, včetně transpozice evropské tzv. sankční směrnice (2009/52/ES), a **připravovaná změna systému ekonomické migrace do ČR**;
- **výsledky kontrolní činnosti a projekt „Efektivní systém rozvoje zaměstnanosti, výkonu komplexních kontrol a potírání nelegálního zaměstnávání v ČR“** realizovaný Státním úřadem inspekce práce (dále jen „SÚIP“);
- **tlumočnictví**, jeho význam při zvyšování informovanosti cizinců, při omezování jejich závislosti na zprostředkovatelských subjektech a dostupnost tlumočnických služeb pro cizince v ČR;
- nelegální práce žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice.

II.2 LEGISLATIVNÍ RÁMEC

II.2.1 Zákon o pobytu cizinců

V roce 2011 byly **provedeny čtyři novelizace** zákona o pobytu cizinců. Legislativní aktivity byly prioritně zaměřeny na změny související s úpravou soudního řádu správního, nově přijatého zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, v souvislosti s přijetím zákona o zdravotních službách, zákona o specifických zdravotních službách a zákona o zdravotnické

záchranné službě a v souvislosti se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů.

Konkrétně tak byly v roce 2011 změny zákona o pobytu cizinců provedeny níže uvedenými zákony.

Zákon č. 303/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony (nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2012). Tento zákon by měl zajistit urychlení soudního přezkumu rozhodnutí správního orgánu ve věcech týkajících se zajištění cizince, jakož i jiných rozhodnutích, jejichž důsledkem je omezení osobní svobody cizince podle zákona o azylu.

Zmíněný zákon současně doplňuje transpozici směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí (tzv. návratová směrnice). Uvedená směrnice byla transponována do zákona č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců zákonem č. 427/2010 Sb. k 1.1.2011.

Novela soudního řádu správního zajišťuje úpravu řízení před soudem ve smyslu zefektivnění řízení, a to s důrazem na zajištění urychleného vyřizování věcí správními soudy tak, aby bylo možné dodržet lhůtu 7 pracovních dní od doručení spisu pro rozhodnutí soudu o správní žalobě proti zajištění, která byla zavedena novelou č. 427/2010 Sb. V novele soudního řádu správního tak především jde jak o obecné urychlení řízení – úprava lhůt pro předložení správních spisů, pro přípravu k jednání, změna místní příslušnosti, tak o urychlení vyřizování vyjmenovaných věcí formou institutu přednostního projednávání věcí, rozhodování uvedených případů samosoudcem a úpravou režimu rozhodování o podjatosti soudce.

Změny, které zákon 303/2011 Sb. přináší do zákona o pobytu cizinců, jsou velmi dílčí povahy a souvisejí se správním vyhoštěním a se stanovením místní příslušnosti.

Zákon č. 329/2011 Sb., o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením a o změně souvisejících zákonů (nabyl účinnosti dnem 1. ledna 2012). Změna zákona o pobytu cizinců souvisí se změnou příslušnosti k posuzování neodůvodnitelné zátěže systému dávek pro osoby se zdravotním postižením v případech, kdy jejich příjemci jsou občané Evropské unie a jejich rodinní příslušníci.

Tyto dávky bude poskytovat a tzv. neodůvodnitelnou zátěž bude v těchto případech posuzovat Úřad práce České republiky (krajské pobočky a pobočka pro hlavní město Prahu). Z tohoto důvodu byla Úřadu práce České republiky uložena povinnost Ministerstvu vnitra neprodleně písemně oznamovat případy, kdy se konkrétní občan Evropské unie nebo jeho rodinný příslušník přechodně pobývající na území České republiky stal neodůvodnitelnou zátěží systému dávek pro osoby se zdravotním postižením. Uvedená informace slouží jako podklad pro zahájení řízení o zrušení oprávnění k pobytu těchto osob na území České republiky.

Zákon č. 375/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zdravotních službách, zákona o specifických zdravotních službách a zákona zdravotnické záchranné službě (zákon nabývá účinnosti dnem 1.4.2012). Změnou zákona o pobytu cizinců (obdobně jako i jiných zákonů) je zajišťována návaznost a terminologická jednotnost v předpisech obsahující pojmy z oblasti poskytování zdravotních služeb a zdravotních záchranných služeb. Zavádí se nový pojem zdravotní služby, kterým se nahrazuje dříve používaný pojem zdravotní péče. Současně byly dosud používané pojmy jako provozovatel, závodní preventivní péče či zdravotnické zařízení nahrazeny pojmem poskytovatel zdravotních služeb. Zmíněným zákonem došlo ke sjednocení těchto pojmů.

Zákon č. 329/2011 Sb., o změně zákonů v souvislosti se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů. Změna zákona o pobytu cizinců souvisí

s přechodem správy pojistného na sociální zabezpečení z příslušných orgánů sociálního zabezpečení na orgány Finanční správy České republiky a přechodem správy pojistného na veřejné zdravotní pojištění ze zdravotních pojišťoven na orgány Finanční správy České republiky. Změna zákona o pobytu cizinců nabude účinnosti dnem 1.1.2015.

V roce 2011 byly vydány dvě prováděcí vyhlášky k zákonu o pobytu cizinců.

Vyhláška č. 270/2011 Sb., kterou se mění vyhláška č. 428/2010 Sb., stanovící okruh cizinců, kteří mohou pobývat v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky pouze na základě uděleného letištního průjezdního víza.

Vyhláška byla zpracována v souvislosti s Národním plánem pro řízení ochrany státních hranic České republiky a správné provádění schengenského acquis (Národní schengenský plán 2011), schváleným usnesením vlády č. 4 ze dne 5. ledna 2011. Uvedené usnesení vládyuložilo ministru vnitra, aby ve spolupráci s ministrem zahraničních věcí připravil parametry pro zařazení či vyřazení třetí země z/do národního seznamu stanovícího povinnost letištních průjezdních víz. V souladu s výsledky provedené analýzy bylo ze stávajícího seznamu vyřazeno celkem 8 států, a to konkrétně: Guinejská republika, Kamerunská republika, Liberijská republika, Marocké království, Republika Guinea-Bissau, Republika Pobřeží slonoviny, Republika Sierra Leone a Senegalská republika. Nově byla na seznam dané vyhlášky zařazena Jihosúdánská republika.

Předmětná vyhláška nabyla účinnosti dnem 1. října 2011.

Vyhláška č. 88/2011 Sb., o technických podmínkách a postupu při pořizování biometrických údajů a podpisu cizince pro účely vydání průkazu o povolení k pobytu.

Vyhláška upravuje technické podmínky a postup při pořizování biometrických údajů (tj. zobrazení obličeje, otisk prstů a podpisu) pro účely výroby a vydávání průkazů o povolení k pobytu občanům z tzv. třetích zemí. Povinnost vydávat povolení k pobytu pro cizince ze třetích zemí s nosičem dat obsahujícím biometrické údaje vyplývá z Nařízení Rady (ES) č. 380/2008 ze dne 18. dubna 2008, kterým se mění nařízení (ES) č. 1030/2002, kterým se stanoví jednotný vzor povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí.

Předmětná vyhláška nabyla účinnosti dnem 1. května 2011. Průkazy o povolení k pobytu obsahující biometrické identifikátory jsou vydávány od 4. července 2011.

V souladu s Programovým prohlášením vlády České republiky ze dne 4. srpna 2010, kterým se vláda zavázala předložit novou právní úpravu podmínek vstupu a pobytu cizinců na území České republiky, a s Plánem legislativních prací vlády na rok 2011 předložilo Ministerstvo vnitra koncem roku vládě České republiky věcný záměr nové právní úpravy vstupu a pobytu cizinců na území České republiky, volného pohybu občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků a ochrany státních hranic. Stávající zákon č. 326/1999 Sb. o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů, je předpisem, který vstoupil v účinnost k 1. lednu 2000, tedy více než před 10 lety. Od té doby prošel mnoha desítkami novelizací, které měly negativní vliv na jeho původně přehlednou systematiku, logickou strukturu a norma se vlivem uvedeného stala nepřehlednou, složitou a často těžko interpretovatelnou. Cílem nové právní úpravy bude vytvořit jednodušší, kompaktnější a uživatelsky přehlednější právní normy. Přínosem navrhované právní úpravy by mělo být především zjednodušení celého procesu imigrace ku prospěchu jak cizinců, tak subjektů, v jejichž zájmu je příjezd a pobyt cizinců na území České republiky.

II.2.2 Zákon o azylu

V roce 2011 nebyla přijata žádná přímá novela zákona o azylu; zákon o azylu tak byl měněn pouze v souvislosti se změnami jiných předpisů.

Jednu z důležitých změn přinesl zákon č. 303/2011 Sb., kterým se mění zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony. Tento zákon v zákoně o azylu sjednotil lhůtu pro podání žaloby proti rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany na 15 dní, kdy zrušil zbývající výjimky, ve kterých se uplatňovala lhůta 7-mi denní. Důvodem změny bylo, že již jedna z výjimek byla zrušena Ústavním soudem a hrozilo proto postupné rušení i výjimek zbývajících. Další zásadní změnou, kterou přinesl zákon č. 303/2011, bylo pokračování realizace dohody mezi rezorty vnitra a spravedlnosti na úpravě vztahu azylového a extradičního řízení. Došlo tak v případech střetu těchto dvou řízení k zalhůtování krajských soudů a Nejvyššího správního soudu při rozhodování o žalobě, resp. kasační stížnosti.

Zákonem č. 341/2011 Sb., o Generální inspekci bezpečnostních sborů a o změně souvisejících zákonů bylo v zákoně o azylu reagováno právě na vznik Generální inspekce bezpečnostních sborů. Poslední změna byla provedena zákonem č. 375/2011 Sb., kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o zdravotních službách, zákona o specifických zdravotních službách a zákona o zdravotnické záchranné službě.

V roce 2011 byly rovněž vydány dva prováděcí předpisy. Jedná se o **vyhlášku č. 83/2011 Sb.,** kterou se mění vyhláška č. 415/2006 Sb., kterou se stanoví technické podmínky a postup při pořizování a dalším zpracovávání biometrických údajů obsažených v nosiči dat cestovního dokladu, ve znění vyhlášky č. 75/2009 Sb.; vyhláška je přijímána na základě § 61a odst. 3 zákona o azylu. Druhou byla **vyhláška č. 88/2011 Sb.,** o technických podmínkách a postupu při pořizování biometrických údajů a podpisu cizince pro účely vydání průkazu o povolení k pobytu, která byla přijata na základě § 59 odst. 9 zákona o azylu.

II.2.3 Zákon o zaměstnanosti (s ohledem na imigraci)

Na počátku roku 2012 nabyly účinnosti dvě novely zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů:

- zákon č. 367/2011 Sb., který nabyl účinnosti ke dni 1. ledna 2012;
- zákon č. 1/2012., který nabyl účinnosti ke dni 5. ledna 2012.

Konkrétní změny, které výše uvedené právní normy přinesly v oblasti zahraniční zaměstnanosti, jsou uvedeny v kapitole „V.4.1 Zaměstnávání cizinců v ČR“.

III. Vízová politika a praxe České republiky

III.1. SMLUVNÍ VZTAHY

Mezinárodní právo veřejné jako obecnou premisu státní suverenity m.j. uvádí právo rozhodnout, komu povolí vstup na své území. Dokladem, jímž stát vyjadřuje svůj souhlas se vstupem cizince na své území a pobytem na něm, je vízum. Cítovaného suverénního práva se státy v některých případech vzdávají tím, že jednostranně rozhodnou toto právo vůči konkrétnímu státu neaplikovat, nebo na základě bilaterální smlouvy volný vstup a pobyt zajistí jak pro cizince na své území, tak pro vlastní občany na území smluvního státu.

Státy schengenského prostoru svoji vízovou politiku koordinují v oblasti krátkodobých víz prostřednictvím unijních předpisů. Zvláštní kategorií je v tomto ohledu možnost sjednání vízových facilitačních dohod se třetími státy.

Česká republika již čtvrtým rokem uplatňovala v praxi společnou vízovou politiku v rámci schengenské spolupráce, do které se plně zapojila dne 21. prosince 2007. Společná vízová politika upravuje krátkodobé pobyty občanů třetích zemí (max. do 90 dnů) v rámci schengenského prostoru. Oblast dlouhodobých pobytů (dlouhodobé vízum a povolení k pobytu) je ponechána v kompetenci legislativ členských států (dále jen „ČS“), přičemž upravuje pouze volný pohyb osob s národními tituly opravňujícími k dlouhodobému pobytu.

Rok po nabytí účinnosti Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 810/2009 ze dne 13. července 2009 o Kodexu společenství o vízech (Vízový kodex), 5. dubna 2011, nabyla účinnosti jeho ustanovení, která dávají žadatelům o víza, případně držitelům víz, možnost podání žádosti o nové posouzení důvodů **zamítnutí, zneplatnění či zrušení víza**. Česká republika tuto povinnost provedla novelou zákona o pobytu cizinců s účinností od 1. ledna 2011. Pro správnou aplikaci vízového kodexu byla současně s vízovým kodexem vytvořena příručka, která byla v roce 2011 na základě praktických zkušeností ČS modifikována.

Ve vztahu k **vízové politice vůči třetím zemím** zůstalo pro Českou republiku klíčovou prioritou zachování bezvízového režimu se zeměmi západního Balkánu. V roce 2011 se využíval nově zřízený monitorovací mechanismus pro kontrolu plnění kritérií i po zavedení bezvízového styku, jenž má předcházet případným migračním vlnám z tohoto regionu a jenž obsahuje systém varování. Za tímto účelem se také informuje západobalkánská veřejnost tak, aby nedocházelo ke zneužívání azylové procedury v ČS Evropské unie. V tomto ohledu se Evropská komise (dále jen „EK“) rovněž zavázala pravidelně informovat Evropský parlament (dále jen „EP“) a Radu. Důvodem pro přijetí výše uvedených opatření byly negativní zkušenosti z migračních vln zejména ze Srbska a Bývalé jugoslávské republiky Makedonie v roce 2010 po zavedení bezvízového režimu s těmito zeměmi. Jedinou zemí západního Balkánu, na kterou není aplikován bezvízový režim, je Kosovo.

V roce 2011 pokračovalo plnění Akčních plánů ze strany Ukrajiny a Moldavska, které jakožto dlouhodobý cíl stanoví možnost vízové liberalizace s těmito zeměmi. S Ruskem se na summitu EU-RU v prosinci 2011 podařilo přijmout dokument „Common Steps“, jenž sleduje obdobný cíl.

Během roku 2011 byly nadále uspokojivě uplatňovány **dohody o zjednodušení vydávání krátkodobých víz** (dále jen „facilitační dohody“), přičemž paralelně probíhala jednání o novelizaci těchto dohod s Ruskem, Ukrajinou a Moldavskem, která by měla přinést zařazení dalších kategorií osob do režimu těchto ujednání a celkově přispět ke zjednodušení vízového režimu mezi Evropskou unií a těmito třemi zeměmi.

Dne 1. března 2011 nabyla účinnosti facilitační a readmisní dohoda Evropské unie s Gruzii.

V prosinci 2011 Rada schválila mandáty pro sjednání facilitačních a readmisních dohod s Arménií a Ázerbájdžánem. Návrh vyjednávacího mandátu byl zaslán také Bělorusku.

EK dojednala v prosinci 2011 text facilitační a readmisní dohody s Kapverdami, který předložila ČS ke stanovisku.

V Úředním věstníku Evropské unie byla publikována dohoda mezi Evropskou unií a Brazílií o bezvízovém styku pro držitele diplomatických a služebních pasů. Obdobná dohoda **pro držitele obyčejných pasů** cestujících za obchodním či turistickým účelem byla na straně Evropské unie schválena, čeká se však na její přijetí na brazilské straně.

Negativní dopady na vízovou politiku Evropské unie přetrvaly v případě **Kanady**, která jako jediná třetí země v roce 2009 opětovně zavedla víza schengenskému státu, České republice. Významným cílem české zahraniční politiky proto zůstává znovuoobnovení bezvízového styku. O dosažení tohoto cíle česká strana ve spolupráci s EK a ČS usiluje na všech úrovních.

S výše uvedeným souvisí i obecná snaha České republiky zlepšit stávající mechanismus vízové reciprocity tak, aby Evropská unie disponovala efektivním nástrojem pro reciproční reakci v případech, kdy třetí země z přílohy č. II Nařízení Rady (ES) č. 539/2001¹⁵ zavede vůči jednomu nebo více ČS vízovou povinnost. Česká republika v tomto směru v roce 2011 přišla s konkrétními návrhy na změnu mechanismu vízové reciprocity a za tímto účelem intenzivně spolupracovala s EK, příslušnou předsednickou zemí, ČS i poslanci EP.

Česká republika rovněž uzavřela ujednání o zastupování v oblasti vydávání schengenských víz se Slovenskem, které se začalo aplikovat od 4. prosince 2011 a dle něhož Slovensko zastupuje Českou republiku v Keni, zatímco Česká republika reprezentuje Slovensko v Afghánistánu (po otevření vízového úseku), Alžírsku, Filipínách, Ghaně, Mongolsku a Pákistánu.

V rámci bilaterálních vztahů uzavřela Česká republika v březnu roku 2011 dohodu o bezvízovém styku pro držitele diplomatických pasů s Kazachstánem. Tato dohoda však vstoupí v platnost až po nabytí platnosti bilaterální readmisní dohody s Kazachstánem a po schvalovacím procesu v Parlamentu České republiky.

S účinností od 15.3.2011 došlo k jednostrannému omezení ze strany České republiky stávající dohody České republiky s Jemenem o bezvízovém styku pro držitele diplomatických a služebních pasů, a to pouze na držitele diplomatických pasů Jemenu. Jemenská strana dosud nepřijala žádný reciproční krok.

Podobný krok ze strany České republiky byl učiněn i ve vztahu k Mongolsku, kde od 1.9.2011 došlo rovněž k omezení stávající dohody mezi Českou republikou a Mongolskem o bezvízovém styku pro držitele diplomatických a služebních pasů pouze na držitele diplomatických pasů Mongolska.

Vyhodnocení plnění povinností obsažených v Memorandu ADS

Vláda České republiky přijala dne 22. prosince 2004 usnesení č. 1311 k realizaci Memoranda o porozumění mezi Národní správou pro cestovní ruch Čínské lidové republiky (CNTA) a Evropským společenstvím o vízech a souvisejících otázkách týkajících se turistických skupin z Čínské lidové republiky.

Tímto usnesením byla zřízena meziresortní pracovní skupina (dále jen „MPS“), která koordinuje, monitoruje a vyhodnocuje plnění povinností obsažených v Memorandu ADS.

¹⁵ Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni. Státní příslušníci států uvedených v příloze II tohoto nařízení nepotřebují víza pro vstup do zemí schengenského prostoru.

Za poslední období si MPS dala také za cíl sjednocení jednotlivých resortů, a to vytvořením jednotné strategie. V roce 2011 se MPS sešla dvakrát, a to 12. dubna a 6. září. Na jednáních se mimo jiné řešila i témata vzájemných investic mezi Českou republikou a Čínskou lidovou republikou; otázka dohody o zamezení dvojího zdanění mezi ČR a Tchaj-wanem a možnosti sjednání Dohody o pracovní dovolené (Working Holiday Visa Program), Dohody o vzájemném uznávání řidičských průkazů a Dohody/Memoranda o porozumění o kulturní výměně a spolupráci mezi Českou republikou a Tchaj-wanem.

Ve snaze pomoci organizovaným skupinám cestovat z Čínské lidové republiky do Společenství v souladu s předem stanoveným cestovním programem Ministerstvo pro místní rozvoj vydává Seznam cestovních agentur a cestovních kanceláří, se kterými je uzavřena smlouva o zajištění plnění závazků vyplývajících z Memoranda ADS, jehož nedílnou součástí je i příloha, která obsahuje faxové spojení na Policii České republiky – Ředitelství služby cizinecké policie. V současné době Ministerstvo pro místní rozvoj vede na Seznamu 126 cestovních kanceláří a agentur. Tento seznam je zavěšen na webových stránkách Ministerstva pro místní rozvoj a je 2krát ročně aktualizován (duben, říjen).

V roce 2011 bylo Českou republikou **vydáno v rámci Memoranda ADS 4 558 víz** státním příslušníkům Čínské lidové republiky, tj. 38, % z celkového počtu vydaných víz k pobytu do 90 dnů těmto státním příslušníkům a 0,8 % z celkového počtu vydaných víz k pobytu do 90 dnů ve sledovaném roce.

III.2 PRAKTICKÝ VÝKON

III.2.1 Vytíženost zastupitelských úřadů České republiky

V roce 2011 celkem zastupitelské úřady České republiky přijaly **590 813** (tj. +45 575) žádostí o vízum a udělily, resp. vyznačily **567 443** víz, tj. o 41 162 víz více než v roce 2010.

Počet podaných žádostí o udělení víza a počet udělených, resp. vyznačených víz na ZÚ ČR v roce 2011

Rok/měsíc	Počet všech podaných žádostí o vízum	Počet udělených, resp. vyznačených víz *
2011/01	19 265	16 775
2011/02	30 372	27 161
2011/03	59 720	53 607
2011/04	69 974	68 682
2011/05	54 147	51 188
2011/06	55 159	50 820
2011/07	50 305	49 651
2011/08	52 944	52 990
2011/09	48 381	46 613
2011/10	46 525	45 267
2011/11	45 877	44 447
2011/12	58 144	60 242
Celkem	590 813	567 443

Poznámka: Údaje zpracovány MZV ČR

Vysvětlivka: * rozhodné datum je datum vytištění vízového štítku

Obdobně jako v roce 2010 byl nejvyšší počet víz udělen, resp. vyznačen na ZÚ Moskva, ZÚ Kyjev, Generálním konzulátu Jekatěrinburg, Generálním konzulátu Doněck a Generálním konzulátu Sankt Peterburg. Významný nárůst v počtu podaných žádostí o vízum zaznamenal ZÚ Moskva, a to o téměř **38%**. V roce 2010 dosahoval počet všech podaných žádostí na ZÚ Moskva čísla 205 418, v roce 2011 tento počet dosáhl hodnoty 283 285, tedy o 77 867 žádostí více.

Nejvytíženější zastupitelské úřady a generální konzuláty České republiky v roce 2011

Zastupitelský úřad	Celkem přijato žádostí o vízum	Krátkodobá víza udělená*	Dlouhodobá víza vyznačená*
ZÚ Moskva	283 285	278 119	1 160
ZÚ Kyjev	47 524	45 902	380
GK Jekatěrinburg	32 021	30 724	798
GK Doněck	31 215	29 829	346
GK Sankt Peterburg	29 118	28 288	400

Poznámka: Údaje zpracovány MZV ČR

Vysvětlivka: * rozhodné datum je datum vytištění vízového štítku

III.2.2 Systém VISAPOINT

Za účelem nastavení rovného a spravedlivého přístupu ke každému žadateli o vízum byl v roce 2009 zprovozněn internetový systém MZV „VISAPOINT“, prostřednictvím kterého se cizinec registruje u ZÚ ČR k podání žádosti o vízum nad 90 dnů nebo k podání žádosti o dlouhodobý či trvalý pobyt. Registrace v systému „VISAPOINT“ je povinná pouze u zastupitelských úřadů v zemích, kde je stanoveno Usnesením Vlády České republiky č. 1205 z roku 2009 omezené nabírání žádostí o dlouhodobá víza.

Na některých ZÚ ČR je systém „VISAPOINT“ (od 1.1.2012) využíván i k registraci žadatelů o krátkodobá víza, a to především s ohledem na zefektivnění procesu nabírání těchto žádostí. Registrace k podání žádosti o krátkodobé vízum není povinná.

V roce 2011 vzrostl počet úřadů, které využívaly systém „VISAPOINT“, z 18 úřadů v roce 2010 na 26 úřadů v roce 2011 (aktualizováno ke dni 6.2.2012). Systém „VISAPOINT“ je nejčastěji využíván úřady v zemích s největšími počty žádostí o dlouhodobá víza a dlouhodobé pobyty. Ke dni 6.2.2012 bylo celkem 10 úřadů, které uvedený systém využívaly k registraci žadatelů o krátkodobá víza (ZÚ Tbilisi, ZÚ Ammán, ZÚ Kišiněv, GK Lvov, ZÚ Kyjev, GK Doněck, ZÚ Abuja, ZÚ Manila, ZÚ Bangkok a ZÚ Abú Dhabí).

III.2.3 Vízový informační systém

Dne 11. října 2011 byl spuštěn Vízový informační systém (dále jen „VIS“).¹⁶ VIS je elektronický databázový systém členských států EU/Schengenu, který obsahuje všechny relevantní údaje o žadatelích o víza, včetně biometrických údajů (zobrazení obličeje, otisky prstů).

VIS se skládá z centrální evropské databáze, která je napojena na národní systémy jednotlivých členských států tak, aby zastupitelské úřady v zahraničí, orgány odpovědné za ochranu hranic a další kompetentní orgány schengenských států mohly vkládat a využívat údaje týkající se žádostí a žadatelů o víza.

VIS vnáší novou kvalitativní dimenzi do boje proti nelegální migraci a falšování identity. Zefektivňuje řízení o udělení víza, neboť zastupitelské úřady jakéhokoli členského státu mají k dispozici kompletní „vízovou historii“ žadatele, tj. údaje kdy, kde a s jakým výsledkem žadatel již o vízum žádal. Díky VIS je prakticky znemožněn tzv. „visa shopping“, tj. podávání opakovaných žádostí na konzulátech různých členských států a obcházení kritérií pro určení členského státu příslušného pro posouzení žádosti. Pomocí otisků prstů uchovávaných ve VIS bude také

¹⁶ V souvislosti se zpožděním vývoje části Vízového informačního systému v České republice bylo rozhodnuto v první polovině roku 2011, že budou dále vyvíjena souběžně dvě její řešení. První řešení podporuje všechny požadované vízové procesy a bylo vybudováno a následně uvedeno do provozu současně se spuštěním VIS dne 11. října 2011. Druhé řešení, které bude obsahovat kompletní plánovanou funkcionalitu, bude dokončeno do konce roku 2012 a nahradí řešení první. Současně s budováním Národního vízového informačního systému vzniká potřeba zajistit úpravy rozhraní dalších souvisejících národních systémů.

eliminováno riziko záměny identity ve vízovém procesu, cestování tzv. „na podobu“ či falšování víz a dojde k zefektivnění kontrol na hranicích.

VIS je, resp. bude spouštěn postupně na zastupitelských úřadech schengenských členských států ve všech světových regionech (tzv. regionální roll-out). Dne 11. října 2011 byl spuštěn na zastupitelských úřadech členských států v severní Africe (Egypt, Libye, Tunisko, Alžírsko, Maroko, Mauretánie). Na hraničních přechodech členských států byla kontrola údajů ve VIS zahájena 31.10.2011. V roce 2012 bude VIS spuštěn v zemích Blízkého Východu (Izrael, Jordánsko, Libanon, Sýrie) a Perského zálivu (Afghánistán, Bahrajn, Irán, Irák, Kuvajt, Omán, Katar, Saudská Arábie, Jemen). Pořadí a termíny spuštění VIS v dalších regionech budou určeny rozhodnutím Evropské komise. Celosvětové pokrytí VIS se předpokládá v horizontu dvou let.

V období od 11. října 2011 do 14. prosince 2011 bylo prostřednictvím VIS vydáno celkem 180 052 schengenských víz; zamítnuto bylo 25 625 žádostí o vízum.

III.2.4 Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2011

V roce 2011 pokračovala realizace „Dohody mezi Ministerstvem vnitra České republiky a Ministerstvem zahraničních věcí České republiky o vysílání styčných důstojníků pro migraci na pro migraci a doklady na zastupitelské úřady České republiky“ ze dne 13. února 2009, která nabyla účinnosti dne 1. ledna 2010.

Styční důstojníci pro migraci a doklady, kterými byli příslušníci policie České republiky, Služby cizinecké policie, působili na zastupitelských úřadech České republiky v Nigérii (Abuja), na Ukrajině (Kyjev, Lvov), ve Vietnamu (Hanoj), Mongolsku (Ulánbátar), Turecku (Ankara), Indii (Dillí), Kazachstánu (Astana), Egyptě (Káhira) a Ruské federaci (Moskva). Na uvedených zastupitelských úřadech se významnou měrou podíleli mj. na provádění pohovorů se žadateli o víza, pominout nelze ani jejich činnost při posuzování dokumentů předkládaných k uvedeným žádostem, jakož i dokumentů, potřebných ke vstupu a pobytu na území České republiky, a to v rámci jejich odbavení k letům směřujícím do České republiky. Posledně uvedená činnost byla vykonávána v Káhiře, kde policisté poskytovali odbornou konzultační pomoc zaměstnancům a handlingovým agentům leteckých dopravců v případech, kdy vznikly pochybnosti o úplnosti nebo regulérnosti cestovních dokladů.

Styční důstojníci pro migraci a doklady odhalili množství padělaných dokladů, díky jejich činnosti došlo ke zkvalitnění nabírání žádostí o víza k pobytu nad 90 dnů, precizaci pohovorů se žadateli a s tím souvisejících stanovisek zastupitelských úřadů k neudělení víz. Jejich činnost byla velmi kladně hodnocena, a to jednak ze strany Ministerstva vnitra a Policie České republiky, jednak i ze strany Ministerstva zahraničních věcí.

V rámci Analytického centra pro ochranu státních hranic a migraci byly pro rok 2012 pro vyslání styčných důstojníků pro migraci a doklady stanoveny v pořadí dle priority následující destinace: Kyjev, Moskva, Hanoj, Lvov, Ulánbátar, Istanbul/Ankara, Abuja, Doněck. V případě dostatku finančních prostředků se uvažuje o vyslání styčných důstojníků ještě na některý z následujících zastupitelských úřadů: Abu Dhabí/Káhira, Astana, Peking, Jekatěrinburg, Tbilisi, Dillí nebo jeden ze tří zastupitelských úřadů v severní Africe (Alžír, Tunis, Rabat), případně do dalších destinací na základě výsledků analýz rizik vypracovaných v průběhu roku 2012.

Konečný počet vyslaných styčných důstojníků i celkový počet destinací je odvislý od výše finančních prostředků, které budou moci být z rozpočtu Ministerstva vnitra za tímto účelem vyčleněny, plánuje se i využití finančních prostředků, vyčleněných pro tento účel a ušetřených v roce 2011 (jedná se cca o 2,5 milionu Kč).

IV. Schengen

IV.1 HODNOCENÍ SCHENGENSKÉ SPOLUPRÁCE

Rok 2011 se nesl ve znamení **diskuse o reformě fungování Schengenu** a zvláště jeho politické správy. Události tzv. arabského jara a následný zvýšený migrační tlak ve Středomoří vyvolaly intenzivní politické debaty o budoucnosti Schengenu. Tyto diskuse vedly k přijetí závěrů Evropské rady, jimiž byla Evropská komise vyzvána k předložení konkrétních návrhů na změnu systému schengenského hodnocení, úpravu pravidel pro mimořádné okolnosti ohrožující celkové fungování schengenské spolupráce a zavedení ochranné doložky umožňující výjimečné znovuzavedení kontrol na vnitřních hranicích v situaci, kdy již členský stát není schopen plnit své závazky vyplývající ze schengenského acquis.

Následně, v září 2011, Evropská komise předložila legislativní návrhy ke správě Schengenu. Tento legislativní balíček zahrnoval upravený návrh pro zřízení nového mechanismu schengenského hodnocení a návrh novely tzv. **Schengenského hraničního kodexu** (nařízení č. 562/2006) měnící stávající pravidla pro dočasné obnovení ochrany vnitřních hranic. Shodným rysem obou návrhů je výrazné posílení role Evropské komise na úkor členských států. Evropská komise navrhla převzít odpovědnost za schengenské hodnocení, přesunout rozhodování o obnovení hraničních kontrol na vnitřních hranicích z členských států na komitologii a zavést možnost zavedení hraničních kontrol vůči členskému státu, který neplní schengenská pravidla. Ke konci roku 2011 diskuse o obou návrzích stále probíhala.

Dne 25.10.2011 bylo schváleno nařízení EP a Rady (EU) č. 1168/2011, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 2007/2004 o zřízení Evropské agentury pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie (FRONTEX). Nařízení rozšiřuje úkoly Frontexu v oblasti analýz rizik, výzkumu, odborné přípravy a koordinace společných návratových operací, doplňuje podrobnější pravidla pro realizaci pilotních projektů a společných operací a zavádí „evropské jednotky pohraniční stráže“, které budou moci být využity při společných operacích a zásazích rychlé reakce.

IV.1.1 Příprava na schengenské hodnocení České republiky

V roce 2011 bylo zahájeno schengenské hodnocení České republiky, tj. prověřování správného provádění schengenského acquis ve všech oblastech schengenské spolupráce. Hodnocení bylo započato odevzdáním odpovědí na otázky evaluačního dotazníku a prezentací hlavních změn po vstupu České republiky do Schengenu v roce 2007. Hlavní část hodnocení, spočívající v návštěvách expertních týmů, se uskuteční v letech 2012 – 2013. V souvislosti s schengenským hodnocením zasedala také mezirezortní pracovní skupina Hodnocení Schengenu – Česká republika. V jejím rámci se na přípravě schengenského hodnocení podílely specializované expertní skupiny.

Dne 5. ledna 2011 vláda České republiky schválila usnesením č. 4 nový strategický materiál usměrňující členství České republiky v Schengenu - **Národní plán pro řízení ochrany státních hranic a správné provádění schengenského acquis 2011** (Národní schengenský plán 2011). Jeho obecným účelem je rekapitulovat plnění schengenského acquis ze strany České republiky v jednotlivých tematických oblastech schengenské spolupráce, identifikovat případné nedostatky a vytyčit cíle a konkrétní úkoly směřující k dalšímu rozvoji plnění schengenských standardů v České republice. Konkrétněji je pak koncipován jako materiál pro přípravu zmíněné schengenské evaluace v letech 2012-2013. K vyhodnocení plnění úkolů uložených Národním schengenským plánem 2011 došlo v prosinci 2011.

IV.1.2 Situace na česko-německé vnitřní hranici

V průběhu roku 2011 výrazně ubylo **stížností českých občanů na kontroly v německém příhraničí**. Zlepšení bylo například zaznamenáno u způsobu provádění kontrol – zkušenosti občanů naznačující porušení lidské důstojnosti či šikany byly spíše ojedinělé. Problém přetrvává nadále především u kontrol cestujících na mezinárodních autobusových linkách. Nižší počet stížností však zřejmě více nežli skutečné vyřešení problému odráží menší medializaci problému a jistou rezignaci občanů na upozorňování na nežádoucí jevy oficiální cestou.

V roce 2011 se Ministerstvo vnitra zapojilo do **přípravy německo – českého portálu** s informacemi pro cestující. Cílem projektu je zvýšit informovanost občanů cestujících přes z/do Německa a předejít tak porušení předpisů z důvodu neznalosti. Obsahem webových stránek budou například dopravní předpisy v obou zemích, seznam zakázaných předmětů, práva cestujících nebo rady, kam se obrátit se stížností na postup dotčených orgánů. Spuštění je plánováno na první čtvrtletí roku 2012.

IV.1.3 Rozšíření schengenského prostoru

V roce 2011 bylo ukončeno hodnocení připravenosti **Bulharska a Rumunska** na vstup do schengenského prostoru, když splnění souvisejících požadavků potvrdila Rada pro justici a vnějškové věci na svém jednání v červnu 2011. **Schengenský prostor však zůstává oběma zemím uzavřen**, neboť navzdory opakovaným debatám na ministerské úrovni nebylo přijato potřebné rozhodnutí Rady, jehož schválení vyžaduje jednomyslnou podporu všech současných schengenských států. Rozšíření Schengenu o Bulharsko a Rumunsko závěrem roku blokovalo již pouze Nizozemsko,¹⁷ které svůj nesouhlas opíralo o požadavek významnějšího pokroku v boji proti korupci a organizovanému zločinu. Podmínkou byla rovněž reforma justičního systému.

Schengenské ambice se naopak podařilo naplnit jinému státu, který v roce 2011 úspěšně absolvoval hodnocení připravenosti na plné zapojení do schengenské spolupráce, a jehož vstup získal podporu Rady. **Lichtenštejnsko** se stalo dne 19. prosince 2011 v pořadí 26. členským státem Schengenu.¹⁸

IV.1.4 Schengenský informační systém (SIS)

Schengenský informační systém (SIS) je jedním z nejdůležitějších kompenzačních opatření za odstranění hraničních kontrol v rámci schengenského prostoru. Jedná se o sdílenou databázi údajů, obsahující záznamy o hledaných osobách a věcech. Česká republika nadále podporuje vývoj druhé generace Schengenského informačního systému (SIS II).

V roce 2011 schválily orgány Evropské komise změnu harmonogramu projektu Schengenského informačního systému (SIS II), podle kterého je dokončení projektu a následné spuštění systému SIS II plánováno na 29. března 2013. V druhé polovině roku 2011 proběhla příprava a realizace testů „Compliance tests extended“. Provedení těchto testů v České republice bylo povinné. V roce 2012 budou provedeny další testy „Comprehensive Tests aka Global Test“, kterých se bude také účastnit Česká republika. Dále je plánována obměna infrastruktury národního systému vzhledem k zastarávání techniky pořízené v roce 2007 a vzhledem k podstatnému nárůstu množství zpracovávaných dat.

¹⁷ Nejdříve rozšíření Schengenu o Bulharsko a Rumunsko blokovalo rovněž Německo, Francie, Finsko.

¹⁸ Počet schengenských států tak stoupl na 26, z toho 4 státy nejsou členy Evropské unie, včetně Lichtenštejnska.

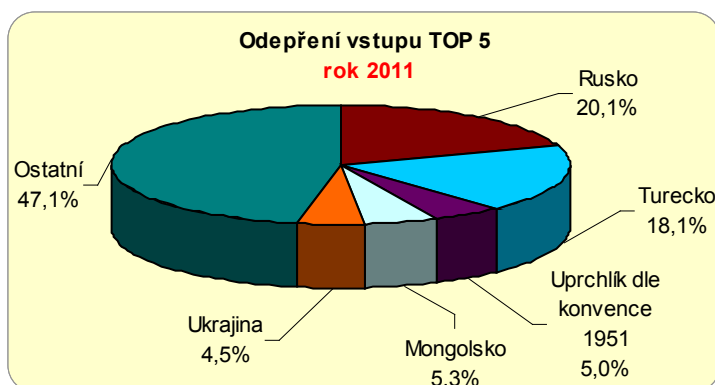

IV.2 VNĚJŠÍ SCHENGENSKÁ HRANICE

IV.2.1 Přeshraniční pohyb přes vnější schengenskou hranici

V roce 2011 bylo na hraničních přechodech na vnější schengenské hranici ČR¹⁹ (tedy na mezinárodních letištích) **odbaveno v obou směrech 6,2 milionů osob**.

V daném roce byl, v souladu s ustanovením § 9 zákona o pobytu cizinců, na vnější schengenské hranici České republiky **odepřen vstup 359 osobám**. Ve srovnání s rokem 2010 došlo k nárůstu o 26 osob (tj. +7,8 %).

Nejvíce byl vstup odepřen státním příslušníkům **Ruska** (72 osob, tj. 20 %), **Turecka** (65 osob, tj. 18 %), **Mongolska** (19 osob, tj. 5,3 %) **Ukrajiny** (16 osob, tj. 4,5 %) a 18 **uprchlíkům** (tj. 5,5 %), kteří nedisponovali platným vízem.

Prvních pět skupin se na celkovém počtu osob, kterým byl odepřen vstup podílelo 52,9 %.

Výrazný nárůst v meziročním srovnání vykazují státní příslušníci

Turecka (+33 osob, tj. +103,1 %), Ruska (+17, tj. +30,9 %) a Mongolska (+17, tj. +850,0 %).

Nejčastějším důvodem pro odepření vstupu²⁰ na území České republiky byla skutečnost, že osoba nedisponovala platným vízem (168 osob, tj. 41,8 % celkového počtu 402 důvodů odepření vstupu) a neprokázání se potřebnými náležitostmi prokazující účel a splnění podmínek pobytu (148 osob, tj. 36,8 %). Nejčastější destinací příletu u těchto osob bylo Turecko, Rusko a Velká Británie.

V souvislosti s **nelegální migrací přes vnější schengenskou hranici** bylo odhaleno **80 osob**, z toho **36 osob** se prokázalo neregulérním cestovním dokladem²¹.

IV.2.2 Specifické jevy na vnější schengenské hranici

Získávání údajů o cestujících je jedním z účinných nástrojů boje proti nelegální migraci. Tzv. **API data** jsou povinni zasílat letečtí dopravci provozující pravidelná letecká spojení z vytipovaných rizikových států. V současné době jsou požadována API data z Arménie, Ázerbajdžánu, Běloruska, Egypta, Gruzie, Makedonie, Moldavska, Jižní Koreje, Kazachstánu, Kuvajtu, Libanonu, Ruska, Spojených arabských emirátů, Srbska, Srí Lanky, Sýrie, Turecka, Ukrajiny a Uzbekistánu. Analýzou údajů²² o cestujících bylo ve sledovaném období odhaleno celkem 52 osob. Nejčastěji se jedná o předložení padělaných cestovních dokladů, víz nebo povolení k pobytu a nedisponování potřebným vízem (zejména letištní průjezdní vízum). Z hlediska příletových destinací byly vyhodnoceny jako nejrizikovější Rusko (18 osob) a Uzbekistán (11 osob).

Správní delikty leteckých dopravců²³ jsou realizovány na základě dvou zákonných norem, zákona o pobytu cizinců (§ 157 odst.1 z. č. 326/1999 Sb.) a zákona o civilním letectví (§ 93 odst.1

¹⁹ Ochrana státních hranic je prováděna podle legislativní úpravy stanovené zákonem č. 216/2002 Sb., o ochraně státních hranic ČR a kodexu Společenství o pravidlech upravujících přeshraniční pohyb osob (Schengenský hraniční kodex).

²⁰ Jedna osoba může mít více důvodů odepření vstupu.

²¹ Podrobněji viz kapitola VIII. NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČESKÉ REPUBLICCE

²² Údaje z měsíčních výkazů činností ICP na mezinárodních letištích.

²³ Údaje z měsíčních výkazů činností ICP na mezinárodních letištích.

zákona č. 49/1997 Sb.). V souvislosti s neplněním povinnosti leteckého dopravce sdělovat údaje o cestujících (dle zákona o civilním letectví) bylo evidováno celkem 50 pravomocných rozhodnutí o správním deliktu, za které byly uloženy pokuty v úhrnné výši 824 tis. Kč. Jednalo se většinou o ruské letecké společnosti (Aeroflot) a ČSA. Správní delikty leteckého dopravce dle zákona o pobytu cizinců souvisí s dopravením cizince na území bez cestovního dokladu nebo víza (je-li vyžadováno). V roce 2011 bylo vykázáno celkem 201 těchto správních deliktů, za které byly uloženy pokuty v úhrnné výši cca 41 mil. Kč. Nejvíce bylo uloženo pokut společnosti ČSA (133), Aeroflot (25) a Turkish Airlines (23).

Někteří cizinci **zneužívají pobyt v tranzitním prostoru**, kdy při přestupu v Praze úmyslně v cestě nepokračují nebo žádají o mezinárodní ochranu. Ve sledovaném období tak byl registrováno 13 osob, z toho se jednalo o 8 státních příslušníků Kuby, 2 státní příslušníky Pákistánu, 2 státní příslušníky Íránu a jednoho státního příslušníka Běloruska.

Kromě operací v rámci agentury Frontex byly na vzdušných hranicích prováděny **součinnostní policejní akce**. Příkladem může být akce „Karavana“, kdy cílem bylo odhalit osoby neoprávněně překračující vnější hranice, pátrat po hledaných a pohřešovaných osobách a věcech, dále odhalit nepravé cestovní doklady, hledané zbraně, střelivo, výbušniny, bezpečnostní materiál, předměty kulturní a historické hodnoty, zboží uniklé celnímu dohledu, omamné a psychotropní látky, zvířata a rostliny obsažené v mezinárodní úmluvě CITES, vysoce hodnotové komodity (drahé kameny, diamanty), nepřihlášenou finanční hotovost a komodity vybraných výrobků. Tato akce probíhala v součinnosti s celní správou. V květnu (většinou se jedná o období zhruba jednoho týdne) akce proběhla na letišti v Brně, v červnu na letišti v Karlových Varech, v červenci na letišti Pardubice, v srpnu na letišti Ostrava a říjnu na letišti Praha-Ruzyně.

V. Legální migrace v České republice

V.1 DRUHY POBYTU

Zákon č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, v platném znění, dělí pobyt cizinců na území České republiky na kategorie **přechodný pobyt na území a trvalý pobyt na území**.

Z pohledu podmínek vstupu a pobytu na území České republiky zákon dělí cizince do dvou kategorií. Do první kategorie přísluší občané států tvořících Evropskou unii²⁴ a dalších států, které jsou vázány Smlouvou o Evropském hospodářském prostoru²⁵ (dále jen „**občané EU**“). Obdobné postavení, požívají za určitých podmínek stanovených zákonem rodinní příslušníci občanů EU i tehdy, nejsou-li občany těchto států. Druhou kategorií tvoří **občané ostatních, tzv. „třetích“ států**.

Cizinci ze třetích států jsou povinni mít pro vstup a krátkodobý pobyt (do 3 měsíců) na území České republiky vízum. To se netýká cizinců, jimž je vízová povinnost zrušena v rámci jednotné vízové politiky Evropské unie.²⁶ Dále se povinnost krátkodobého víza nevztahuje na některé další cizince v případě, že Česká republika má se státem, jehož jsou občany, sjednánu dvoustrannou smlouvou o zrušení vízové povinnosti nebo je vízová povinnost zrušena jednostranným aktem vlády České republiky. Vízum pro vstup a krátkodobý pobyt na území České republiky dále nepotřebují např. také držitelé dokladu o povolení dlouhodobého nebo trvalého pobytu na území jiného schengenského státu, držitelé povolení k trvalému pobytu s přiznaným právním postavením dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území jiného členského státu Evropské unie nebo občané třetích států - rodinní příslušníci občana EU, kteří jsou držiteli dokladu o povolení přechodného či trvalého pobytu na území jiného členského státu Evropské unie.

Pro dlouhodobý pobyt (nad 3 měsíce) v České republice musejí mít cizinci ze třetích států vždy **vízum k pobytu nad 90 dnů**, případně povolení k pobytu. Na vízum k pobytu nad 90 dnů může cizinec pobývat v České republice po dobu nepřesahující 6 měsíců, **následně může požádat o povolení k dlouhodobému pobytu** za podmínky, že trvá stejný účel pobytu.

V důsledku transpozice příslušných směrnic²⁷ Rady ES do vnitrostátního práva může cizinec požádat o udělení **povolení k dlouhodobému pobytu, aniž by předtím na území České republiky pobýval** na základě víza k pobytu nad 90 dnů za konkrétním účelem. V uvedeném smyslu se jedná o povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem společného soužití rodiny na území**, povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem studia na území** a **povolení k dlouhodobému pobytu rezidenta jiného členského státu EU**. Poslední případ se týká cizinců

²⁴ Belgie, Bulharsko, Česká republika, Dánsko, Estonsko, Finsko, Francie, Irsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Lucembursko, Maďarsko, Malta, Německo, Nizozemsko, Polsko, Portugalsko, Rakousko, Rumunsko, Řecko, Slovensko, Slovinsko, Španělsko, Švédsko, Velká Británie

²⁵ Norsko, Island, Lichtenštejnsko, Švýcarsko

²⁶ Nařízení Rady (ES) č. 539/2001 ze dne 15. března 2001, kterým se stanoví seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci musí mít při překračování vnějších hranic vízum, jakož i seznam třetích zemí, jejichž státní příslušníci jsou od této povinnosti osvobozeni.

²⁷ Např.: Směrnice Rady 2003/86/ES ze dne 22. září 2003 o právu na sloučení rodiny; Směrnice Rady 2004/114/ES ze dne 13. prosince 2004 o podmínkách přijímání státních příslušníků třetích zemí za účelem studia, výměnných pobytů žáků, neplacené odborné přípravy nebo dobrovolné služby; Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004, týkající se vydávání povolení k pobytu občanům třetích zemí, kteří se stali obětmi obchodování s lidmi nebo kteří se stali objekty převaděčství a spolupracují s příslušnými orgány; Směrnice Rady 2003/109/ES ze dne 25. listopadu 2003 o právním postavení státních příslušníků třetích zemí, kteří jsou dlouhodobě pobývajícími rezidenty.

ze třetího státu, kteří mají na území jiného členského státu EU povolen trvalý pobyt, přiznán statut rezidenta a hodlají na území České republiky pobývat po dobu delší než 3 měsíce. V takovém případě mají právo požádat o povolení k dlouhodobému pobytu z tohoto titulu.

Specifickým pobytovým oprávněním je povolení k dlouhodobému pobytu **za účelem ochrany na území**,

O vydání **povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu** je oprávněn na zastupitelském úřadu požádat cizinec, který uzavřel s českou výzkumnou organizací tzv. „dohodu o hostování“ a na území České republiky hodlá přechodně pobývat po dobu delší než 3 měsíce. V průběhu pobytu na území na vízum k pobytu nad 90 dnů nebo na povolení k dlouhodobému pobytu vydané za jiným účelem může výzkumný pracovník žádost o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu podat na území ministerstvu.

Občané EU mají právo volného pohybu a pobytu, které je stanoveno Smlouvou o založení Evropských společenství. Občané EU mohou na území České republiky vstupovat a na něm pobývat po dobu neomezenou, jen na základě cestovního dokladu, kterým je v tomto případě i doklad totožnosti, aniž by byli povinni žádat o jakoukoliv formu oprávnění k pobytu. Nicméně i pro tuto kategorii cizinců jsou zákonem vytvořeny pobytové tituly - potvrzení o přechodném pobytu a povolení k trvalému pobytu. Žádat o povolení některého z uvedených druhů pobytu nemají občané EU stanoveno jako povinnost, ale jako právo.

Chce-li občan EU na území pobývat po dobu delší než 3 měsíce, má právo požádat o vydání **potvrzení o přechodném pobytu**. Jedná se o potvrzení, které má za cíl zejména ulehčit občanům EU jednání s úřady v České republice.

Specifickou skupinu požívající práva na volný pohyb v rámci Evropské unie tvoří **rodinní příslušníci občanů EU**. U těchto cizinců se uplatňují zjednodušené postupy týkající se udělení víza pro krátkodobý pobyt (do 3 měsíců), zejména pokud jde o náležitosti předkládané k žádosti o vízum. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou značně omezené a neudělení víza je přezkoumatelné²⁸. Rodinní příslušníci občanů EU mají při splnění stanovených podmínek právo na vstup a pobyt na území členských států Evropské unie a udělení krátkodobého víza je v těchto případech nárokové.

Rodinný příslušník občana EU, který sám není občanem EU a hodlá na území pobývat přechodně po dobu delší než 3 měsíce společně s občanem EU, je povinen požádat **o povolení k přechodnému pobytu**.

Povolení k trvalému pobytu mohou všichni cizinci obecně získat po 5ti letech nepřetržitého pobytu na území České republiky. Ve speciálních zákonem stanovených případech lze trvalý pobyt získat i za kratší dobu – po 4 letech nepřetržitého pobytu na území České republiky po ukončení řízení o udělení mezinárodní ochrany při splnění zákonných podmínek nebo bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území České republiky např. z humanitárních důvodů či jiných důvodů hodných zvláštního zřetele.

Rodinný příslušník občana České republiky může získat trvalý pobyt za podmínky minimálního dvouletého nepřetržitého pobytu na území České republiky v případě, že rodinná vazba na občana České republiky trvá alespoň jeden rok.

V důsledku pokračující implementace předpisů EU do vnitrostátního práva, byla pro cizince ze třetích zemí také v České republice zavedena kategorie **„právní postavení dlouhodobě pobývajících rezidenta v Evropském společenství na území“**. Tento statut je cizinci žádajícím

---

²⁸ Zvláštní pravidla vztahující se k rodinným příslušníkům občanů EU řeší Směrnice Evropského Parlamentu a Rady 2004/38/ES ze dne 29. dubna 2004, o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států.

o udělení povolení k trvalému pobytu udělen automaticky, splňuje-li podmínku pětiletého nepřetržitého pobytu na území (včetně dalších zákonem stanovených kritérií). O přiznání tohoto statusu může písemně požádat cizinec s povolením k trvalému pobytu na území, kterému nebylo toto právní postavení přiznáno současně s vydáním povolení k trvalému pobytu, pokud splňuje zákonem stanovená kritéria. S účinností od 1. 1. 2011 přiznává Ministerstvo vnitra právní postavení rezidenta na území cizinci, který je držitelem modré karty, jestliže splnil podmínku pěti let nepřetržitého pobytu na území členských států Evropské unie jako držitel modré karty a po dobu dvou let jako držitel modré karty nepřetržitě pobývá na území České republiky. Z vnitrostátního hlediska nemá tento statut zásadní význam. Významným se statut stává v případě, že se jeho nositel hodlá usadit na území jiného státu Evropské unie. V tom případě mu zaručuje příznivější zacházení než občanům třetích zemí obecně.

V.2 ŘÍZENÍ O UDĚLENÍ VÍZA A POVOLENÍ K POBYTU NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

S účinností od 1. ledna 2011 byla na Ministerstvo vnitra, odbor azylové a migrační politiky převedena agenda povolování všech typů pobytů cizinců s délkou pobytu nad 90 dnů, kterou do konce roku 2010 vykonávala Služba cizinecké policie PČR. K dosavadní činnosti odboru azylové a migrační politiky zahrnující problematiku trvalých pobytů tak přibyla několikanásobně rozsáhlejší agenda pobytů přechodných.

V souvislosti s převodem agendy dlouhodobých víz a agendy týkající se vydávání povolení k dlouhodobým pobytům cizincům z tzv. třetích států a agendy přechodných pobytů občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků na Ministerstvo vnitra byla zřízena nová pracoviště Odboru azylové a migrační politiky v jednotlivých regionech. Bylo uplatněno pravidlo minimálně jednoho pracoviště v každém kraji České republiky. Na konci roku 2011 tak v jednotlivých regionech fungovalo 30 pobytových pracovišť Odboru azylové a migrační politiky s úředními hodinami pro veřejnost, která odbavila přes 730 tisíc klientů.

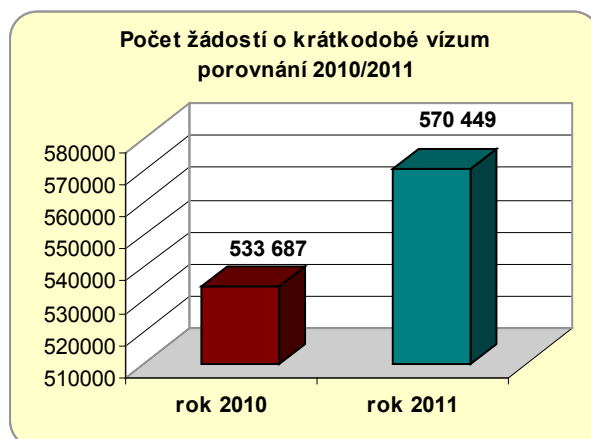
Odbor azylové a migrační politiky tak v současné době komplexně zajišťuje v podstatě veškeré záležitosti související s přechodným pobytem cizinců na území České republiky na dlouhodobé vízum nebo na povolení k dlouhodobému pobytu, přechodným pobytem občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků a trvalým pobytem.

V.2.1 Krátkodobé vízum

V roce 2011 zastupitelské úřady České republiky přijaly **570 449** (tj. +36 762) **žádostí o krátkodobá víza** a udělily **553 465** víz, tj. o 38 735 víz více než v roce 2010.

Nejvyšší počet žádostí o krátkodobé vízum podali státní příslušníci **Ruska** (počet podaných žádostí 340 989; uděleno víz 338 120). Na druhém pozici se umístili státní příslušníci **Ukrajiny** (počet podaných žádostí 104 708; uděleno víz 102 280). Třetí nejpočetnější skupinou z hlediska počtu podaných žádostí byli státní příslušníci **Turecka** (počet podaných žádostí 17 452; uděleno víz 16 524).

V roce 2011 podané žádosti o krátkodobé vízum se nejčastěji vztahovaly k účelu pobytu „**turistika**“ (441 872, tj. 77,5 %), dále v menší míře k účelu „**jiné**“ (40 853, tj. 7,2%), účelu „**pozvání**“ (29 537, tj. 5,2%) a „**obchodní**“ (21 312, tj. 3,7 %).

Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza

Dne 1. 1. 2011 nabyla účinnosti novela zákona o pobytu cizinců, na jejímž základě je cizinec, kterému byla zamítnuta žádost o udělení krátkodobého víza, oprávněn podat žádost o nové

posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza. Pro úplnost lze dodat, že tento opravný prostředek nepodléhá soudnímu přezkumu (jak tomu je u žádostí rodinných příslušníků občanů EU).

Žádost o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza podává cizinec u ZÚ ČR, který rozhodnutí vydal, a to ve lhůtě do 15 dnů ode dne doručení sdělení o zamítnutí víza. Neshledá-li zastupitelský úřad (v rámci autoremedury) ve lhůtě 5 dnů důvod pro přehodnocení svého původního rozhodnutí, postoupí žádost k dalšímu řízení Ministerstvu zahraničních věcí, které je správním orgánem příslušným k přezkumu důvodu/ů neudělení krátkodobého víza.

V roce 2011 bylo na jednotlivých ZÚ ČR podáno celkem 417 žádostí o nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza (dále jen „žádost o nové posouzení“). Z celkového počtu **12 235** zamítnutých žádostí o krátkodobé vízum v roce 2011 bylo opravného prostředku využito ve **3,4%** případů (tj. 417 žádostí o nové posouzení).

V rámci přezkumného řízení Ministerstvem zahraničních věcí bylo z výše uvedených 417 celkově podaných žádostí o nové posouzení 61 (14,6 %) žádostí vyhověno (tzn. že MZV rozhodlo ve prospěch žadatele), 331 (79,4%) žádostí bylo zamítnuto (tzn. že MZV souhlasilo s důvodem/dy zamítnutí víza ze strany ZÚ) a ve 25 (6%) případech došlo k udělení víza žadateli v rámci autoremedury ZÚ ČR.

Statistiky vyhodnocování žádostí o nové posouzení (mimo RP^{*})

Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno v rámci autoremedury ZÚ	Vyhověno	Nevyhověno
417	25	61	331

Vysvětlivka: ^{*} RP – rodinný příslušník občana Evropské unie

Zdroj: MZV ČR

Z celkového počtu 417 žádostí o nové posouzení jich bylo nejvíce podáno na ZÚ Kyjev (82 žádostí), ZÚ Kišinev (48 žádostí), ZÚ Moskva (48 žádostí), GK Lvov (41 žádostí) a ZÚ Alžír (26 žádostí). Z hlediska státní příslušnosti se jednalo zejména o státní příslušníky **Ukrajiny, Moldavska, Ruska a Alžírska.**

5 nejvytíženějších ZÚ v podávání žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza v roce 2011 (mimo RP^{*})

Zastupitelský úřad	Počet podaných žádostí o nové posouzení
Kyjev	82
Kišinev	48
Moskva	48
Lvov	41
Alžír	26

Vysvětlivka: ^{*} RP – rodinný příslušník občana Evropské unie

Zdroj: MZV ČR

Problematika rodinných příslušníků

Rodinní příslušníci občanů EU jsou privilegovanou skupinou žadatelů o krátkodobé vízum. Na tuto skupinu žadatelů se aplikují zjednodušené podmínky pro podání žádosti o vízum a její vyřízení, jejichž cílem je maximálně usnadnit těmto osobám získání víza. Zjednodušený režim spočívá zejména v omezení rozsahu náležitostí, které rodinní příslušníci občanů EU musí doložit k žádosti o vízum, v udělování víz bezplatně a ve vyřízení žádosti v co nejkratší možné lhůtě.

Rodinní příslušníci občanů EU, kteří uplatňují právo volného pohybu v rámci EU, mají právní nárok na vstup a pobyt na území členských států EU a na udělení krátkodobého víza. Důvody pro neudělení víza u této kategorie žadatelů jsou značně omezené a neudělení víza je soudně přezkoumatelné.

V roce 2011 bylo na zastupitelských úřadech rodinnými příslušníky občanů EU podáno celkem **1 560** žádostí o krátkodobé vízum. V drtivé většině případů se ovšem jednalo o rodinné příslušníky občanů České republiky, kteří právo volného pohybu nevykonávají, nicméně na základě vnitrostátního dorovnání se na ně aplikují stejné podmínky, jako na rodinné příslušníky občanů EU, kteří toto právo vykonávají. Z počtu 1 560 žádostí bylo kladně posouzeno a následně uděleno celkem **1 392** víz, což je o 19,2 % méně než v roce 2010 (1 722 víz).

Krátkodobá víza – RP občanů EU, porovnání 2010/2011

Rok	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP	Počet udělených krátkodobých víz RP	Počet neudělených krátkodobých víz RP
2010	2 262	1 722	130
2011	1 560	1 392	121

Vysvětlivka: RP – rodinný příslušník občana Evropské unie

Zdroj: MZV ČR

Nejčastějším účelem pobytu u udělených krátkodobých víz rodinným příslušníkům občanů EU byla „**návštěva rodiny nebo přátel**“ (53,3 %), následoval účel „**turistika**“ (27,2 %) a třetím nejčastějším účelem bylo „**pozvání**“ (12,6 %).

3 nejčastější účely pobytu u udělených a zamítnutých krátkodobých víz RP v roce 2011

Účel pobytu	Počet udělených víz	Počet zamítnutých víz
návštěva rodiny nebo přátel	742	87
turistika	378	18
pozvání	175	13

Zdroj: MZV ČR

Nejvytíženější zastupitelské úřady v podávání žádostí o krátkodobá víza RP v roce 2011 -TOP 5

Zastupitelský úřad	Počet podaných žádostí o krátkodobá víza RP
Tunis	131
Kišinev	108
Lvov	98
Pretoria	90
Moskva	85

Zdroj: MZV ČR

Nejvíce vytížené zastupitelské úřady, co se týče podání žádostí o víza rodinnými příslušníky občanů EU, byly ZÚ Tunis, ZÚ Kišinev, GK Lvov, ZÚ Pretoria a ZÚ Moskva.

Nejčastějšími žadateli byli státní příslušníci **Ukrajiny** (12,5% z celkového počtu podaných žádostí), **Ruska** (11,8 %), **Tuniska** (8,6 %), **Moldavska** (7,6 %) a **Turecka** (5,7 %).

Nové posouzení důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU

Při novém posuzování důvodů neudělení krátkodobého víza rodinnému příslušníkovi občana EU je i v tomto případě správním orgánem příslušným k přezkumu Ministerstvo zahraničních věcí České republiky.

V roce 2011 se uskutečnilo **35** řízení o žádostech o nové posouzení důvodů neudělení víza rodinnému příslušníkovi občana EU. Ve **28** případech MZV rozhodnutí ZÚ potvrdilo, tedy žádosti o nové posouzení nebylo vyhověno. Z těchto 28 nevyhověných žádostí bylo ve dvaceti případech prokázáno obcházení zákona o pobytu cizinců s cílem získat vízum k pobytu na území účelovým uzavřením manželství s občanem EU. V ostatních případech nebylo žádostem vyhověno z důvodu důvodného nebezpečí, že by při pobytu na území cizinec mohl ohrozit bezpečnost státu nebo závažným způsobem narušit veřejný pořádek nebo měl cizinec záznam v Schengenském informačním systému. V 7 případech nebyl ze strany ZÚ důvod neudělení víza dostatečně prokázán a vízum bylo na pokyn ústředí MZV uděleno.

Statistika žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza RP občanů EU

Počet podaných žádostí o nové posouzení	Vyhověno	Nevyhověno
35	7	28

Vysvětlivka: RP – rodinný příslušník občana Evropské unie

Zdroj: MZV ČR

Z hlediska teritoriálního rozložení směřovalo v roce 2011 nejvíce žádostí o nové posouzení důvodů neudělení víza ze států **Tunisko, Alžírsko a Nigérie**.

V.2.1.1 Ověřování pozvání

V roce 2011 bylo do IS CIS celkem zaevidováno **43 101 ověřených formulářů pozvání** (resp. uvedeno datum ověření). Ve srovnání s minulým rokem 2010 došlo k drobnému poklesu (-2 219 formulářů, tj. -4,9 %).

Nejčastěji byli mezi **zvanými osobami** u ověřených pozvání uváděni státní příslušníci **Ukrajiny** (14 698 osob, tj. 34,1 % z celkového počtu zvaných osob u ověřených pozvání). U nich je také evidován nejvyšší meziroční pokles počtu (-989 pozvání, tj. -6,3 %). Nejvíce jsou státní příslušníci Ukrajiny zvaní svými krajany (63,8 %) a občany České republiky (31,4 %). Dále ve statistice následovali státní příslušníci **Ruska** (19,7 %), **Běloruska** (5,7 %), **Vietnamu** (5,1 %) a **Číny** (4,9 %).

V meziročním porovnání je největší nárůst vykázán u státních příslušníků Vietnamu (2 200 pozvání, +633 pozvání, tj. +40,4 %), Pákistánu²⁹ (778 pozvání, +384, tj. +97,5 %) a Kazachstánu (1 121 pozvání, +237, tj. +26,8 %). Kromě státních příslušníků Ukrajiny je velký pokles evidován také u státních příslušníků Moldavska (1 254 pozvání, -395, tj. -24,0 %), Ruska (8 511 pozvání, -364, tj. -4,1 %), Bosny a Hercegoviny (6 pozvání, -360, tj. -98,4 %), Indie (1 353 pozvání, -330, tj. -19,6 %) a Konžské demokratické republiky (115 pozvání, -274, tj. -70,4 %). Drtivý pokles u státních příslušníků Bosny a Hercegoviny má souvislost se zavedením bezvízového styku od prosince roku 2010 (platí pro držitele biometrických dokladů).

Ověřování pozvání (údaje z IS CIS) - zvaná osoba - porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj.%	1.1.-31.12. 2011	tj.%	Změna oproti předchozímu období v %	absolutní číslo
Celkem počet ověřených* pozvání	45 320	100,0	43 101	100,0	-4,9	-2 219
z toho TOP 10 st. příslušnost ZVANÉ OSOBY						
Ukrajina	15 687	34,6	14 698	34,1	-6,3	-989
Rusko	8 875	19,6	8 511	19,7	-4,1	-364
Bělorusko	2 498	5,5	2 477	5,7	-0,8	-21
Vietnam	1 567	3,5	2 200	5,1	40,4	633
Čína	2 106	4,6	2 096	4,9	-0,5	-10
Indie	1 683	3,7	1 353	3,1	-19,6	-330
Moldavsko	1 649	3,6	1 254	2,9	-24,0	-395
Kazachstán	884	2,0	1 121	2,6	26,8	237
Irák	808	1,8	949	2,2	17,5	141
Mongolsko	666	1,5	799	1,9	20,0	133

Vysvětlivka: *počty pozvání, u kterých je v IS CIS uvedeno datum ověření v daném období

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP PČR

²⁹ U občanů Pákistánu byl evidován neadekvátně vysoký nárůst, kdy se jednalo v drtivé většině o teritorium Středočeského kraje, proto pracovníci OAR ŘSCP tyto informace předali pracovníkům KŘP Středočeského kraje, kteří v dané věci zahájili šetření, zda nedochází ke zneužívání institutu pozvání

Nejčastěji byli mezi **zvoucími osobami** u ověřených pozvání uvedeni **občané České republiky** (19 333 osob, tj. 44,9 % z celkového počtu zvoucích osob u ověřených pozvání). U nich je registrován nejvyšší meziroční pokles (-944 pozvání, tj. -4,7 %). Pokles je registrován kromě občanů České republiky také u státních příslušníků Ukrajiny (10 128 osob, -787, tj. -7,2 %) a Moldavska (953 pozvání, -304, tj. -24,2 %).

S velkým odstupem ve statistice zvoucích osob následovali státní příslušníci **Ukrajiny** (23,5 %), **Ruska** (10,6 %), **Vietnamu** (3,1 %) a **Běloruska** (2,7 %). V meziročním porovnání je největší nárůst vykázán u státních příslušníků Vietnamu (1 349 pozvání, +393, tj. +41,1 %). V naprosté většině státní příslušníci Vietnamu zvou své krajany (98,6 %) za účelem návštěvy rodiny nebo přátel (81,9 %).

Ověřování pozvání (údaje z IS CIS) - zvoucí osoba - porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj.%	1.1.-31.12. 2011	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem počet ověřených* pozvání	45 320	100,0	43 101	100,0	-4,9	-2 219
z toho TOP 10 st. příslušnost ZVOUCÍ OSOBY						
Česko	20 277	44,7	19 333	44,9	-4,7	-944
Ukrajina	10 915	24,1	10 128	23,5	-7,2	-787
Rusko	4 598	10,1	4 577	10,6	-0,5	-21
Vietnam	956	2,1	1 349	3,1	41,1	393
Bělorusko	1 180	2,6	1 147	2,7	-2,8	-33
Moldavsko	1 257	2,8	953	2,2	-24,2	-304
Čína	677	1,5	681	1,6	0,6	4
Mongolsko	420	0,9	607	1,4	44,5	187
Kazachstán	412	0,9	419	1,0	1,7	7
Slovensko	242	0,5	319	0,7	31,8	77

Vysvětlivka: *počty pozvání, u kterých je v IS CIS uvedeno datum ověřeno v daném období

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP PČR

V roce 2011 byl průměrný měsíční počet zaevidovaných ověřených formulářů pozvání v IS CIS cca 3 600, nejvíce bylo zaevidováno ověřených pozvání v měsících květnu (5 675) a červnu (5 637). Podle jednotlivých krajských ředitelství PČR bylo v IS CIS nejvíce ověřených pozvání u KŘP Praha (40,9 %), Středočeského kraje (12,2 %) a Jihomoravského kraje (10,4 %).

V.2.2 Dlouhodobé vízum

V.2.2.1 Žádosti o udělení dlouhodobého víza

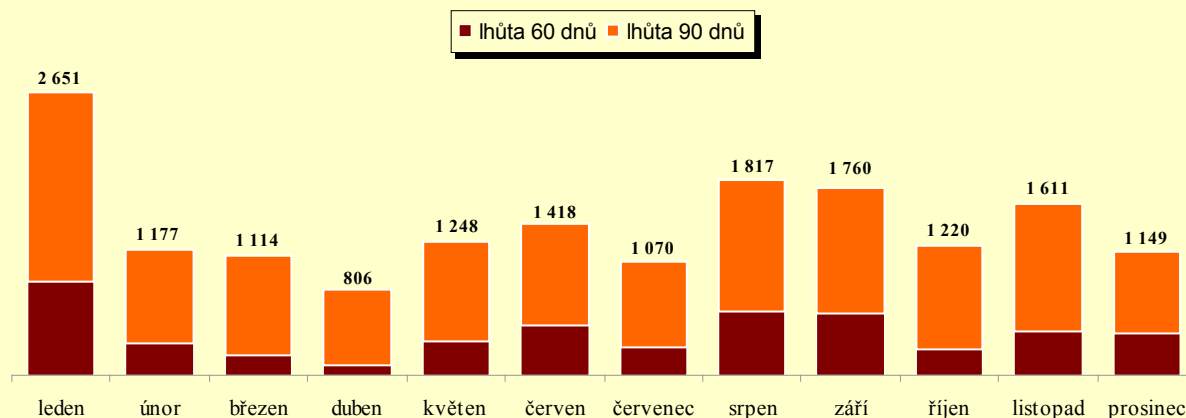
V roce 2011 bylo na zastupitelských úřadech České republiky v zahraničí podáno **celkem 17 041 žádostí o dlouhodobé vízum** ze strany cizinců, kteří měli zájem na území pobývat déle než 90 dnů.

Ve srovnání s rokem 2010 celkový počet podaných žádostí o dlouhodobé vízum stagnoval, meziročně došlo **k minimálnímu poklesu o 1,9 %** (334 žádostí). Zastavil se tak výrazný pokles zaznamenávaný v předchozích dvou letech (o 34,2 % v roce 2010 a o 62,9 % v roce 2009). Nižší počet žádostí o dlouhodobá víza je spojen se stále platným omezeným nabíráním žádostí o dlouhodobá víza za účelem ekonomických aktivit, které je v návaznosti na hospodářskou krizi realizováno od roku 2009 na zastupitelských úřadech ČR ve zdrojových zemích ekonomické migrace (Vietnam, Ukrajina, Mongolsko, Moldavsko a Uzbekistán).

Nejvyššího počtu žádostí o dlouhodobé vízum bylo v roce 2011 dosaženo v prvním měsíci roku (2 651 žádostí). Ve zbývajících měsících žádostí výrazněji ubylo, měsíční počty se pohybovaly v rozmezí 800 až 1 800 žádostí. Vyšší počty v letních měsících a na přelomu roku jsou spojeny s podáváním žádostí za účelem studia (víza s lhůtou 60 dnů) před počátkem studijních semestrů.

Měsíční vývoj počtu žádostí o dlouhodobá víza v roce 2011

Nejvíce žádostí o dlouhodobá víza bylo v roce 2011 podáno státními příslušníky Ruska (4 264 žádostí, tj. 25,0 %), Spojených států amerických (3 075 žádostí, tj. 18,0 %) a Ukrajiny (1 795 žádostí, tj. 10,5 %). Tyto tři státní příslušnosti tvoří více než polovinu (53,6 %) všech žádostí o dlouhodobá víza. Ostatní státní příslušnosti jednotlivě nepřekročily hranici 5 %.

Z níže uvedených deseti nejpočetnějších státních příslušností byl zaznamenán nejvýraznější nárůst u státních příslušníků Srbska (+52,3 %), Korejské republiky (+23,2 %) a Indie (+22,2 %). Žádosti státních příslušníků Spojených států amerických vzrostly o 19 %, což byl zároveň nejvyšší absolutní nárůst, a to o 492 žádostí. Pokles byl zaznamenán u státních příslušníků Ruska (-12,8 %), Ukrajiny (-10,6 %) a Japonska (-7,8 %).

Počet žádostí o udělení dlouhodobého víza podaných na ZÚ ČR – porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj.%	1.1.-31.12. 2011	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	17 375	100,0	17 041	100,0	-1,9	-334
z toho TOP 10						
Rusko	4 891	28,1	4 264	25,0	-12,8	-627
Spojené státy americké	2 583	14,9	3 075	18,0	19,0	492
Ukrajina	2 007	11,6	1 795	10,5	-10,6	-212
Kazachstán	761	4,4	798	4,7	4,9	37
Turecko	695	4,0	742	4,4	6,8	47
Korejská republika	466	2,7	574	3,4	23,2	108
Indie	369	2,1	451	2,6	22,2	82
Ázerbájdžán	356	1,8	363	2,1	2,0	7
Japonsko	370	2,1	341	2,0	-7,8	-29
Srbsko	197	1,1	300	1,8	52,3	103

Poznámka: Zdroj IS CIS

Nejčastějšími účely podávaných žádostí o dlouhodobé vízum bylo studium (25,3 %) a ostatní vzdělávací aktivity (19,5 %). Žádosti za účelem výdělečných aktivit (zaměstnání 19,4 %, podnikání v právnické osobě 16,1 % a podnikání osoby samostatně výdělečně činné 5,0 %) stále představovaly významnou, zhruba dvou pětinovou část všech žádostí, nicméně jejich počty zdaleka nedosáhly úrovně před propuknutím hospodářské krize. Za účelem sloučení rodiny bylo podáno 13,2 % z celkového počtu žádostí.

Počet žádostí o udělení víza nad 90 dnů podaných na ZÚ ČR v roce 2011 dle jednotlivých účelů pobytu

Účel žádosti	Počet podaných žádostí	tj. %
zaměstnání	3 303	19,4
podnikání - OSVČ	847	5,0
podnikání - PO	2 742	16,1
sloučení rodiny	2 255	13,2
studium	4 304	25,3
ostatní vzdělávací aktivity	3 326	19,5
výzkumný pracovník	44	0,3
jiné (kulturní, sportovní ad.)	220	1,3
Celkem	17 041	100,0

Poznámka: Zdroj ISCIS

V.2.2.2 Rozhodnutí ve věci udělení dlouhodobého víza

V roce 2011 bylo ve věci udělení dlouhodobého víza Ministerstvem vnitra **vydáno celkem 15 537 rozhodnutí**.

Dlouhodobé vízum bylo uděleno v 10 462 případech, což oproti předchozímu roku představuje pokles o 9,4 %.

Více než polovinu z 10 462 udělených dlouhodobých víz cizinci získali v souvislosti se **vzdělávacími aktivitami** na území České republiky (32,9 % víz bylo uděleno za účelem studia a 24,2 % za účelem ostatních vzdělávacích aktivit). Účel **zaměstnání** se podílel 19,6 % na celkovém počtu udělených víz, účel **rodinný** 13,3 %. Pouze 8,0 % z udělených víz bylo za účelem **podnikání** (pro osoby samostatně výdělečně činné i pro účastníky v právnické osobě).

Nejvíce dlouhodobých víz bylo v roce 2011 uděleno státním příslušníkům **Spojených států amerických**, a to 2 718 víz (tj. 26,0 % z celkového počtu). Na druhém místě se umístili státní příslušníci **Ruska**, kterým bylo uděleno 2 149 víz (20,5 %). Zatímco v případě státních příslušníků Spojených států amerických se v meziročním srovnání jednalo o nárůst počtu udělených víz (+11,8 %), v případě ruských občanů počet naopak výrazněji poklesl (-25,6 %). Podíl ostatních státních příslušností na celkovém počtu udělených dlouhodobých víz nepřesáhl hranici 6%. Po státních příslušnících Spojených států amerických a Ruska se na třetím místě a s výrazným odstupem umístili státní příslušníci **Ukrajiny**, kterým bylo uděleno 626 víz (6,0 %), i v jejich případě byl zaznamenán výrazný meziroční pokles počtu udělených víz, a to 21,9 %.

Počet udělených dlouhodobých víz - porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1. -31.12. 2010	tj.%	1.1.-31.12. 2011	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	11 551	100,0	10 462	100,0	-9,4	-1 089
z toho TOP 10						
Spojené státy americké	2 432	21,1	2 718	26,0	11,8	286
Rusko	2 890	25,0	2 149	20,5	-25,6	-741
Ukrajina	802	6,9	626	6,0	-21,9	-176
Turecko	566	4,9	584	5,6	3,2	18
Kazachstán	608	5,3	574	5,5	-5,6	-34
Korejská republika	396	3,4	484	4,6	22,2	88
Japonsko	330	2,9	318	3,0	-3,6	-12
Indie	237	2,1	310	3,0	30,8	73
Srbsko	143	1,2	203	1,9	42,2	60
Čína	236	2,0	203	1,9	-14,0	-33

Poznámka: Zdroj IS CIS

Poměr mužů a žen mezi osobami, kterým bylo uděleno dlouhodobé vízum, byl v roce 2011 víceméně vyrovnaný, a to 51,7 % : 48,3 %. Pokud se týká věkové struktury, tak osobám s uděleným dlouhodobým vízem jednoznačně **dominovaly osoby ve věku 20 až 34 let**, jejichž podíl dosáhl 59,3 %. S obdobným podílem následovali mladiství mezi 15 – 19 lety (16,9 %) a osoby ve věku 35 - 64 let (16,5%).

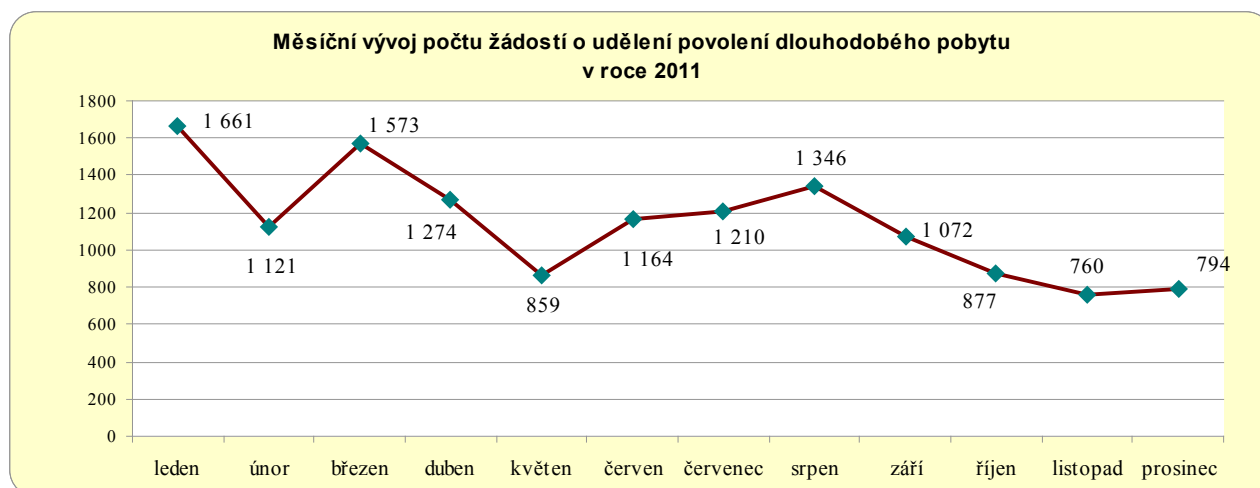
O neudělení dlouhodobého víza Ministerstvo vnitra rozhodlo v **5 075 případech**. Podíl negativních rozhodnutí v roce 2011 dosáhl 32,7 % z celkového počtu rozhodnutí. Nejčastěji byly zamítány žádosti o dlouhodobé vízum za účelem podnikání. Hlavním důvodem pro zamítavé rozhodnutí bylo zejména podezření na zneužití víza k jinému než deklarovanému účelu.

V.2.3 Povolení k dlouhodobému pobytu

V.2.3.1 Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu

V roce 2011 bylo státními příslušníky třetích zemí **podáno celkem 13 711 žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu**. Ve srovnání s rokem 2010, kdy bylo podáno 15 719 žádostí, se jedná o **pokles o 12,8 %**.

Měsíční počty žádostí byly nejvyšší na počátku roku, v průběhu sledovaného období následně měly klesající tendenci s několika výkyvy v období jarních a letních měsíců.

Žádosti o udělení povolení k dlouhodobému pobytu podané na zastupitelských úřadech České republiky v zahraničí³⁰ tvořili 34,8 % z celkového počtu podaných žádostí.

V celkovém počtu žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2011 dominovali státní příslušníci **Ukrajiny** (3 134 žádostí, tj. 22,9 %), ačkoli v meziročním srovnání jejich počet poklesl téměř o třetinu; v rámci TOP 10 se jednalo o nejvyšší procentuelní i absolutní pokles počtu žádostí. Přibližně 15 % pokles byl zaznamenán i u dalších dvou nejčastěji zastoupených státních příslušností, **Ruska** (2 804 žádostí, tj. 20,5 %) a **Vietnamu** (1 659 žádostí, tj. 12,1 %). S větším odstupem následovali státní příslušníci **Kazachstánu** (672 žádostí, tj. 4,9 %), **Spojených států amerických** (630 žádostí, tj. 4,6 %), **Korejské republiky** (399 žádostí, tj. 2,9 %) a **Japonska** (353 žádostí, tj. 2,6 %). U těchto čtyř státních příslušností došlo naopak k nárůstu počtu žádostí,

³⁰ V důsledku transpozice příslušných směrnic Rady ES do vnitrostátního práva může cizinec požádat o udělení povolení k dlouhodobému pobytu, aniž by předtím na území České republiky pobýval na základě dlouhodobého víza za konkrétním účelem. V uvedeném smyslu se jedná o povolení k dlouhodobému pobytu za účelem společného soužití rodiny, povolení k dlouhodobému pobytu za účelem studia, povolení k dlouhodobému pobytu za účelem vědeckého výzkumu a povolení k dlouhodobému pobytu rezidenta jiného členského státu EU.

nejvíce u státních příslušníků Korejské republiky, a to jak v absolutním (+137 žádostí), tak v relativním počtu (+ 52,3 %).

Počet žádostí udělení o povolení k dlouhodobému pobytu - porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	15 719	100,0	13 711	100,0	-12,8	-2 008
z toho TOP 10						
Ukrajina	4 556	29,0	3 134	22,9	-31,2	-1 422
Rusko	3 281	20,9	2 804	20,5	-14,5	-477
Vietnam	1 977	12,6	1 659	12,1	-16,1	-318
Kazachstán	662	4,2	672	4,9	1,5	10
Spojené státy americké	547	3,5	630	4,6	15,2	83
Korea	262	1,7	399	2,9	52,3	137
Japonsko	254	1,6	353	2,6	39,0	99
Čína	337	2,1	313	2,3	-7,1	-24
Moldavsko	393	2,5	289	2,1	-26,5	-104
Mongolsko	367	2,3	261	1,9	-28,9	-106

Poznámka: Zdroj IS CIS

Nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2011 **sloučení rodiny** (46,2 %). Za tímto účelem své žádosti podávali především státní příslušníci Ukrajiny (2 231 žádostí), Vietnamu (1 448 žádostí), Ruska (832 žádostí), Korejské republiky (213 žádostí) a Mongolska (192 žádostí). Následoval účel **studium** (19,6 %), o který žádali zejména státní příslušníci Ruska (554 žádostí), Kazachstánu (304 žádostí), Ukrajiny (280 žádostí), Vietnamu (139 žádostí) a Běloruska (127 žádostí). Třetím nejčastějším účelem žádostí o povolení k dlouhodobému pobytu bylo, i přes meziroční pokles (o 15,3 %), **zaměstnání** (14,3 %). O tento účel nejčastěji žádali státní příslušníci Ukrajiny (350 žádostí), Spojených států amerických (255 žádostí), Japonska (131 žádostí), Korejské republiky (130 žádostí) a Thajska (115 žádostí). Zatímco zastoupení státních příslušníků Ukrajiny se ve srovnání s předchozím rokem podílově snížilo téměř o polovinu, nárůst počtu žádostí byl zaznamenán u státních příslušníků Japonska (+39,4 %) a Thajska (+18,6 %). Naopak u státních příslušníků Ruska, kteří v roce 2010 byli třetími nejčastějšími žadateli o účel zaměstnání, zájem poklesl o 34 % a v roce 2011 byli až na šestém místě. O účel **podnikání** žádalo **1 887 cizinců** (13,7%), naprostá většina z nich (81 %) jako účastníci v právnické osobě. Počty žadatelů o účel podnikání ve srovnání s rokem 2010 poklesly o 40,6 %. Žádosti za účelem podnikání podávali zejména státní příslušníci Ruska (1 067 žádostí) a Ukrajiny (186 žádostí), a to i přes dosti výrazný pokles (u státních příslušníků Ukrajiny o -77,1 % a u státních příslušníků Ruska o -21 %).

Počet žádostí udělení o povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2011 dle jednotlivých účelů pobytu

Účel žádosti	Počet podaných žádostí	tj. %
zaměstnání	1 960	14,3
podnikání - OSVČ	359	2,6
podnikání - PO	1 528	11,1
sloučení rodiny	6 334	46,2
studium	2 691	19,6
výzkumný pracovník	88	0,6
ostatní	751	5,5
Celkem	13 711	100,0

Poznámka: Zdroj IS CIS

Žádosti o prodloužení/změnu účelu povolení k dlouhodobému pobytu

Nad rámec žádostí o udělení povolení k dlouhodobému pobytu bylo v roce 2011 ze strany občanů třetích zemí podáno dalších **65 118 žádostí o prodloužení stávajících povolení k dlouhodobému pobytu a 11 376 žádostí o změnu účelu dlouhodobého pobytu**.

Žádosti o prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu podávali zejména státní příslušníky **Ukrajiny** (30 276 žádostí, tj. 46,5 %), s poměrně velkým odstupem následovali státní příslušníci **Vietnamu** (10 124 žádostí, tj. 15,5 %) a **Ruska** (7 772 žádostí, tj. 11,9 %).

Pokud se týká účelu pobytu, nejčastěji byly podávány žádosti o prodloužení povolení za účelem zaměstnání (24 146 žádostí, tj. 38,6 %) a podnikání (27,7%), z nichž téměř dvě třetiny (63,4 %) připadá na podnikatele OSVČ a 36,6 % na účastníky v právnických osobách. Následoval účel sloučení rodiny (15,1 %) a studium (7,8 %).

Žádosti o změnu účelu dlouhodobého pobytu z více než tří čtvrtin podali státní příslušníci **Ukrajiny** (8 622 žádostí, tj. 75,8 %). U ostatních státních příslušností se jednalo maximálně o stovky žádostí ročně: **Rusko** (519 žádostí, tj. 4,6 %), **Moldavsko** (495 žádostí, tj. 4,4 %), **Vietnam** (453 žádostí, tj. 4 %).

Nejčastěji cizinci přecházeli na účel podnikání (48,1 %) a zaměstnání (44,9 %). V rámci zájemců o účel podnikání byl poměr osob samostatně výdělečně činných a účastníků v právnické osobě víceméně vyrovnaný (mírná převaha podnikání jako OSVČ - 54,4 %). Ve výrazně nižší míře následovali žádosti za účelem sloučení rodiny (4,6 %) a studia (1,6 %).

V.2.3.2 Rozhodnutí ve věci udělení povolení k dlouhodobému pobytu

V roce 2011 Ministerstvo vnitra v rámci řízení o udělení povolení k dlouhodobému pobytu vydalo **celkem 6 571 rozhodnutí**.

Povolení k dlouhodobému pobytu správní orgán **udělil v celkem 6 009 případech**. **Negativně bylo** ve věci udělení povolení k dlouhodobému pobytu **rozhodnuto v 8,6 % případech** (zamítnutí žádosti, případně zastavení řízení).

Počet udělených povolení k dlouhodobému pobytu - porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj.%	1.1.-31.12. 2011	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	15 425	100,0	6 009	100,0	-61,0	-9 416
z toho TOP 10						
Ukrajina	4 899	31,8	1 408	23,4	-71,3	-3 491
Rusko	3 012	19,5	951	15,8	-68,4	-2 061
Vietnam	1 767	11,5	719	12	-59,3	-1 048
Kazachstán	606	3,9	234	3,9	-61,4	-372
Spojené státy americké	482	3,1	227	3,8	-52,9	-255
Korea	255		193	3,2	-24,3	-62
Mongolsko	402	2,6	182	3	-21,6	-50
Bělorusko	313	2,0	146	2,4	-53,4	-167
Čína	288	1,9	144	2,4	-50,0	-144
Japonsko	232	1,5	143	2,4	-64,4	-259

Poznámka: Zdroj IS CIS

Nejvíce pozitivních rozhodnutí bylo vydáno státním příslušníkům **Ukrajiny** (1 408 povolení, tj. 23,4 %), nejčastěji za účelem sloučení rodiny (970 povolení) a zaměstnání (206 povolení). S větším odstupem následovali státní příslušníci **Ruska** (951 povolení, tj. 15,8 %), u nichž převažoval účel studium (312 povolení), podnikání a sloučení rodiny (po 249 povoleních). Třetí nejvyšší počet udělených povolení získali státní příslušníci **Vietnamu** (719 povolení, tj. 12,0 %),

v téměř 90 % za účelem sloučení rodiny (633 povolení), a teprve následně s velkým odstupem za účelem studia (63 povolení). Dále bylo povolení k dlouhodobému pobytu uděleno státním příslušníkům **Kazachstánu** (234 povolení, tj. 3,9 %), nejčastěji za účelem studia (123 povolení), státním příslušníkům **Spojených států amerických** (227, 3,8 %), nejčastěji za účel zaměstnání (122 povolení) a sloučení rodiny.

S ohledem na účel pobytu bylo v roce 2011 nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu uděleno za účelem **sloučení rodiny** (2 564 povolení, tj. 42,7 %), dále **studia** (1 555 povolení, tj. 25,9 %), **zaměstnání** (1 122 povolení, tj. 18,7 %) a **podnikání** (480 povolení, tj. 8%). U podnikání byla větší část povolení udělena účastníkům v právnických osobách (80,4 %).

Počet udělených povolení k dlouhodobému pobytu v roce 2011 dle jednotlivých účelů pobytu

Účel žádosti	Počet podaných žádostí	tj. %
zaměstnání	1 122	18,7
podnikání - OSVČ	95	1,6
podnikání - PO	386	6,4
sloučení rodiny	2 564	42,7
studium	1 555	25,9
výzkumný pracovník	64	1,1
ostatní	223	3,7
Celkem	6 009	100,0

Poznámka: Zdroj ISCS

Zastoupení mužů a žen mezi cizinci, jimž bylo v roce 2011 povolení k dlouhodobému pobytu uděleno, **bylo vyrovnané s mírnou převahou žen** (v poměru 51,0 % : 49,0 %). Nejvíce povolení k dlouhodobému pobytu bylo uděleno **osobám ve věku 20 – 34 let** (2 573 povolení, tj. 42,8 %), dále nezletilým dětem ve věku do 14 let (1 284 povolení, tj. 21,4 %), a to zejména dětem do 4 let (67,7 %). Následovaly dospělé osoby v produktivním věku 35 – 64 let (21,2 %) a mládež ve věku 15 – 19 let (13,8 %). Osoby nad 65 let, kterým bylo uděleno povolení k dlouhodobému pobytu, tvořily 0,8 %.

Rozhodnutí o prodloužení/změnu účelu povolení k dlouhodobému pobytu

V roce 2011 Ministerstvo vnitra vydalo **celkem 35 617 rozhodnutí** ve věci prodloužení povolení k dlouhodobému pobytu. **Dlouhodobý pobyt byl prodloužen v 33 278 případech**, v 6,5 % bylo rozhodnuto negativně. Nejčastěji bylo povolení k dlouhodobému pobytu prodlouženo státním příslušníkům **Ukrajiny** (15 631 rozhodnutí, tj. 47 %), především za účelem zaměstnání (11 297 rozhodnutí). Následovali státní příslušníci **Vietnamu** (5 784 rozhodnutí, tj. 17,4 %), u kterých dominoval účel podnikání (4 227 rozhodnutí), přičemž téměř všechny povolení byla prodloužena za účelem podnikání jako OSVČ. Třetí nejvyšší počet povolení k dlouhodobému pobytu byl prodloužen státním příslušníkům **Ruska** (2 480 rozhodnutí, tj. 7,5 %), nejčastěji za účelem podnikání (896 rozhodnutí) - na rozdíl od státních příslušníků Vietnamu se z naprosté většiny (95,4 %) jednalo o účastníky v právnických osobách, a dále za účelem studia (774 rozhodnutí). Nad tisíc povolení bylo dále prodlouženo státním příslušníkům Mongolska (1 953 rozhodnutí, tj. 5,9 %) a Moldavska (1 328 rozhodnutí, tj. 4,0 %).

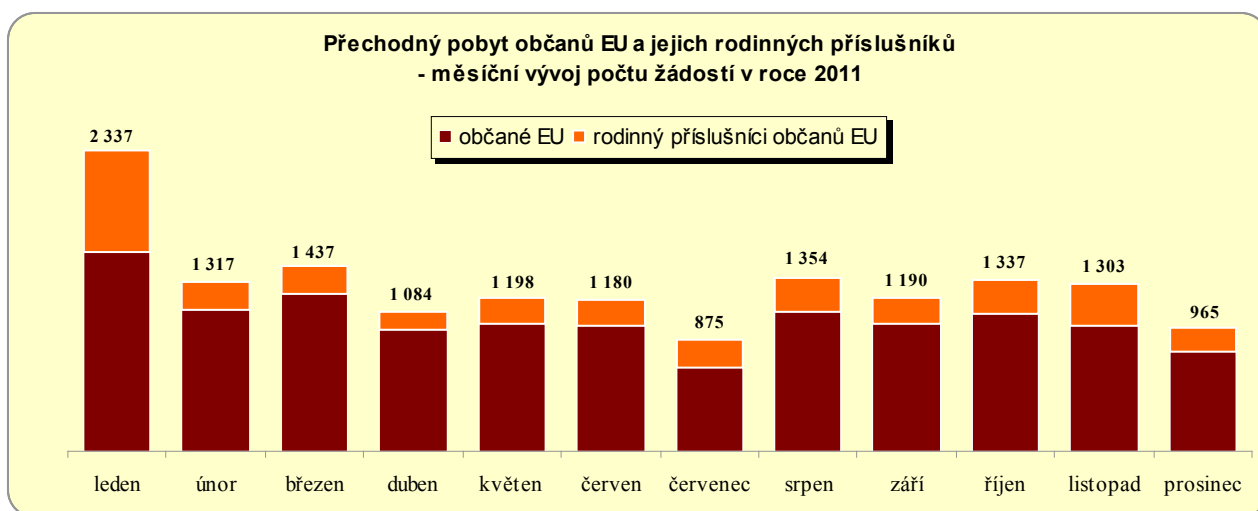
Ve věci vydání povolení k dlouhodobému pobytu **za jiným účelem** bylo v roce 2011 Ministerstvem vnitra vydáno **celkem 5 426 rozhodnutí**. **V 4 878 případech správní orgán změnu účelu pobytu povolil**, v 10 % bylo rozhodnuto negativně. Povolení k dlouhodobému pobytu za jiným účelem byla nejčastěji vydána státním příslušníkům **Ukrajiny** (3 740 rozhodnutí, 76,7 %), ve většině případů se jednalo o změnu na účel podnikání (77,2 %). Následovali státní příslušníci **Vietnamu** (292 rozhodnutí, tj. 6,0 %), kteří rovněž nejčastěji měnili účel pobytu na podnikání

(144 rozhodnutí). Třetí v pořadí byli státní příslušníci **Ruska** (205 rozhodnutí, tj. 4,2 %), kteří měnili účel zejména na podnikání (85 rozhodnutí) a zaměstnání (69 rozhodnutí).

V.2.4 Přejídný pobyt občanů Evropské unie a jejich rodinných příslušníků

V.2.4.1 Žádosti o vydání potvrzení či udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU

V roce 2011 požádalo **12 527 občanů EU o vydání potvrzení o přechodném pobytu a 3 050 rodinných příslušníků občanů EU o udělení povolení k přechodnému pobytu**. Celkem tak bylo evidováno 15 577 žádostí o přechodný pobyt občana EU/rodinného příslušníka občana EU. Ve srovnání s předchozím rokem, kdy o přechodný pobyt požádalo 17 081 občanů EU či jejich rodinných příslušníků, byl v roce 2011 zaznamenán meziroční pokles o 8,8 %.

Nejčastěji o vydání potvrzení o přechodném pobytu, obdobně jako v předchozích letech, žádali státní příslušníci **Slovenska** (5 987 žádostí, tj. 47,8 % z celkového počtu žádostí o vydání potvrzení) a **Německa** (2 028 žádostí, tj. 16,2 %). Podíl těchto dvou státních příslušností na celkovém počtu žádostí dosáhl téměř dvou třetin. Občané ostatních zemí Evropské unie následovali s výrazným odstupem, v průběhu roku 2011 nepodali více než 850 žádostí. Zatímco u většiny státních příslušností byl zaznamenán meziroční pokles v počtu podaných žádostí, v případě státních příslušníků Rumunska došlo naopak k výraznějšímu nárůstu (o 28,1 %).

Počet žádostí o vydání potvrzení o přechodném pobytu občanů EU - porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj.%	1.1.-31.12. 2011	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	14 526	100,0	12 527	100,0	-13,8	-1 999
z toho TOP 5						
Slovensko	7 152	49,2	5 987	47,8	-16,3	-1 165
Německo	2 571	17,7	2 028	16,2	-21,1	-543
Polsko	994	6,8	832	6,6	-16,3	-162
Bulharsko	723	5,0	695	5,5	-4,0	-29
Rumunsko	481	3,3	615	4,9	28,1	135

Poznámka: Zdroj IS CIS

Nejvíce, více než čtvrtinu, **žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU** v roce 2011 podali státní příslušníci **Ukrajiny** (859 žádostí, tj. 28,2 %). Podíl ostatních státních příslušností nepřesáhl 10 %. Na druhém místě se na místo státních příslušníků **Spojených států amerických** (239 žádostí, tj. 7,8 %), kteří byli druhou nejpočetnější státní příslušností v roce 2010, umístili státní příslušníci **Ruska** (289 žádostí, tj. 9,5 %). Zatímco v případě občanů EU byl v roce 2011 u většiny z 5 nejpočetněji zastoupených státních příslušností zaznamenán meziroční pokles počtu podaných žádostí o vydání potvrzení o přechodném pobytu, v případě rodinných příslušníků občanů EU došlo u všech 5 hlavních státních příslušností k meziročnímu nárůstu počtu podaných žádostí. Nejvýraznější nárůst byl zaznamenán u státních příslušníků Ruska (o 41,0 %).

Počet žádostí o udělení povolení k přechodnému pobytu rod. přísl. občana EU - porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj.%	1.1.-31.12. 2011	tj.%	Změna oproti předchozímu období v %	absolutní číslo
Celkem	2 555	100,0	3 050	100,0	19,4	495
z toho TOP 5						
Ukrajina	721	28,2	859	28,2	19,1	138
Rusko	205	8,0	289	9,5	41,0	84
Spojené státy americké	211	8,3	239	7,8	13,3	28
Vietnam	194	7,6	210	6,9	8,2	16
Nigérie	100	3,9	109	3,6	9,0	9

Poznámka: Zdroj IS CIS

V.2.4.2 Rozhodnutí ve věci vydání potvrzení či udělení povolení k přechodnému pobytu občana EU/rodinného příslušníka občana EU

V roce 2011 bylo Ministerstvem vnitra **vydáno celkem 12 007** rozhodnutí o přechodném pobytu občanů EU a jejich rodinných příslušníků (z toho 10 379 rozhodnutí o potvrzení o přechodném pobytu občana EU a 1 628 rozhodnutí o povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana EU).

Potvrzení o přechodném pobytu Ministerstvo vnitra **vydalo 9 918 občanům Evropské unie**, ve **461 případech potvrzení nebylo vydáno**, resp. došlo k zastavení řízení. Stejně jako v předchozím období byl jednoznačně nejvyšší počet potvrzení vydán státním příslušníkům **Slovenska** (4 909 potvrzení, 49,5 %). S výraznějším odstupem následovali státní příslušníci **Německa** (1 521 potvrzení, 15,3 %) a **Polska** (683 potvrzení, 6,9 %).

Povolení k přechodnému pobytu bylo uděleno 1 447 občanům třetích zemí – rodinným příslušníkům občanů EU, ve **179 případech** Ministerstvo vnitra **povolení neudělilo**, resp. řízení zastavilo. Nejvyšší počet povolení k přechodnému pobytu byl udělen státním příslušníkům **Ukrajiny** (401 povolení, tj. 27,7 %), **Spojených států amerických** (160 povolení, tj. 11,1 %) a **Ruska** (153 povolení, tj. 10,6 %).

Zatímco mezi **občany EU** s vydaným potvrzením o přechodném pobytu výrazně **převažovali muži** (poměr muži:ženy **63,1 % : 36,9 %**), tak v případě občanů třetích zemí, kteří povolení k přechodnému pobytu získali z pozice **rodinného příslušníka občana EU**, byla situace opačná a **převažovaly ženy** (poměr muži:ženy 44,3 % : **55,7 %**).

S ohledem na **věkovou strukturu** byly podíly jednotlivých věkových kategorií u občanů EU i jejich rodinných příslušníků obdobné. **Více než polovina** osob s uděleným potvrzením/povolením o přechodném pobytu byla **ve věku 20 – 34 let** a cca třetinu tvořily osoby ve věku 35 – 64 let. Věková kategorie 0 – 14 let v obou případech přesáhla podíl 6 %.

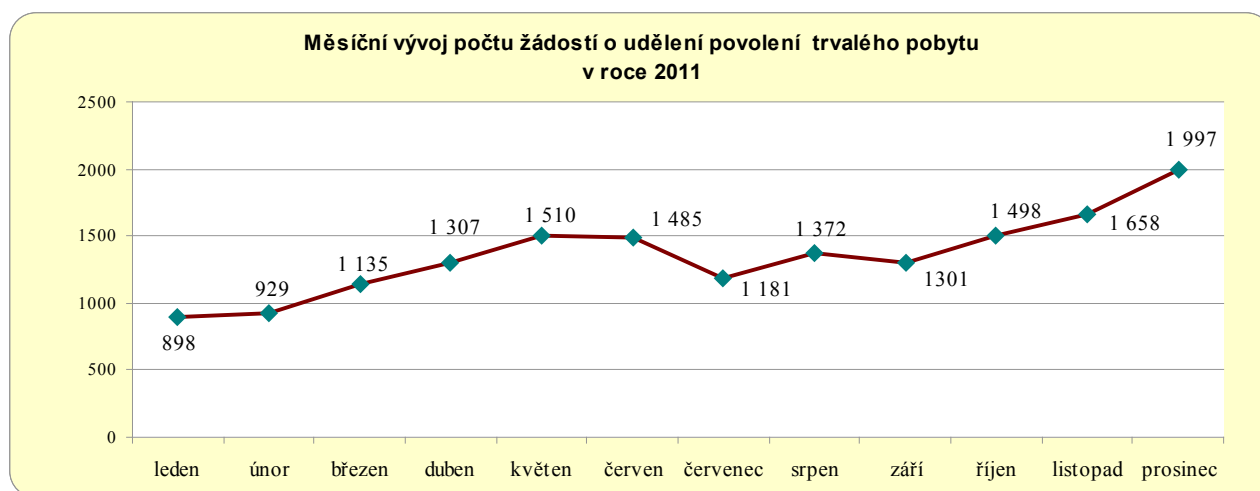

V.2.5 Povolení k trvalému pobytu

V.2.5.1 Žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2011 bylo Ministerstvem vnitra přijato celkem 16 271 žádostí o povolení k trvalému pobytu. Opakovaně tak dochází k poměrně výraznému nárůstu celkového počtu podaných žádostí. Ve srovnání s rokem 2010, kdy bylo podáno 13 733 žádostí, se jedná o meziroční zvýšení o 18,5 %.

V průběhu roku 2011 měsíční počet evidovaných žádostí s několika výkyvy v období letních měsíců pravidelně narůstal a ke konci roku byl dvojnásobně vyšší nežli na počátku sledovaného období.

Ve srovnání s předchozím rokem se mezi žadateli o povolení k trvalému pobytu snížilo podílové zastoupení občanů EU, kteří v roce 2011 tvořili 21,7 % (tj. 3 531 žádostí, -5,0 %). Občané třetích zemí mezi žadateli tvořili 78,3 % (12 740 žádostí).

Počet žádostí o povolení k trvalému pobytu – porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj.%	1.1.- 31.12. 2011	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem	13 733	100,0	16 271	100,0	18,5	2 538
z toho TOP 10						
Ukrajina	4 873	35,5	6 930	42,6	42,2	2 057
Slovensko	2 935	21,4	2 717	16,7	-7,4	-218
Vietnam	1 245	9,1	1 531	9,4	23,0	286
Rusko	1 080	7,9	1 345	8,3	24,5	265
Mongolsko	503	3,7	572	3,5	13,7	69
Moldavsko	330	2,4	445	2,7	34,8	115
Bělorusko	238	1,7	207	1,3	-13,0	-31
Čína	128	0,9	177	1,1	38,3	49
Bulharsko	113	0,8	154	0,9	36,3	41
Spojené státy americké	146	1,1	151	0,9	3,4	5
občané EU/EHP	3 715	27,1	3 531	21,7	-5,0	-184
občané třetích zemí	10 018	72,9	12 740	78,3	27,2	2 722

Poznámka: Zdroj IS CIS

Složení deseti nejpočetněji zastoupených státních příslušností žadatelů o povolení k trvalému pobytu bylo v roce 2011 téměř shodné s předchozím rokem. Mezi žadateli výrazně převažovali státní příslušníci **Ukrajiny** (6 930 žádostí, tj. 42,6 %), s odstupem následovaní státní příslušníci **Slovenska** (2 717 žádostí, tj. 16,7 %), **Vietnamu** (1 531, tj. 9,4 %) a **Ruska** (1 345, tj. 8,3 %). Tyto

čtyři státní příslušnosti tvořili více než tři čtvrtiny všech žadatelů o trvalý pobyt. Z deseti nejčastěji zastoupených zemí ve srovnání s předchozím obdobím vypadlo Polsko a naopak na 8. místo postoupili státní příslušníci Číny. U většiny státních příslušností v rámci TOP 10 došlo k nárůstu. Pokles byl zaznamenán pouze u státních příslušníků Slovenska (-218 žádostí) a Běloruska (-31 žádostí).

V.2.5.2 Rozhodnutí ve věci udělení povolení k trvalému pobytu

V roce 2011 bylo o udělení povolení k trvalému pobytu **rozhodnuto v celkem 12 034 případech**, což je **o 9,2 % méně** vydaných rozhodnutí než v roce 2010.

Povolení k trvalému pobytu v roce 2011 bylo uděleno celkem 10 448 cizinců (-1 122 povolení, tj. -9,7 %). Počet udělených povolení se po nárůstu v roce 2010 opět snížil na úroveň předchozích období. Z celkového počtu udělených povolení k trvalému pobytu bylo **72 % uděleno občanům třetích zemí a 28 % občanům Evropské unie**. Ve srovnání s předchozím rokem se podíl občanů ze třetích zemí mírně zvýšil (o cca 4,2 %).

Jednoznačně **nejčastějším důvodem pro udělení povolení k trvalému pobytu** bylo v roce 2011, stejně jako v předchozím roce, **splnění podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území** (66,3 %), přičemž většina povolení k trvalému pobytu z tohoto důvodu byla udělena občanům třetích zemí (53,6 %). Druhým nejčastějším důvodem pro udělení povolení k trvalému pobytu bylo **narození dítěte na území cizincům** s uděleným povolením k trvalému pobytu v České republice (14,2 %), ze zemí Evropské unie pocházelo jen 8,6 % těchto dětí. Nejčastěji se jednalo o děti narozené cizincům z Vietnamu, Ukrajiny, Slovenska, Ruska a Mongolska. Děti občanů třetích zemí s uděleným trvalým pobytem, kteří povolení získaly bez podmínky předchozího pobytu na území, představovaly 8,3 % z celkového počtu cizinců, jimž bylo v roce 2011 povolení k trvalému pobytu uděleno. **Z humanitárních a jiných zřetele hodných důvodů** bylo povolení k trvalému pobytu uděleno v 10 % případů.

Důvod udělení povolení k trvalému pobytu v roce 2011

Důvod	v %
humanitární a zřetele hodné důvody, zájem ČR	10,0
po splnění podmínky nepřetržitého pobytu	66,3
dítě narozené na území	14,2
dítě občana třetí země s trvalým pobytem bez podmínky předchozího pobytu	8,3
jiné/neuvedeno	1,1
Celkem	100,0

Poznámka: Zdroj - odbor azylové a migrační politiky MV ČR

Nejvíce povolení k trvalému pobytu bylo v roce 2011 **uděleno** státním příslušníkům **Ukrajiny** (3 818 povolení, tj. 36,5 %), což představuje meziroční zvýšení o 2,7 %. Následovali státní příslušníci **Slovenska** (2 257 povolení, tj. 21,6 %), u kterých ve srovnání s rokem 2010 nastal naopak výrazný pokles o 23,9 %. Třetí pozici obsadili státní příslušníci **Vietnamu** (1 033 povolení, tj. 9,9 %), u kterých počty udělených povolení poklesly mírně (-3,5 %). V TOP 10 se dále umístili státní příslušníci **Ruska** (753 povolení), **Mongolska** (431 povolení), **Moldavska** (266 povolení), **Běloruska** (136 povolení), **Bulharska** (134 povolení), **Polska** (130 povolení) a **Číny** (108 povolení). Zastoupení států v první desítce je téměř shodné jako v roce 2010, nově se v ní objevili státní příslušníci Číny, u kterých je také pozorován nejvyšší procentuální meziroční nárůst (+35,0 %). Další nárůsty počtu udělených povolení byly evidovány u státních příslušníků Bulharska (+10,7 %) a Mongolska (+1,7 %). Ostatní státní příslušnosti v rámci TOP 10 zaznamenali pokles, nejvýraznější pokles byl evidován u státních příslušníků Běloruska (-25,7 %).

Mezi cizinci s uděleným povolením k trvalému pobytu v roce 2011 **převažovaly osoby v mladém produktivním věku 20-34 let (37,3 %)** s o něco menším podílem následované osobami ve věku 35-64 let (31,7 %). Poměrně **výrazné** bylo rovněž **zastoupení nezletilých dětí** ve věku do 14 let (26,8 %), z nichž se téměř ve třech čtvrtinách (73,4 %) jednalo o děti ve věku do 4 let. Osoby v důchodovém věku nad 65 let tvořili 1,4 %. Ve srovnání s předchozím obdobím nedošlo ve věkové skladbě k zásadním výkyvům.

Zastoupení pohlaví je v rámci udělených povolení k trvalému pobytu téměř vyrovnané **s mírnou převahou ve prospěch mužů**, kterým bylo uděleno celkem 5 281 povolení k trvalému pobytu (**50,5 %**), zatímco ženám celkem 5 167 povolení (49,5 %).

Negativní rozhodnutí o žádosti o udělení povolení k trvalému pobytu (zamítnutí žádosti případně zastavení řízení) **bylo v roce 2011 vydáno v celkem 1 579 případech**. Míra neudělení trvalého pobytu se tak pohybovala na úrovni 13,1 %. Více než polovina negativních rozhodnutí připadala na státní příslušníky **Ukrajiny** (859 rozhodnutí, tj. 54,4 %). Podíly ostatních státních příslušností nedosáhly ani 10 % - jednalo se zejména o státní příslušníky **Slovenska** (145 rozhodnutí, tj. 9,2 %), **Ruska** (138 rozhodnutí, tj. 8,7 %) a **Vietnamu** (109 rozhodnutí, tj. 6,9 %). Nejčastějším důvodem pro zamítnutí žádosti bylo neprokázání dostatečných finančních prostředků k pobytu, případně nenaplnění podmínek požadovaných zákonem o pobytu cizinců pro udělení povolení k trvalému pobytu.

V.2.6 Soudní přezkum cizineckých kauz

Tato problematika dosud v předchozích zprávách o migraci a integraci neměla svoji samostatnou kapitolu, kde by se tato činnost jakkoliv hodnotila. V souvislosti se změnou legislativy, kdy k 1. 1. 2011 došlo k podstatné změně kompetence v oblasti rozhodování ve věcech pobytu cizinců a tato přešla z Policie ČR na Ministerstvo vnitra, považujeme za vhodné i tuto oblast zahrnout do zprávy, a to vzhledem k počtům přezkoumávaných kauz.

Pokud jde o zastupování v řízeních prováděných podle zákona o pobytu cizinců, pak je zástupčí činnost v souvislosti se vznikem nového odvolacího orgánu ve věcech pobytu cizinců (Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců) s účinností od 1. 1. 2011 dělena mezi odbor správní a odbor azylové a migrační politiky.

Odbor správní zastupuje Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců před správními soudy ve věcech trvalých, dlouhodobých, přechodných pobytů, tj. hájí správní rozhodnutí vydaná Komisí pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců, případně rozhodnutí vydaná do 31. 12. 2010 Ředitelstvím služby cizinecké policie PČR.

Odbor azylové a migrační politiky do 31. 12. 2010 zastupoval před správními soudy všechny vyskytnuvší se žaloby a kasační stížnosti, kdy ve II. správním stupni rozhodovalo Ministerstvo vnitra, konkrétně odbor azylové a migrační politiky, či předmětem soudního přezkumu bylo odborem azylové a migrační politiky podle zákona o pobytu cizinců vydané rozhodnutí; tuto činnost vykonává odbor azylové a migrační politiky de facto i nadále (výjimku v tomto směru představuje pouze agenda zastupování v oblasti trvalých pobytů, která přešla pod odbor správní).

Odbor azylové a migrační politiky

Za dosud nevykonávanou a poměrně obsáhlou součástí agendy prováděnou odborem azylové a migrační politiky je nutno považovat tzv. žaloby na nečinnost správního orgánu, spojené se správním řízením v obou stupních ve věcech pobytů cizinců. Odbor azylové a migrační politiky pak zastupuje tu část žalob, které napadají nečinnost správního orgánu I. stupně (tedy odboru azylové a migrační politiky).

Statistické údaje vedené odborem azylové a migrační politiky

Přezkum cizineckých kauz v roce 2011

Opravné prostředky	Počet
Podané cizinecké žaloby	246
z toho na nečinnost OAMP	188
Podané kasační stížnosti	13
z toho na nečinnost OAMP	1

Vysvětlivky: OAMP – odbor azylové a migrační politiky

Počty rozhodnutých kauz odbor azylové a migrační politiky neeviduje, k dispozici je jen počet rozhodnutých případů k žalobám na nečinnost, což však je z celkového objemu podaných opravných prostředků v rámci odborem azylové a migrační politiky vykonávané zástupčí činnosti objem nejvyšší.

Počet OAMP evidovaných žalob na nečinnost OAMP jako správního orgánu v roce 2011

Opravné prostředky	Počet	Náklady řízení placené OAMP
Podané žaloby	188	
Rozhodnuto	31	
z toho		
řízení zastaveno	27	11 x 9.640,- Kč, tj. celkem 106 040,- Kč
žaloba zamítnuta	4	
vyslovena nečinnost OAMP	0	
Podaných kasačních stížností	1	
Rozhodnuto – odmítnuta KS	1	

Poznámka: Odbor azylové a migrační politiky MV ČR jako účastník řízení nezná přesná čísla žalob či kasačních stížností, čísla uváděná v tabulce dokládají počet případů, v nichž soud požádal odbor azylové a migrační politiky MV ČR jako žalovaného o vyjádření k žalobě či kasační stížnosti. Přesná čísla o počtu podaných opravných prostředků tak zná pouze soud.

Vysvětlivky: OAMP – odbor azylové a migrační politiky
KS – krajský soud

Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců

S účinností od 1. ledna 2011 byla na základě § 170a zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění zákona č. 427/2010 Sb., zřízena Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců (dále jen „Komise“). Komise je nadřízeným správním orgánem Ministerstva vnitra (dále jen „ministerstvo“) ve věcech, v nichž Ministerstvo vnitra rozhoduje v prvním stupni (ve smyslu zákona č. 326/1999 Sb.) a v dalších případech stanovených zákonem (tj. zákonem č. 326/1999 Sb.). Nadřízeným správním orgánem Komise je ministr vnitra. Proti rozhodnutí Ministerstva vnitra lze podat odvolání ke Komisi (§ 170b odst. 1 zákona č. 326/1999 Sb.).

Předsedu a ostatní členy Komise jmenuje a odvolává ministr vnitra. Na základě § 170b odst. 2 zákona č. 326/1999 Sb. Komise jedná a rozhoduje v tříčlenných senátech. Většina členů senátu je tvořena osobami, které nejsou zařazeny v Ministerstvu vnitra, přičemž zákon stanoví, že členové Komise jsou ve svém rozhodování na Ministerstvu vnitra nezávislí. Členem Komise může být jmenován státní občan České republiky, který je bezúhonný, spolehlivý a splňuje podmínku vysokoškolského vzdělání právního směru získané řádným ukončením studia v magisterském studijním programu.

Prvních 11 členů Komise jmenoval ministr vnitra dne 10. ledna 2011. Vzhledem ke značnému objemu agendy, kterou je nutno projednat a rozhodnout v senátech Komise, jmenoval v průběhu roku ministr vnitra další členy Komise, takže k 31. prosinci 2011 v Komisi působilo 24 členů, kteří jsou zařazeni v devíti senátech.

Odbornou a administrativní podporu činnosti Komise poskytuje odbor správní ministerstva, který připravuje podklady pro jednání senátů Komise, přičemž realizuje § 170b odst. 3 zákona o pobytu cizinců, který stanoví, že úřední osoby ministerstva mohou činit v řízení jednotlivé úkony, avšak s výjimkou vydání rozhodnutí. Vydat rozhodnutí může pouze senát Komise, který má postavení kolegiálního správního orgánu ve smyslu § 1 odst. 1 správního řádu. Rozhodnutí podepisuje předseda senátu.

Agendu Komise v roce 2011 tvořily jednak nerozhodnuté věci, k jejichž projednání a rozhodnutí byl příslušný ministr vnitra, případně Ředitelství služby cizinecké policie na úseku povolování trvalých, resp. dlouhodobých pobytů a dále pak odvolání proti rozhodnutím Ministerstva vnitra vydaným podle zákona o pobytu cizinců.

V roce 2011 Komise rozhodla celkem 1 668 věcí (z toho na úseku přezkumu dlouhodobých pobytů 618 věcí, na úseku přezkumu trvalých pobytů 232 věcí, na úseku přezkumu dlouhodobých víz 261 věcí a dále 557 rozhodnutí v dalších věcech, kdy je Komise příslušná k rozhodování). **Vedle uvedených rozhodnutí Komise** (či tzv. nového posouzení důvodů neudělení dlouhodobého víza k pobytu nad 90 dnů nebo vydání opatření proti nečinnosti správního orgánu I. stupně) **bylo zpracováno 124 stanovisek Komise pro správní soudy k podaným správním žalobám.**

V.2.7 Negativní jevy spojené s legální migrací do České republiky

Legální migrace do České republiky s sebou přináší mnohá potenciální rizika, neboť v některých případech může být de facto propojena s migrací nelegální. Vedle zneužití legálního vstupu, po kterém následuje přímo nelegální pobyt na území České republiky nebo jiného státu Evropské unie, si někteří cizinci snaží účelově zajistit legalizaci svého dalšího pobytu v České republice obcházením imigrační legislativy (např. uzavíráním účelových sňatků, zneužíváním institutu souhlasného prohlášení rodičů, zneužitím pobytového oprávnění za účelem studia či podnikání), případně podáním žádosti o mezinárodní ochranu atd. Důkladně prověřovány tak musí být všechny pobytové tituly mj. pobyty na krátkodobá víza (víza k pobytu do 90 dnů), dlouhodobá víza (víza k pobytu nad 90 dnů), ale i povolení k pobytu.

Zjistit poznatky, které signalizují, že nově příchozí cizinec nemá v úmyslu v České republice plnit účel pobytu či chce jinak zneužít pobytové oprávnění, je úkolem konzulárních pracovišť zastupitelských úřadů České republiky v zahraničí při podání žádosti o pobytové oprávnění a případném dalším pohovoru s cizincem v rámci řízení o žádosti, a pobytových pracovišť Ministerstva vnitra v rámci řízení o žádosti. Nezastupitelnou roli v této oblasti plní v zahraničí vedle konzulárních pracovníků také styční důstojníci pro migraci a doklady, kteří jsou vysíláni do vybraných, pro Českou republiku migračně rizikových, států.³¹

Kontrola dodržování pobytového režimu cizinců, kteří již na území České republiky pobývají, je v gesci rezortu vnitra. Vlastní kontrolní činnost v této oblasti provádí služba cizinecké policie. Podněty pro cizineckou policii zejména ke kontrole plnění účelu pobytu cizince na území mohou vyplynout také z činnosti pracovišť Ministerstva vnitra, jež se zabývají povolováním resp. prodlužováním pobytových oprávnění na území České republiky.

---

³¹ Blíže kapitola III.2.4 Vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady v roce 2011

Prověřování legality pobytu cizinců na území České republiky ze strany rezortu vnitra má současně úzkou vazbu na prověřování plnění ostatních povinností cizinců prováděných dalšími orgány státní správy např. úřady práce, oblastními inspektoráty práce či celními úřady v oblasti zaměstnávání cizinců, živnostenskými úřady v oblasti podnikání cizinců, finančními úřady, správou sociálního zabezpečení v souvislosti s placením zákonných odvodů, atd.

Využívání prostředníků a organizátorů migrace

Společným rysem drtivé většiny účelových žádostí o víza a povolení k pobytu je účast prostředníků a jiných organizátorů migrace v tomto procesu.

V zahraničí cizinci podávají žádosti s využitím prostředníků, ať už přímo působících v České republice nebo v zemi původu žadatelů, případně se jedná o spolupráci obou subjektů. Aktivní v této oblasti jsou hlavně na tuto problematiku specializované subjekty, které s cizincem ve většině případů komunikují přes prostředníka v zemi jeho původu. K obstarání náležitostí k žádosti využívají cizinci rovněž různých agentur, občanů České republiky, cizinců s povoleným dlouhodobým nebo trvalým pobytem v České republice (či v dalších státech Evropské unie), kteří jim za úplaty obstarávají všechny potřebné dokumenty, ale také internetových služeb. Na internetu je k dispozici široká nabídka vyřízení pobytů v České republice ze strany různých subjektů, slibujících kompletní návod, jak si obstarat vízum do České republiky za jakýmkoliv účelem, včetně kontaktu na zprostředkovatele a sazebníku nabízených služeb. Kromě osob, které zprostředkovávají migraci, aniž by cizince znaly, mohou být zprostředkovateli i osoby v příbuzenském poměru nebo známí cizince již v Evropské unii pobývající.

V praxi většinou cizinec, který má zájem vycestovat do České republiky, ve svém domovském či jiném státě kontaktuje nebo je kontaktován osobou - organizátorem, který mu zajistí všechny potřebné doklady a náležitosti k získání některého z druhů víz nebo povolení k pobytu, jež umožní zájemci legální výjezd a následný pobyt v České republice. Cílem migranta může být pouze vstup do schengenského prostoru a následná migrace do jiné země schengenské dohody. V takovém případě si cizinci snaží obstarat hlavně krátkodobá víza za účelem turistiky, návštěvy různých kulturních, sportovních a vzdělávacích akcí případně zneužijí institutu pozvání. V případě dlouhodobých pobytů může být cílem migranta pobyt v ČR, nicméně důvody a předložené náležitosti k žádosti o pobytové oprávnění v mnoha případech neodpovídají skutečným záměrům cizince.

Služeb prostředníků využívají nejen nově příchozí cizinci, ale také cizinci, kteří již legálně v České republice pobývají, zejména v řízení o prodloužení pobytu či změnách účelu pobytu. Systém nejrozličnějších zprostředkovatelů, ale výrazným způsobem zasahuje do života cizinců nejen v oblasti pobytové, ale také v dalších, hlavně pracovních aktivitách. V mnoha případech se tak cizinci během svého pobytu v České republice dlouhodobě ocitají pod neomezeným vlivem těchto osob, a to i vzhledem k finančním závazkům vůči těmto osobám.

Zájem organizátorů migrace je zaměřen rovněž na lákání cizinců do České republiky pod záminkou práce s dobrým výdělkem. Cizinci jsou takto získáváni na práci v České republice prostřednictvím organizovaných skupin, které jim zařídí legální vstup na území České republiky. Po příjezdu jsou cizincům v některých případech odebrány pasy a musí vykonávat podřadnou práci, většinou fyzicky náročnou, za minimální nebo žádný plat. Někdy lze takové jednání charakterizovat pouze jako porušování pracovněprávních předpisů, existují však případy, kdy osoby zapojené do tohoto druhu migrace jsou Policií České republiky prověřovány nebo stíhány pro trestný čin obchodování s lidmi za účelem nucené práce a jiných forem vykořisťování. V minulých letech byli tímto způsobem vykořisťováni hlavně cizinci pocházející ze třetích zemí (Ukrajina, Mongolsko, Vietnam). V současné době, kdy v souvislosti s ekonomickou situací státu došlo ke zpřísnění udělování pobytových oprávnění za účelem ekonomických aktivit pro cizince ze třetích zemí, se

tento problém týká hlavně občanů států Evropské unie (např. Rumunska, Bulharska), kteří v České republice využívají právo na volný pobyt.

Využívání falešných a neregulérních dokumentů

Dalším obecným negativním jevem spojeným s pobytovými žádostmi je předkládání falešných dokumentů. Výskyt falešných, pozměněných nebo jinak neregulérních dokumentů lze zaznamenat zejména v souvislosti s náležitostmi, které jsou předkládány k žádostem o pobytové statuty (krátkodobé, dlouhodobé i trvalé) nejen na zastupitelských úřadech ČR, ale rovněž na pracovištích Ministerstva vnitra na území České republiky. I v této oblasti většinou hrají významnou úlohu organizátoři migrace či další zprostředkovatelé.

Cizinci k žádostem předkládají například padělky různých českých dokumentů a veřejných listin, ale i dokumentů ze země původu, týkající se vlastního účelu pobytu (oddací listy, rodné listy, doklady o právní způsobilosti k uzavření manželství, rozhodnutí úřadu práce, potvrzení o přijetí ke studiu/o studiu atd.), ale i další náležitosti mj. padělané výpisy z rejstříku trestů země původu, potvrzení o zajištění ubytování v České republice, potvrzení finančního úřadu, potvrzení správy sociálního zabezpečení, živnostenského úřadu, potvrzení bank o zůstatcích na účtu, různé plné moci, doklady prokazující zdravotní pojištění, padělky razítek tlumočnicků u překladů.

Při rozhodování žádosti je v mnoha případech problematické resp. téměř nemožné ověřit pravost listin vydávaných v domovském státě cizince (např. bankovní účty, oddací listy), které byly na zastupitelském úřadu ČR předloženy jako náležitost k žádosti. Nadále jsou zjišťovány padělky oddacích listů občana/občanky České republiky s cizincem/cizinkou předkládané jako podklad pro získání krátkodobého víza a následně pobytového oprávnění z důvodu sloučení rodiny.

Bezpečnostním rizikem pro Českou republiku je používání pozměněných a padělaných cestovních dokladů. V některých případech se cizinci mohou prokazovat cizími doklady tzv. „na podobu“. Možnosti používání tohoto způsobu nasvědčuje velké množství odcizených pasů a nahlášených ztrát cestovních dokladů, které mohou být kradeny na zakázku pro určité, vzhledově podobné osoby. Neregulérní cestovní doklady využívají převážně osoby porušující pobytový režim či osoby nerespektující rozhodnutí o vyhoštění z České republiky. Pod falešnou identitou se však mohou skrývat i osoby napojené na mezinárodní organizované zločinecké struktury či terorismus. Skupiny zabývají se paděláním různých druhů dokladů, bývají nezřídka napojeny na převaděčské organizace.

Další negativní zjištění spojená s pobytovým řízením

Cizinci v mnoha případech nemají konkrétní představu o účelu pobytu, který uvádějí ve své žádosti. Zkreslenou nebo žádnou povědomost nemají v obecné rovině ani o životě v České republice. Při pohovoru proto uvádějí údaje, které jsou v rozporu s dokládávanými náležitostmi (např. o ubytování nebo finančním zabezpečení). Vyskytují se ale naopak podezřelé případy, kdy žadatelé jsou na pohovor na zastupitelském úřadu České republiky formálně dobře připraveni a podrobně instruováni svými prostředníky.

V minulosti se někteří žadatelé snažili různými způsoby znesnadnit prověření své žádosti o pobytové oprávnění např. tím, že své žádosti podávali na jiných zastupitelských úřadech České republiky než v zemi svého původu či žádosti záměrně zasílali poštou, aby zastupitelský úřad České

republiky neměl šanci žadatele ztotožnit a případně posoudit jeho hodnověrnost. Změnou zákona o pobytu cizinců³² a souvisejících předpisů³³ bylo takové jednání v roce 2011 eliminováno.

Dalším negativním jevem je zneužití institutu pozvání. Organizátoři tohoto způsobu získávání krátkodobého víza vyhledávají zvoucí osoby zejména ze sociálně slabších vrstev. Tyto zvoucí osoby často osoby zvané ani neznají a nikdy se nimi nesetkají. Pozvání také vystavují osoby, se kterými se cizinci účelově seznámili přes internet nebo přes prostředníka žijícího v České republice. K zamezení ověřování účelových pozvání byla přijata opatření, kdy v podezřelých případech kontaktují policisté oddělení pobytových agend policisty oddělení dokumentace, kteří zvoucí i zvané osoby hlouběji prověřují v tuzemských i zahraničních policejních evidencích.

Nejčastěji zaznamenané způsoby zneužití jednotlivých pobytových institutů

V případě **sloučení rodiny** lze u mnohých žadatelů o pobytové oprávnění důvodně usuzovat, že jednají čistě účelově s cílem získat legální pobyt v České republice, a to s využitím nepravdivých informací či předstíraných skutečností. Následný právní postih cizince, kterému by se povedlo pobytové oprávnění takto získat, je velmi obtížný.

Osoba, která cizinci účelově jednání umožní, tak většinou činí za finanční úplatu. Její konání pak může být posuzováno jako trestný čin napomáhání k nelegálnímu pobytu na území.

Mezi nejdůležitější případy zneužití sloučení rodiny lze zařadit **účelově uzavřený sňatek** nebo účelově využitý **institut souhlasného prohlášení rodičů**.

U účelově uzavíraných sňatků se zejména jedná o sňatek mezi občankou (občanem) České republiky a cizincem (cizinkou). Zpravidla jde o účelový sňatek za úplatu, který se může realizovat nejen v zahraničí, ale také v České republice. Na tento způsob přistupují většinou ženy pocházející ze slabších sociálně-ekonomických vrstev (často se jedná o svobodné matky). V jiných případech se české občanky během své dovolené naopak mohou stát obětí účelového jednání a předstíraného vztahu ze strany cizince. Zneužití pobytových oprávnění prostřednictvím účelových sňatků je zaznamenáváno zejména v souvislosti s občany Nigérie, arabských zemí (Egypt, Tunisko, Turecko), států bývalého Sovětského svazu a rovněž Vietnamu a Číny.

Další často zneužívanou možností k zajištění legálního pobytu z titulu rodinného příslušníka občana EU je cesta zneužití „souhlasného prohlášení rodičů“. K tomuto jednání, často za využití prostředníků, se uchylují hlavně muži – cizinci, kteří na základě souhlasného prohlášení rodičů na matrice a zapsáním sebe jako otce do rodného listu dítěte s českým občanstvím, žádají o udělení pobytového oprávnění. K tomuto jednání dochází ve většině případů až dodatečně, k již narozenému dítěti, které do té doby v rodném listě otce uvedeného nemá. Matce dítěte je po té vyplacena finanční odměna. Jinou možností je, že se občan České republiky za úplatu zapíše do rodného listu dítěte narozeného státní příslušnici třetí země. Tím se toto dítě stává občanem České republiky. Matka dítěte posléze může, na základě přímého přibuzenství s českým občanem, žádat o pobytové oprávnění na území České republiky. Zapsání občana České republiky jako otce dítěte cizinky tedy slouží nejen k získání českého občanství pro dítě, ale i k následnému získání pobytového oprávnění pro jeho matku. Výše popsané způsoby jednání jsou zaznamenávány především v souvislosti se státními příslušníky Vietnamu a Číny, v menší míře i Mongolska.

Účelově předstírané sloučení rodiny (hlavně sňatky) s cílem získat pobytový status v České republice lze vysledovat i v případě, že se nejedná o sloučení s občanem EU. V této kategorii se

³² ustanovení § 169 odst. 14 - žádost o povolení k dlouhodobému nebo trvalému pobytu je cizinec povinen podat osobně. Zastupitelský úřad ale může v odůvodněných případech od této povinnosti upustit.

³³ Od 1. 1. 2011 nabyla účinnosti „Vyhláška stanovící výjimky z povinnosti cizince požádat o vízum nebo povolení k pobytu na místně příslušném zastupitelském úřadu“, na základě této nové vyhlášky budou moci mimo zemi svého původu požádat o vízum/pobyt jen bezvízoví státní příslušníci dle nařízení Rady (ES) č. 539/2001.

vyskytují také případy, kdy cizinci účelově žádají o povolení k dlouhodobému pobytu v České republice z důvodu sloučení rodiny se státními příslušníky třetích zemí s povoleným pobytem na území České republiky, aniž by v České republice chtěli se svými rodinnými příslušníky dlouhodobě pobývat. Povoleného dlouhodobého pobytu chtějí využít hlavně k opakovaným krátkodobým pobytům, aby nemuseli v případě každé návštěvy České republiky žádat o udělení krátkodobého víza, které je v jejich případě pro vstup do České republiky vyžadováno. Tento způsob je zaznamenáván hlavně ze strany manželek, případně dětí cizinců pocházejících ze zemí bývalého Sovětského svazu (zejména Ukrajiny a Ruska), kdy jejich partneři/rodiče pobývají v České republice za účelem ekonomických aktivit.

Cizinci ze třetích zemí často využívanou a zneužívanou formou legální migrace jsou pobyty za účelem **studia** - týká se hlavně státních příslušníků Ruska, Ukrajiny a Vietnamu. V případě, že cizinci pobyt následně získají, mnozí se více než o studium zajímají o jiné, převážně ekonomické, aktivity. Využívají toho, že cizinci s povoleným pobytem za účelem studia nemají povinnost povolení k zaměstnání³⁴ a české firmy naopak za tyto zaměstnance ušetří na placení povinných odvodů.

Velké množství zájemců o studium v České republice ze třetích států lze hodnotit jako „nedůvěryhodné“ – jejich žádosti bývají formální a působí účelově. Při pohovoru na zastupitelském úřadu ČR cizinci nejsou schopni uvést zásadní skutečnosti týkající se budoucího studia či výběru školy, mnozí ani nehovoří jazykem, ve kterém má probíhat výuka.

Ke svému záměru problémoví cizinci zneužívají ekonomického zájmu jednotlivých škol a jejich snahy o zajištění prestiže získáním studentů ze zahraničí. Problémy se týkají jak placeného studia cizinců na českých soukromých vysokých školách, tak i finančně dostupnějšího studia na českých veřejných vysokých školách. I na veřejných školách lze ve stále větší míře pozorovat formálnost nebo absenci výběrového řízení, a to nejen u studentů-samoplátců. Cizincům je v mnoha případech automaticky zasílán doklad o přijetí ke studiu a zajištění ubytování, a to jen na základě dokladu o zaplacení studia nebo dokonce jen jeho příslibu, že bude v České republice studovat.

Možnost zneužití pobytové oprávnění za účelem **podnikání - OSVČ** nebo **účast v právnické osobě/výkonný manažer**, byla v roce 2011 díky nové legislativě podstatně omezena³⁵. Současně pro cizince nově přicházející do České republiky (z Vietnamu, Ukrajiny, Mongolska, Moldavska, Uzbekistánu) zůstalo nadále v platnosti omezené nabírání žádostí o dlouhodobá víza za účelem ekonomických aktivit (mj. podnikání), které je realizováno v návaznosti na hospodářskou krizi již od roku 2009.

I přes přijatá opatření se v posledních letech v České republice výrazně zvýšil počet živnostensky podnikajících cizinců, jimž jednoznačně dominují státní příslušníci Ukrajiny a Vietnamu. Důvodem je zejména výrazně snazší získání živnostenského oprávnění ve srovnání s pracovním povolením pro doložení účelu pobytu na území. Ve skutečnosti ale mnoho z těchto cizinců nepodniká, ale pracuje formou tzv. švarcsystému.

U státních příslušníků Ukrajiny, kteří představují nejpočetnější skupinu cizinců s povoleným pobytem na našem území, převládá forma přechodného pobytu (51,7 % z celkového počtu státních

³⁴ Umožňuje ustanovení § 98 písm. j zákona č. 435/2009 Sb., o zaměstnanosti

³⁵ Jedním z legislativních opatření, jak zamezit pozdějšímu zneužití pobytového oprávnění za účelem podnikání je v případě nově přichozích zejména podstoupení povinného pohovoru na ZÚ týkajícího se plánovaného pobytu v České republice. Legislativní opatření, jejichž cílem je zamezit zneužití pobytového oprávnění za účelem podnikání se týkají také cizinců, kteří již v České republice dlouhodobě pobývají. V zákoně o pobytu cizinců byly nově definovány náležitosti žádosti o povolení k pobytu za tímto účelem tak, aby cizinec jednoznačně prokázal, že během svého dosavadního pobytu v České republice plnil všechny dosavadní finanční a další závazky vůči státu. Dále bylo v zákoně zakotveno, že cizinec, který hodlá na území změnit účel dosavadního pobytu na podnikání, může o změnu požádat pouze tehdy, pokud na území České republiky už pobýval po dobu delší než 2 roky na povolení k pobytu za jiným účelem.

příslušníků Ukrajiny s povoleným pobytem). Naproti tomu u státních příslušníků Vietnamu převažuje forma trvalého pobytu (68,3 % z celkového počtu státních příslušníků Vietnamu s povoleným pobytem).

Na pobyt za účelem **zaměstnání** se v porovnání s jinými pobytovými účely vztahuje vyšší míra regulace. Proto zpravidla nebývá využíván jako prostředek pro účelové zajištění legálního vstupu a následného pobytu v České republice. V případě, že cizinec disponuje platným povolením k zaměstnání vydaným úřadem práce, je mu, při splnění dalších náležitostí, většinou pobytové oprávnění za účelem zaměstnání vydáno.

V souvislosti se zaměstnáváním cizinců je nicméně problematickým výkon práce cizinců v družstvech. Členství v družstvu a výkon práce pro družstvo se neřídí pouze pracovněprávními předpisy, ale i stanovami právnické osoby. V důsledku toho mají příslušné orgány omezené možnosti účinně regulovat počty povolení k zaměstnání a posléze pobytových oprávnění vydaných těmto osobám. Některá družstva jsou proto zakládána zcela účelově, často samotnými cizinci, s cílem umožnit pracovní imigraci krajanům a profitovat z ní. Cizinci - družstevníci, v současné době tvoří nezanedbatelný počet držitelů dlouhodobých pobytových oprávnění za účelem zaměstnání. Dominantní státní příslušností jsou v tomto ohledu Ukrajinci.

Některé problémy se vyskytují při posuzování žádostí o vydání zelené karty. Ministerstvo vnitra se ve správním řízení velmi často setkává s obtížemi při posuzování stupně a kvality dosaženého vzdělání žadatele. Problémem je zejména odpovědně posoudit soulad deklarovaného vzdělání s českou národní vzdělávací soustavou. Rovněž je obtížné posoudit pravost předkládaného dokladu o dosaženém vzdělání.

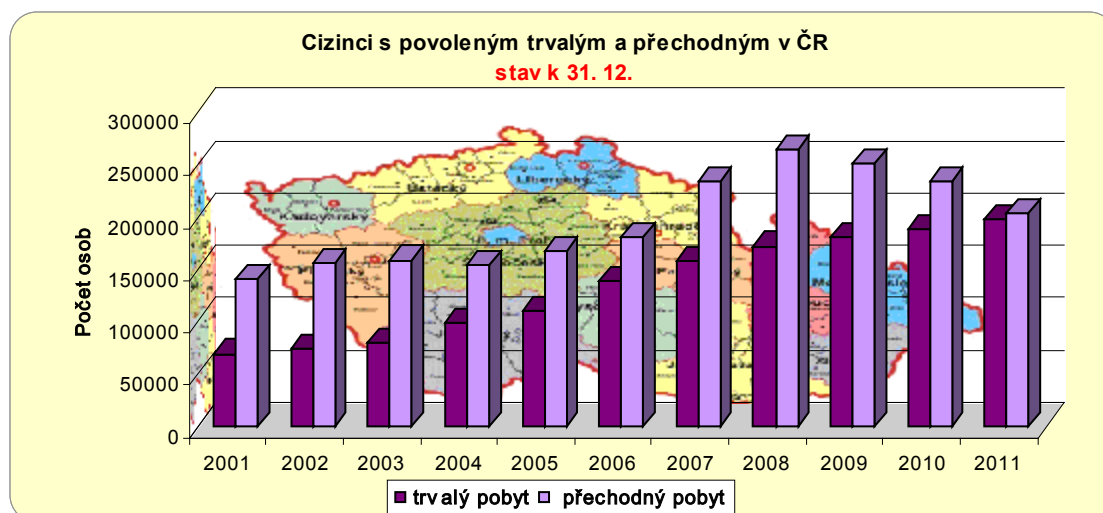
Účelovost žádostí o pobytová oprávnění na území České republiky lze pozorovat nejen v souvislosti s občany třetích zemí, ale též s pobytovými žádostmi občanů Evropské unie. Někteří občané zemí Evropské unie účelově žádají v České republice o vydání potvrzení k přechodnému pobytu, aniž zde plánují dlouhodobě pobývat, a to pouze s cílem získat české řidičské oprávnění. Jedná se zejména státní příslušníky Německa a Rakouska, ale i Itálie a Polska, kteří v zemi svého původu přišli o řidičské oprávnění z důvodu jízdy v opilosti či pod vlivem návykových látek nebo nemohou vlastnit řidičský průkaz ze zdravotních důvodů. Existuje podezření, že do tzv. „řidičákové turistiky“ jsou zapojeni i někteří pracovníci autoškol či zkušební komisaři v České republice.

Podezření na neoprávněné žádosti jsou zaznamenávána také v případě **trvalých pobytů**. Problém se vyskytuje zejména u tzv. nenárokových žádostí o povolení k trvalému pobytu, kdy povolení může být vydáno bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu v České republice, zejména žádá-li cizinec z důvodů humanitárních či hodných zvláštního zřetele. V této souvislosti byly zaznamenány snahy o falšování českého původu (hlavně u státních příslušníků Ukrajiny). Zjištěny byly také případy nezletilých či nezaopatřených státních příslušníků Vietnamu, kteří se snažili zneužít zákonné možnosti žádat o povolení k trvalému pobytu z důvodu společného soužití s rodiči, kteří mají v České republice povolen trvalý pobyt, aniž by se ve skutečnosti jednalo o osoby v příbuzenském vztahu.

V.3 CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

V.3.1 Celkem cizinci s povoleným pobytem v ČR

Ke dni 31. prosince 2011 bylo evidováno v informačním systému CIS **403 709 cizinců** s povoleným pobytem na území České republiky, z toho bylo **205 034 cizinců** v rámci **přechodného pobytu**³⁶ a **198 675 cizinců** v kategorii **trvalého pobytu**.

Ke dni 31. prosince 2011 je dočasně uveden **nižší počet cizinců pobývajících** na území České republiky, než tomu bylo na konci roku 2010 (**-21 592 osob**). Tento výrazný pokles je způsoben mimo jiné tím, že v těchto dočasných statistických datech nejsou vykazovány počty cizinců, kteří pobývají na území České republiky v případech řízení o navazující pobyt cizinců, kdy je řízení delší dobu neukončené a Průkaz o povolení k pobytu má ukončenou platnost. U těchto cizinců je v informačním systému CIS uveden stav pobytu „požadovaný“ a nejsou zahrnuti do statistik o počtech cizinců se stavem pobytu „povolený, realizovaný, příp. správní řízení“. ³⁷ Tato skutečnost se týká zejména státních příslušníků třetích zemí v kategorii přechodného pobytu.

Cizinci s povoleným pobytem na území České republiky – porovnání roku 2010/2011

	k 31. 12. 2010			k 31. 12. 2011		
	Trvalý pobyt	Přechodný pobyt	Celkem	Trvalý pobyt	Přechodný pobyt	Celkem
Celkem cizinců	189 962	235 339	425 301	198 675	205 034	403 709
z toho						
občané zemí EU*	57 809	78 289	136 098	59 994	92 045	152 039
občané třetích zemí	132 153	157 050	289 203	138 681	112 989	251 670

Vysvětlivka: Společně s občany EU jsou uvedeni i občané dalších států, vůči kterým se uplatňují stejná pravidla. Jedná se o Norsko, Island, Lichtenštejnsko a Švýcarsko.

³⁶ Pro účely statistiky se za přechodný pobyt považuje:

- pobyt na vízum k pobytu nad 90 dnů,
- pobyt na povolení k dlouhodobému pobytu
- pobyt osob, jimž bylo vydáno potvrzení o přechodném pobytu (občan EU, rodinný příslušník občana EU, který je občan EU) a pobyt na povolení k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie, který není občanem EU

³⁷ Jedná se o odlišný postup při evidování údajů při řízení o žádostech o udělení pobytu na pracovištích OAMP. Na jednání mezi zástupci ŘSCP a OAMP dne 1. 2. 2012 byl stanoven další postup pro zpracování dat v IS CIS – úlohy TDU a je vyžádáno řešení od firmy ICZ. Firma ICZ navrhne zpracování dotazů do IS CIS tak, aby struktura dotazů odpovídala aktuálním podmínkám v evidovaných datech.

Z celkové počtu cizinců s povoleným pobytem na území České republiky bylo **231 984 mužů** (tj. 57,5 %) a **171 725 žen** (tj. 42,5 %). Nejvíce byla zastoupena **věková kategorie 26-35 let**.

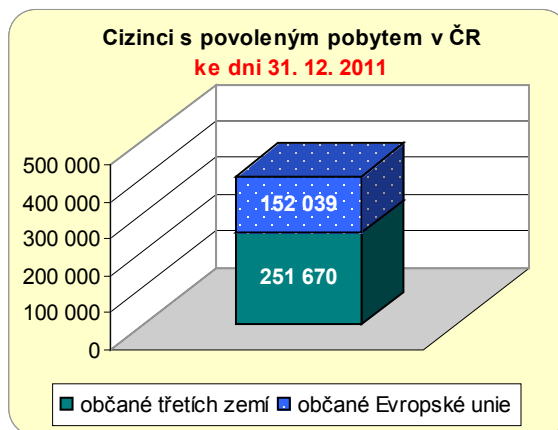
Počet cizinců s povoleným pobytem na území České republiky dle kategorie pobytu a pohlaví - ke dni 31. 12. 2011

Státní příslušnost	Přechodný pobyt*			Trvalý pobyt			Celkový součet
	Muž	Žena	Celkem	Muž	Žena	Celkem	
Celkem cizinci s povoleným pobytem	127 192	77 842	205 034	104 792	93 883	198 675	403 709
z toho							
Občané zemí EU + Islandu, Norska, Švýcarska a Lichtenštejnska	60 897	31 148	92 045	30 481	29 513	59 994	152 039
Občané třetích zemí	66 295	46 694	112 989	74 311	64 370	138 681	251 670

Zdroj: IS CIS - úloha TDU

Poznámka: V uvedených údajích jsou zahrnuti cizinci, jejichž stav pobytu je povolený, realizovaný nebo správní řízení a údaje nezahrnují počty cizinců pobývajících na území ČR z důvodu žádosti o navazující pobyt (s ukončenou platností PKP předchozího pobytu).

Občané zemí Evropské unie tvořili necelou jednu třetinu z celkového počtu cizinců s povoleným pobytem ke dni 31. prosince 2011 (**152 039 osob, tj. 37,7%**).³⁸ V kategorii osob, kterým bylo **uděleno povolení k trvalému pobytu** bylo evidováno **59 994** občanů členských zemí Evropské unie (jejich podíl na celkovém počtu cizinců s povoleným trvalým pobytem byl cca 30,2 %) a **92 045** bylo evidováno **s povolením k přechodnému pobytu** (tj. cca 44,9 % z celkového počtu cizinců evidovaných v rámci dlouhodobého pobytu).

Občané třetích zemí se počtem **251 670 osob** podíleli na celkovém počtu osob s povoleným pobytem **62,3 %**. V kategorii osob, kterým bylo **uděleno povolení k trvalému pobytu** bylo evidováno **138 681** občanů třetích zemí (tj. 69,8 % z celkového počtu cizinců s povoleným trvalým pobytem) a **112 989** bylo evidováno v kategorii **dlouhodobého pobytu** (tj. 55,1 %).

Největší skupinu cizinců s povoleným pobytem na území České republiky nadále představovali státní příslušníci **Ukrajiny** (104 179 osob), **Slovenska** (81 245 osob), **Vietnamu** (55 006 osob), **Ruska** (26 708 osob) a **Polska** (19 053 osob). Tito státní příslušníci ke dni 31. 12. 2011 tvořili 70,9 % z celkového počtu cizinců s povoleným pobytem v České republice. Největší nárůst počtu cizinců s povoleným pobytem na našem území oproti stavu ke dni 31. 12. 2011 byl vykázán u státních příslušníků Slovenska (+9 465 osob, tj. +13,2 %), Německa (+1 921 osob, tj. +13,8 %) a Spojených států amerických (+568 osob, tj. +9,4 %). Naopak největší pokles byl evidován u státních příslušníků Ukrajiny (-20 160 osob, tj. -16,2 %), Vietnamu (-5 295 osob, tj. -8,8 %) a Ruska (-5 231 osob, tj. -16,4 %). V poklesu počtu osob u těchto státních příslušníků se nepochybně odráží již zmíněný odlišný postup při evidování údajů při řízení o žádostech o udělení pobytu v roce 2011.

³⁸ Aplikace práva občanů EU na svobodu pohybu a pobytu má dopad na statistické výkaznictví. Statistické přehledy zaznamenávají pouze ty občany EU, kteří požádali, resp. bylo jim vydáno potvrzení o přechodném pobytu, avšak ti, kteří jen využívají svého práva statisticky podchyceni nejsou. Z tohoto důvodu počty fakticky pobývajících občanů EU budou vyšší než se odráží ve statistických rozbořech.

Cizinci s povoleným pobytem na území ČR dle kategorie pobytu - TOP 10 - ke dni 31. 12. 2011

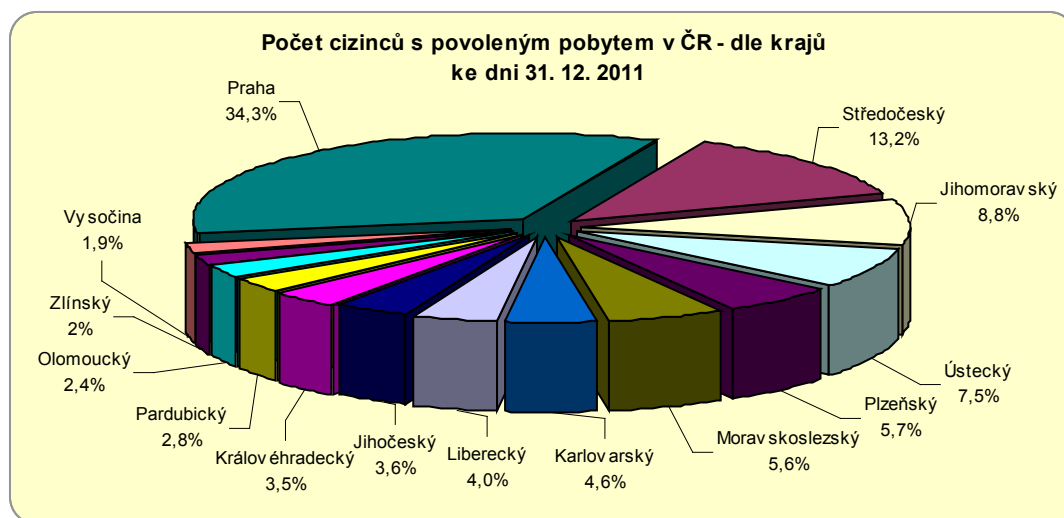
Druh pobytu	Celkem	tj. %	z toho					
			trvalý	tj. %		přechodný	tj. %	
Cizinců s povoleným pobytem	403709	100,0	198675	100,0		tj. %	205034	
z toho nejvíce								
Ukrajina	104 179	25,8	50 368	25,4	48,3	53 811	26,2	51,7
Slovensko	81 245	20,1	31 067	15,6	38,2	50 178	24,5	61,8
Vietnam	55 006	13,6	37 576	18,9	68,3	17 430	8,5	31,7
Rusko	26 708	6,6	14 290	7,2	53,5	12 418	6,1	46,5
Polsko	19 053	4,7	10 855	5,5	57,0	8 198	4,0	43,0
Německo	15 792	3,9	4 457	2,2	28,2	11 335	5,5	71,8
Bulharsko	7 433	1,8	3 206	1,6	43,1	4 227	2,1	56,9
Spojené státy americké	6 642	1,6	2 858	1,4	43,0	3 784	1,8	57,0
Moldavsko	6 542	1,6	2 898	1,5	44,3	3 644	1,8	55,7
Čína	4 981	1,2	3 448	1,7	69,2	1 533	0,7	30,8

Zdroj: IS CIS - úloha TDU

Poznámka: V uvedených údajích jsou zahrnuti cizinci, jejichž stav pobytu je povolený, realizovaný nebo správní řízení a údaje nezahrnují počty cizinců pobývajících na území ČR z důvodu žádosti o navazující pobyt (s ukončenou platností PKP předchozího pobytu).

U státních příslušníků Ukrajiny, kteří představují nejpočetnější skupinu cizinců s povoleným pobytem na našem území, převládá forma přechodného pobytu (51,7 % z celkového počtu státních příslušníků Ukrajiny s povoleným pobytem). Naproti tomu u státních příslušníků Vietnamu převažuje forma trvalého pobytu (68,3 % z celkového počtu státních příslušníků Vietnamu s povoleným pobytem).

Z hlediska správního členění České republiky bylo ke dni 31. 12. 2011 **nejvíce cizinců** s povoleným pobytem registrováno na území hlavního města Prahy (138 585 osob, tj. 34,3 %) a jejich počet tedy představuje více než třetinu všech cizinců s povoleným pobytem na území České republiky. V pořadí krajů dále s markantním odstupem následoval Středočeský kraj (53 344 osob, tj. 13,2 %), Jihomoravský kraj (35 504 osob, tj. 8,8 %) a Ústecký kraj (30 249 osob, tj. 7,5 %). **Nejméně cizinců** s povoleným pobytem na území České republiky bylo hlášeno v kraji Vysočina (7 805 osob, tj. 1,9 %), kraji Zlínském (7 919 osob, tj. 2,0 %) a v kraji Olomouckém (9 668 osob, tj. 2,4 %).

V regionech s většími městy je patrná zpravidla vyšší koncentrace cizinců s povoleným pobytem na území ČR. Vysoce urbanizované oblasti nabízí mnohem více pracovních příležitostí a možností pro podnikatelskou činnost.

V jednotlivých krajích je různé rozložení druhu povolených pobytů. Převaha počtu osob s povoleným přechodným pobytem je v Pardubickém kraji (58,0 % osob s přechodným pobytem z celkového počtu osob s povoleným pobytem v Pardubickém kraji), na území hlavního města Prahy (56,3 %), Plzeňském kraji (52,3 %), Jihomoravském kraji (51,2 %) a Středočeském kraji (51,1 %). V ostatních krajích převládá počet osob s povoleným trvalým pobytem.

Cizinci s povoleným pobytem na území ČR dle kategorie pobytu - KRAJ - ke dni 31. 12. 2011

Druh pobytu	Celkem	tj. %	z toho					
			trvalý	tj. %		přechodný	tj. %	
Cizinců s povoleným pobytem	403 709	100,0	198 675	100,0	tj. %	205 034	100,0	tj. %
z toho KRAJ								
Jihočeský	14 506	3,6	7 977	4,0	55,0	6 529	3,2	45,0
Jihomoravský	35 504	8,8	17 334	8,7	48,8	18 170	8,9	51,2
Karlovarský	18 494	4,6	11 548	5,8	62,4	6 946	3,4	37,6
Královéhradecký	14 089	3,5	7 182	3,6	51,0	6 907	3,4	49,0
Liberecký	16 307	4,0	9 000	4,5	55,2	7 307	3,6	44,8
Moravskoslezský	22 700	5,6	12 693	6,4	55,9	10 007	4,9	44,1
Olomoucký	9 668	2,4	5 591	2,8	57,8	4 077	2,0	42,2
Pardubický	11 326	2,8	4 762	2,4	42,0	6 564	3,2	58,0
Plzeňský	23 213	5,7	11 077	5,6	47,7	12 136	5,9	52,3
Praha	138 585	34,3	60 605	30,5	43,7	77 980	38,0	56,3
Středočeský	53 344	13,2	26 092	13,1	48,9	27 252	13,3	51,1
Ústecký	30 249	7,5	16 035	8,1	53,0	14 214	6,9	47,0
Vysočina	7 805	1,9	4 070	2,0	52,1	3 735	1,8	47,9
Zlínský	7 919	2,0	4 709	2,4	59,5	3 210	1,6	40,5

Zdroj: IS CIS - úloha TDU

Poznámka: V uvedených údajích jsou zahrnuti cizinci, jejichž stav pobytu je povolený, realizovaný nebo správní řízení a údaje nezahrnují počty cizinců pobývajících na území ČR z důvodu žádosti o navazující pobyt (s ukončenou platností PKP předchozího pobytu).

Pokud u státních příslušníků, kteří jsou ve statistikách povoleného pobytu na předních místech, sledujeme jejich rozložení v jednotlivých krajích, zjistíme, že státní příslušníci Ukrajiny jsou nejvíce koncentrováni v hlavním městě Praze (37,9 % z celkového počtu státních příslušníků Ukrajiny s povoleným pobytem), ve Středočeském kraji (15,4 %) a Jihomoravském kraji (10,4 %). Státní příslušníci Slovenska jsou rovněž k pobytu nejčastěji hlášeni v Praze (27,6 %), Středočeském kraji (17,9 %) a Jihomoravském kraji (19,6%). U státních příslušníků Vietnamu je patrné vyrovnanější rozložení v krajích, nejčastěji jsou evidováni v Praze (17,7 %), Ústeckém kraji (14,5 %) a Karlovarském kraji (13,3 %).

Hlavní město Prahu rovněž upřednostňují státní příslušníci Číny (71,3 %), Spojených států amerických (66,3 %), Ruska (56,1 %), Bulharska (35,3 %) a Moldavska (32,0 %). Moravskoslezský kraj preferují státní příslušníci Polska (27,7 %). Nejvíce státních příslušníků Německa (26,5 %) je usídleno v Ústeckém kraji.

Cizinci s povoleným pobytem na území ČR k 31. 12. 2011 - st.příslušnost v kraji - TOP 10

Státní příslušnost	Celkem	tj. %	z toho v kraji	počet	tj. %	Státní příslušnost	Celkem	tj. %	z toho v kraji	počet	tj. %
Ukrajina	104 179	100,0	Praha	39 513	37,9	Německo	15 792	100,0	Ústecký	4 183	26,5
			Středočeský	15 995	15,4				Praha	3 115	19,7
			Jihomoravský	10 842	10,4				Plzeňský	2 112	13,4
Slovensko	81 245	100,0	Praha	22 388	27,6	Bulharsko	7 433	100,0	Praha	2 626	35,3
			Středočeský	14 579	17,9				Středočeský	1 284	17,3
			Jihomoravský	7 821	9,6				Jihomoravský	580	7,8
Vietnam	55 006	100,0	Praha	9 749	17,7	Spojené státy americké	6 642	100,0	Praha	4 401	66,3
			Ústecký	7 988	14,5				Středočeský	542	8,2
			Karlovarský	7 315	13,3				Jihomoravský	412	6,2
Rusko	26 708	100,0	Praha	14 979	56,1	Moldavsko	6 542	100,0	Praha	2 096	32,0
			Středočeský	3 551	13,3				Středočeský	1 250	19,1
			Karlovarský	2 489	9,3				Liberecký	531	8,1
Polsko	19 053	100,0	Moravskoslezský	5 273	27,7	Čína	4 981	100,0	Praha	3 553	71,3
			Praha	2 486	13,0				Středočeský	542	10,9
			Středočeský	2 409	12,6				Ústecký	151	3,0

Zdroj: IS CIS - úloha TDU

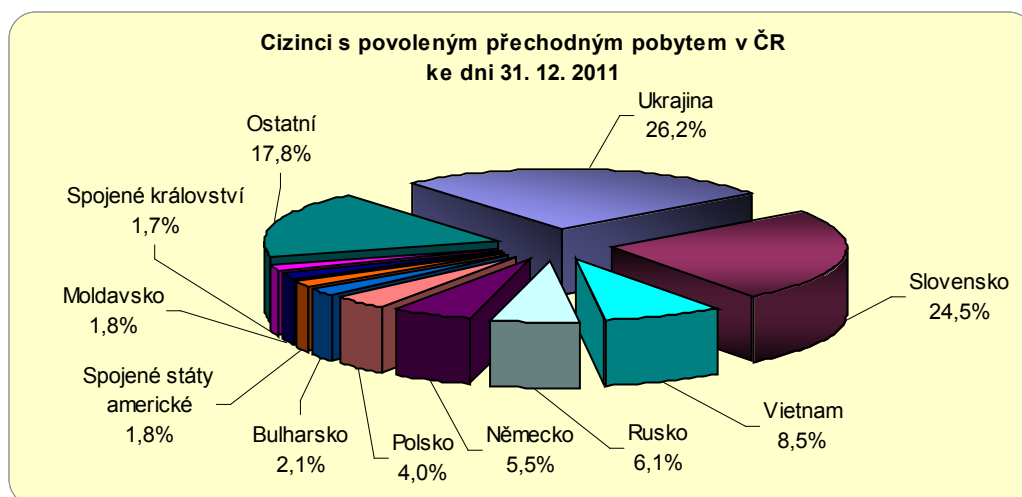
Poznámka: V uvedených údajích jsou zahrnuti cizinci, jejichž stav pobytu je povolený, realizovaný nebo správním řízením a údaje nezahrnují počty cizinců pobývajících na území ČR z důvodu žádosti o navazující pobyt (s ukončenou platností PKP předchozího pobytu).

Zdroj: IS CIS - úloha TDU

V.3.2 Přejíždění pobyt na dlouhodobá víza, dlouhodobý pobyt a přechodný pobyt občanů Evropské unie

V kategorii dlouhodobých pobytů bylo ke dni 31. prosince 2011 v informačním systému CIS evidováno 205 034 (-30 305 osob, tj. -12,9 %) cizinců. Z uvedeného počtu bylo 127 192 mužů a 77 842 žen.

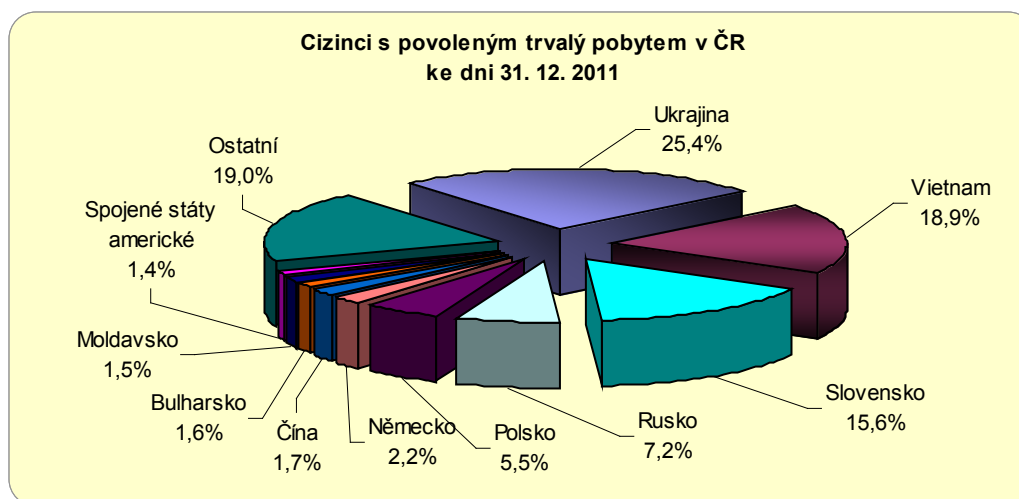
V této kategorii pobytu byli s nejvyššími počty zastoupeni státní příslušníci **Ukrajiny** (53 811 osob; -23 688 osob, tj. -30,6 %). Na celkovém počtu cizinců s povoleným přechodným pobytem v České republice se podíleli 26,2 %. Druhou nejpočetnější skupinou byli státní příslušníci **Slovenska** (50 178 osob; +7 471 osob, tj. +17,5 %). S výrazným odstupem následovali státní příslušníci **Vietnamu** (17 430 osob; -6 237 osob, tj. -26,4 %), **Ruska** (12 418 osob; -5 901 osob, tj. -32,2 %), **Německa** (11 335 osob; +1 899 osob, tj. +20,1 %) a **Polska** (8 198 osob; +915 osob, tj. +12,6 %).

V.3.3 Trvalý pobyt

Ke konci roku 2011 bylo v informačním systému CIS evidováno 198 675 (+8 713 osob, tj. +4,6 %) cizinců, kterým bylo uděleno povolení k trvalému pobytu. Z uvedeného počtu bylo 104 792 mužů a 93 883 žen.

Státní příslušníci **Ukrajiny** i v této kategorii pobytu byli v hodnoceném roce na první pozici (50 368 osob; +3 528 osob, tj. +7,5 %). Dále následovali státní příslušníci **Vietnamu** (37 576 osob; +942 osob, tj. +2,6 %), **Slovenska** (31 067 osob; +1 994 osob, tj. +6,9 %), **Ruska** (14 290 osob; +670 osob, tj. +4,9 %) a **Polska** (10 855 osob; -104 osob, tj. -0,9 %).

V.4 EKONOMICKÉ AKTIVITY CIZINCŮ V ČESKÉ REPUBLICE

Ekonomické aktivity cizinců a gender ke dni 31. 12. 2011

Ekonomické aktivity cizinců/gender	muži	ženy	celkem	podíl žen v %
Povolení k zaměstnání cizinců	23 638	13 002	36 640	35,5
Informace - občané EU/EHP/Švýcarsko evidence na úřadech práce	104 162	50 398	154 560	32,6
Informace - cizinci z třetích zemí, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání	13 455	13 055	26 510	49,2
Zelené karty	93	55	148	37,2
Modré karty	4	0	4	0,0
Celkem cizinci evidovaní na úřadech práce	141 352	76 510	217 862	35,1
Cizinci s živnostenským oprávněním	64 231	28 828	93 059	31,0
Celkem ekonomické aktivity a gender	205 583	105 338	310 921	33,9

Poznámka: Pramen - MPSV ČR, MPO ČR

Ke dni 31.12. 2011 se na ekonomických aktivitách v České republice podílelo 310 921 cizinců třetích zemí, občanů EU/EHP nebo Švýcarska. Jedná se o nárůst o 4 571 osob. Ženy se podílely na celkovém počtu 33,9 %.

V.4.1 Zaměstnávání cizinců v ČR

Dle údajů Ministerstva práce a sociálních věcí bylo ke dni 31. 12. 2011 v České republice evidováno celkem **217 862** platných povolení k zaměstnání, informačních karet, zelených karet, modrých karet a cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání. **Uvedených dokladů bylo o 2 495 více, než ke stejnému dni roku 2010.**

Platných **povolení k zaměstnání** bylo k uvedenému dni vydáno **36 640** (o 12 478 méně než ke konci roku 2010), tzv. **informačních karet cizinců, kteří nepotřebují povolení k zaměstnání**, ale jejich zaměstnavatel má informační povinnost vůči úřadu práce, bylo **26 510** (o 4 384 více než ke konci roku 2010), tzv. **informačních karet občanů EU/EHP nebo Švýcarska** bylo **154 560** (o 10 653 více než ke konci roku 2010), **148 zelených karet** (o 22 více než ke konci roku 2010) a **4 modré karty**.

Zaměstnávání cizinců – vývoj v letech 2001 až 2011 (stav ke dni 31.12.)

Rok	platná povolení k zaměstnání	informace - cizinci kteří nepotřebují povolení k zaměstnání	registrace/ informace občané SR v postavení zaměstnanců	informace - občané EU/EHP + Švýcarska	Zelené karty	Modré karty
2001	40 097	-	63 555	-	-	-
2002	44 621	-	56 558	-	-	-
2003	47 704	-	58 034	-	-	-
2004	34 397	747	-	72 840	-	-
2005	55 210	2 659	-	93 867	-	-
2006	61 452	6 777	-	116 846	-	-
2007	85 351	10 140	-	144 751	-	-
2008	128 934	14 516	-	141 101	-	-
2009	73 663	17 680	-	139 315	51	-
2010	49 118	22 126	-	143 997	126	-
2011	36 640	26 510	-	154 560	148	4

Poznámka: Pramen - MPSV ČR

V průběhu roku 2011 bylo **nově vydáno nebo prodlouženo** celkem **19 885** povolení k zaměstnání, **1 302 žádostem** o povolení **nebylo vyhověno**.

Ke dni 31. 12. 2011 bylo z celkového počtu platných povolení k zaměstnání 4 106 vydáno členům družstev, tedy o 9 496 méně než ke konci roku 2010. Ke konci roku 2011 působilo v České republice celkem 1400 cizinců s platným povolením k zaměstnání dočasně přidělovaných agenturami práce k uživatelům. Ke dni 31. 12. 2010 to bylo 2 021 osob, nastal tedy pokles o 620

pracovníků. Počet agentur práce, tedy subjektů s povolením ke zprostředkování zaměstnání, bylo ke konci roku 2011 evidováno 1250.

Je tedy možné konstatovat, že **počet zahraničních pracovníků v České republice výrazně poklesl, konkrétně počet občanů tzv. třetích států**, a to i v migračně rizikových skupinách, jako jsou členové družstev a agenturní pracovníci. **Počet občanů Evropské unie se naopak navýšil.**

Na celkovém počtu zahraničních pracovníků (217 862) se **ženy podílely** cca 35,1 % (v absolutních číslech se jedná o 76 510 žen). Můžeme konstatovat, že podíl žen na celkové zaměstnanosti cizinců v porovnání s rokem 2010 zůstal téměř na stejné hodnotě (v roce 2010 dosáhl 34,8 %). V letech přecházejících se jejich podíl každým rokem zvyšoval (v roce 2009 34,2 %, v roce 2008 byl 33,3 %, v roce 2007 činil 32,8 % a v roce 2006 byl 31,6 %).

Dle krajů bylo nejvíce zahraničních pracovníků zaměstnáno na území hlavního města Prahy (82 118, z toho bylo 32 076 žen), ve Středočeském kraji (31 420, z toho bylo 9 724 žen) a v Jihomoravském kraji (20 205, z toho bylo 6 732 žen). Počet zahraničních pracovníků zaměstnaných v uvedených třech krajích tvořil 61,4 % z celkového počtu.

Tradičně nejvyšší zastoupení na našem trhu práce měli státní příslušníci **Slovenska** (106 425 osob, tj. +5 698 osob), **Ukrajiny** (35 250 osob, tj. -6 889 osob) a **Polska** (19 718 osob, tj. +669 osob). Dále s nižšími počty následovali státní příslušníci **Bulharska** (7 007 osob, tj. +1 340 osob) a **Rumunska** (6 372 osob, tj. +1 557 osob). Prvních pět státních příslušností tvořilo cca 80,0 % z celkového počtu. Ze třetích států se ve statistikách umístili v TOP 10 státní příslušníci Ruska (3 931 osob, tj. +273 osob), Mongolska (2 827 osob, tj. -721 osob), Vietnamu (2 776 osob, tj. -356 osob) a Moldavska (2 643 osob, tj. -854 osob).

Počet zahraničních pracovníků evidovaných úřady práce – porovnání roku 2010/2011

Stav roku	k 31.12. 2010	tj.%	k 31.12. 2011	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem zahraničních pracovníků	215 367	100,0	217 862	100,0	1,2	2 495
z toho TOP 10*						
Slovensko	100 727	46,8	106 425	48,8	5,7	5 698
Ukrajina	42 139	19,6	35 250	16,2	-16,3	-6 889
Polsko	19 049	8,8	19 718	9,1	3,5	669
Bulharsko	5 667	2,6	7 007	3,2	23,6	1 340
Rumunsko	4 815	2,2	6 372	2,9	32,3	1 557
Rusko	3 658	1,7	3 931	1,8	7,5	273
Mongolsko	3 548	1,6	3 194	1,5	4,0	124
Moldavsko	3 497	1,6	2 827	1,3	-20,3	-721
Vietnam	3 132	1,5	2 776	1,3	-11,4	-356
Německo	3 070	1,4	2 643	1,2	-24,4	-854

Přijatá opatření v oblasti zahraniční zaměstnanosti

K počátku roku 2012 nabyly účinnosti dvě novely zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“):

- zákon č. 367/2011 Sb., který nabyl účinnosti k 1. lednu 2012,
- zákon č. 1/2012 Sb., který nabyl účinnosti k 5. lednu 2012.

Těmito novelizačními zákony byla **zvýšena maximální výše pokuty**, kterou lze za umožnění výkonu nelegální práce uložit právnické osobě nebo podnikající fyzické osobě, a to z 5 milionů Kč na 10 milionů Kč, a současně byla **zavedena minimální výše pokuty 250 000,- Kč. Agenturám práce bylo zakázáno dočasně přidělovat k uživatelům cizince**, kterým bylo vydáno povolení k zaměstnání, čímž dochází k posílení přímého zaměstnávání s jasně určenou odpovědností zaměstnavatele. V souvislosti s přijetím nového zákona č. 418/2011 Sb., o trestní odpovědnosti

právníků osob a řízení proti nim, došlo k **rozšíření případů, kdy je agentuře práce odejmuto povolení ke zprostředkování zaměstnání**, a to o případy, kdy je agentuře podle tohoto zákona uložena sankce spočívající v zákazu činnosti, nebo kdy agentura zprostředkuje zaměstnání v době pozastavení činnosti podle tohoto zákona.

V rámci implementace tzv. sankční směrnice (2009/52/ES) došlo ke změně definice nelegální práce, za kterou se výslovně považuje i umožnění výkonu práce cizincům nelegálně pobývajícím na území České republiky. Došlo rovněž k zavedení nových sankcí pro zaměstnavatele nelegálně pobývajících občanů třetích zemí a zavedení spoluodpovědnosti dalších subjektů (právníké nebo fyzické osoby, které právníká nebo fyzická osoba, jež umožnila těmto cizincům výkon nelegální práce, poskytla v rámci obchodního vztahu plnění jako subdodavatel přímo nebo prostřednictvím jiné osoby i tohoto prostředníka). Zaměstnavatelé, kteří umožní výkon práce nelegálně pobývajícím cizincům, budou kromě povinnosti uhradit uloženou pokutu muset rovněž uhradit těmto cizincům dlužnou odměnu za jejich práci a dlužné pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a na sociální zabezpečení, včetně penále. Spoluodpovědnost za tyto finanční úhrady může nést i výše zmíněný subdodavatel nebo prostředník. Právníká nebo fyzická osoba, která umožní výkon práce nelegálně pobývajícím cizincům, bude na dobu 3 let ode dne nabytí právní moci uložené pokuty za tento správní delikt vyloučena z účasti na veřejných zakázkách a dalších výhodách, podporách, dotacích a příspěvcích. Byla-li jí nějaká výhoda, podpora, dotace nebo příspěvek poskytnuta v období 12 měsíců přede dnem nabytí právní moci rozhodnutí o uložení pokuty, musí jej vrátit.

V oblasti právní úpravy kontrolní činnosti došlo k převedení dosavadních kontrolních pravomocí a vedení správního řízení o uložení pokut z krajských poboček Úřadu práce České republiky na SÚIP a oblastní inspektoráty práce. Dále došlo k doplnění informací, které Ministerstvo práce a sociálních věcí formou dálkového přístupu poskytuje pro účely kontrolní činnosti celním úřadům, a to o informace o zaměstnání občanů EU/EHP a Švýcarska a rodinných příslušníků občanů České republiky a EU/EHP a Švýcarska, kteří jsou občany třetích zemí. Tím se rozsah poskytovaných informací o zaměstnání všech zahraničních občanů celním úřadům stal kompletním.

Stanoviska Ministerstva vnitra v rámci řízení o vydání povolení ke zprostředkování zaměstnání

Dle příslušných ustanovení zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (*dále jen zákon o zaměstnanosti*), se Ministerstvo vnitra i v roce 2011 zabývalo problematikou vydávání závazných stanovisek pro účely řízení ve věci udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání. Na základě novelizace zákona o zaměstnanosti došlo na poli agenturního zaměstnávání k podstatným změnám, kdy od 1. 4. 2011 rozhoduje o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání generální ředitelství Úřadu práce České republiky a nikoliv již Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Smyslem a cílem stanoviska Ministerstva vnitra je vyjádřit názor založený na zhodnocení informací bezpečnostního charakteru ze zdrojů Policie České republiky a zpravodajských služeb (viz důvodová zpráva k návrhu zákona), proto Ministerstvo vnitra spolupracuje při jeho vydávání s několika součástmi policie a zaměřuje se především na faktické ověření existence právníků či fyzických osob žádajících o povolení ke zprostředkování zaměstnání.

Ve smyslu ustanovení § 60a zákona o zaměstnanosti Ministerstvo vnitra **vydalo stanovisko** k žádostem o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání **v 949 případech**. V průběhu řízení o vydání stanoviska Úřad práce České republiky svou žádost o stanovisko v celkem 3 případech stáhl a v **9 případech Ministerstvo vnitra neshledalo zákonný důvod pro jeho vydání**. V souvislosti s vydáním stanoviska do řízení o udělení povolení ke zprostředkování zaměstnání bylo **zahájeno celkem 70 šetření k fyzickým osobám a 885 šetření bylo provedeno k osobám právníkým**.

V návaznosti na uvedené bylo následně vydáno **704 stanovisek souhlasných**, dále **51 stanovisek podmíněných** a ve **192 případech** bylo vydáno **stanovisko nesouhlasné**. Uvedené údaje zahrnují jak případy opakovaných dožádání v průběhu prvoinstančního řízení, tak i případy dožádání pro účely rozkladu (odvolání). Ve smyslu ustanovení § 60a zákona o zaměstnanosti v návaznosti na ustanovení § 63 odst. 3 téhož právního předpisu byl Ministerstvem vnitra v roce 2011 **odvolán souhlas** s vydáním povolení ke zprostředkování zaměstnání **ve 2 případech**.

V.4.1.1 Zelená karta

Systém zelených karet začal být v České republice uplatňován v roce 2009. Jedná se o doklad duálního charakteru, jež v sobě zahrnuje jak povolení k zaměstnání, tak i povolení k pobytu.³⁹

O zelenou kartu může požádat pouze cizinec, který je občanem státu uvedeného ve vyhlášce Ministerstva vnitra č. 461/2008 Sb., kterou se stanoví seznam zemí, jejichž státní příslušníci jsou oprávněni požádat o vydání zelené karty. V roce 2011 se jednalo o 12 zemí: Austrálie, Bosna a Hercegovina, Černá Hora, Chorvatsko, Japonsko, Jižní Korea, Kanada, Makedonie, Nový Zéland, Srbsko, Ukrajina a Spojené státy americké.

Ministerstvo práce a sociálních věcí vede Centrální evidenci volných pracovních míst, která jsou obsaditelná držiteli zelené karty. Volné místo se v registru míst vhodných pro zelené karty nezveřejní, pokud by jeho obsazení cizincem ohrozilo situaci na trhu práce. Volná pracovní místa obsaditelná držiteli zelených karet jsou i místa, která Ministerstvo průmyslu a obchodu označí jako místa vhodná pro klíčový personál (zelená karta typ „A“). Kategorie klíčový personál zahrnuje při zohlednění aktuální situace na trhu práce vyšší management, pracovníky s vysokou odbornou kvalifikací pro určité práce, úkoly a pracovníky disponující znalostmi nezbytnými pro chod podniku, profese, jejichž nedostatečná přítomnost ohrožuje chod podniku nebo může způsobit ekonomické ztráty.⁴⁰

V roce 2011 celkový **počet žadatelů o zelenou kartu** dosáhl **244 osob**. Ve srovnání s předchozím rokem se jedná o meziroční nárůst o 14,6 %.

Nejčastěji (45,5 % podaných žádostí) cizinci žádali o vydání zelené karty typ B, která je určena pro pracovníky na pozicích minimálně s požadavkem „vyučen“. O zelenou kartu typ A (pro kvalifikované pracovníky s vysokoškolským vzděláním a klíčový personál) podala žádost třetina žadatelů a o typ C (ostatní pracovníci) si požádalo 20,9 % cizinců.

Nejpočetněji zastoupeni mezi žadateli o zelenou kartu byli v roce 2011, stejně jako v roce předcházejícím, státní příslušníci **Ukrajiny** (194 žádostí, tj. 79,5 %), kteří žádali zejména o zelenou kartu typu B (45,9 %). Druhou pozici obsadili s počtem 36 žádostí (tj. 14,8 %) státní příslušníci **Spojených států amerických**, kteří na rozdíl od státních příslušníků Ukrajiny projevovali zájem zejména o zelenou kartu typu A (63,9 %). Žadatelé z ostatních zemí nedosáhli ani 3,0 % podílu na celkovém počtu žádostí o zelenou kartu.

³⁹ Povolení k dlouhodobému pobytu v režimu „zelená karta“ je vydáváno ve 3 kategoriích:

A – pro vysokoškolsky kvalifikované pracovníky a klíčový personál (na dobu až 3 roky)

B – pro pracovníky na pracovních pozicích minimálně s požadavkem vyučen (na dobu až 2 roky)

C – pro ostatní pracovníky (na dobu až 2 roky)

⁴⁰ V období od 1. 1. 2011 do 31. 12. 2011 bylo podáno celkem **21 žádostí o označení volného místa jako místa vhodného pro klíčový personál**. Z toho v kategorii 1, tj. Vyšší management, byly podány 2 žádosti, v kategorii 2, tj. Pracovníci s vysokou odbornou kvalifikací pro určité práce, úkoly a pracovníci disponující znalostmi nezbytnými pro chod podniku bylo podáno 14 žádostí, v kategorii 3, tj. Profese, jejichž nedostatečná přítomnost ohrožuje chod podniku nebo může způsobit ekonomické ztráty, bylo podáno 5 žádostí. **Celkem bylo vyhověno 17 žádostem. Dvě žádosti byly zrušeny (vzaty zpět), dvěma žádostem nebylo vyhověno.**

O **prodloužení** zelené karty v roce 2011 **požádalo 8 cizinců**, z toho se v 7 případech jednalo o zelenou kartu typu B.

Žadatelé o zelenou kartu dle státní příslušnosti a typu zelené karty v roce 2011

Státní příslušnost	Typ zelené karty			Celkem	tj. %
	typ A	typ B	typ C		
Ukrajina	57	90	47	194	79,5
Spojené státy americké	23	13		36	14,8
Srbsko		6		6	2,5
Korejská republika			4	4	1,6
Austrálie	1	2		3	1,1
Kanada	1			1	0,4
Celkem	82	111	51	244	100,0
tj. %	33,6	45,5	20,9	100,0	

Poznámka: Zdroj IS CIS

V roce 2011 Ministerstvo vnitra v rámci řízení o udělení zelené karty vydalo **celkem 183 rozhodnutí**.

Zelenou kartu správní orgán **udělil v celkem 90 případech**. **Negativně** (zamítnutí žádosti) bylo ve věci udělení zelené karty **rozhodnuto v 50,8% případech** (důvodem bylo zejména nesplnění požadavků pro udělení zelené karty, podezření na zneužití oprávnění, případně zrušení pracovní pozice zaměstnavatelem).

Z celkového počtu vydaných zelených karet se v 39 případech (tj. 43,3 %) jednalo o zelenou kartu typu A, zelená karta typu B byla Ministerstvem vnitra vydána v 34 případech (tj. 37,8 %) a zelenou kartu typu C získalo 17 cizinců (tj. 18,9 %).

Mezi osobami, jimž byla zelená karta udělena, výrazně **dominovali státní příslušníci Ukrajiny**, jejich podíl na celkovém počtu udělených zelených karet dosáhl 66,7 %. S výrazným odstupem následovali státní příslušníci **Spojených států amerických s podílem 26,7 %** na celkovém počtu udělených zelených karet. Státním příslušníkům **Srbska** byl vydán 4 zelené karty a po 1 zelené kartě získali státní příslušníci **Austrálie a Kanady**.

Cizinci, kterým byla udělena zelená karta – dle státní příslušnosti a typu zelené karty v roce 2011

Státní příslušnost	Typ zelené karty			Celkem	tj. %
	typ A	typ B	typ C		
Ukrajina	20	23	17	60	66,7
Spojené státy americké	18	6		24	26,7
Srbsko		4		4	4,4
Kanada	1			1	1,1
Austrálie		1		1	1,1
Celkem	39	34	17	90	100,0
tj. %	43,3	37,8	18,9	100,0	

Poznámka: Zdroj IS CIS

Mezi osobami s udělenou zelenou kartou ve sledovaném období ze dvou třetin převažovali muži. Rovnoměrně byly ženy zastoupeny v rámci zelené karty typu A (podíl žen dosáhl 51 %), naopak zelenou kartu typu C získali ve všech případech pouze muži. Mezi cizinci s udělenou zelenou kartou jednoznačně převažovaly osoby v produktivním věku 20 – 34 let, jejichž podíl dosáhl 72,2 %.

Ve 3 případech bylo v roce 2011 Ministerstvem vnitra rozhodnuto o **prodloužení zelené karty** (typu B).

V.4.1.2 Modrá karta Evropské unie

Zákonem č. 427/2010 Sb. byla do českého právního řádu mimo jiné transponována *Směrnice Rady 2009/50/ES o podmínkách pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí za účelem výkonu zaměstnání vyžadujícího vysokou kvalifikaci*.

Cílem zmíněné směrnice je stanovit zvláštní postup pro vstup a pobyt státních příslušníků třetích zemí, kteří žádají o pobyt na území Evropské unie za účelem výkonu vysoce kvalifikovaného zaměstnání na dobu delší než tři měsíce. Zákon upravuje postup pro přijímání vysoce kvalifikovaných pracovníků ze třetích zemí založený na společných definicích a kritériích, kterými jsou zejména pracovní smlouva, uznávání profesní kvalifikace a zaručení minimální hranice mzdy. Přijatým pracovníkům je od 1. 1. 2011 vydáváno povolení k pobytu, které zároveň slouží jako pracovní povolení – tzv. **modrá karta Evropské unie**.⁴¹ Zákon umožňuje držiteli modré karty vycestovat za prací do druhého členského státu, a to po splnění stanovených podmínek a 18-ti měsících legálního pobytu v prvním členském státě. Tato úprava má v rámci Evropské unie přispět ke zkvalitnění a harmonizaci pobytových a pracovních podmínek vysoce kvalifikovaných pracovníků ze třetích zemí (cílem přitom je, aby pracovní trhy členských států byly pro tyto cizince atraktivnější).

Ve věcech vydávání modrých karet rozhoduje Ministerstvo vnitra. Ministerstvo práce a sociálních věcí vede evidenci volných míst obsaditelných držiteli modré karty. Vysokou kvalifikací se rozumí vysokoškolské vzdělání nebo vyšší odborné vzdělání, pokud studium trvalo alespoň tři roky. Případná změna zaměstnavatele držitele modré karty podléhá předchozímu schválení Ministerstvem vnitra. V případě ztráty zaměstnání bude platnost modré karty zrušena, pokud doba nezaměstnanosti jejího držitele přesáhne tři po sobě jdoucí měsíce.

V roce 2011 **požádalo** o vydání modré karty Evropské unie **68 cizinců**. Jednalo se zejména o státní příslušníky Uzbekistánu, kteří podali 17 žádostí, což byla jedna čtvrtina všech podaných žádostí. Následovali státní příslušníci státní příslušníci **Ukrajiny** (14 žádostí, tj. 20,6 %) a **Ruska** (13 osob, tj. 19,1 %).

Žadatelé o vydání modré karty EU v roce 2011

Státní příslušnost	Počet	tj. %
Uzbekistán	17	25,0
Ukrajina	14	20,6
Rusko	13	19,1
Turecko	5	7,4
Bělorusko	4	5,9
Indie	3	4,4
Spojené státy americké	3	4,4
Korejská republika	2	2,9
Černá Hora	1	1,5
Gruzie	1	1,5
Izrael	1	1,5
Japonsko	1	1,5
Kazachstán	1	1,5
Moldavsko	1	1,5
Nový Zéland	1	1,5
Celkem	68	100,0

Poznámka: Zdroj IS CIS

⁴¹ Modrá karta Evropské unie má duální charakter; se vydává s dobou platnosti maximálně na 2 roky s možností prodloužení. Neuplatňuje se územní omezení, tj. o modrou kartu Evropské unie mohou požádat občané všech třetích zemí.

Ministerstvo vnitra v rámci řízení o udělení modré karty v průběhu roku 2011 vydalo **celkem 36 rozhodnutí**. Modrou kartu správní orgán udělil ve 30 případech. Negativně bylo v řízení o udělení modré karty rozhodnuto v 16,7 % případů - v 1 případě byla žádost zamítnuta (žadatel nesplnil požadavky) a v 5 případech bylo řízení zastaveno (pro zjevnou právní nepřipustnost).

Nejvíce (36,7 %) modrých karet bylo uděleno státním příslušníkům **Uzbekistánu**. Na druhé pozici se umístili státní příslušníci **Ukrajiny** se 4 udělenými modrými kartami. Po 3 modrých kartách získali státní příslušníci **Ruska a Indie**.

Počet cizinců, kterým byla v roce 2011 udělena **modrá karty EU**

Státní příslušnost	Počet	tj. %
Uzbekistán	11	36,7
Ukrajina	4	13,3
Rusko	3	10,0
Indie	3	10,0
Turecko	2	6,7
Bělorusko	1	3,3
Nový Zéland	1	3,3
Kazachstán	1	3,3
Izrael	1	3,3
Gruzie	1	3,3
Korejská republika	1	3,3
Moldavsko	1	3,3
Celkem	30	100,0

Poznámka: Zdroj IS CIS

Mezi držiteli modré karty výrazně převažovali muži (podíl 73,3 %) a ze dvou třetin se jednalo o osoby v mladém produktivním věku 20 až 34 let.

Poznámka: Počet vydaných karet nelze srovnávat s počtem osob s modrou kartou, které jsou evidovány krajskými pobočkami Úřadu práce České republiky.

V.4.1.3 Služba EURES

Evropské služby zaměstnanosti EURES operují na území členských států EU/EHP a Švýcarska. Jedná se o tzv. informační a poradenský systém, který podporuje přeshraniční pracovní mobilitu na jednotném evropském trhu práce a stimuluje tak právo každého na volný pohyb pracovních sil. Česká republika se do systému EURES zapojila v roce 2004 současně se vstupem do Evropské unie. V České republice je EURES plně integrován do veřejných služeb zaměstnanosti, 1. dubna 2011 byla tato agenda přesunuta z MPSV na nově vzniklou instituci Úřad práce ČR. Aktivita sítě EURES fungují na principu tříletých a ročních plánů, které vycházejí ze strategického plánování cílů politiky zaměstnanosti na národní úrovni a z hlavních směrů stanovených Evropskou komisí. Služby EURES jsou cíleny zejména na uchazeče o zaměstnání, zaměstnavatele a na další partnerské organizace na trhu práce v Evropě. Mezi hlavní aktivity patří mezinárodní i regionální burzy práce, přeshraniční informační a poradenské dny, asistence při nábořech pro zaměstnavatele a aktualizace informací a ověřených volných pracovních míst na národním a evropském portálu EURES.

Mimo aktivity národní sítě EURES ČR jsou dále rozvíjeny také tři přeshraniční partnerství EURES-T: Čechy-Bavorsko (zapojení partnerů z České republiky a Německa), Beskydy (ČR, Slovensko, Polsko) a TriRegio (ČR, Německo, Polsko), v jejichž rámci byly realizovány projekty na podporu pracovní mobility v uvedených příhraničních regionech.

V.4.1.4 Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků

Usnesením vlády České republiky ze dne 7. prosince 2010 č. 880 ke Zprávě o realizaci projektu Výběr kvalifikovaných zahraničních pracovníků v roce 2010 a k návrhu na jeho ukončení bylo rozhodnuto o ukončení uvedeného projektu.

Poslední výběrová procedura byla provedena 1. ledna 2011. Ministerstvo práce a sociálních věcí spolu s Ministerstvem vnitra a Ministerstvem zahraničních věcí nadále zajišťuje možnost řádného absolvování projektu pro účastníky přihlášené nejpozději do 31. 12. 2010. Poslední účastníci a jejich rodinní příslušníci by měli získat doporučení k udělení trvalého pobytu 1. 7. 2013. Ministerstvo práce a sociálních věcí po úplném ukončení projektu zpracuje a vládě předloží závěrečnou zprávu o výsledcích projektu.

V roce 2011 mělo 300 účastníků projektu možnost požádat o povolení k trvalému pobytu ve zkrácené lhůtě. V projektu nadále zůstává přibližně 500 aktivních účastníků.

V.4.2 Podnikání cizinců v ČR

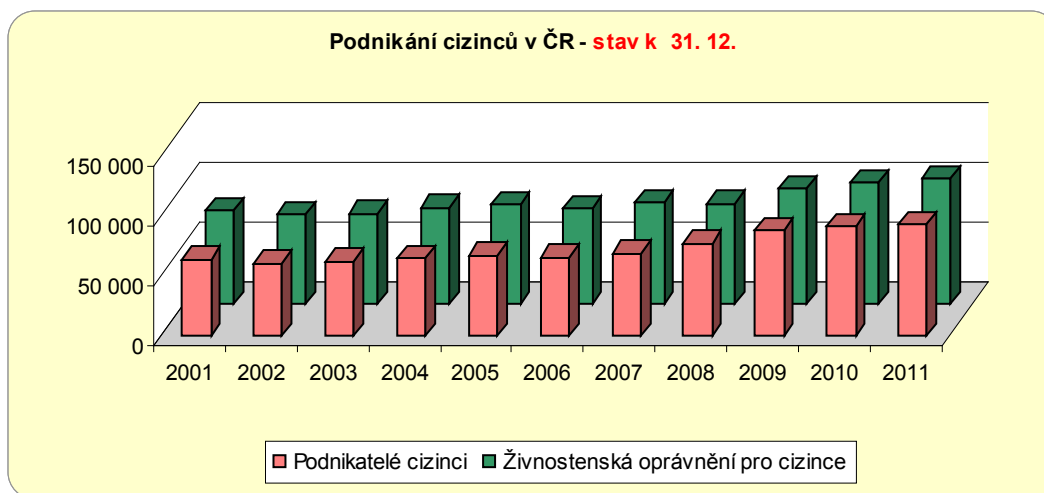
Ministerstvo průmyslu a obchodu evidovalo ke konci roku 2011 celkem 1 950 323 (+41 398) podnikatelů, z toho bylo 93 059 (+2 076) cizinců. Registrováno bylo 2 565 890 (+205 699) živností, z toho na cizince připadalo 105 119 živností (+3 690). Z uvedeného vyplývá, že počet evidovaných podnikatelů – cizinců a na ně registrovaných živností je oproti roku 2010 vyšší.

Podnikání cizinců v ČR – vývoj v letech 2001 až 2011

Stav ke dni 31. 12. roku	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Podnikatelé cizinci	64 000	60 532	62 293	65 219	67 246	65 722	68 785	77 158	87 753	90 983	93 059
Živnostenská oprávnění pro cizince	78 423	75 661	76 057	80 827	83 841	80 724	85 409	84 488	96 402	101 429	105 119

Poznámka: Údaje MPO ČR

Mezi podnikateli - cizinci byly ženy zastoupeny necelou jednou třetinou (cca 31,0 %, tj. v absolutních číslech 28 828 žen). U registrovaných živností pak podíl žen dosahoval hodnoty 30,5 % (v absolutních číslech se jedná o 32 029 živností registrovaných na ženy). Z porovnání s rokem předcházejícím vyplývá, že podíl žen mezi podnikateli - cizinci zůstal téměř na stejné hodnotě (v roce 2010 byl podíl 29,3 %).

Dle krajů bylo v hodnoceném roce nejvíce cizinců - podnikatelů na území hlavního města Prahy (28 437, z toho bylo 9 987 žen), ve Středočeském kraji (11 123, z toho bylo 3 271 žen) a v Jihomoravském kraji (9 002, z toho bylo 2 430 žen). Počet cizinců - podnikatelů ve výše uvedených třech krajích tvořil 52,2 % z celkového počtu.

Ve sledovaném roce zůstalo na prvních třech místech pořadí státních příslušností nezměněno. Mezi podnikateli - cizinci bylo v České republice nejvíce státních příslušníků **Ukrajiny** (33 700 osob, tj. +3 961 osob). Druhou nejčetněji zastoupenou skupinu tvořili státní příslušníci **Vietnamu** (29 369 osob, tj. -3 795 osob) a třetí státní příslušníci **Slovenska** (11 406 osob, tj. +725 osob). Uvedené tři státní příslušnosti představovaly cca 80,0 % mezi podnikateli – cizinci (v roce 2010 byl jejich podíl 80,9 %, v roce 2009 dosáhl podíl hodnoty 81,7 %, v roce 2008 byl jejich podíl 81,1 %). S odstupem následovali státní příslušníci **Ruska** (1 713 osob, tj. +274 osob) a **Polska** (1 712 osob, tj. +104 osob).

Počet podnikatelů cizinců – porovnání roku 2010/2011

Stav roku	k 31.12. 2010	tj.%	k 31.12. 2011	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem podnikatelů cizinců	90 983	100,0	93 059	100,0	2,3	2 076
z toho TOP 10*						
Ukrajina	29 739	32,7	33 700	36,2	13,3	3 961
Vietnam	33 164	36,5	29 369	31,6	-11,4	-3 795
Slovensko	10 681	11,7	11 406	12,3	6,8	725
Rusko	1 439	1,6	1 713	1,8	19,0	274
Polsko	1 608	1,8	1 712	1,8	6,5	104
Německo	1 527	1,7	1 636	1,8	7,1	109
Moldavsko	1 760	1,9	1 585	1,7	-9,9	-175
Bulharsko	1 035	1,1	1 141	1,2	10,2	106
Spojené království	955	1	1 064	1,1	11,4	109
Spojené státy americké	741	0,8	808	0,9	9,0	67

Poznámka: Zpracováno z údajů MPO ČR

Z celkového počtu 105 119 živností, které byly registrovány na cizince, připadlo 35 690 (+4 331) na státní příslušníky **Ukrajiny**, 34 748 (-3 310) na státní příslušníky **Vietnamu** a 13 778 (+1 163) na státní příslušníky **Slovenska**. Z uvedeného vyplývá, že na jmenované tři státní příslušnosti připadlo cca 80,1 % registrovaných živností pro cizince. Jedná se stejný podíl na celkovém počtu jako v roce 2010 (80,9 %). Dále následovali s počtem 2 023 (+174) živností státní příslušníci **Polska** a s počtem 1 969 (+328) živností státní příslušníci **Ruska**.

VI. Integrace cizinců

V průběhu posledních několika let zaznamenala Česká republika v oblasti imigrace a integrace cizinců⁴² významné změny. Došlo ke změnám charakteru a složení imigrace, a to nejen co se týká počtu, ale i kulturní a sociální diversity imigrantů. V návaznosti na změny v oblasti migrace se změnily také integrační potřeby cizinců a priority integrační politiky.

Hospodářská krize na konci roku 2008 a zejména v průběhu roku 2009 přinesla nejen výrazné omezení možností pracovního uplatnění a s tím spojenou stagnaci imigrace do České republiky, ale začaly být viditelnější i některé problémy spojené s migrací a integrací cizinců.

Zatímco až do roku 2008 Česká republika zaznamenávala poměrně vysoké meziroční přírůstky zejména ekonomicky motivované migrace, od roku 2009 se růst počtu nově příchozích cizinců výrazně omezil; poprvé ve více než desetiletém období byl v celkovém počtu cizinců s povoleným pobytem v České republice zaznamenán meziroční pokles. Tento trend přetrvával i v letech 2010 a 2011⁴³.

Ačkoliv dochází ke stagnaci v oblasti nově příchozích cizinců, otázka integrace cizinců již na území pobývajících stále nabývá na důležitosti. Právě důsledky ekonomické krize a s tím související opatření, která mají dopad na celou společnost, ukazují, že je nadále nutné prohlubovat aktivní integrační politiku, tak aby nedocházelo k sociálnímu napětí a aby sami cizinci byli schopni reagovat adekvátně na změny ve společnosti. Stejně jako v roce 2008 i nyní se začínají projevovat hlouběji některé negativní tendence ve vztahu majority ke skupině cizinců, kterým je nutné včas zabránit.

Politika integrace reagovala na změny v migrační situaci. Zaměřila se na systematické monitorování a vyhodnocování situace a postavení cizinců v České republice jako podkladu pro zkvalitnění obsahu a distribuce integračních opatření. Zvýšil se důraz na realizaci integračních opatření v místech významného soustředění cizinců, spolupráci s regionální a lokální veřejnou správou a na rozšíření spektra subjektů podporujících integraci. Významně byla posílena opatření ke zvýšení efektivity integračních opatření stejně jako rozsah informací ve vztahu k cizincům a pro cizince.

VI.1 MINISTERSTVO VNITRA JAKO KOORDINÁTOR REALIZACE KONCEPCE INTEGRACE CIZINCŮ

Základním dokumentem integrační politiky je Koncepce integrace cizinců na území České republiky. Koordinací realizace této Koncepce bylo usnesením vlády č. 979 ze dne 23.července 2008 pověřeno Ministerstvo vnitra. V roce 2011 vycházelo z úkolů stanovených usnesením vlády č. 99 ze dne 9. února 2011 k aktualizované Koncepci integrace cizinců na území České republiky – Společné soužití.

Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců - Společné soužití definuje postup České republiky v oblasti integrace cizinců do budoucna a reaguje na vývoj, nové trendy a aktuální potřeby v souvislosti s integrací cizinců i cizineckou problematikou obecně. Aktualizovaná Koncepce reflektuje skutečnost, že úspěšnost integrace přímo podmiňuje prospěšnost a efektivitu migrace. Integrační aktivity směřují k dosažení oboustranně přínosného a bezproblémového soužití nově příchozích i místního obyvatelstva.

⁴² V rámci předkládaného materiálu je používán pojem cizinec, přičemž pod tímto pojmem se rozumí jak muži-cizinci, tak ženy-cizinky.

⁴³ Blíže v kapitole V.3 CIZINCI S POVOLENÝM POBYTEM NA ÚZEMÍ ČESKÉ REPUBLIKY

Na základě úkolu uloženého uvedeným usnesením vlády č. 99/2011 Ministerstvo vnitra zpracovalo a vládě předložilo návrh postupu při realizaci Koncepce integrace cizinců v roce 2012⁴⁴. Materiál byl zpracován s využitím podkladových materiálů příslušných ministerstev a dalších institucí a organizací participujících na realizaci Koncepce integrace cizinců.

Koordinace

Ministerstvo vnitra klade důraz na koordinaci činnosti subjektů zapojených do realizace politiky integrace cizinců a jejich vzájemnou informovanost.

Ministerstva: V rámci koordinace aktivit ministerstev zapojených do realizace Koncepce integrace cizinců (dále jen „KIC“) zorganizovalo Ministerstvo vnitra řadu bilaterálních jednání a dvě společné **meziresortní porady v rámci grémia zástupců resortů**, zaměřené zejména na informace MV o aktuálním stavu zpracování věcného záměru zákona o pobytu cizinců, na plnění úkolů plynoucích z KIC a prezentaci aktivit resortů v oblasti integrace a záměry pro rok 2012, a na aktuální i připravované legislativní změny. Projednán byl způsob efektivního hospodaření s finančními prostředky na dotace resortů na rok 2012 ze státního rozpočtu.⁴⁵

Se zástupci **nestátních neziskových organizací** (dále jen „NNO“) jako klíčovým partnerem státní správy při realizaci integrace uspořádalo MV několik setkání. Tématem bylo především seznámení s aktualizovanou Koncepcí integrace cizinců – Společné soužití, informace o navrhovaných a připravovaných legislativních změnách včetně diskuse k záměrům věcného záměru zákona o pobytu cizinců, vzájemná reflexe zkušeností a poznatků o situaci cizinců a projednání návrhů na její řešení, koordinace zaměření budoucích projektů a způsob optimálního využití stávajících finančních zdrojů ve prospěch integrace jak ze státního rozpočtu, tak z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí (EIF). V souvislosti se změnou v působnosti správních orgánů v oblasti pobytu cizinců na území České republiky, tzn. převedením této agendy z působnosti Policie České republiky na Ministerstvo vnitra, navrhlo Ministerstvo vnitra NNO možnost poskytovat poradenství a asistenci cizincům přímo v prostorách pracovišť povolování pobytů oboru azylové a migrační politiky. V rámci kolokvia s NNO a příslušnými resorty zorganizovalo Ministerstvo dvě pracovní setkání k úkolu vypracovat metodiku adaptačně integračních kurzů pro nově příchozí cizince.

Aktivní **role lokální a regionální samosprávy** je pro začlenění cizinců i bezkonfliktní soužití ve společnosti nezbytným předpokladem. **Regionální a lokální samospráva** je proto klíčovým partnerem pro spolupráci v oblasti integrace cizinců. Se zástupci samosprávy měst a městských částí uskutečnilo Ministerstvo vnitra řadu informačních jednání a porad. V rámci spolupráce s **krajskými koordinátory** integrace cizinců probíhá předávání informací prostřednictvím elektronické komunikace a konzultací. Svou roli mají pracovní skupiny resp. platformy pro integraci na úrovni měst a krajů. Nástrojem integrační politiky v krajích jsou nadále zejména Centra pro integraci cizinců (viz dále).

Jednání se zástupci **akademické sféry** se zaměřila na specifikaci potřeb výzkumu a odborných šetření.

⁴⁴ Přijato usnesením vlády ze dne 4. ledna 2012 č. 6 k *Postupu při realizaci aktualizované Koncepce integrace cizinců - Společné soužití v roce 2012*

⁴⁵ včetně upozornění na povinnost resortů vyhlásit dotační řízení již během předchozího roku, danou usnesením vlády č. 92/2010 k Zasadám vlády pro poskytování dotací ze státního rozpočtu ČR

Monitoring

Ministerstvo vnitra se v souladu s cíli Koncepce integrace cizinců zaměřilo na systematické monitorování a vyhodnocování situace a postavení cizinců v České republice i vzájemných vztahů na lokální, regionální i celostátní úrovni. Analýzy situace v některých městech stejně jako monitorovací zprávy z regionů a závěrečné zprávy z projektů přinesly podněty k novému definování integračních postupů a rozšíření cílové skupiny integrace.

Ministerstvo vnitra se zaměřilo v roce 2011 na pokračování systematického monitoringu a vyhodnocování situace a postavení cizinců v České republice. Tento monitoring byl založen především na popisu situace v problémových lokalitách podpořených z emergentních projektů a na pravidelných kvartálních vyhodnoceních situace ze strany Center na podporu integrace cizinců. Získané poznatky se odrážejí zejména v nastavení úkolů v rámci usnesení vlády ze dne 4. ledna 2012 č. 6 k Postupu při realizaci aktualizované Koncepci integrace cizinců - Společné soužití v roce 2012.

Mezinárodní spolupráce

V roce 2011 se uskutečnila čtyři zasedání zástupců pracovní skupiny EK k problematice integrace cizinců (National Contact Points on Integration) v Bruselu. V jejich rámci mimo jiné probíhala intenzivní výměna informací o problematice integrace cizinců v členských státech, pokračovala práce na systému indikátorů integrace a podrobně bylo diskutováno Sdělení Komise – Evropská agenda integrace. EK zejména informovala o možném financování integrace v příštím finančním období, změnách v oblasti Evropského integračního fondu, vyhlášení nových výzev a vývoji v oblasti integrace cizinců na úrovni EU.

Pokračovala spolupráce při vypracovávání Evropských modulů integrace v podobě realizace dvou seminářů – ve Vídni na téma Závazek hostitelské společnosti 3.- 4. února 2012 a v Bruselu na téma Aktivní zapojení imigrantů do všech aspektů kolektivního života 7.- 8. dubna 2011. Jednání se účastnila vždy tříčlenná delegace složená ze zástupců státní správy a NNO.

Ve dnech 16.-18. května 2011 se v rámci maďarského předsednictví EU uskutečnila v Budapešti konference Podpora integrace migrantů prostřednictvím médií a interkulturního dialogu, pořádaná společně Ministerstvem vnitra Maďarska a Mezinárodní organizace pro migraci (IOM). Konference se zaměřila na vytváření podmínek pro interkulturní soužití v Evropě a podporu integrace prostřednictvím médií a interkulturního dialogu. Česká republika zde zaznamenala dvojitý úspěch: v rámci soutěžního projektu Zaostřeno na migranty získal 1. místo v kategorii Dokument film českého studenta Z. Chaloupky „Elena“. Velký ohlas získal projekt ČR občanského sdružení Slovo 21 „Rodina od vedle“, jehož prezentaci si vyžádali organizátoři konference.

V Bruselu se 9. června 2011 uskutečnil Evropský seminář „Integrace jako oboustranný proces v politice a praxi: Role náboženských komunit migrantů v EU“, jehož organizátorem byla Mezinárodní organizace pro migraci (IOM) Helsinky. Ministerstvo vnitra se stalo partnerem IOM Praha v rámci mezinárodního projektu i-Youth – „Models for Integration and Prevention of Exclusion: Empowering Migrant Youth“, jehož garantem je opět IOM Helsinky.

Statistika

V průběhu roku 2011 proběhlo několik expertních jednání zástupců hlavních poskytovatelů statistických dat v oblasti migrace (ČSÚ, MV ČR – OAMP, PČR – ŘSCP), jejímž hlavním cílem bylo zajištění poskytování kvalitních statistických údajů pro potřeby státní správy, údajů poskytovaných mezinárodními institucím (např. Eurostat, UNHCR), ale také široké veřejnosti.

Vzhledem k převodu agendy dlouhodobých víz a dlouhodobých pobytů z cizinecké policie na MV ČR - OAMP k 1. 1. 2011 jsou statistiky cizinců s povoleným pobytem na území České republiky k dispozici na internetových stránkách MV ČR.

V rámci realizace Koncepce integrace cizinců byla v roce 2011 vydána publikace „Cizinci v České republice“, která soustřeďuje aktuální údaje o cizincích žijících na území České republiky. Tato publikace je vydávána každoročně, v uvedeném roce již po jedenácté.

Indikátory integrace cizinců

Pokračoval projekt Výzkumného ústavu práce a sociálních věcí (VÚPSV), který je zaměřen na zkoumání existujících systémů sběru dat a navrhování indikátorů vhodných pro sledování vývoje integrace cizinců. V rámci projektu došlo k vypracování dvou aktualizací souboru indikátorů. Ministerstvo vnitra nadále úzce spolupracovalo se zpracovateli tohoto projektu.

Financování integrace cizinců v ČR

V roce 2011 byla na integraci cizinců určena vládou ČR částka **10 000 000,- Kč** v členění:

a) Ministerstvo vnitra	7 700 tis. Kč
b) Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy	1 500 tis. Kč
c) Ministerstvo pro místní rozvoj	400 tis. Kč
d) Ministerstvo kultury	150 tis. Kč
e) Český statistický úřad	250 tis. Kč

Ostatní rezorty zapojené do integrace cizinců v České republice nepožadovaly finanční prostředky.

Dalším hlavním zdrojem pro financování integrace cizinců byl v roce 2011 **Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí 2007-2013 (EIF)**, jehož administrátorem je Ministerstvo vnitra.

Podpořena byla opatření zaměřená na:

- postupné zřízení a provoz regionálních Center na podporu integrace cizinců v jednotlivých krajích ČR;
- zlepšení podmínek nezletilých cizinců bez doprovodu;
- zapojení hostitelské společnosti do procesu integrace;
- vypracování ukazatelů a metodik hodnocení;
- posilování mezikulturních kompetencí zaměstnanců státní správy;
- poskytování asistenčních služeb příslušníkům třetích zemí;
- realizace výzkumů zaměřených na integraci cizinců ze třetích zemí
- výměnu zkušeností, osvědčených postupů a informací v oblasti integrace mezi členskými státy Evropské unie.

V rámci Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí 2007-2013 byla vyčleněna na projekty částka **61 593 000 Kč** (částka je uváděna bez spolufinancování zajištěného žadatelem v minimální výši 25 %).

Mimo tyto zdroje došlo k vyčlenění dalších větších částek na podporu integrace cizinců například z:

- finančních prostředků MPSV poskytnutých na sociální služby s místní/regionální působností ze státního rozpočtu pro rok 2010 - **11 140 000,- Kč**;
- Evropského sociálního fondu, Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost - integrace sociálně vyloučených skupin - Oblast podpory 3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb OP LZZ - v roce 2011 byly realizovány části víceletých projektů

zaměřených plně či částečně na cílovou skupinu KIC; jejich součet za celou dobu financování dosahuje **57 250 322 Kč**;

- Evropského sociálního fondu, Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost - integrace sociálně vyloučených skupin – Oblast podpory 3.3 Integrace sociálně vyloučených skupin na trh práce – v roce 2011 byly realizovány části víceletých projektů zaměřených plně či částečně na cílovou skupinu KIC; jejich součet za celou dobu financování dosahuje **30 815 785 Kč**;
- Evropského sociálního fondu, Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost - Oblast podpory 3.4 Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života - v roce 2011 realizována část víceletého projektu zaměřeného plně či částečně na cílovou skupinu KIC, jehož výše za celou dobu financování dosahuje **2 867 990 Kč**;
- Evropského sociálního fondu, Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost – integrace sociálně vyloučených skupin - Oblast podpory 5.1 Mezinárodní spolupráce – v roce 2011 byly realizovány části víceletých projektů zaměřených plně či částečně na cílovou skupinu KIC, jejichž součet za celou dobu financování dosahuje **23.139.269 Kč**;
- Rozvojový program MŠMT „Bezplatná výuka jazyka zaměřená na potřeby dětí-cizinců ze třetích zemí“ – rozděleno **4 500 000 Kč**.

Další případné zdroje (kraje, obce, nadace, ambasády atd.) zde nejsou uváděny pro jejich obtížnou monitorovatelnost. Čerpat prostředky na mezinárodní projekty lze například i z výzev Akce v zájmu Společenství vyhlašovaných EK v rámci EIF.

VI.2 AKTIVITY RESORTŮ K INTEGRACI CIZINCŮ

1. Ministerstvo vnitra

Ministerstvo vnitra se v souladu s úkoly stanovenými aktualizovanou Koncepcí integrace cizinců na území České republiky – Společné soužití⁴⁶ v roce 2011 zaměřilo na intenzivní integrační opatření v místech významného soustředění cizinců, rozvoj spolupráce s regionální a lokální veřejnou správou, podporu informovanosti cizinců i veřejnosti, rozšíření spektra subjektů podporujících integraci, jejich vzájemnou spolupráci a sdílení zkušeností, hledání nových nástrojů integrace, které umožnily realizovat integrační opatření na regionální a místní úrovni a usnadnily přístup cizinců k integračním opatřením.

Cílem integračních opatření je dosáhnout nekonfliktního a oboustranně přínosného společného soužití, vzájemného poznání a porozumění mezi cizinci i majoritní společností, a umožnit cizincům, aby byli schopni důstojného a samostatného života během svého pobytu v České republice. Cílem integrace je zároveň prevence vzniku uzavřených komunit imigrantů, společenské izolace a sociálního vyloučení cizinců.

Cílovou skupinou integrace byli i nadále cizinci ze třetích zemí⁴⁷ dlouhodobě legálně pobývajících na území České republiky⁴⁸. Ve výjimečných krizových případech bylo možno do cílové skupiny zahrnout i občany zemí Evropské unie. Prioritně se integrace zaměřovala na cizince ve zranitelném postavení, zejména ženy, a dále na děti a mládež - druhou generaci cizinců.

⁴⁶ usnesení vlády č. 99 ze dne 9. února 2011

⁴⁷ občané zemí mimo členské státy Evropské unie

⁴⁸ s výjimkou žadatelů o mezinárodní ochranu a osob, jimž byla mezinárodní ochrana udělena, pro něž jsou určeny jiné programy (m.j. Státní integrační program – SIP).

a) Podpora projektů na lokální úrovni

Jedním z nástrojů integrace na lokální úrovni jsou tzv. **emergentní projekty**, zaměřené na řešení aktuální či potencionální krizové situace ve městech s významným počtem cizinců a potenciálem vzniku napětí mezi cizinci a ostatními obyvateli měst. Významným aspektem těchto projektů je poskytnutí impulsu samosprávám měst k vytváření jejich vlastní integrační strategie.

Projekty sestávají z komplexního souboru integračních aktivit, aplikovaných na základě monitoringu postavení cizinců a analýzy problémů v místě. Do projektů byly kromě samosprávy zapojeny i NNO, školy – základní, mateřské, jazykové, umělecké ad., mateřská a rodičovská centra, sportovní kluby a další subjekty.

Emergentní projekty se v roce 2011 realizovaly v **Havlíčkově Brodě a v městských částech hlavního města - v MČ Praha 12, 13 a 14⁴⁹**, a to na základě **dotačního řízení** ze státního rozpočtu obcím na podporu integrace cizinců na lokální úrovni. Významným přínosem těchto projektů byla přímá spolupráce všech aktérů integrace v místě a zejména skutečnost, že odpovědnost za integraci v místě dokázala převzít místní samospráva. Tento typ projektů poskytl městům možnost flexibilně reagovat na místní problémy a rozvinout vlastní aktivity.

Projekty byly zaměřeny na integraci celých rodin, zejména žen, dětí a mládeže, a to jak cizinců, tak majority. Záměrem projektů bylo usnadnit dětem cizincům úspěšné začlenění do třídních kolektivů a podpořit omezení rizika vzniku a rozvoje sociálně nežádoucího chování českých dětí k cizincům, rozvíjet sociální a komunikační dovednosti žáků, podpořit schopnosti navazovat zdravé vztahy mimo rodinu. Dále se projekty zaměřily na zvýšení informovanosti majoritní společnosti, rozšíření úhlu pohledu cizinců pocházejících ze zcela odlišného socio-kulturního prostředí, podporu a propagaci vzájemného soužití, posílení pocitu bezpečí, navázání vzájemných vztahů vč. neformálních kontaktů a na další aktivity k prevenci xenofobie, netolerance a rasismu ve společnosti.

MČ Praha 12: „Integrace cizinců ze zemí mimo EU se specifickým zaměřením na integraci dětí a mládeže v MČ Praha 12 v roce 2011.“

Konkrétní aktivity: intenzivní **výuka češtiny** (dětí i rodičů), **Odpolední klub** pro přípravu na vyučování, práce s knihou, činnost **asistentů** ve třídách (individuální podpora žákům-cizincům), celoškolní projekt **Svět v pohybu**, poznávací výlety za kulturními památkami dětí cizinců a českých dětí. Dále **Klub rodičů** (poradenství, poskytování zpětné vazby), konzultace k výuce pro rodiče, **pravidelná setkávání s rodiči** - jsou zváni na akce pořádané školou (např. besídky, školní akademie, závěr školní roku, Slavnost slabikáře, dny otevřených dveří atd.). Projekt byl realizován v prostředí škol v Praze 12, oceňovány byly zejména společné mimoškolní aktivity a pozitivní vazby mezi školou, žáky-cizinci a rodinami žáků podporující vzájemné soužití.

MČ Praha 13 - Integrace cizinců v MČ Praha 13

Aktivity projektu: zpracování analýzy situace cizinců v Praze 13, **prázdninový dvoutýdenní kurz češtiny**, bezplatné doučování v průběhu školního roku, **nízkoprahové kurzy** českého jazyka pro dospělé, integrační aktivita **Sportovní den** (dopoledne pro žáky škol vč. cizinců, odpoledne pro celé rodiny), volnočasové aktivity - otevřený **klub Rozmanitý svět**, kulturní **akce Nejsme si cizí**, besedy pro **klub seniorů: Jak se žije**. Projekt byl realizován za značného zájmu obyvatel Prahy 13. Aktualizace **webových stránek** MČ Praha 13 s informacemi o aktivitách projektu pro cizince i majoritu včetně kontaktů na jednotlivé služby – vše ve 4 jazykových verzích. **Veřejné prezentace** aktivit a výsledků projektu.

⁴⁹ MČ Praha - Libuš, kde byl tento projekt realizován v letech 2009 a 2010, nevyužila nabídky realizovat emergentní projekt také v roce 2011.

MČ Praha 14: „Podpora integrace cizinců na území m. č. Praha 14 – II.“

Projekt se zaměřil na volnočasové aktivity a **služby pro rodiče** na mateřské dovolené a pravidelná setkávání rodičů a jejich dětí, společné **vlastivědné výlety** a vycházky, účast na akcích v rámci **Národních kulturních projektů**. Proběhla výuka českého jazyka a doučování (individuální plán výuky), **školení pedagogů**, byla poskytována psychologická péče a poradenství. Součástí projektu byla i **terénní sociální práce** a tlumočení, **interkulturní vzdělávání** pro strážníky a pracovníky městské policie, Policii ČR a úředníky veřejné správy, dále tvorba a překlad **webových stránek** pro cizince a vytvoření **Informační brožury** o Praze 14 (oboje v 5 jazykových verzích). Veřejnost byla o aktivitách projektu informována prostřednictvím **článků v Listech** Prahy 14.

Havlíčkův Brod: „Sociální začleňování cizinců na území města Havlíčkův Brod – II.“

Projekt byl zaměřen na vzájemné poznávání, prevenci netolerance a xenofobie. Cílem aktivit bylo umožnit cizincům poznat odlišnosti jiné kultury a zvýšit jejich sociálně-právní povědomí prostřednictvím **poradenství**. Součástí projektu byla **výuka češtiny dětí i kurzy pro dospělé, motivační výlety a sportovní turnaje** za účasti dětí i dospělých - cizinců i majority. Během veřejného závěrečného vyhodnocení projektu bylo konstatováno zklidnění vzájemných vztahů ve městě a skutečnost, že **některé aktivity probíhají již spontánně** (např. setkávání maminek s dětmi v mateřském centru, Dětský den) a nebyly tedy již součástí projektu v roce 2011.

Klíčovou akcí projektu byla **III. Celostátní konference statutárních měst „Integrace cizinců z pohledu samosprávy“**, která se konala v Havlíčkově Brodě 14.-15. září 2011 pod záštitou ministra vnitra a hejtmána kraje Vysočina.

Výše uvedené emergentní projekty je možno považovat za opakovatelné. Sdílení a přenos zkušeností v rámci konferencí i bilaterálních kontaktů je významnou součástí projektů. Výstupy a zkušenosti z projektů jsou již aplikovány i v dalších městech.

b) Podpora projektů na regionální úrovni

Ministerstvo vnitra jako administrátor finančního zdroje Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí (EIF) **podpořilo** na základě výběrového projektového řízení **provoz a další rozvoj** (financovaný do výše 75 % nákladů z EIF) regionálních **Center na podporu integrace cizinců** (dále jen „Centra“). Tato Centra jsou efektivním nástrojem realizace integrace na regionální úrovni.

V průběhu roku 2011 Centra vyvíjela činnost v krajích **Jihočeském, Jihomoravském, Karlovarském, Libereckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém a Zlínském**.

Zřizovateli Center jsou realizátoři projektů vybraných na základě výběrového projektového řízení. V Jihomoravském kraji je to kraj, v Ústeckém kraji občanské sdružení Poradna pro integraci, v ostatních krajích Správa uprchlických zařízení MV ČR.

Centra na podporu integrace cizinců jsou střediskem integračních aktivit v regionu a zajišťují poskytování informací, poradenství, kurzy češtiny a socio-kulturní orientace cizinců ve společnosti atd. Vytvářejí nebo se účastní činnosti již stávajících platforem pro spolupráci v oblasti integrace cizinců v regionu, sdružujících veškeré subjekty, které mohou přispět k úspěšné realizaci politiky integrace. Úkolem Center je zároveň podpořit rozvoj občanské společnosti prostřednictvím úzké spolupráce s NNO a dalšími subjekty v daném regionu.

Jihomoravské regionální centrum na podporu integrace cizinců

Jihomoravský kraj spolupracuje na realizaci projektu s pěti partnery - nestátními neziskovými organizacemi. Prostřednictvím těchto partnerů jsou zajišťovány služby sociálního a právního poradenství, kurzy výuky českého jazyka pro děti i dospělé, sociokulturní kurzy, tematické odborné semináře pro cizince za spoluúčasti odborníků z praxe a semináře zaměřené na zvyšování odborných znalostí a dovedností osob v přímém kontaktu s cizinci. Ve spolupráci se školami Centrum realizovalo odborný seminář „Interkulturní dialog“. Zcela specifickou aktivitu představuje vydání nástěnného Multikulturního kalendáře pro rok 2012. Centrum spolupracuje na multikulturních aktivitách v regionu, provozuje webové stránky v 5 jazykových mutacích, vydává Newsletter Centra a účastní se celoregionální poradní platformy klíčových aktérů integrace.

Centrum na podporu integrace státních příslušníků třetích ze mí v Ústeckém kraji

Centrum provozované Poradnou pro integraci, o.s. poskytuje právní a sociální poradenství formou ambulantní i terénní práce, nízkoprahové i individuální kurzy češtiny a sociokulturní orientace (v návaznosti na jazykové kurzy), vzdělávací a volnočasové aktivity pro děti i pro dospělé, setkávání komunit, etnické večery ve spolupráci s organizacemi cizinců, klientům jsou v Centru k dispozici služby internetu i knihovny. Otevírací doba Centra je přizpůsobena potřebám klientů. Sociálně-právní poradenství bylo zajišťováno na území celého Ústeckého kraje - v kancelářích v Ústí nad Labem a v Litoměřicích i v detašovaných pracovištích ve městech Teplice, Děčín, Ústěk, Most, Litoměřice, Roudnice nad Labem, Žatec, Podbořany, Petrovice a Chomutov. Centrum navázalo spolupráci s dalšími NNO, pravidelně spolupracuje s koordinační skupinou kraje pro integraci cizinců a organizuje setkávání poradní platformy Centra.

Centra provozovaná Správou uprchlických zařízení MV ČR

Cílem osmi krajských Center na podporu integrace cizinců je, v návaznosti na vládní usnesení „Koncepte integrace cizinců“, vytvořit prostor pro dlouhodobou a koncepční podporu integrace cizinců. Centra iniciují, propojují i realizují aktivity, podporující sociální, právní a jazykovou emancipaci cizinců v daných regionech. Úkoly každého z Center se dají rozdělit do dvou hlavních oblastí:

- zajistit v rámci jednotlivých krajů služby pro cizince, zejména právní poradenství, sociální poradenství, kurzy českého jazyka, kurzy sociálně-kulturní orientace nebo tlumočení;
- zajistit vytvoření a činnost regionálních poradních platform, které slouží k lepší výměně informací mezi zainteresovanými institucemi i k řešení aktuálních problémů cizinců.

Dále během celého roku 2011 zajišťovala Centra přednášky na školách nebo organizovala kulturní i společenské akce, při nichž se cizinci setkávali s majoritní společností.

V roce 2011 evidovala Centra na podporu integrace cizinců provozovaná Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra opět nárůst počtu klientů (celkem 7 824 klientů), kterým bylo celkem poskytnuto přes 65 000 služeb. Nejvyužívanějšími službami zůstávají informační a poradenská činnost a kurzy českého jazyka.

Konkrétní aktivity krajských Center na podporu integrace cizinců jsou zaměřeny na zajišťování informační a poradenské činnosti v oblasti sociální a právní, organizování kurzů českého jazyka, sociokulturních kurzů a nově také kurzů základní počítačové gramotnosti. Tyto služby, vyjma informačního servisu a základního poradenství, jsou zajišťovány smluvními partnery, a to jak neziskovými organizacemi, tak v případě nutnosti i komerčními subjekty.

Přehled projektů podpořených z Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí je uveden v příloze tohoto materiálu (viz Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců).

Posílení informovanosti

Pro zvyšování informovanosti cizinců o jejich právech a povinnostech zajistilo Ministerstvo vnitra v roce 2011 aktualizaci a distribuci „**Informační publikace pro cizince**“ v šesti jazykových mutacích (čeština, angličtina, ruština, ukrajinština, vietnamština, mongolština). Publikace je k dispozici také na www.cizinci.cz.

Průběžně je aktualizována webová stránka k integraci cizinců www.cizinci.cz, která je nadále společným projektem Ministerstva práce a sociálních věcí a Ministerstva vnitra. Aktualizovány jsou informace na www.mvcr.cz v sekci Azyl, migrace a integrace. Dalším zdrojem informací je sekce Cizinci na portálu portal.gov.cz.

V souvislosti se změnou v působnosti správních orgánů v oblasti pobytu cizinců na území České republiky (převedení této agendy z působnosti policie České republiky na Ministerstvo vnitra) pokračovalo Ministerstvo vnitra v **informační kampani** pro cizince a zveřejňování aktuálních informací. Pro informovanost cizinců v záležitostech pobytu na území České republiky byl zpřístupněn **nový portál** www.imigracniportal.cz a zřízena informační linka pro cizince. Informace o novele zákona o pobytu cizinců byly obsahem zvláštního čísla „Slovo: Bulletin pro cizince a o cizincích“.

V souvislosti s novelou zákona o pobytu cizinců byl ve spolupráci s NNO realizován **projekt asistence** dlouhodobě pobývajícím cizincům přímo na pracovištích odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra v Praze.

Prohlubování odborných kompetencí

Ministerstvo vnitra realizovalo prostřednictvím Institutu státní správy MV ČR vzdělávací **seminář pro pracovníky v oblasti integrace cizinců** formou dvou čtyřdenních certifikovaných seminářů. Absolvovali je pracovníci Center a NNO spolupracujících s Centry.

Projekt **Posílení mezikulturních kompetencí pracovníků odboru azylové a migrační politiky** sestával ze tří specifických aktivit, a to školení 250 nových pracovníků pobytových pracovišť odboru azylové a migrační politiky ze všech 14 krajů ČR, zpracování instruktážně-dokumentárního filmu obsahujícího modelové situace a dvoustupňového anonymního dotazníkové šetření, jehož cílem bylo zjistit přínos použitého modelu školení.

Další opatření k podpoře integrace cizinců

S cílem odstraňovat bariéry přístupu cizinců k integračním službám zadalo Ministerstvo vnitra zpracování „**Metodiky terénní práce - streetwork v přirozeném prostředí cizinců jako nástroje integrační politiky cizinců žijících v ČR, s respektováním specifík práce s cizinci**“ jako výchozího materiálu k následnému pilotnímu ověření a evaluaci.

K podpoře komunikace cizinců a zdravotního personálu svolalo Ministerstvo vnitra ve spolupráci s Ministerstvem zdravotnictví odborný seminář **Komunikace s cizinci ve zdravotnických zařízeních**, zaměřenou na odbornou diskusi k případnému využití a dalšímu šíření anamnestických zdravotních jazykových a komunikačních karet (výstup emergentního projektu Plzeň).

Zkouška z českého jazyka jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu

Systém výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu byl v roce 2011 realizován v návaznosti na zavedení podmínky prokázání znalosti českého

jazyka jako nezbytné náležitosti žádosti o vydání povolení k trvalému pobytu.⁵⁰ Na odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, pracovišti trvalých pobytů, je cizinci vydán „Poukaz na bezplatnou zkoušku z českého jazyka pro účely povolení trvalého pobytu na území ČR“⁵¹, který ho opravňuje k vykonání bezplatné zkoušky na požadované úrovni.

Z důvodu podání žádosti o povolení trvalého pobytu na území České republiky bylo v roce 2011 prozkoušeno z českého jazyka celkem 7 319 cizinců (z tohoto počtu uspělo 5 218 osob, neuspělo 2 101 osob).

Zajištění realizace systému včetně zkoušek a informovanosti cizinců je úkolem Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ve spolupráci s Ministerstvem vnitra. Veškeré informace jsou průběžně aktualizovány na webových stránkách češtiny pro cizince www.cestina-pro-cizince.cz (podrobnosti viz dále Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy).

Policejní školství

V Konceptu integrace cizinců nejsou úkoly pro odbor bezpečnostního vzdělávání a policejního školství (OBVPV) přímo stanoveny, ale vyplývají z kontextu definovaných problémů a k nim přijatých opatření. Lze je vyvodit ze základního principu politiky integrace cizinců, tj. z „praktické spolupráce všech, kdo mohou přispět k úspěšnému průběhu integrace“. Příprava příslušníků na výkon tento princip naplňuje.

Problematika integrace cizinců je zahrnuta do policejního vzdělávání, konkrétně vzdělávání policistů, zaměstnanců, studujících a žáků na policejních školách ministerstva vnitra. Není vyučována jako samostatný předmět, nýbrž jako součást jednotlivých vzdělávacích obsahů a témat. Význam začlenění problematiky integrace cizinců do policejního vzdělávání vyplývá ze specifického postavení Policie ČR, charakteru její práce, vzdělávacích potřeb a přípravy lidských zdrojů.

Celoživotní vzdělávání policistů

Problematika integrace cizinců je zakomponována do rámcových vzdělávacích programů, školních vzdělávacích programů a učebních plánů akreditovaných studijních programů dle jednotlivých druhů policejních škol.

Kvalifikační příprava

- Střední odborné vzdělání s maturitní zkouškou

Bezpečnostně právní činnost (VPŠ a SPŠ MV v Holešově): Problematika se ve čtyřletém studiu vyučuje v řadě předmětů (modulů) např. v tématech: Pojem a příčiny migrace, Stereotypy a předsudky, Základní pojmy z oblasti multikulturního soužití, Rasa, rasismus, xenofobie, LZPS a organizace na ochranu menšin, Migrace, příčiny, důsledky, Postavení uprchlíků, úmluvy, reakce na aktuální dění.

⁵⁰ Dle § 70 odst. 2 písm. h) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR a o změně některých zákonů, v platném znění (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), je cizinec povinen k žádosti o povolení k trvalému pobytu předložit doklad prokazující požadovanou znalost českého jazyka. Zákon o pobytu cizinců na území ČR v § 70 odst. 5 výslovně stanoví, na které cizince se nevztahuje povinnost k žádosti o povolení k trvalému pobytu předložit doklad prokazující požadovanou znalost českého jazyka. Konkrétně se jedná o cizince, který nedosáhl 15 let nebo dosáhl 60 let, cizince, který žádá o povolení k trvalému pobytu bez podmínky předchozího nepřetržitého pobytu na území ČR ve smyslu § 66 nebo cizince, který žádá o povolení k trvalému pobytu po 4 letech nepřetržitého pobytu na území ČR ve smyslu § 67, cizince, který žádá o povolení k trvalému pobytu po zániku oprávnění k trvalému pobytu podle § 87 odst. 7 písm. a) bodu 4, cizince, který v průběhu 20 let předcházejících podání žádosti o povolení trvalého pobytu byl nejméně jeden školní rok nepřetržitě žákem základní nebo střední školy s českým vyučovacím jazykem a cizince, který má tělesné nebo mentální postižení, mající vliv na jeho schopnost komunikovat.

⁵¹ V roce 2011 bylo vydáno celkem 8 586 „Poukazů na vykonání bezplatné zkoušky z českého jazyka“.

- Vyšší odborné vzdělávání

Přípravné řízení trestní (VPŠ MV v Pardubicích): problematika integrace cizinců je zakomponována do předmětů (modulů) v jednotlivých oborech.

Bezpečnostně právní činnost (VPŠ MV v Brně, VPŠ a SPŠ MV v Holešově a VPŠ, VPŠ MV v Praze): problematika integrace cizinců je součástí širších tematických celků orientovaných na rasismus, antisemitismus, xenofobii, islámofobii, multikulturalismus, problematiku menšin, migrantů, zneužívání počítačové sítě a Internetu k šíření nenávisti a extremistických ideologií apod.

Ve vzdělávacím programu VOŠ na VPŠ a SPŠ MV v Holešově a programu Dopravně bezpečnostní činnost (VPŠ MV v Jihlavě) se problematiky dotýká několik modulů, na VPŠ MV v Praze je problematika integrace cizinců zakomponována do tematických celků podle jednotlivých ročníků.

- Akreditované studijní programy (PA ČR)

Problematika integrace cizinců v bakalářském a magisterském studiu Policejní akademie ČR je začleněna v rámci akreditovaných studijních programů Bezpečnostně právní studia a Veřejná správa.

- Kvalifikační kurzy

Základní odborná příprava (ZOP) je vedena na policejních školách (VPŠ a SPŠ MV) a školském účelovém zařízení (ŠÚZ Praha - Ruzyně). Problematika integrace cizinců v ZOP nemá samostatný vzdělávací cíl, promítá se do kompetencí, podobně jako v navazujících kurzech pro 5. a vyšší tarifní třídu.

Další kvalifikační kurzy: ve VPŠ MV v Praze jsou studenti seznamováni se schengenskou a cizineckou problematikou, ve specializačních kurzech na VPŠ a SPŠ MV v Holešově je problematika integrace cizinců uplatněna v obsahu, stejně tak ve specializačních kurzech pro styčné důstojníky ČR pro migraci a doklady podle § 45 zák. o služebním poměru.

Kurzy další odborné přípravy v r. 2011 zahrnovaly pět školení pro policisty zařazené v pracovních skupinách pro práci s národnostními menšinami „**Policista v multikulturním prostředí**“.

Besedy, konference, semináře, školení :

V roce 2011 se uskutečnila **mezinárodní vědecká konference** na téma „Udržitelný rozvoj v podmínkách ekonomické krize“ za účasti VPŠ MV v Praze (Středisko pro výchovu k lidským právům) a **mezinárodní diseminační seminář** projektu „Lidská práva ve společnosti, v policejní práci a ve vzdělávání“ (VPŠ a SPŠ MV v Holešově). Proběhlo školení „**Interkulturní dialog ve škole**“, dále **školení styčných důstojníků pro menšiny**. Část **adaptačního kurzu** pro I. ročník (VPŠ a SPŠ MV v Holešově) je věnována peer programu mj. z oblasti xenofobie, extremismu a rasismu.

Projekty

Projekt „**Vzdělávání národnostních menšin**“ (VPŠ a SPŠ MV v Holešově) zaměřený na národnostní menšiny je otevřen i cizincům (státní občanství není podmínkou studia). Speciální pozornost je věnována prevenci rasismu a xenofobie a podpoře multikulturní výchovy. **Projekt „Leonardo da Vinci“** - projekt „Lidská práva - společné závazky a problémy v systému policejního vzdělávání“; jedním z výstupů projektu je manuál – viz. www.humanrightsandpolice.cz.

2. Ministerstvo práce a sociálních věcí

V rámci všech dotčených útvarů Ministerstva práce a sociálních věcí byl i v roce 2011 uplatňován **integrační mainstreaming**, tj. zahrnutí integrace do všech politik ovlivňujících další stránky života cizinců i života společnosti.

Oblast právní úpravy podmínek zaměstnávání cizinců v České republice

Změny zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o zaměstnanosti“), byly obsaženy zejména ve dvou nových zákonech. Prvním je **zákon č. 347/2010 Sb.**, kterým se mění některé zákony v souvislosti s úspornými opatřeními v působnosti MPSV. Druhým je **zákon č. 427/2010 Sb.**, kterým se mění zákon o pobytu cizinců, zákon o azylu. Tyto novely přinesly především zpřísnění podmínek pro působení agentur práce, rozšíření kontrolních pravomocí celních úřadů, zřízení centrální evidence volných pracovních míst obsaditelných držiteli modré karty a povinnost pro zaměstnavatele projednat s úřadem práce záměr zaměstnávat cizince.

K počátku roku 2012 nabyly účinnosti dvě další novely zákona o zaměstnanosti. Jedná se o **zákon č. 367/2011 Sb.**, který nabyl účinnosti k 1. lednu 2012 a **zákon č. 1/2012 Sb.**, který nabyl účinnosti k 5. lednu 2012. Bližší informace viz kapitola *V.4.1 Zaměstnávání cizinců v ČR - Přijatá opatření v oblasti zahraniční zaměstnanosti*.

V rámci implementace tzv. **sankční směrnice** (2009/52/ES) byla **změna definice nelegální práce**, za kterou se výslovně považuje i umožnění výkonu práce cizincům nelegálně pobývajícím na území České republiky. Došlo rovněž k zavedení **nových sankcí pro zaměstnavatele** nelegálně pobývajících občanů třetích zemí a zavedení **spoluodpovědnosti dalších subjektů**. Zaměstnavatelé, kteří umožní výkon práce nelegálně pobývajícím cizincům, budou kromě povinnosti uhradit uloženou pokutu muset rovněž těmto cizincům uhradit dlužnou odměnu za jejich práci a dlužné pojistné na všeobecné zdravotní pojištění a na sociální zabezpečení, včetně penále. Spoluodpovědnost za tyto finanční úhrady může nést i výše zmíněný subdodavatel nebo prostředník. Právnická nebo fyzická osoba, která umožní výkon práce nelegálně pobývajícím cizincům, bude na dobu 3 let ode dne nabytí právní moci uložené pokuty za tento správní delikt **vyloučena z účasti na veřejných zakázkách a dalších výhodách, podporách, dotacích a příspěvcích**. Byla-li jí nějaká výhoda, podpora, dotace nebo příspěvek poskytnuta v období 12 měsíců přede dnem nabytí právní moci rozhodnutí o uložení pokuty, musí ji vrátit.

V oblasti právní úpravy kontrolní činnosti došlo k **převedení dosavadních kontrolních pravomocí a vedení správního řízení** o uložení pokut z krajských poboček Úřadu práce ČR na **Státní úřad inspekce práce a oblastní inspektoráty práce**. Dále došlo k doplnění informací, které MPSV formou dálkového přístupu poskytuje pro účely kontrolní činnosti celním úřadům, a to o informace o zaměstnání občanů EU/EHP a Švýcarska a rodinných příslušníků občanů ČR a EU/EHP a Švýcarska, kteří jsou občany třetích zemí. Tím se rozsah poskytovaných informací o zaměstnání všech zahraničních občanů celním úřadům stal kompletním.

Změna zákoníku práce, ve znění pozdějších předpisů, novelizačním zákonem č. 365/2011 Sb., **upřesnila pojem závislé práce**, což pomůže orgánům inspekce práce při kontrole případů agenturního zaměstnávání, kdy agentury práce uzavírají místo dohod o dočasném přidělení agenturních zaměstnanců k uživatelům obchodní smlouvy.

Oblast zvyšování informovanosti cizinců a prevence nelegálního zaměstnávání

V průběhu roku 2011 byly aktualizovány informace v sekcích „Zahraníční zaměstnanost“ a „EURES“ na Integrovaném portálu MPSV (<https://portal.mpsv.cz>). Nadále pokračovala také

spolupráce s nevládními neziskovými organizacemi a Centry na podporu integrace cizinců formou účasti zástupců MPSV na přednáškách, kulatých stolech, diskusních fórech a obdobných setkáních.

Seznam dlouhodobě neobsaditelných míst

Na Integrovaném portálu MPSV (www.portal.mpsv.cz) v sekci *Zaměstnanost – Statistiky – Nabídka a poptávka na trhu práce – Analýza neobsaditelnosti volných pracovních míst podle KZAM* je umístěn **seznam dlouhodobě neobsaditelných pracovních míst, respektive profesí**. Zde jsou uvedena čtvrtletně evidovaná volná místa v členění podle okresů (případně za celou Českou republiku) a délky doby neobsazenosti (0 – 3, 3 – 6, 6 – 12, 12 a více měsíců).

Kurzy českého jazyka v rámci rekvalifikačních kurzů pro cizince

V roce 2011 se **rekvalifikačních kurzů zúčastnilo 767 cizinců**, evidovaných na Úřadu práce České republiky jako uchazeči o zaměstnání. Z tohoto počtu jich **73 (necelých 10 %) projevilo zájem zúčastnit se kurzu českého jazyka. Do rekvalifikačního kurzu se zaměřením na český jazyk pro cizince bylo zařazeno 39 cizinců**, což je přes 53 % zájemců o kurz českého jazyka. Kurz úspěšně absolvovalo 31 cizinců (cca 79 %), v průběhu kurzu se na trhu práce umístili 3 cizinci a do tří měsíců po rekvalifikaci 7 cizinců. V porovnání s rokem 2010 se nejedná o velké rozdíly v počtu zájemců o kurz českého jazyka a počtu zařazených do kurzu⁵².

Větší zájem cizinců je, tak jako v minulých letech, o specifické rekvalifikační kurzy, tj. kurzy, které jsou zaměřeny na konkrétní pracovní činnost dle požadavků zaměstnavatelů. Cizinci získávají jak konkrétní znalosti a dovednosti pro výkon určité pracovní činnosti, tak v rámci komunikace s lektory a ostatními účastníky kurzu i určitou znalost českého jazyka.

Vzhledem k vysokým nákladům pro individuální zabezpečování kurzů českého jazyka v rámci rekvalifikace, Úřad práce České republiky cizincům doporučuje a předává kontakty na neziskové nebo jiné organizace, které kurzy pro cizince realizují zdarma a průběžně během roku.

Problematika nezletilých cizinců bez doprovodu

MPSV v roce 2011 převzalo koordinační roli nově vytvořené skupiny pro meziresortní jednání k problematice repatriací mladistvých. Celkem se uskutečnila tři meziresortní setkání.⁵³ Tématem jednání bylo koncepční hledisko problematiky repatriací mladistvých a řešení aktuálních problémů, které přinesla praxe. MPSV připravilo několik předběžných variant návrhu konceptu změn v ustanovení § 36 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí - zajišťování návratu dětí nacházejících se v cizině bez doprovodu.

MPSV dále usilovalo o intenzivní řešení problematiky dětí-cizinců bez doprovodu zákonných zástupců, které jsou umístovány v Zařízení pro děti-cizince, areál Permonu (tzn. dětský domov se školou, výchovný ústav). V tomto zařízení jsou vedle sebe umístovány děti-cizinci s výchovnými problémy, ale i s proviněním,⁵⁴ a děti-cizinci, tzv. „migranti“. Směšování těchto skupin s různými problémy v rámci jednoho školského zařízení je problematické (dále se směšuje problematika dětí-cizinců ze zemí EU a tzv. třetích států, občanů EU a žadatelů o mezinárodní ochranu, atd.). MPSV instruovalo orgány sociálně-právní ochrany dětí, aby při navrhování předběžných opatření zejm. ve smyslu ustanovení § 76a zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní

⁵² V roce 2010 projevilo zájem o kurz českého jazyka 97 cizinců, přes 47 % z nich se kurzu zúčastnilo. V roce 2011 bylo nejvíce zájemců o kurz českého jazyka v Praze a Královéhradeckém kraji.

⁵³ Za účasti zástupců dotčených resortů k této problematice (Ministerstvo vnitra, Ministerstvo zahraničních věcí, Policejní prezidium ČR, Ministerstvo školství mládeže a tělovýchovy, Ministerstvo spravedlnosti, Úřad pro mezinárodní právní ochranu dětí, Úřad městské části Praha 5 – oddělení sociálně - právní ochrany dětí a Zařízení pro děti cizince).

⁵⁴ Dle zákona č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů

řád, ve znění pozdějších předpisů, nenavrhovalo umisťovat paušálně všechny děti cizince do Zařízení pro děti-cizince, ale aby ve všech případech postupovalo přísně individuálně a navrhlo též umisťování do běžné sítě školských zařízení pro výkon ústavní a ochranné výchovy. Dále MPSV navázalo úzkou spoluprací se zástupci MŠMT s cílem přijmout vhodná opatření ve prospěch všech skupin dětí-cizinců.

Na základě závěrečné zprávy Veřejného ochránce práv z návštěvy ze Zařízení pro děti-cizince, dislokovaného pracoviště Permon bylo naplánováno svolání meziresortní skupiny, která se bude zabývat koncepcí Zařízení pro děti-cizince a aktuální problematikou sítě dostupných zařízení pro nezletilé cizince bez doprovodu v rámci systému ČR.

S ohledem na nový návrh novely zákona o pobytu cizinců na území České republiky provedlo MPSV revizi Metodického doporučení k postupu obecních úřadů obce s rozšířenou působností při poskytování sociálně-právní ochrany nezletilým cizincům bez doprovodu a aktualizaci letáku „Nezletilý cizinec bez doprovodu“. K přepracování výše uvedeného metodického doporučení včetně letáku dojde na začátku roku 2012 a to proto, že nadále jsou předkládány i pozměňovací návrhy k novele zákona o pobytu cizinců na území České republiky a s ohledem na probíhající meziresortní jednání k této problematice.

Mezinárodní kontext a zapojení do mezinárodních institucí

Také v roce 2011 se zástupci Ministerstva práce a sociálních věcí pravidelně účastnili zasedání expertní pracovní skupiny při Evropské komisi **National Contact Points on Integration**.

Podpora nestátních neziskových organizací

- Projekty podpořené ze státního rozpočtu na sociální služby

Odbor sociálních služeb a sociálního začleňování Ministerstva práce a sociálních věcí poskytl v roce 2011 ze státního rozpočtu na sociální služby s místní/regionální působností, jejichž cílovou skupinou byli cizinci, 11 140 000,- Kč. Jedná se především o poskytování sociálního poradenství cílové skupině imigrantů a azylantů. Zde je však nutné upozornit, že organizace poskytující sociální služby zahrnují mezi své uživatele také jiné cílové skupiny, než imigranty a azylanty, a tudíž nelze přesně vyselektovat částku, která je posléze určena právě pouze této cílové skupině (viz příloha Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců).

- Projekty podpořené z finančních prostředků Evropského sociálního fondu, Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost - integrace sociálně vyloučených skupin

- Oblast podpory 3.1 Podpora sociální integrace a sociálních služeb OP LZZ

Podporovány jsou především činnosti a aktivity umožňující prevenci sociálního vyloučení nebo přímou pomoc s důrazem především na:

1. programy prevence sociálně patologických jevů včetně prevence kriminality,
2. programy získávání základních sociálních a profesních dovedností,
3. programy finanční gramotnosti pro osoby ohrožené předlužeností (včetně poradenství),
4. programy zaměřené na výuku českého jazyka pokud je bariérou pro vstup nebo udržení se na trhu práce

Výše zmíněné programy mohou být realizovány pouze za předpokladu splnění minimálně jedné podmínky výzvy, které jsou následující:

- aktivity umožní zapojení uživatele na trh práce,
- aktivity umožní osobě přístup ke službám, které umožňují zapojení na trh práce,

- aktivity umožní prostřednictvím poskytnuté služby zapojení na trh práce dalším cílovým skupinám,
- aktivity umožní cílovým skupinám udržení se na trhu práce.

Konkrétně byly podpořeny projekty v rámci výzvy č. **21, 43 a 67** (viz příloha Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců).

- Oblast podpory 3.3 Integrace sociálně vyloučených skupin na trh práce

Výzvy jsou zaměřeny na celou řadu cílových skupin ohrožených sociálním vyloučením, jednou z nich jsou také „**imigranti a azylanti**“. Konkrétně se jedná o skupinu přistěhovačů v České republice, která zahrnuje žadatele o azyl, uznané azylanty, cizince s uděleným vízem k pobytu nad 90 dnů, s uděleným dlouhodobým nebo trvalým pobytem v České republice.

V oblasti podpory 3.3 OP LZZ se jedná o grantové projekty s maximální dobou trvání 2 roky a maximální výší podpory do 6 milionů Kč včetně. Projekty mohou být regionální i nadregionální (více krajů) a mohou být realizovány na celém území České republiky s výjimkou Prahy. Podpořeny byly projekty v rámci výzvy č. **31, 56, 68, 75** (viz příloha Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců).

Příjem projektů v rámci výzvy č. **75** byl ukončen 15. 8. 2011. V současné době jsou výsledky výběrového procesu u výzvy č. 75 ve schvalování a zveřejnit je bude možné až po jejich schválení ze strany Řídícího orgánu.

- Oblast podpory 3.4 Rovné příležitosti žen a mužů na trhu práce a sladění pracovního a rodinného života

Hlavním záměrem je odstraňování nerovností mezi ženami a muži, s důrazem na skupinu žen, kterým je vhodné vytvářet podmínky pro umožnění sladění pracovního a rodinného života tak, aby mohly být zapojeny na trh práce a věnovat se zároveň plnohodnotnému rodinnému životu, případně, aby se po době péče o děti mohly snadno vrátit na trh práce.

Oblast podpory je zaměřena rovněž na podporu mužů, kteří jsou v obdobné situaci jako ženy (např. muži s malými dětmi, muži po rodičovské dovolené, muži po ukončení péče o závislého člena). Přestože primárním záměrem této oblasti podpory není podpora cizinců, uvádíme příklad projektu, který odpovídá zároveň i této charakteristice. V rámci výzvy č. **26** byl podpořen projekt **Podpora žen a mužů (cizinců) s malými dětmi na trhu práce ve Středočeském kraji** Organizací na pomoc uprchlíkům ve výši **2 867 990,- Kč**.

- Oblast podpory 5.1 Mezinárodní spolupráce

Financovány aktivity zaměřené na podporu mezinárodní spolupráce mezi projekty v různých členských státech, mezi skupinami aktérů zaměřených na specifickou problematiku, mezi aktéry ze společné regionální oblasti s aktéry v dalších oblastech a mezi národními organizacemi v několika členských státech. Ani v této oblasti není primárním záměrem podpora cizinců, uváděné příklady projektu jsou ojedinělé.

V rámci výzvy č. **12** byl podpořen projekt **Regularizace jako jeden z nástrojů v boji proti nelegální migraci**, Sdružení pro integraci a migraci. Výše dotace činila **9 987 200,- Kč**. V rámci výzvy č. **51** byly podpořeny projekty: **Využití zkušeností zahraničních partnerů pro řešení problematiky začlenění cizinců městské části Praha-Libuš na trh práce**, jehož realizátorem je Městská část Praha-Libuš - výše dotace byla **5 975 537,- Kč**, a projekt **Zvýšení role neziskového sektoru v oblasti sociální integrace pracovních migrantů v České republice**, částkou **7 176 531,- Kč**. Doba trvání projektů podpořených v rámci této výzvy je leden 2011 až 31. prosinec 2012.

Projekt Sociální tlumočení ve styku s cizinci

Hlavním cílem projektu „Sociálního tlumočení ve styku s cizinci“ bylo přispět k vyřešení problému nedostatku tlumočnicků zaměřených na sociální problematiku a využití potenciálu jazykově dobře vybavených cizinců, kteří si díky němu mohou rozšířit možnosti svého profesního uplatnění. Projekt měl napomoci integraci cizinců a zabránit problémům, do kterých se cizinci často dostávají v důsledku nedostatečné informovanosti a neznalosti jazyka.

V rámci projektu došlo k vytvoření vzdělávacího modulu pro potenciální sociální tlumočnický z vietnamské, mongolské a ruské komunity, jejich proškolení a následnému zabezpečení odborné stáže. Vzdělávací modul byl rozdělen do dvou částí. První obecný modul byl zaměřen na zásady a techniky tlumočení. Absolventi získali vědomosti z oblasti etiky, komunikativních dovedností, specifik komunitního tlumočení a jiných relevantních témat. Druhý modul byl zaměřen na specifická témata vztahující se např. ke školství a vzdělávání, každodennímu životu v České republice, zdravotnictví, zákonu o pobytu cizinců, zaměstnání atd. Tato část byla vedena ve vietnamském, mongolském a ruském jazyce.

Celkem bylo v projektu **vyškoleno 13 tlumočnicků**, kteří absolvovali placenou stáž na různých místech. Tlumočili ve školách, neziskových organizacích, ale také na krajské pobočce Úřadu práce ČR, ve zdravotnických zařízeních a například na finančním úřadě. Součástí projektu bylo také vytvoření metodiky sociálního tlumočení, jejíž součástí jsou powerpointové prezentace vztahující se k jednotlivým jazykovým modulům. Tištěnou verzi metodiky MPSV plánuje vydat v roce 2012.

Informační zdroje k integraci cizinců a pro cizince

Ministerstvo práce a sociálních věcí provozuje od roku 2004 internetové stránky <http://www.cizinci.cz>, jejichž obsah je užitečným zdrojem informací pro úředníky státní správy a samosprávy, nevládní neziskové organizace, akademickou obec a i samotné cizince nebo veřejnost. Od roku 2008 spolupracuje s MPSV na provozu zmíněné webové stránky též Ministerstvo vnitra. Prostřednictvím těchto internetových stránek je odkazem dostupný Portál veřejné správy ČR <http://portal.gov.cz>. Dále je zde odkazováno na sekci zahraniční zaměstnanost http://portal.mpsv.cz/sz/zahr_zam na Integrovaném portálu MPSV, kde jsou m.j. dostupné informace pro uchazeče o zaměstnání v České republice z řad cizinců v anglickém i ruském jazyce. Aktualizace jeho jednotlivých sekcí je ponechána jednotlivým dotčeným resortům.

Dalším zdrojem informací týkající se integrace cizinců je sekce Integrace cizinců na oficiálních internetových stránkách MPSV <http://www.mpsv.cz>.

3. Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy je v oblasti integrace cizinců na území České republiky věcně příslušné za jejich vzdělávání. Podpora vzdělávání zejména při získávání znalostí českého jazyka patří mezi hlavní předpoklady úspěšné integrace cizinců.

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy se problematikou vzdělávání dětí-cizinců zabývá průběžně v souladu se zákonem 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů.

Výuka pro dospělé je poskytována bezplatně azylantům a osobám požívajícím doplňkové ochrany v rámci Státního integračního programu (SIP).

Pokud jde o studium na vysoké škole, podle zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších předpisů, se cizincům umožňuje studovat na veřejných vysokých školách za stejných podmínek jako občanům České republiky.

Čeština pro cizince

Zkouška z českého jazyka jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu

Zkouška z českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu (dále jen „zkouška“) je první celostátně platnou zkouškou od doby existence České republiky. Jedná se o zkoušku nejvyšší důležitosti, která opravňuje k získání trvalého pobytu. Dle doporučení Rady Evropy mají zkoušky tohoto typu povzbudit integraci, nemají však bránit získání trvalého pobytu. Vzhledem k nízké úrovni, tj. A1 dle Společného evropského referenčního rámce pro jazyky - Jak se učíme jazykům, jak je vyučujeme a jak v jazycích hodnotíme - (dále jen SERR), a velmi dobré geografické dostupnosti – zkoušku lze složit ve 43 školách - tuto podmínku zkoušky v České republice splňují. Zkoušku nemusí skládat občané Evropské unie a Evropského hospodářského prostoru.

Systém je realizován v návaznosti na zavedení podmínky prokázání znalosti českého jazyka jako nezbytné náležitosti žádosti o vydání povolení k trvalému pobytu. Dle ustanovení § 70 odst. 2 písm. h) zákona o pobytu cizinců je cizinec povinen k žádosti o povolení k trvalému pobytu předložit doklad prokazující požadovanou znalost českého jazyka.

Dne 19. září 2008 nabyla podle ustanovení § 182a odst. 2 zákona o pobytu cizinců účinnosti vyhláška MŠMT č. 348/2008 Sb., o výuce a zkouškách znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu na území České republiky, která vedle vzoru dokladu Osvědčení o znalosti českého jazyka stanoví Seznam škol oprávněných provádět zkoušky znalosti českého jazyka pro účely získání povolení k trvalému pobytu na území České republiky (dále jen školy). První termíny zkoušek z českého jazyka byly vypsány již v září 2008 tak, aby cizinci, kteří požádají o trvalý pobyt v lednu 2009, mohli předložit doklad prokazující požadovanou znalost českého jazyka.

Dle usnesení vlády č. 881/2010 je úkolem MŠMT ve spolupráci s Ministerstvem vnitra zajistit realizaci Systému a průběžnou informovanost cizinců. MŠMT část zajištění úkolu předalo své přímo řízené organizaci NÚV, divize VÚP, který spravuje webové stránky www.cestina-pro-cizince.cz (dále jen „webové stránky češtiny pro cizince“), koordinuje vývoj a přípravu dalších verzí zkoušky, zajišťuje jejich výrobu a distribuci, zabezpečuje semináře a školení a připravuje základní vzdělávací a výukové materiály.

Dle usnesení vlády č. 538/2008 je zajištění informovanosti úkolem obou ministerstev. V červenci 2008 byly spuštěny **webové stránky** www.cestina-pro-cizince.cz (v anglické verzi: www.check-your-czech.com). Stránky jsou rozděleny na část pro cizince a pro zkoušející. Část pro cizince je přeložena do ukrajinštiny, ruštiny, francouzštiny, mongolštiny, vietnamštiny, arabštiny a čínštiny. Webové stránky jsou pravidelně aktualizovány, uchazeči o zkoušku v nich najdou odkaz na termíny zkoušek a seznam škol dle regionu. Na tyto webové stránky je rovněž odkaz na webových stránkách MŠMT jak v české, tak anglické verzi.

V případě zájmu cizince o vykonání zkoušky je cizinci na Odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra – pracovišti trvalých pobytů vydán „*Poukaz na bezplatnou zkoušku z českého jazyka pro účely povolení trvalého pobytu na území ČR*“ (dále jen „poukaz“), který ho opravňuje k vykonání pouze jedné bezplatné zkoušky. Poukaz je nepřenosný a může být vydán pouze jednou. Vydané poukazy jsou pro potřebu kontroly registrovány v „Evidenci vydaných poukazů“. Část B poukazu slouží školám k proplacení zkoušky dle „Pravidel pro poskytování finančních prostředků z kapitoly 314“ Ministerstvem vnitra školám, které provedou bezplatnou zkoušku. Při neúspěchu u zkoušky si 1500,- Kč za opakování platí každý cizinec sám. V daném pololetí může cizinec opakovat zkoušku až pětkrát, protože je pro každé pololetí určeno 5 verzí zkoušky.

Přípravu na zkoušku si hradí každý cizinec sám a dle vyhlášky č. 348/2008 Sb. ji mohou zajišťovat jak právnické tak fyzické osoby. Vzhledem k tomu, že stát neorganizuje centrálně vzdělávání vedoucí ke složení zkoušky a ani ho nehradí, byla za účelem jeho jednotnosti vyvinuta

externím týmem NÚV, divize VÚP metodika přípravy ke zkoušce dostupná na webových stránkách češtiny pro cizince: (http://cestina-pro-cizince.cz/uploads/Dokumenty/cest_pro_ciz_final.pdf). Tuto metodiku mohou využívat jak školy, komerční organizace, soukromé osoby, tak NNO, které organizují kurzy přípravy na zkoušku. Dle informací škol, cizinci před absolvováním zkoušky většinou neabsolvují komerční kurzy (seznam kurzů je uveden na internetové adrese Migrace online: <http://www.migraceonline.cz/e-knihovna/?x=2131271>, na webových stránkách češtiny pro cizince je dále uveden odkaz na NNO v každém kraji, které kromě své základní činnosti většinou organizují kurzy českého jazyka).

Bezplatné kurzy českého jazyka jsou poskytovány nestátními neziskovými organizacemi po celé České republice a nově také v **Centrech na podporu integrace cizinců**. Tato centra jsou spolufinancována z *Evropského fondu pro integraci státních příslušníků třetích zemí* v letech 2009-2013, jehož administrátorem je Ministerstvo vnitra (<http://www.integracnicentra.cz/default.aspx>, přístupné z webových stránek češtiny pro cizince). Odpovědným orgánem tohoto fondu je rovněž Ministerstvo vnitra. S poskytovateli těchto kurzů je MŠMT v kontaktu, předává jim případné informace o zkoušce, tiskoviny a brožury.

S ohledem na výše uvedené informace byla pro cizince a učitele připravena nová příručka „Připravte se s námi na zkoušku z českého jazyka pro trvalý pobyt v ČR“, která byla vydána tiskem v listopadu 2011. Příručka je úplným návodem ke zkoušce. Zahrnuje nejenom všechny zásadní informace o zkoušce, ale také cvičné úlohy včetně poslechových úloh a samotný formát zkoušky. Zájemci ji v elektronické formě naleznou na webových stránkách češtiny pro cizince. Postupně se tak zlepšuje i nabídka učebních materiálů k přípravě na zkoušku.

Od začátku roku 2009 NÚV, divize VÚP 2x ročně vyhodnocuje počty cizinců, kteří se účastnili zkoušky. Dle údajů škol bylo v období **od září 2008 do 31. října 2011 vyzkoušeno 14 388 úspěšných uchazečů o zkoušku**. Průměrná úspěšnost cizinců u zkoušky se pohybuje kolem 80%. Ve sledovaném období od 1. 6. 2010 do 30. 4. 2011 bylo vyzkoušeno 3 989 úspěšných uchazečů o zkoušku. V posledním sledovaném období od 1. listopadu 2010 do 30. dubna 2011 bylo nejvíce cizinců vyzkoušeno v Praze (zhruba 1300 cizinců), dále v Jihomoravském kraji (bezmála 600 cizinců) a s větším odstupem ve Středočeském kraji asi 200 cizinců.

MŠMT každoročně předkládá ve spolupráci s Ministerstvem vnitra pro jednání vlády České republiky materiál s vyhodnocením Systému. V roce 2011 byl předložen materiál „Vyhodnocení realizace Systému výuky českého jazyka a zkoušek pro cizince jako jedné z podmínek pro udělení trvalého pobytu v roce 2011 a návrh jeho zajištění v roce 2012“.

Výuka češtiny dětí – cizinců z třetích zemí

MŠMT bylo usnesením vlády uloženo provést legislativní opatření k zajištění bezplatné výuky češtiny v základním vzdělávání také pro děti-cizince ze třetích zemí. Tento úkol byl v roce 2011 splněn novelou zákona 561/2004 Sb., (školský zákon). Systematické zajištění výuky českého jazyka žáků-cizinců ze třetích zemí je také doplňováno podporou projektů v rámci dotačního řízení MŠMT na podporu integrace cizinců i z prostředků rozvojového programu „Bezplatná výuka přizpůsobená potřebám žáků-cizinců ze třetích zemí“. V roce 2011 získalo z tohoto programu finanční podporu 74 základních škol napříč kraji v České republice.

Vzdělávání cizinců

Získání dílčí a úplné kvalifikace pro cizince

V rámci implementace zákona č. 179/2006 Sb., o ověřování a uznávání výsledků dalšího vzdělávání a o změně některých zákonů (zákon o uznávání výsledků dalšího vzdělávání) je možné, aby cizinci, kterým již bylo 18 let, a jsou schopni složit zkoušku v českém jazyce, využili tohoto

zákona a složili si zkoušku dle Národní soustavy kvalifikací (dále jen „NSK“). Po úspěšném složení této zkoušky získají Osvědčení o získání dílčí kvalifikace, které jim pak v České republice může sloužit jako formální certifikát osvědčující jejich kvalifikaci. Zákon tedy umožní získat osvědčení o získání tzv. dílčí kvalifikace pouze na základě zkouškou prokázaných dovedností a znalostí.

Tento systém také dle školského zákona umožňuje na základě složení příslušných zkoušek podle NSK, které skládají „kvalifikaci úplnou“, získat formální stupeň vzdělání v rámci počátečního vzdělávání. Tedy zákon č. 179/2006 Sb. umožňuje každému bez rozdílu dosaženého předchozího vzdělání či státního občanství, kdo si z tzv. skládajících dílčích kvalifikací složí kvalifikaci úplnou, aby si v kterékoliv škole, jež má příslušný obor vzdělání vztahující se k dané úplné kvalifikaci zapsaný v rejstříku škol a školských zařízení, požádal na základě ustanovení § 113c zákona č. 561/2004Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon) o složení závěrečné zkoušky a získal výuční list.

Stipendia Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy na podporu studia cizinců na veřejných vysokých školách v České republice

Stipendia na podporu studia cizinců na veřejných vysokých školách v České republice se dělí do tří kategorií. První z nich tvoří cizinci přijímaní v rámci jednoho z projektů rozvojové pomoci České republiky ke studiu ve studijních programech veřejných vysokých škol. Do druhé kategorie patří cizinci ze zemí, s nimiž jsou sjednány bilaterální smlouvy vládní nebo resortní kategorie o spolupráci v oblasti školství. Do třetí kategorie spadají příslušníci krajanských komunit, kterým se stipendia poskytují na základě příslušného usnesení vlády České republiky (aktuálně usnesení vlády ze dne 14. prosince 2005 č. 1622).

Vzdělávání cizinců v mateřských a základních školách v ČR

Mateřské školy ve školním roce 2010/2011 navštěvovalo 4 714 dětí-cizinců. Nejpočetněji byli zastoupeni, stejně jako v minulém období, státní příslušníci Vietnamu, Ukrajiny, Slovenska, Ruska a Mongolska.

Na **základních školách**, které ve stejném období navštěvovalo 14 344 dětí-cizinců, byli početně nejvíce zastoupeni státní příslušníci, Ukrajiny, Vietnamu, Slovenska, Ruska a Mongolska.

Počet cizinců v mateřských a základních školách

Mateřské školy	Státní příslušnost	Cizinci celkem	z toho dívky	Základní školy	Státní příslušnost	Cizinci celkem	z toho dívky
zastoupeno zemí 83 světa	Celkem	4 714	2 235	zastoupeno zemí 111 světa	Celkem	14 344	6 886
	z toho TOP 5				z toho TOP 5		
	Vietnam	1 298	612		Ukrajina	3 392	1 663
	Ukrajina	1 089	541		Slovensko	3 161	1 540
	Slovensko	786	370		Vietnam	2 852	1 334
třetí země: 74,8 %	Rusko	353	163	třetí země: 70,5 %	Rusko	1 244	595
země EU: 25,2 %	Mongolsko	122	52	země EU: 29,5 %	Mongolsko	457	230

Poznámka: Údaje zpracovány MŠMT ČR

Vzdělávání cizinců na konzervatoři, vyšší odborné škole a střední škole

V gesci Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy probíhalo ve školním roce 2010/2011 vzdělávání cizinců na **konzervatořích, vyšších odborných školách a středních školách**. Z níže uvedeného statistického přehledu vyplývá, že na středních školách převažoval počet studentů-cizinců ze třetích zemí. Oproti tomu studium na Vyšších odborných školách a konzervatořích upřednostňovali studenti ze zemí Evropské unie.

Vzdělávání cizinců – TOP 5

Vzdělávání	Státní příslušnost	Cizinci celkem	z toho dívky
Konzervatoře zastoupeno 28 zemí světa Studenti: třetí země: 44,4 % země EU: 55,6 %	Celkem	151	87
	z toho TOP 5		
	Slovensko	66	37
	Ukrajina	23	14
	Rusko	17	9
	Japonsko	8	5
	Německo	7	4
Vyšší odborné školy zastoupeno 25 zemí světa Studenti: třetí země: 45,0 % země EU: 55,0 %	Celkem	464	297
	z toho TOP 5		
	Slovensko	240	160
	Ukrajina	89	58
	Rusko	55	29
	Kazachstán	19	11
	Moldavsko	6	3
	Polsko	6	5
Střední školy zastoupeno 97 zemí světa Studenti: třetí země: 77,4 % země EU: 22,6 %	Celkem	8 852	4 426
	z toho TOP 5		
	Vietnam	2 344	1 120
	Ukrajina	2 139	1 112
	Slovensko	1 530	774
	Rusko	900	455
	Mongolsko	196	101

Poznámka: Údaje zpracovány MŠMT ČR

Vzdělávání cizinců na českých vysokých školách

Každoročně se zvyšují nejen celkové počty studujících na českých vysokých školách, ale také počty přijímaných studentů – cizinců. Ke dni 31. 12. 2011 studovalo na českých vysokých školách 38 919 cizinců, tj. o 1 351 osob více než tomu bylo v roce předcházejícím. Zatímco v roce 2005 se cizinci na celkovém počtu studujících podíleli 7,2 %, v roce 2010 to bylo již 9,9 %.

Počty studentů – cizinců na českých vysokých školách v letech 2005 – 2011

Rok	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet studentů - cizinců	20 869	23 878	27 079	30 136	34 462	37 568	38 919
Nárůst oproti předchozímu roku	22,3 %	14,4%	13,4%	11,3%	14,4%	9,0%	3,6%

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů MŠMT ČR

I když v současné době studují v České republice studenti ze 147 zemí světa, počty studentů ze zemí Evropské unie jsou značně vyšší než počty studentů ze třetích zemí (jejich podíl je 72,7 %).

Nejvíce zastoupenou státní příslušností ze zemí Evropské unie byli studenti ze Slovenska (24 568 osob), jejichž podíl na celkovém počtu zahraničních studentů byl 63,1 %. Následovali studenti z Portugalska (475 osob), ze Spojeného království (435 osob), Německa (427 osob) a Řecka (397 osob). Cizinci ze třetích zemí byli nejvíce zastoupeni státními příslušníky Ruska (2 874 osob), Ukrajiny (1 647 osob), Kazachstánu (962 osob), Vietnamu (775 osob) a Běloruska (526 osob).

Cizinci studující na vysokých školách ke dni 31. 12. 2011 – TOP 5

Rok 2011				
Celkem studentů na vysokých školách			z toho veřejné vysoké školy	
Státní příslušnost	počet	v %	počet	podíl na celkovém počtu v %
Celkem	38 919	100,0%	29 541	75,9
z toho				
Slovensko	24 568	63,1	18 217	
Rusko	2 874	7,4	1 962	
Ukrajina	1 647	4,2	1 102	
Kazachstán	962	2,5	535	
Vietnam	775	2,0	669	

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů MSMT ČR)

Z celkového počtu cizinců studujících na českých vysokých školách 75,9 % preferovalo studium na veřejných vysokých školách.

Zařízení pro děti-cizince, diagnostický ústav, dětský domov se školou, výchovný ústav, středisko výchovné péče, základní škola a praktická škola⁵⁵

Zařízení pro děti - cizince (dále jen „Zařízení“) je státní příspěvkovou organizací zřízenou Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy ke dni 1.11.2003⁵⁶ a poskytuje plné zaopatření nezletilým, kteří nejsou občany České republiky a splňují podmínky stanovené § 2 odst. 2 a 3 zákona č. 359/1999 Sb., o sociálně-právní ochraně dětí, ve znění zákona č. 381/2005 Sb. Účelem zařízení je zajišťovat nezletilé osobě, a to zpravidla ve věku od 3 do 18 let, případně zletilé osobě do 19 let (dále jen „dítě“), na základě rozhodnutí soudu o ústavní výchově nebo ochranné výchově nebo o předběžném opatření náhradní výchovnou péči v zájmu jejího zdravého vývoje, řádné výchovy a vzdělávání.

Zařízení je institucí ústavní a ochranné výchovy poskytující péči dětem - cizincům, které byly zadrženy na území České republiky bez doprovodu rodičů či jiných zákonných zástupců a které ve většině případů vykazují komunikační bariéru, především z důvodu neznalosti českého jazyka.

Hlavní náplní zařízení je integrace nezletilých dětí-cizinců bez doprovodu v České republice při zachování, pochopení a respektování jejich sociálních, etnických, kulturně-historických a náboženských zvyklostí. Péče v tomto zařízení odpovídá péči poskytované českým dětem v obdobných zařízeních, ale s některými službami navíc, jako např. využívání služeb tlumočnicků nebo zvýšený počet vyučovacích hodin českého jazyka.

V roce 2011 pokračovala práce ve dvou výchovných skupinách zřízených pro děti soustavně se připravující na povolání, tedy tzv. studentských skupinách. Zde jsou umístěni středoškolští a vysokoškolští studenti až do věku 26 let.⁵⁷ V průběhu roku 2011 využívalo možnosti pobytu na studentském oddělení Diagnostického ústavu celkem 7 klientů. Všichni klienti tohoto oddělení

⁵⁵ Činnost této Státní příspěvkové organizace, zřizované Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, je upravena zákonem č. 109/2002 Sb. ve znění jeho pozdějších předpisů o výkonu ústavní nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů a vyhláškou č. 438/2006 Sb. ze dne 30. srpna 2006.

⁵⁶ Územní působnost je dána § 15 vyhlášky 334/2003Sb. ve znění vyhlášky 339/2005 Sb. Zařízení má územní působnost pro celou Českou republiku a nepodléhá územní působnosti jiných diagnostických ústavů. Možnost pobytu v zařízení nad rámec dospělosti je v souladu s § 9 zákona č. 109/2002 ve znění pozdějších předpisů, kdy děti zletilé zůstávají v zařízení ústavní výchovy na základě smluvního vztahu se zařízením z důvodů dokončení studia.

⁵⁷ Možnost pobytu v zařízení nad rámec dospělosti je v souladu s § 9 zákona č. 109/2002 ve znění pozdějších předpisů, kdy děti zletilé zůstávají v zařízení ústavní výchovy na základě smluvního vztahu se zařízením z důvodů dokončení studia.

v uvedeném roce již dosáhli zletilosti a pobývali zde na základě smlouvy o pobytu uzavřené se zařízením. Studenty vysokých škol jsou 3 klienti a 4 studují střední školy.

V roce 2011 provedlo Zařízení celkem 90 příjmů. Jednalo se o 45 chlapců a 45 dívek. Dle věkového složení bylo přijato 30 dětí do 15 let a ve věku nad 15 let bylo přijato celkem 60 dětí. Účastníkem řízení o mezinárodní ochranu bylo 9 klientů. V oblasti etnického složení byl zaznamenán významný nárůst klientů z Afghánistánu oproti předcházejícím rokům.

Z 90 nově přijatých dětí bylo 10 předáno zpět do péče rodičů, 4 klienti pobývali na dlouhodobých propustkách, 3 klientům byl ukončen pobyt z důvodů zletilosti, 5 klientů bylo hospitalizováno a jeden klient přešel na studentské oddělení.

Do zařízení Permon - dětského domova se školou a výchovného ústavu bylo umístěno celkem 26 dětí a 12 klientů bylo integrováno do zařízení pro české děti. Útěku se dopustilo 11 klientů; 18 klientů pobývalo k datu 31.12.2011 v diagnostickém ústavu.

Přehled přijatých dětí v roce 2011 dle evidence Zařízení pro děti – cizince

Celkem evidován příjem	90 dětí	z toho podle země původu :	
		státní příslušnost	počet
z toho opakovaných příjmů z útěků	12	Afghánistán	21
nově přijatých	65	Bělorusko	2
rediagnostika	6	Bulharsko	2
záchytů	0	Etiopie	1
		Palestina	1
Nově přijaté děti (včetně rediag.)	71	Polsko	3
Chlapců	39	Rusko	3
Dívek	32	Slovensko	38
		Spojené státy americké	4
Věk do 15 let	24	Sýrie	1
Starší než 15 let	47	Ukrajina	8
		Vietnam	6
Zadatelů o mezinárodní ochranu	9		
Udělena mezinárodní ochrana	2		
Udělen trvalý pobyt	1		

Prezentace Zařízení pro děti – cizince na webových stránkách www.ddc.cz je vedena v několika jazycích (kromě angličtiny také vietnamsky, čínsky, turecky a portugalsky). Zařízení organizuje ve spolupráci s MPSV, MV a MS ČR různé školicí akce pro sociální pracovníky OSPOD, kurátory mládeže, pracovníky soudů, pracovníky policie a pracovníky správy uprchlických zařízení. Zařízení úzce spolupracuje i s UK PaedF, UK FF, VOŠ sociálně právní Jihlava a Praha 10, JABOK a podílí se na vzdělávání studentů těchto škol.

Asistenti pedagoga pro žáky-cizince a individuální vzdělávací plán

V květnu 2011 vstoupila v platnost Vyhláška č. 147/2011, kterou se mění vyhláška č. 73/2005 Sb., o vzdělávání dětí, žáků a studentů se speciálními vzdělávacími potřebami a dětí, žáků a studentů mimořádně nadaných, která umožňuje těmto žákům využívat vyrovnávací a podpůrná opatření, tj. využívání pedagogických metod, které odpovídají vzdělávacím potřebám žáků, poskytování individuální podpory v rámci výuky a přípravu na výuku, využívání poradenských služeb školy, **individuálního vzdělávacího plánu** a služeb **asistenta pedagoga**.

Vyhláška také umožňuje poskytovat vyrovnávací opatření žákům z prostředí, kde se mu nedostává potřebné podpory k řádnému průběhu vzdělávání a **žák je znevýhodněný nedostatečnou znalostí vyučovacího jazyka**. Na základě této vyhlášky mohou žádat základní školy finanční

prostředky na platy asistentů pedagoga pro žáky-cizince z rozvojového programu MŠMT „Podpora asistentů pedagoga“, který je každoročně vyhlašován.

Vzdělávání pedagogických pracovníků

Národní institut dalšího vzdělávání (NIDV), přímo řízená organizace MŠMT, je jednou z institucí, které zajišťují akreditované semináře dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků. Na vzdělávání dětí-cizinců jsou zaměřeny např. programy

- „Čeština pro cizince - pedagogy, kteří získali vzdělání v jiném než českém jazyce“,
- „Rovnost šancí ve výchově předškolních dětí a dětí mladšího školního věku“,
- Zvyšování interkulturní kompetence pedagogických pracovníků.

Interkulturní kompetence pedagogických pracovníků obecně jsou zahrnuty v některých vzdělávacích programech, jejichž součástí je i tematika práce s dětmi – cizinci; nejedná se však o specializované programy zaměřené výhradně na danou tematiku.

Příklady programů (realizovaných NIDV):

- Sociální klima základní a střední školy, možnosti jeho diagnostiky,
- Proměny školy – inkluzivní vzdělávání,
- Individualizace práce v mateřské škole.

Vyhlášené projekty na podporu integrace cizinců v roce 2011

Rozvojové programy v roce 2011

- rozvojový program **„Zajištění bezplatné přípravy k začlenění do základního vzdělávání dětí osob se státní příslušností jiného členského státu Evropské unie“** - bylo podpořeno 11 škol ve výši **831 537,- Kč**;
- rozvojový program **„Zajištění podmínek základního vzdělávání nezletilých azylantů, osob požívajících doplňkové ochrany, žadatelů o udělení mezinárodní ochrany na území ČR a dětí cizinců umístěných v zařízení pro zajištění cizinců“** - bylo podpořeno 14 škol ve výši **4 354 253,- Kč**;
- rozvojový program **„Bezplatná výuka českého jazyka zaměřená na potřeby dětí cizinců ze třetích zemí“**

Na základě tohoto programu byly poskytovány finanční prostředky na částečnou úhradu, popřípadě krytí nákladů souvisejících s poskytováním zvýšené hodinové dotace výuky češtiny na základních školách pro žáky – cizince nebo na přípravných intenzivní jazykové kurzy pro žáky-cizince ze třetích zemí. Podmínkou je, aby žáci-cizinci byli žáky právnické osoby, která jazykovou výuku zajišťuje, a jednalo se výhradně o aktivitu vykonávanou v rámci činnosti školy.

Rozvojový program byl vyhlášen v dubnu 2011, MŠMT přijalo 74 žádostí z 10 krajů České republiky. Na program byla k dispozici částka **4 500 000,- Kč**, která byla mezi žadatele rozdělena (viz příloha Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců).

Dotační program

Dotační program **„Podpora integrace cizinců na území České republiky“** (dále jen „Program“) byl MŠMT vyhlášen v dubnu 2011, hodnocení projektů a jednání výběrové a hodnotící komise se zúčastnili vybraní zástupci ministerstev (MŠMT, MV, MPSV) a České školní inspekce.

Program je určen na vzdělávací aktivity pro děti cizince ztzv. třetích zemí, zejména na podporu jazykové výuky při jejich vzdělávání, dále při mimoškolních aktivitách těchto dětí, např. doučování českého jazyka mimo školní vyučování i při jejich volnočasových aktivitách, např. konání festivalů, sportovních her, výletů apod. Důraz v Programu je kladen i na výchovu dětí z majoritní společnosti k přijímání dětí - cizinců jako rovnocenných partnerů a na podporu interkulturní výchovy.

Pro dotační řízení v tomto Programu v roce 2011 byla z rozpočtové kapitoly Ministerstva vnitra do rozpočtové kapitoly MŠMT převedena částka **1 500 000,- Kč** na podporu integrace cizinců. Celkový požadavek žadatelů o podporu předložených projektů finančními prostředky však byl **3 452 388,- Kč**. Hodnotící komise posuzovala celkem 12 projektů a rozhodla podpořit 11 projektů ve výši **1 499 772,- Kč** (viz příloha Přehled projektů realizovaných v rámci integrace cizinců).

Vzhledem k výši finančních prostředků v Programu v roce 2011 hodnotící komise téměř ve všech hodnocených projektech upravovala výši požadovaných finančních prostředků, a to vždy s ohledem na možnost naplnění cíle projektu a s přihlédnutím k potřebnosti navrhovaného cíle a cílové skupiny.

Učebnice a metodické materiály

Učebnice

Ministerstvo uděluje a odnímá učebnicím a učebním textům pro základní a střední vzdělávání schvalovací doložku na základě posouzení, zda jsou v souladu s cíli vzdělávání stanovenými tímto zákonem, rámcovými vzdělávacími programy a právními předpisy. V současné době mají schvalovací doložku pro výuku českého jazyka jako cizího jazyka následující učebnice:

Čeština pro malé cizince 1, 2 (učebnice češtiny pro zahraniční žáky ZŠ) Kotyková, S.; Lejnarová, I.; Klinkalová, J. Nakladatelství Universum.

Domino český jazyk pro malé cizince (1, 2, 3), Škodová, nakladatelství Wolters Kluwer ČR.

Metodické materiály

MŠMT ve spolupráci s Výzkumným ústavem pedagogickým (VÚP) v roce 2011 vypracovalo metodiku výuky žáků-cizinců pro ředitele škol (na webových stránkách MŠMT), ve které jsou uvedeny základní postupy a zásady při začleňování žáků-cizinců do výuky na základní škole a doporučení nejvhodnějšího způsobu výuky v multikulturní třídě, kde je nutné běžnou výuku organizovat speciálním způsobem. Také na učitele jsou kladeny zvýšené nároky na seznámení se základními sociokulturními a zkušenostními rozdíly mezi zahraničním a českým žákem i v přípravě třídy na přijetí cizince - vhodném seznámení žáků s kulturními a sociálními odlišnostmi prostředí, z něhož nový žák-cizinec přichází apod.

4. Ministerstvo pro místní rozvoj

Ministerstvo pro místní rozvoj připravilo v návaznosti na vydání publikace „**Rezidenční segregace**“ dva semináře zacílené na pracovníky státní správy a místní samosprávy, kteří se s jevy popsanými v publikaci setkávají při své práci. Semináře byly realizovány spolu s autorským týmem uvedené publikace z Přírodovědecké fakulty University Karlovy, odborníky z Ministerstva pro místní rozvoj, Center na podporu integrace cizinců a odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra. Semináře se uskutečnily v květnu a září 2011.

V roce 2011 byly **realizovány tři výzkumy** tematicky zaměřené na problematiku sídelní segregace a postavení cizinců. Jejich výstupem byly případové studie. Výzkum pokračoval v obci

Benešov nad Černou a v Karlových Varech. Novou lokalitou, vytipovanou odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra byla městská část Praha- Libuš/tržnice SAPA.

Další realizovanou aktivitou byl **vzdělávací projekt** s hlavním zaměřením na problematiku rezidenční segregace cizinců. Jeho cílem bylo zamezit sociálnímu vyloučení migrantů pobývajících na území ČR. Smyslem této iniciativy je vytvoření systému výměny informací a vzdělávání. Přínos se očekává nejen na straně migrantů, ale tato aktivita je zaměřena i na pracovníky státní správy a samosprávy, kteří ze své gesce tuto problematiku řeší. Pilotní seminář uvedeného projektu byl realizován ve spolupráci s odborem personálním v Městské části Praha 14.

5. Ministerstvo průmyslu a obchodu

Ministerstvo průmyslu a obchodu na svých internetových stránkách zveřejňuje řadu informací a formulářů, a průběžně aktualizuje materiál „**Informační materiál pro zahraniční fyzické osoby podnikající podle živnostenského zákona na území České republiky**“, který obsahuje aktuální informace vedoucí k usnadnění integrace cizinců při vstupu do živnostenského podnikání⁵⁸.

Ministerstvo průmyslu a obchodu pravidelně poskytuje statistické údaje týkající se cizinců - podnikajících zahraničních fyzických osob.

6. Ministerstvo zdravotnictví

Ministerstvo zdravotnictví zveřejňuje a aktualizuje na svých webových stránkách informace pro cizince formou **Multimediální prezentace pro cizince** o systému zdravotní péče v České republice a o nárocích plynoucích ze zdravotního pojištění (v jazycích českém, anglickém, ruském, ukrajinském a vietnamském). Dále zajistilo Ministerstvo zdravotnictví překlad **publikace Rádce pacienta** do angličtiny. Rovněž zajišťuje získávání a uznávání odborné způsobilosti k výkonu zdravotnického povolání a k výkonu nelékařských zdravotnických povolání. V průběhu roku 2011 byl připravován zákon o zdravotních službách, který má výrazně posílit práva pacienta, s termínem předložení do 31.12.2011. Ústav zdravotnických informací a statistiky České republiky každoročně publikuje relevantní statistická data týkající se cizinců na území České republiky.

Ministerstvo zdravotnictví spolupracovalo s Ministerstvem vnitra na organizaci odborného semináře na téma anamnestické zdravotní a jazykové karty, který uspořádalo Ministerstvo vnitra v listopadu 2011 s cílem informovat odbornou veřejnost a rozvinout diskusi k tomuto tématu.

7. Ministerstvo kultury

Ministerstvo kultury v rámci Koncepce integrace cizinců **podporuje webový portál www.mezikulturnidialog.cz**, jehož realizátorem je příspěvková organizace Ministerstva kultury, Institut umění - Divadelní ústav. Hlavním cílem portálu je vytvoření otevřené platformy především pro subjekty neziskového sektoru a jejich aktivity v oblasti kultury a vzdělávání zaměřené na **téma mezikulturního dialogu**, které přispívají k řešení cílů migrační a integrační politiky v České republice. Návštěvnost portálu byla v roce 2011 celkem 112 500 návštěv, což bylo o 20 000 více než v roce 2010. Součástí portálu je mj. pravidelně aktualizovaný adresář, kalendář akcí, knihovna a pravidelně rozesílaný newsletter.

Ministerstvo kultury nevyhlašuje dotační programy jmenovitě pro integraci cizinců, nicméně v rámci vyhlášených dotačních výběrových řízení podpořilo i projekty, které okrajově postihovaly tematiku integrace cizinců (např. dotace samostatného oddělení literatury a knihoven Ministerstva kultury „Podpora práce s národnostními menšinami a integrace cizinců“). Ministerstvo kultury

---

⁵⁸ Aktualizovaný v lednu 2011 v souladu se zákonem č. 427/2010 Sb.

podporuje také multikulturní projekty, jež přispívají k vzájemnému poznávání české společnosti i příslušníků jiných kultur a také k nalézání vzájemného pochopení a tolerance.

VI.3 INTEGRACE AZYLANTŮ

Státní integrační program pro osoby s uděleným azylem a pro osoby požívající doplňkové ochrany byl v roce 2011 realizován podle usnesení vlády ze dne 3. května 2010 č. 321 o změně usnesení vlády ze dne 14. května 2008 č. 543, o zabezpečení integrace azylantů a osob požívajících doplňkové ochrany v roce 2008 a v letech následujících. Obdobně jako v minulých letech byl zaměřen na tři základní integrační oblasti (priority):

- výuka českého jazyka
- zajištění nabídek bydlení
- pomoc při vstupu na trh práce.

Oblast výuky českého jazyka

Ve shodě s usnesením vlády byla bezplatná výuka českého jazyka osobám s udělenou mezinárodní ochranou v roce 2011 zajišťována dvěma organizacemi:

1. **Správa uprchlických zařízení** zajišťovala výuku v Integračních azylových střediscích (dále jen: „IAS“). Výuka byla průběžně zajišťována ve všech střediscích (IAS Brno, Česká Lípa, Jaroměř, Předlice) - od února do prosince 2011 pro osoby s uděleným azylem, od ledna do března 2011 pro osoby přesídlené do České republiky (skupina barmských uprchlíků) a od července do prosince 2011 pro osoby, kterým byla udělena doplňková ochrana.

Celkové výdaje na zajištění výuky 72 oprávněných osob v roce 2011 činily 1 165 770,- Kč. Výuku absolvovalo 56 dospělých osob a 16 dětí s uděleným azylem. Současně byl otevřen nízkoprahový kurz pro osoby s udělenou doplňkovou ochranou. Výuka probíhala ve dvou formách studia - v individuální a ve skupinové. Skupinová výuka byla považována za prioritní. Dotace pro každého účastníka kurzu činila 400 vyučovací hodiny.

2. Na základě smlouvy s Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy zajišťovala výuku osob mimo IAS **Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka** s dotací 1 000 000,- Kč. V přípravném období od 23. června 2011 do 31. srpna 2011 tato organizace vytvořila organizační tým, vyškolila 27 učitelů, oslovila oprávněné osoby a zájemce o výuku rozdělila na základě vstupních testů do jednotlivých skupin. Od 1. září do 31. prosince 2011 bylo odučeno celkem 1 807 hodin. Výuku absolvovalo 115 osob s celkovou dotací 400 výukových hodin. Celkové náklady na zajištění výuky činily 659 555,- Kč. Pokud dotace nebyla naplněna bude zbytek hodin odučen v roce 2012. Ve výuce bude na základě provedeného výběrového řízení pokračovat Asociace učitelů češtiny jako cizího jazyka.

Oblast zajištění bydlení

1. Podle *bodu II/3 usnesení vlády* byla z rozpočtové kapitoly 314 - Ministerstvo vnitra ve prospěch obcí prostřednictvím krajských úřadů na zajištění bydlení pro azylanty v roce 2011 určena částka ve výši 17 000 000,- Kč.⁵⁹ Na získání zajištění integračních bytů pro azylanty byly v roce 2011 obcím uvolněny rozpočtové prostředky v celkové výši 15 063 485,- Kč. S využitím

---

⁵⁹ V rámci úsporných opatření byla částka v průběhu roku snížena o 200 000,- Kč,

těchto finančních prostředků bylo zajištěno bydlení pro 257 azylantů ve 102 integračních bytech (varianta č. I + varianta č. II)⁶⁰.

Podíl jednotlivých variant zajištění bydlení a celkový počet uvolněných státních prostředků v období 2004 – 2011

Rok	IB*	var. I	var. II	var. III	osoby	prostředky v Kč
2004	38	36	2	0	113	14 816 250,-
2005	40	33	7	0	102	13 482 407,-
2006	55	36	16	4	131	15 699 781,-
2007	50	22	21	6	147	11 922 244,-
2008	47	14	33	zrušena	119	8 836 342,-
2009	76	24	52	zrušena	177	15 646 967,-
2010	85	14	71	zrušena	194	12 120 220,-
2011	102	13	89	zrušeno	257	15 063 485,-

Vysvětlivka: * IB-integrační byt

V roce 2011 i nadále pokračoval nárůst podílu *varianty č. II*. Podle této varianty bylo v uvedeném roce **realizováno celkem 18 nových nabídek**, z toho 10 nabídek v hl. městě Praze.

Naproti tomu *ve variantě č. I* bylo poskytnuto obcemi **13 integračních bytů**, tj. pouze o 1 byt méně než v roce 2010. Tato skutečnost byla dána zejména realizací druhé vlny přesídlení skupiny barmských uprchlíků z Malajsie v rámci pilotního přesídlovacího programu. V této souvislosti bude podle *varianty č. I* poskytnuto celkem 40 barmským uprchlíkům bydlení v 8 integračních bytech v obcích Pardubického a Středočeského kraje a kraje Vysočina.

2. Ve smyslu *usnesení vlády č. 771/V ze dne 27.10.2010 o vytvoření podmínek pro možné přesídlení a následnou integraci skupiny politických vězňů s rodinami z Kubánské republiky* (5 osob), byla v průběhu roku 2011 na základě rozhodnutí ministra vnitra na zajištění bydlení těchto osob uvolněna celková částka 1 000 000,- Kč.

Ministerstvo pro místní rozvoj poskytuje dotace podle podprogramu Podpora výstavby podporovaných bytů.⁶¹ Podprogram obsahuje dva dotační tituly:

- **Pečovatelské byty** jsou určeny osobám starším 70 let a osobám se zdravotním postižením,
- **Vstupní byty** jsou určeny osobám s nízkými příjmy a osobám žijícím v sociálně vyloučených romských lokalitách, rodinám s ohroženými dětmi a osobám s dalšími sociálními handicap. Vstupní byty lze využít i k bydlení azylantů.

Počty bytů dotovaných z kapitoly MMR, podprogram Podpora výstavby podporovaných bytů – rok 2011

Dotační titul	Počet zahájených bytů v daném roce	Celkové finanční prostředky na zahájené byty v mil. Kč
Podporované byty celkem	228	124,237
Pečovatelské byty	124	73,972
Vstupní byty	104	50,265

Poznámka: Zpracováno z podkladů Ministerstva pro místní rozvoj

⁶⁰ Varianta č. I - byt ve vlastnictví obce, finanční prostředky státu jsou určeny na rozvoj infrastruktury dané obce, varianta č. II - byt ve vlastnictví fyzické nebo právnické osoby, finanční prostředky státu jsou určeny na úhradu čistého nájemného azylanta nebo jeho části a na rozvoj infrastruktury obce, v níž se byt nachází.

⁶¹ Stát kontinuálně podporuje výstavbu nájemních bytů určených pro sociální bydlení osob, které jsou znevýhodněny v přístupu k bydlení.

Pomoc při vstupu na trh práce

V období od července 2010 do června 2011 byli azylanti (uchazeči o zaměstnání) průběžně zařazováni do rekvalifikačních programů. V uvedeném období se **zúčastnilo rekvalifikace 21 azylantů**, nejvíce v Praze. Většina azylantů absolvovala rekvalifikaci se zaměřením na získání znalostí českého jazyka. Rekvalifikace byly také zaměřeny na konkrétní pracovní činnosti (např. pracovník obchodu, zisk řidičského oprávnění, práce s osobním počítačem).

Dále byl vybraným azylantům, kteří byli vedeni jako uchazeči o zaměstnání na úřadech práce, nabídnut individuální akční plán. Smyslem tohoto nástroje je zejména dosažení aktivní spolupráce azylanta s úřadem práce při hledání zaměstnání, která je základním předpokladem zvýšení šance azylanta k uplatnění na trhu práce. Ve sledovaném období bylo v **evidenci uchazečů o zaměstnání vedeno 190 azylantů**. Z tohoto počtu bylo **vypracování individuálního akčního plánu nabídnuto 109 azylantům**, z nichž 7 osob nabídku odmítlo.

Garantem plnění úkolů v této oblasti je Ministerstvo práce a sociálních věcí.

Rozvojový program na podporu azylantů

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy každoročně vyhlašuje rozvojové programy na podporu vzdělávání dětí azylantů a dětí cizinců. Cílem programů je zajistit úspěšnou integraci dětí uvedených skupin do české společnosti. Základním školám, které zajišťují základní vzdělávání dětí azylantů a účastníků řízení o mezinárodní ochranu jsou zasílány finanční prostředky ze státního rozpočtu.

Program *„Zajištění podmínek základního vzdělávání nezletilých azylantů, osob požívajících doplňkové ochrany, žadatelů o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky a dětí cizinců umístěných v zařízení pro zajištění cizinců“* zabezpečuje povinnou školní docházku dětí azylantů a účastníků řízení o udělení mezinárodní ochrany. Zabezpečení povinné školní docházky dětí azylantů a účastníků řízení o udělení mezinárodní ochrany je součástí mezinárodních úmluv, k nimž Česká republika přistoupila. Zákon č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky (zákon o azylu) ve znění pozdějších předpisů, ukládá MŠMT povinnost zajistit podmínky pro vzdělávání žadatelů o mezinárodní ochranu.

Rozvojový program poskytuje finanční prostředky státního rozpočtu právnickým osobám vykonávajícím činnost základních škol na částečnou úhradu, popřípadě krytí zvýšených nákladů souvisejících s poskytováním základního vzdělání. Rozvojový program je určen především na zabezpečení fungování tříd pro jazykovou přípravu a úspěšnou integraci do běžných tříd. Současně je zohledněna vyšší náročnost pedagogické práce, menší počet žáků v některých třídách z důvodu příchodu a odchodu azylantů během roku a je umožněno zájmové vzdělávání dětí ve školní družině a školním klubu.⁶²

VI.4 PŘESÍDLOVÁNÍ KRAJANŮ

Vládní program přesídlování krajanů byl dokončen v roce 2007. V průběhu roku 2011 tak Ministerstvo vnitra řešilo některé problémy, se kterými se přesídlení krajané v České republice setkávají.

Stále se opakujícím problematickým tématem byla v roce 2011 otázka náhrad důchodů, které jsou krajanům v České republice vypláceny v naprosto nedostatečné výši. Ministerstvo vnitra vstoupilo v této souvislosti do kontaktu s kanceláří Veřejného ochránce práv, s jehož pomocí se

⁶² Blíže viz kapitola VI.2 Aktivita resortů k integraci cizinců

podařilo zahájit šetření VOP v této záležitosti. Zároveň se podařilo zajistit výplatu důchodů několika krajanům, kteří byli kráceni na svých právech chybou správního řízení. Vzhledem ke složitosti této problematiky a s ohledem na aktuální ekonomickou situaci České republiky nedošlo v roce 2011 k systémovému řešení tohoto problému, proto budou jednání pokračovat i v roce 2012.

Dále bylo zahájeno jednání s Ministerstvem zahraničních věcí o vytvoření nového legislativního rámce pro povolování pobytů krajanů, kteří se stěhují do České republiky. Tato jednání začala na konci roku 2011 a pokračují i v roce 2012.

I v roce 2011 probíhalo samostatné přesídlování krajanů, především **z Rumunska, Ukrajiny a Moldavska**. Těmto osobám byl, po splnění zákonných podmínek a v souladu s platným zněním zákona o pobytu cizinců, udělován bez zásadních problémů trvalý pobyt v České republice.

VII. Státní občanství

Právní vztahy v oblasti nabývání, pozbývání a osvědčování státního občanství České republiky upravuje v současné době zákon č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů. Zvláštní úprava je pak provedena zákonem č. 193/1999 Sb., o státním občanství některých bývalých československých státních občanů, ve znění zákona č. 320/2002 Sb. a zákona č. 46/2006 Sb., který umožňuje, aby bývalí čeští, resp. českoslovenští státní občané, kteří státní občanství České republiky pozbyli za totalitního režimu, opětovně nabyli české státní občanství zjednodušenou formou, a to prohlášením.

Dne 1. 2. 2012 byl Ministerstvem vnitra předložen vládě návrh nového zákona o státním občanství České republiky a o změně některých zákonů (zákon o státním občanství České republiky). Návrh zákona byl zpracován a předložen vládě na základě usnesení vlády č. 254 ze dne 17. 3. 2008 a dále usnesení vlády č. 69 ze dne 26. 1. 2011 a usnesení vlády č. 941 z 14. 12. 2011.

Vládě předložený návrh zákona o státním občanství České republiky nově upravuje nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, prokazování a zjišťování státního občanství České republiky, vydávání osvědčení o státním občanství České republiky, vedení evidence fyzických osob, které nabyly nebo pozbyly státní občanství České republiky, řízení ve věci státního občanství a přestupky na úseku státního občanství. Předpokládané datum nabytí účinnosti této nové právní úpravy je 1.1.2014.

Počet cizinců, kterým bylo uděleno státní občanství ČR v letech 2001-2011

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Cizincům uděleno státní občanství ČR	1 121	1 150	1 267	1 495	1 177	1 355	1 027	1 087	1 017	947	1 414

Poznámka: Údaje uvedené v tabulce nezahrnují občany Slovenské republiky

V roce 2011 bylo uděleno státní občanství České republiky **1 414** cizincům (údaj nezahrnuje státní občany Slovenské republiky), z toho se jednalo v 88 případech o osoby, kterým byla v České republice udělena mezinárodní ochrana formou azylu.

V roce 2011 nabylo státní občanství České republiky udělením nejvíce ukrajinských státních občanů 500 (v roce 2010 - 391), dále státních občanů Polska 198 (v roce 2010 - 63), Vietnamu 86 (v roce 2010 - 52), Rumunska 75 (v roce 2010 - 36), Ruska 61 (v roce 2010 - 50), Kazachstánu 37 (v roce 2010 - 17), Arménie 35 (v roce 2010 - 11) a Bulharska 28 (v roce 2010 - 21).

V roce 2011 vydalo Ministerstvo vnitra 343 zamítavých rozhodnutí ve věci udělení státního občanství České republiky, což je o 179 méně než v roce 2010. Proti zamítavému rozhodnutí podalo opravný prostředek (rozklad) 171 žadatelů, z toho ministr vnitra vyhověl 44 žadatelům. Ministerstvo vnitra dále vydalo v uvedeném roce 1 020 příslibů udělení státního občanství České republiky, tj. usnesení o přerušení správního řízení za účelem předložení dokladu o pozbytí dosavadního občanství žadatele o udělení státního občanství České republiky.

V roce 2011 bylo uděleno státní občanství České republiky 239 slovenským státním občanům. Prohlášením podle § 18a zákona č. 40/1993 Sb., o nabývání a pozbývání státního občanství České republiky, ve znění pozdějších předpisů, nabylo státní občanství České republiky 83 slovenských občanů, prohlášením podle § 18b téhož zákona nabylo státní občanství České republiky 15 slovenských občanů a podle § 18c téhož zákona nabylo státní občanství České republiky 41 slovenských občanů. **Celkem tak v roce 2011 nabylo státní občanství České republiky (udělením či prohlášením) 378 slovenských občanů.**

VIII. Nelegální migrace v České republice

VIII.1 TRENDY A ZPŮSOBY NELEGÁLNÍ MIGRACE

V průběhu roku 2011 nastaly změny ve způsobu páchání a organizování trestné činnosti na úseku nelegální migrace ve vztahu k území České republiky. Změny se začaly projevovat na úseku nelegální migrace státních příslušníků Afghánistánu od poloviny října 2011. Česká republika není s vysokou mírou pravděpodobnosti cílovou zemí, ale pouze zemí tranzitní. **Cílem nelegálních migrantů z Afghánistánu**, kteří byli zadrženi na území České republiky, **jsou zejména Rakousko, Německo, Velká Británie a skandinávské státy**. Do současné doby došlo na území České republiky v sedmi případech k zadržení celkem 36 státních příslušníků Afghánistánu a 2 státních příslušníků Pákistánu na ložných plochách kamionu, či bezprostředně po výstupu z ložné plochy kamionu. Z doposud získaných informací vyplývá, že k zadržení nelegálních migrantů z Afghánistánu dochází i v dalších evropských zemích, a to zejména Srbsku, Maďarsku, Slovensku, Polsku, Rakousku, Spolkové republice Německo, přičemž **migranti se pohybují zejména po trase Irán – Turecko – Srbsko – Maďarsko – Slovensko – Polsko, Česká republika či Rakousko**. Z České republiky a Polska se pohybují dále do již uvedených zemí Evropské unie. **K přepravě využívají ložnou plochu kamionů**, u kterých předpokládají jejich pohyb na uvedené trase, přičemž doposud získané informace ukazují na to, že nelegální migranti jsou převáženi bez vědomí řidičů kamionů. **Činnost je organizována na území Afghánistánu, Iránu, Turecka a Srbska**. Na území Srbska jsou nelegální běženci, zejména v noční době, nakládáni na ložnou plochu kamionů na odpočívadlech v blízkosti státní hranice s Maďarskem.

U nelegální migrace státních příslušníků dalších zemí nebyly zjištěny výraznější změny oproti předcházejícím letům a způsob provádění se výrazně nemění. Lze konstatovat, že pachatelé – organizátoři nelegálního převádění provádějí tuto činnost mnohem sofistikovaněji než v předcházejících letech, neboť organizátoři znají možnosti policie, z minulosti mají zkušenosti, které získali v rámci organizování většího množství převaděčských akcí. Na území České republiky je mnohem obtížnější zjistit převoz nelegálních migrantů, či informace k této činnosti, neboť převaděčské skupiny v drtivé většině případů pouze nelegální migranty přes území České republiky převážejí. Vyhledávání a dokumentace této trestné činnosti je po vstupu České republiky do schengenského prostoru pro policii složitější, neboť v současnosti nefungují kontrolní mechanismy na hranicích jednotlivých zemí schengenského prostoru. I nadále se potvrzuje snížení počtu osob jednotlivých zločineckých skupin, které se na organizování uvedené trestné činnosti podílejí, a to ve vztahu k určitému teritoriu. Celá zločinecká organizace je naopak více rozprostřena na teritoriu jednotlivých států, jejichž území jsou důležitá pro transport nelegálních migrantů. **Jedná se o státy tzv. vstupu** (lokalita odkud pocházejí běženci a členové zločinecké organizace je nábírají k migraci nelegálními způsoby), **o státy tranzitní** (např. Česká republika, Slovensko, Maďarsko, Rakousko, Rumunsko, Bulharsko nebo Polsko) a **státy cílové** (země, kde se chtějí běženci trvale usídlit). Některé země, které byly dříve zeměmi cílovými se stávají v současné době v mnoha případech, pouze zeměmi tranzitními. Jedná se zejména např. o Spolkovou republiku Německo či Francii.

Pro organizátory je i nadále prvotní dostat migranty do některého ze vstupních států schengenského prostoru (Česká republika, Slovensko, Polsko, Rakousko), odkud pak již mohou celkem bez problémů pokračovat dalším transportem do cílových zemí. V současné době se jako hlavní způsob migrace ukazuje, že migranti cestují do České republiky nebo do výše jmenovaných okolních států letecky, mají povolen vstup na území vybraného státu, a to formou krátkodobého nebo dlouhodobého pobytu (příslušná víza), a následně migrují do dalších zemí Evropské unie. Potvrzeným a ve velké míře užívaným způsobem přepravy migrantů je letecký tranzit ze země původu do vstupní země Schengenu, za využití padělaných dokladů nebo tzv. na podobu a pak

dodávkovými či osobními vozidly do cílových zemí. Počty migrantů v jednom tranzitu se pohybují v různém množství, jedná se o skupiny od 2 do 40 osob. Záleží právě na způsobu následné silniční přepravy.

Dlouhodobým a závažným problémem zůstává zneužívání vízové politiky. Migranta, který má zájem vycestovat do České republiky, v jeho domovské zemi kontaktuje osoba „organizátor - náborář“ (v některých případech je aktivita na straně migrantů), který zajistí všechny potřebné doklady a náležitosti k získání některého z konkrétních druhů víz umožňujících osobě legální výjezd do České republiky. Legální vízum je však získáno za uvedení nepravdivých důvodů a podmínek. V těchto případech dochází k zneužívání účelu víz a cílem organizátorů a migranta je dostat se do některé vstupní země schengenského prostoru a pak dále legálně migrovat do zemí tohoto společenství, či do zemí, které aplikují velice vstřícnou migrační politiku, případně do zemí, kde mohou očekávat nějaké zázemí u svých příbuzných a známých. Při získávání víz uvádějí osoby migrantů účelově například adresy, na kterých se budou v České republice zdržovat nebo podnikat, tyto sice existují, ale migrant je vůbec nezná a nemá v úmyslu jich využít. Nepravdivé údaje rovněž uvádějí zvoucí osoby. Organizátoři migrantům zajistí příslušný finanční obnos, kterého je třeba k získání některého z druhů víz.⁶³ Organizované skupiny mají ze způsobů popsané trestné činnosti velké zisky v řádech milionů českých korun. Nezávisle na způsobu páčání uvedené trestné činnosti se částka za jednoho migranta pohybuje až v částce cca 10 000,- eur. Ceny za zorganizování nelegálního přechodu do předem určené země jsou rozdílné, neboť výrazně vyšší jsou v případech, kdy nelegální migranti jsou převáženi v relativním pohodlí. Nižší jsou naopak v případech, kdy jsou osoby přepravovány za téměř nelidských podmínek (část cesty tráví např. na korbách kamionů bez vědomí řidičů).

Přínosem pro odhalování trestné činnosti na úseku nelegální migrace je nabytí účinnosti zákona č. 459/2011 Sb., kterým se mění trestní řád (1. ledna 2012), neboť se výrazným způsobem rozšiřují možnosti odposlechu a záznamu telekomunikačního provozu dle § 88 odst. 1 trestního řádu.

Z doposud dokumentovaných případů za celou dobu existence Útvaru pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování (dále jen „ÚOOZ“) je zcela nepochybné, že v souvislosti s organizováním nelegální migrace je spojeno páčání další trestné činnosti, a to jak ze strany organizátorů (drogy, vydírání, kriminalita ekonomického charakteru apod.), tak i ze strany nelegálních migrantů (majetková, násilná trestná činnost, terorismus apod.).

Dle mínění ÚOOZ je trestná činnost na úseku nelegální migrace úzce spjata s následným páčáním výše uvedené trestné činnosti cizinců na území České republiky a z tohoto důvodu je společensky vysoce nebezpečná. K této nebezpečnosti výrazně přispívá latentnost této trestné činnosti.

Opatření:

1. Vyvíjet větší aktivitu při získávání informací v jednotlivých komunitách (vietnamských, arabských, čínských, ze států bývalého SSSR), které se specializují na nelegální migraci.

❖ *V rámci svěřené problematiky byl v průběhu roku 2011 kladen větší důraz na operativně pátrací činnost s cílem zmapování zájmových prostředí, kde dochází k organizování trestné činnosti na úseku nelegální migrace osobami výše uvedených etnik.*

2. Dále prohlubovat spolupráci s různými složkami Policie České republiky, která povede ke zrychlení a zefektivnění výměny informací.

❖ *V roce 2011 zůstala spolupráce s ostatními složkami na stejné úrovni jako v předcházejícím roce. Na tyto součásti bylo předáno několik poznatků k páčání jimi dokumentované trestné*

⁶³ Viz kapitola V.2.6 Negativní jevy spojené se žádostmi o udělení pobytů

činnosti dle věcné příslušnosti, naopak bylo získáno několik poznatků k trestné činnosti na úseku nelegální migrace.

3. Rozvíjet spolupráci se zahraničními subjekty, především s policisty z okolních států a společně vyhodnocovat bezpečnostní rizika spojená s pácháním předmětné trestné činnosti.

❖ *Nadstandardní spolupráce byla se Spolkovou republikou Německo, došlo ke zlepšení spolupráce se Slovenskem. Spolupráce s Polskem a Rakouskem je na standardní úrovni, zejména na úrovni expozitur. ÚOOZ byl členem projektu COSPOL, který byl zaměřen na potírání trestné činnosti na úseku nelegální migrace osob vietnamské komunity, a díky tomuto projektu se podařilo ušetřit značné finanční prostředky na úseku tlumočnických úkonů.*

4. Více se zaměřit na zjišťování a odhalování padělatelských skupin, protože tato činnost je v převážné míře vyvíjena k potřebám nelegální migrace.

❖ *V průběhu roku 2011 došlo k vyhledání, zadokumentování a následné realizaci padělatelských skupin.*

VIII.2 NELEGÁLNÍ MIGRACE V ČR

Z pohledu Ředitelství služby cizinecké policie PČR je situace v oblasti migrace nepřetržitě monitorována, vyhodnocována a s výsledky jsou seznamovány subjekty zabývající se cizineckou problematikou (např. přes webové stránky ŘSCP – oddělení analýzy rizik, oddělení dokladů) v takové míře, aby odpovídající útvary mohly reagovat na vyvstalé negativní jevy a přijmout adekvátní opatření.

Vzhledem k poměrně vysoké latenci nelegální migrace je potřebná maximální možná spolupráce odborů cizinecké policie krajských ředitelství PČR s ostatními složkami Policie ČR,⁶⁴ ale i s celními úřady a ostatními orgány veřejné moci. A to nejen na bázi připravovaných společných součinnostních akcí či pobytových kontrol, ale také v rámci každodenního procesu fungování jednotlivých zainteresovaných stran k předávání relevantních poznatků a informací, které mohou mít v konečném důsledku podstatný vliv na eliminaci rizik nelegální migrace i řadu negativních jevů s ní spojených, včetně trestné činnosti. Za účelem zlepšení komunikace a spolupráce jednotlivých složek krajských ředitelství PČR jsou postupně zřizovány tzv. analytické týmy⁶⁵ při krajských ředitelstvích PČR, jejichž primární náplní činnosti bude sběr a hodnocení situace v oblasti migrace a souvisejících jevů.

Dalším opatřením proti nelegální migraci je navázaná součinnost mezi službou cizineckou policie a odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra, kdy odbor cizinecké policie získává informace o cizincích, kteří ukončili pobyt na území České republiky. Následně odbory provádí prověrky v místě jejich posledního hlášeného pobytu s cílem zjistit, zda po ukončení pobytu cizinci vycestovali a nezdržují se nadále na území České republiky nelegálně.

⁶⁴ Např. odbor cizinecké policie KŘP Jihočeského kraje si stanovil jako jednu z priorit na rok 2012 „Posílení spolupráce OCP a ostatních útvarů vnější služby na úseku boje s nelegální migrací“, kdy záměrem je zapojit do boje s nelegální migrací také ostatní policisty zařazené v rámci vnější služby KŘP, a to jejich proškolením v oblasti odhalování neregulérních dokladů a nelegální migrace obecně a dále realizací společných policejních akcí zaměřených na odhalování případů nelegální migrace a porušování podmínek pobytu cizinců na území České republiky.

⁶⁵ ZP PP č. 4/2012, o sběru a hodnocení informací o hrozbách a rizicích v oblasti legální a nelegální migrace

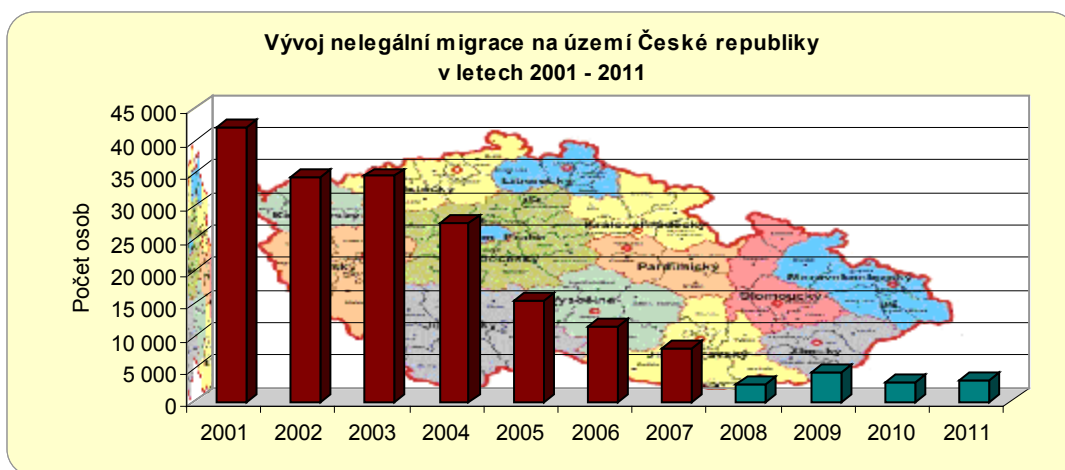
VIII.2.1 Nelegální migrace v ČR – celková situace

V souvislosti se vstupem České republiky do schengenského prostoru jsou od roku 2008 sledovány dvě základní kategorie nelegální migrace na území České republiky:

1. Nelegální překročení vnější schengenské hranice ČR – v této kategorii jsou sledovány osoby, které nedovoleně překročily nebo se pokusily o nedovolené překročení vnější schengenské hranice (letišť) České republiky. Pod pojmem osoby rozumíme cizince a občany ČR.

2. Nelegální pobyt – v této kategorii jsou vykazováni cizinci zjištěni na území České republiky, včetně tranzitního prostoru na letištích, kteří porušují zákonem předepsané podmínky pro pobyt cizince. Pod pojmem osoby rozumíme v této kategorii cizince.

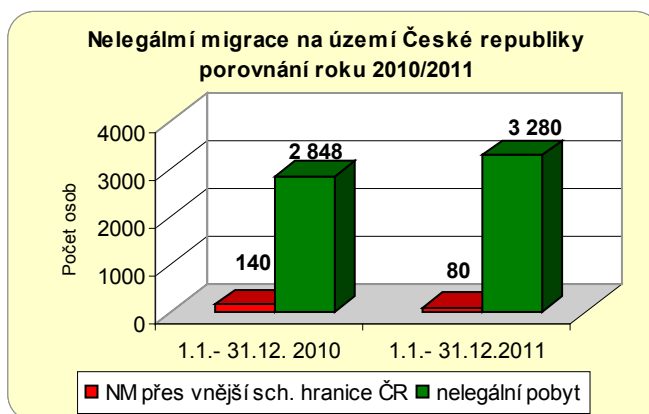
V posledních letech byl evidován trend snižování počtu zjištěných osob při nelegální migraci, ale po vstupu České republiky do Schengenu (27. 12. 2007) je tento pokles daleko významnější. Důvodem je jistě upuštění od kontrol na hraničních přechodech na pozemních hranicích, kde byla nepřetržitá služba a bylo zkontrolováno každé vozidlo a osoba. K poklesu také přispělo to, že občané sousedních států, kteří dříve vstupovali na území České republiky na místech, která nebyla určena k překročení státní hranice, nyní mohou vstupovat na území České republiky kdekoli. Proto v roce 2008 došlo k úpravě vykazování statistických dat a tyto výstupy z oblasti nelegální migrace se mohou porovnávat od roku 2008.

Poznámka: ■ vstup České republiky do Schengenu (resp. 21.12.2007)

V období od 1. 1. do 31.12. 2011 bylo zjištěno při nelegální migraci na území České republiky **celkem 3 360 osob**. Ve srovnání s rokem 2010 **došlo k nárůstu o 372 osob** (tj. +12,4 %). Z uvedeného počtu bylo **3 280 osob** (tj. 97,6 %) odhaleno **při nelegálním pobytu** a **80 osob** (tj. 2,4 %) zjištěno při nelegální migraci **přes vnější schengenskou hranici ČR**.

V roce 2011 byl průměrný měsíční počet zjištěných osob při nelegální migraci cca 280 osob. Nejnižší měsíční počet byl vykázan v lednu (186 osob) a nejvyšší počet v říjnu (366 osob).

Z celkového počtu osob, zjištěných při nelegální migraci na území České republiky, většina pocházela z evropských zemí (1 927 osob, tj. 57,4 %) a Asie (1 206 osob, tj. 35,9 %).

V obou kategoriích nelegální migrace je zastoupení státních příslušností rozdílné, v kategorii nelegálního pobytu jsou na prvním místě státní příslušníci Ukrajiny, zatímco v kategorii nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici se jedná o státní příslušníky Uzbekistánu.

Nelegální migrace v ČR – rok 2011 – TOP 10 dle kategorií

Nelegální migrace v ČR 1. 1. - 31. 12. 2011					
Nelegální pobyt	zjištěno osob	tj. %	NM přes VSH ČR	zjištěno osob	tj. %
Celkem	3 280	100,0	Celkem	80	100,0
			z toho občané ČR		
			cizinci	80	
z toho občané EU	195	5,9	z toho občané EU		
občané 3. státu	3 085	94,1	občané 3. státu	80	
z toho 10 nejčtenějších státních příslušností			z toho 10 nejčtenějších státních příslušností		
Ukrajina	1 123	34,2	Uzbekistán	11	13,8
Rusko	346	10,5	Kazachstán	9	11,3
Vietnam	341	10,4	Ukrajina	6	7,5
Slovensko	137	4,2	Arménie	5	6,3
Mongolsko	115	3,5	Konžská dem.rep.	5	6,3
Arménie	87	2,7	Albánie	4	5,0
Moldavsko	87	2,7	Turecko	4	5,0
Gruzie	72	2,2	Irák	3	3,8
Čína	69	2,1	Sýrie	3	3,8
Uzbekistán	60	1,8	Vietnam	3	3,8

Poznámka: Údaje zpracovány RSCP PCR

Občané třetích států se podíleli na celkovém počtu osob, které byly ve sledovaném roce zjištěny při nelegální migraci, 94,2 % (v absolutních číslech se jednalo o 3 085 občanů třetích zemí nelegálně pobývajících a 80 v souvislosti s nelegálním přechodem vnější schengenské hranice).

Podíl občanů Evropské unie, včetně Norska, Islandu, Lichtenštejnska a Švýcarska, kteří dle zákona o pobytu cizinců mají stejné postavení, činil 5,8 %, a to v souvislosti s nelegálním pobytem (zjištěno 195 občanů Evropské unie).

Nelegální migrace v ČR - TOP 10 - porovnání roku 2010/2011

Období rok	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem zjištěno osob	2 988	100,0	3 360	100,0	12,4	372
z toho nejvíce st.příslušnost						
Ukrajina	971	32,5	1 129	33,6	16,3	158
Rusko	262	8,8	348	10,4	32,8	86
Vietnam	320	10,7	344	10,2	7,5	24
Slovensko	135	4,5	137	4,1	1,5	2
Mongolsko	140	4,7	115	3,4	-17,9	-25
Arménie	59	2,0	92	2,7	55,9	33
Moldavsko	99	3,3	88	2,6	-11,1	-11
Gruzie	35	1,2	73	2,2	108,6	38
Uzbekistán	41	1,4	71	2,1	73,2	30
Čína	79	2,6	70	2,1	-11,4	-9

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů RSCP PCR

Mezi státními příslušníky třetích států byli v roce 2011 nejpočetnější skupinou odhalených osob při nelegální migraci státní příslušníci **Ukrajiny** (1 129 osob, tj. 33,6 %), **Ruska** (348 osob, tj. 10,4 %) a **Vietnamu** (344 osob, tj. 10,2 %). Státní příslušníci Ukrajiny se i nadále podíleli na celkovém počtu zjištěných osob při nelegální migraci zhruba jednou třetinou. Z občanů

náležících mezi státy Evropské unie byli nejvíce zastoupeni občané **Slovenska** (137 osob, tj. 4,1 %).

Nejvyšší meziroční početní nárůsty jsou evidovány u státních příslušníků Ukrajiny (+158 osob, tj. +16,3 %) a Ruska (+86 osob, tj. +32,8 %). Velké procentuelní navýšení je evidováno u státních příslušníků Gruzie (73 osob, +38 osob, tj. +108,6 %), Uzbekistánu (71 osob, +30 osob, tj. +73,2 %) a Arménie (92 osob, +33 osob, tj. +55,9 %).

Větší poklesy počtu jsou evidovány pouze u státních příslušníků Nigérie (28 osob, -38 osob, tj. -57,6 %), Mongolska (115 osob, -25 osob, tj. -17,9 %) a Egypta (25 osob, -17 osob, tj. -40,5 %).

Z celkového počtu 3 360 cizinců, kteří byli zjištěni v souvislosti s nelegální migrací na území České republiky, se jednalo o **2 453 mužů** (tj. cca 73,0 %), **897 žen** (tj. cca 26,7 %), **9 dětí** (tj. cca 0,3 %) a u jedné osoby nebylo pohlaví v hlášení základních útvarů uvedeno.

VIII.2.1.1 Nelegální migrace přes vnější schengenskou hranici ČR

V období od 1. 1. do 31. 12. 2011 bylo nahlášeno cestou IS Událost **80 osob**, které byly odhaleny při nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici ČR. V meziročním porovnání shodných období je vykázán **výrazný pokles**, a to o 60 osob (tj. -42,9 %).

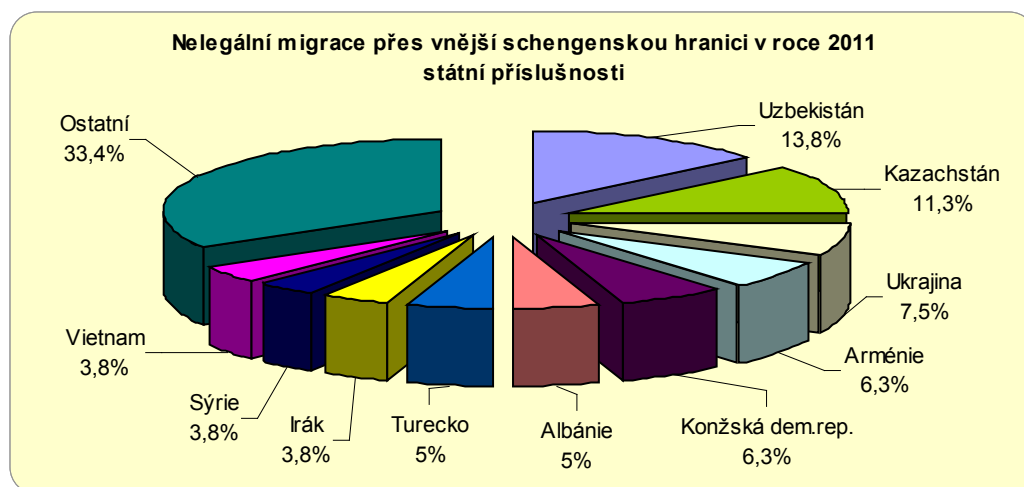
Nelegální migrace na vnější schengenské hranici – směr, porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem osob	140	100,0	80	100,0	-42,9	-60
z toho						
ve směru z ČR	21	15,0	11	13,8	-47,6	-10
do ČR	119	85,0	69	86,3	-42,0	-50

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP PČR

Většina osob byla odhalena ve směru **do ČR (69 osob, tj. 86,3 %)**, ve směru **z ČR** bylo odhaleno **21 osob**. Nejvíce osob bylo zjištěno na přeletu z Moskvy (13 osob), z Taškentu (11 osob, jednalo se o jednu skupinu) a Istanbulu (7 osob).

Drtivá většina osob byla hlášena z ICP Letiště Praha - Ruzyně (77 osob), pouze 2 osoby byly zjištěny na ICP Letiště Pardubice a jedna osoba na ICP Letiště Brno - Tuřany. Při nelegálním překročení vnější schengenské hranice nebyli zjištěni žádní občané EU.

Výčet státních příslušností je velmi rozmanitý, celkem bylo zjištěno 29 příslušností, ale většinou se jedná o početně nízké zastoupení. Nejvíce bylo při nelegální migraci přes vnější

schengenskou hranici zadrženo státních příslušníků **Uzbekistánu** (11 osob, tj. 13,8 %). Jednalo se o jeden případ v dubnu 2011, kdy tyto osoby přicestovaly z Taškentu a nedisponovaly udělenými letištními vízy, které by je opravňovaly k pobytu v tranzitním prostoru mezinárodního letiště na území České republiky. Dále následovali ve statistice státní příslušníci **Kazachstánu** (9 osob, tj. 11,3 %) a **Ukrajiny** (6 osob, tj. 7,5 %).

Neregulárním cestovním dokladem⁶⁶ se prokázalo 36 osob (tj. 45,0 % z celkového počtu 80 osob zjištěných na vnější schengenské hranici).

VIII.2.1.2 Nelegální migrace na území ČR – nelegální pobyt

V roce 2011 bylo při nelegálním pobytu zjištěno **3 280 cizinců**. V meziročním srovnání s rokem 2010 **došlo k nárůstu** (+432 osob, tj. +15,2 %). Průměrný měsíční počet v roce 2011 je 273 osob zjištěných při nelegálním pobytu.

Nelegálně pobývajících cizinci jsou **na území ČR** (3 218 osob, tj. 72,3 % z celkového počtu 3 280 nelegálně pobývajících cizinců) zjišťováni při běžné kontrolní činnosti, při cílených pobytových kontrolách a bezpečnostních akcích, ale také mnozí z nich se na útvary dostavují sami. Při kontrolní činnosti bylo zjištěno 1 711 osob (tj. 53,2 %) a 662 osob se dobrovolně dostavilo na útvary (20,6 %). Provádění kontrolních akcí má jak represivní, tak preventivní charakter.

Nelegální migrace na území ČR – způsob zjištění osoby – porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
							v [%]	absolutní číslo
celkem zadrženo osob	2 848	100,0		3 280	100,0		15,2	432
z toho zadrženo orgány ČR	2 780	97,6	100,0	3 218	98,1	100,0	15,8	438
při kontrolní činnosti útvaru	1 529		55,0	1 711		53,2	11,9	182
osoba se dostavila na útvar sama	681		24,5	662		20,6	-2,8	-19
při výjezdu přes vnější hranici na HP	570		20,5	845		26,3	48,2	275

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP PČR

Nelegálně pobývajících cizinci jsou také odhalováni na **vzdušných hranicích** (845 osob, tj. 26,3 %), a to na výstupu z České republiky na vnější schengenské hranici (většinou při návratu domů), tak i na vnitřní schengenské hranici (výstup z ČR do dalšího schengenského státu nebo vstup ze schengenského státu). V meziročním srovnání je vykázán markantní nárůst o 275 osob (tj. +48,2 %). Na vzdušné hranici byl nelegální pobyt detekován zejména u státních příslušníků Ruska (262 osob, tj. 31,0 %), Ukrajiny (118 osob, tj. 13,9 %), Arménie (68 osob, tj. 8,0 %), Libanonu (44 osob, tj. 5,2 %) a Gruzie (39 osob, tj. 4,6 %). V mnoha případech nelegálního pobytu na území České republiky předcházela nelegální pobyt v jiném členském státě. Nejčastější příletovou destinací byla Barcelona, Madrid, Paříž, Brusel, Milano a Amsterdam.

Minimální počet osob byl odhalen **orgány sousedních států** (62 osob, tj. 1,9 %). Jedná se o osoby, u kterých je při zpětném předání orgány sousedních států v rámci readmise zjištěno, že již před vstupem do daného státu pobývali na území České republiky nelegálně. Nejvíce těchto osob bylo předáno orgány Německa (59 osob).

Někteří cizinci místo aby opustili území České republiky ve stanovené lhůtě, zdržují se na území České republiky nadále neoprávněně a nakonec se dostavují do přijímacího azylového střediska (Zastávka u Brna), kde požádají o mezinárodní ochranu. Jiní cizinci se do přijímacího azylového střediska dostavují ihned po nelegálním vstupu na naše území. Celkem byl nelegální

⁶⁶ Pro potřeby tohoto materiálu je neregulární cestovní doklad – cestovní doklad padělaný, pozměněný či jinak upravený nebo cizích osob.

pobyt zjištěn u 119 cizinců, kteří se dostavili do přijímacího střediska. Nejvíce se jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (20 osob), Kyrgyzstánu (18 osob), Běloruska (12 osob) a Ruska (10 osob).

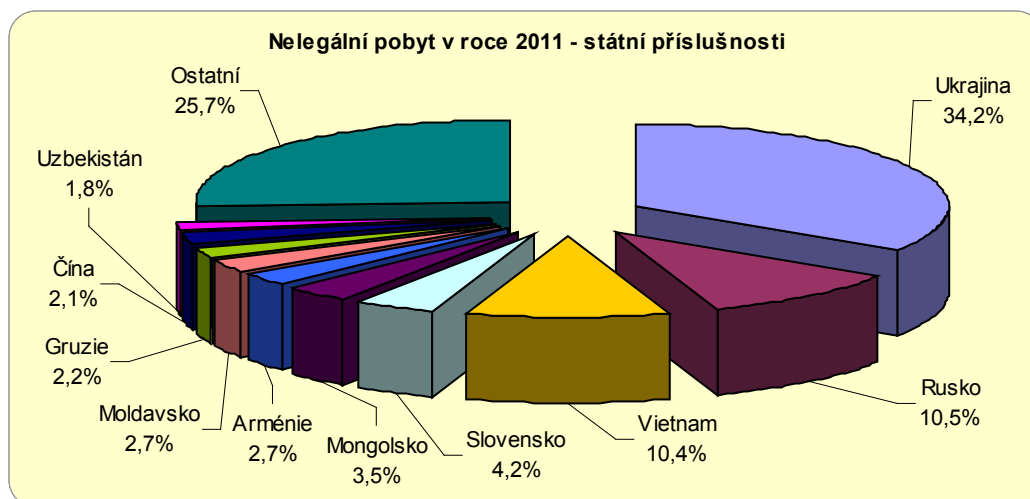
Dále bylo u 145 osob (tj. 4,4 %) lustracemi v informačních systémech zjištěno, že již v minulosti neúspěšně žádaly o poskytnutí mezinárodní ochrany na území České republiky. Tato skutečnost byla zjištěna nejvíce u státních příslušníků Ukrajiny (45 osob), Mongolska (19 osob) a Vietnamu (13 osob). U dalších 25 osob bylo odhaleno, že jsou žadatelé o mezinárodní ochranu v některém členském státu (7 osob v Maďarsku, po 6 osobách v Polsku a Rakousku, po 2 osobách na Slovensku a v Lotyšsku; po jedné osobě ve Francii a Rumunsku).

Zhruba u pětiny osob (696 osob) bylo zjištěno, že jim bylo již jednou vydáno správní vyhoštění (resp. trest vyhoštění) a osoby neuposlechly příkazu k vycestování z území České republiky nebo vycestovaly a opětovně vstoupily na území ČR. Nejčastěji se v roce 2011 jednalo o státní příslušníky Ukrajiny (262 osob, tj. 37,6 %), Slovenska (135 osob, tj. 19,4 %) a Vietnamu (68 osob, tj. 9,8 %).

Nejvíce osob bylo zjištěno u KŘP Praha (1 352 osob, tj. 41,2 % z celkového počtu nelegálně pobývajících osob). Dále následovalo Ředitelství SCP (ICP na mezinárodních letištích a přijímací středisko Zastávka u Brna) s 969 osobami (tj. 29,5 %). Z ostatních KŘP, ačkoli se jedná v porovnání s KŘP Praha a Ředitelství SCP o nízké počty, se výrazněji podílí na celkovém počtu zjištěných osob při nelegálním pobytu jen KŘP Jihomoravského (6,0 %), Středočeského (5,8 %), Ústeckého (4,3 %) a Plzeňského kraje (2,9 %).

Nejpočetnější skupinu cizinců zjištěných při nelegálním pobytu tvoří tradičně státní příslušníci **Ukrajiny** (1 123 osob, tj. 34,2 % z celkového počtu). S velkým odstupem následovali státní příslušníci **Ruska** (346 osob, tj. 10,5 %), **Vietnamu** (341 osob, tj. 10,4 %) a **Mongolska** (115 osob, tj. 3,5 %). Z občanů Evropské unie jsou nejvíce zastoupeni státní příslušníci **Slovenska** (137 osob, tj. 4,2 %).

Výraznější **meziroční nárůst** je evidován u státních příslušníků **Ukrajiny** (+170 osob, tj. +17,8 %), **Ruska** (+85 osob, tj. +32,6 %) a **Gruzie** (+44 osob, tj. +157,1 %).

Pokud bychom chtěli analyzovat způsob vstupu osob na území České republiky před zjištěním jejího nelegálního pobytu, je třeba si uvědomit, že po vstupu do schengenského prostoru je mnohdy obtížné zjistit, jak, kdy a kde osoba na naše území vstoupila.

Pakliže je u osoby zjištěn **způsob vstupu na území České republiky před jejím nelegálním pobytem** (2 612 osob, tj. 79,6 % z celkového počtu osob zjištěných při nelegálním pobytu), pak u většiny **převažuje legální způsob vstupu** (71,4 % z počtu osob, u kterých byl zjištěn způsob vstupu).

Nelegální migrace na území ČR – způsob vstupu – porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem osob	2 848	100,0	3 280	100,0	15,2	432
z toho způsob vstupu zjištěn*	2 461	86,4	2 612	79,6	6,1	151
z toho způsob vstupu						
legální	1 785	72,5	1 866	71,4	4,5	81
nelegální	676	27,5	746	28,6	10,4	70

Poznámka: *Způsob vstupu není vždy možné zjistit (viz vnitřní schengenská hranice) nebo v hlášení v IS Událost nebylo uvedeno.
Údaje zpracovány ŘSCP PČR

U některých osob bylo možné zjistit, jak dlouho pobývaly na našem území nelegálně. Většinou se jedná o případy, kdy osoba vstoupí na území legálně a poté uplyne doba povoleného pobytu nebo platnost víza. Doba nelegálního pobytu je též zjistitelná u osoby, která po vydání rozhodnutí o správním vyhoštění nevycestuje a zdržuje se nadále na území České republiky neoprávněně. Z celkového počtu 3 280 osob zjištěných při nelegálním pobytu byl **tento údaj zjištěn u cca 54 %**. Z tohoto počtu byla doba nelegálního pobytu do jednoho měsíce u 41 % osob, v rozmezí nad jeden měsíc a zároveň do jednoho roku u 32 % osob a nad jeden rok u 27 % osob.

VIII.2.2 Opakovaná zjištění při nelegální migraci

V souvislosti s nelegální migrací v České republice v roce 2010 bylo zjištěno **302 osob opakovaně** (tj. 8,9 % z celkového počtu 3 360 osob odhalených při nelegální migraci). Osoby jsou v databázi „Nelegální vstup a pobyt osob“ lustrovány v roce aktuálním a v roce předchozím. V porovnání s rokem 2010 byl vykázán nárůst osob (tj. +22,8 %). Největší nárůst byl registrován u státních příslušníků **Ukrajiny** (127 osob, +52 sob, tj. +69,3%) a **Vietnamu** (42 osob, +10 osob, tj. +31,3 %). Pokles byl vykázán jen u některých státních příslušností, a to jen v malých počtech.

Těmto osobám, pokud zákon o pobytu cizinců nestanoví jinak, bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění se stanovením doby, po kterou jim nelze umožnit vstup na území.

Nelegální migrace na území ČR – opakované – TOP 5

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
opakovaně zjištěné osoby	246	100,0	302	100,0	22,8	56
z toho nejvíce st. příslušnost						
Ukrajina	75	30,5	127	42,1	69,3	52
Vietnam	32	13,0	42	13,9	31,3	10
Slovensko	35	14,2	38	12,6	8,6	3
Mongolsko	26	10,6	21	7,0	-19,2	-5
Rusko	7	2,8	9	3,0	28,6	2

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP PČR

VIII.2.3 Použití neregulérních cestovních dokladů při nelegální migraci v ČR

K bezpečnostním rizikům a hrozbám se nadále řadí oblast používání cizích, pozměněných a padělaných cestovních dokladů. Neregulérní cestovní doklady jsou v České republice používány zejména v souvislosti s ekonomickou migrací, ale mohou se na ně - pod falešnou identitou - skrývat i osoby napojené na mezinárodní organizované zločinecké struktury či terorismus.

Neregulérní cestovní doklady na vnější schengenské hranici

Celkem **36 osob** (tj. 45,0 %) použilo při nelegálním překročení vnější schengenské hranice neregulérní cestovní doklad. Ve srovnání s předchozím rokem došlo k velmi výraznému poklesu, a to o 66 osob (tj. -64,7 %).

Výčet státních příslušností osob je velmi rozmanitý, ale byly zjištěny spíše v malých počtech. Nejvíce bylo zjištěno státních příslušníků **Ukrajiny** (6 osob) a **Arménie** (5 osob).

Nelegální migrace na VSH s neregulérním cestovním dokladem – TOP 3 osob – porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
zjištěné osoby s nereg. cest. dokladem při NM přes VSH	102	100,0	36	100,0	-64,7	-66
z toho nejvíce st.příslušnost osob						
Ukrajina	18	17,6	6	16,7	-66,7	-12
Arménie			5	13,9		5
Albánie			4	11,1		4

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů ŘSCP PČR

Celkem bylo zadrženo **37 neregulérních cestovních dokladů** (jedna osoba může disponovat více cestovními doklady), z toho se jednalo o 26 cestovních pasů a 11 průkazů totožnosti. Nejvíce jsou předkládány neregulérní cestovní doklady třetích zemí (21 dokladů), ve kterých je nejčastěji padělaný, pozměněný pobytový či vízový štítek nebo došlo k výměně fotografie.

Nelegální migrace na VSH s neregulérním cestovním dokladem – TOP 3 dokladů – porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
počet nereg. cest. dokladů při NM přes VSH	104	100,0	37	100,0	-64,4	-67
z toho nejvíce st.příslušnost cestovního dokladu						
Ukrajina	1	1,0	5	13,5	400,0	4
Polsko	6	5,8	4	10,8	-33,3	-2
Itálie	3	2,9	4	10,8	33,3	1

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP PČR

S vývojem techniky je stále obtížnější odhalování padělaných a pozměněných cestovních dokladů, neboť kvalita padělků a neoprávněných zásahů neustále vzrůstá, čímž se zvyšují i nároky kladené na policisty, na jejich odbornou připravenost, zkušenosti a odhad. Důležitým faktorem k udržení odborné způsobilosti policisty je účast na školeních, kde jsou prezentovány aktuální trendy z oblasti neregulérních dokladů nebo také proškolení z oblasti portrétní identifikace osob.

Neregulérní cestovní doklady při nelegálním pobytu

Při nelegálním pobytu se prokázalo **143 osob** (tj. 4,4 %) neregulérním cestovním dokladem. V meziročním porovnání je vykázán nárůst o 34 osob, což je více o 31,2 %.

Kromě neregulérních cestovních dokladů cizinci předkládají také padělky jiných dokladů, jako například řidičské průkazy, průkazy žadatele o udělení azylu, potvrzení o ubytování, potvrzení

o oprávněnosti pobytu cizince za účelem sňatku, pozměněné průkazy k pobytu na území České republiky, padělky dokladu o právní způsobilosti k uzavření manželství, neplatné zdravotní pojištění, rozhodnutí úřadu práce, potvrzení o zůstatku účtu aj. Problematika neregulérních dokladů se přesunula ze samotných cestovních dokladů do oblasti veřejných listin, cenin, potvrzení atd., kterými osoby prokazují zákonem dané náležitosti pro získání požadovaných statutů, jako jsou například dlouhodobé pobyty. Odhalení takových padělků předpokládá znalost daných dokladů ze strany zaměstnanců Policie ČR a také pracovníků státní správy.

Nejvíce osob bylo vykázáno u KŘP Praha (65 osob, tj. 45,5 %), KŘP Jihočeského (17 osob, tj. 11,9 %), Plzeňského (13 osob, tj. 9,1 %), Jihomoravského (11 osob, tj. 7,7 %) a Ústeckého kraje (11 osob, tj. 7,7 %). Většinou se jednalo o zjištění jednotlivých osob, výjimkou byl případ z dubna, kdy se při pobytové kontrole v Jihočeském kraji v penzionu prokázalo 6 státních příslušníků Ukrajiny neregulérními doklady Litvy.⁶⁷

Nejčastěji neregulérní cestovní doklady předkládali státní příslušníci **Ukrajiny** (61 osob, tj. 42,7 %), s odstupem následovali státní příslušníci **Vietnamu** (21 osob, tj. 14,7 %) a **Moldavska** (17 osob, tj. 11,9 %). V meziročním srovnání je evidován výrazný nárůst u státních příslušníků Ukrajiny (+34, tj. +125,9 %), kteří předkládali především cestovní doklady Rumunska (19 dokladů, tj. 28,4 % z celkového počtu dokladů zneužitých státními příslušníky Ukrajiny), Litvy (19 dokladů) a Slovenska (17 dokladů). Státní příslušníci Vietnamu nejvíce využívali cestovní doklady jiných vietnamských příslušníků (17 dokladů, tj. 80,9 %) a státní příslušníci Moldavska padělky rumunských dokladů (17 dokladů, tj. 94,4 %).

Nelegální pobyt s neregulérním cestovním dokladem – TOP 5 osob – porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	
						absolutní číslo
zjištěné osoby s nereg. cest. dokladem při nelegálním pobytu	109	100,0	143	100,0	31,2	34
z toho nejvíce st.příslušnost osob						
Ukrajina	27	24,8	61	42,7	125,9	34
Vietnam	17	15,6	21	14,7	23,5	4
Moldavsko	17	15,6	17	11,9	0,0	0
Čína	4	3,7	5	3,5	25,0	1
Gruzie	2	1,8	4	2,8	100,0	2

Poznámka: Údaje zpracovány RSCP PČR

V roce 2011 bylo při nelegálním pobytu odhaleno **152 neregulérních cestovních dokladů** (jedna osoba může disponovat více cestovními doklady), z toho se jednalo o 92 průkazů totožnosti a 60 cestovních pasů. Nejvíce byly zneužity doklady **členských států Evropské unie** (124 dokladů, tj. 81,6 %), kdy převládaly cestovní doklady Rumunska (45 dokladů, tj. 29,6 %), Litvy (23 dokladů), Slovenska (22 dokladů) a Bulharska (20 dokladů). V meziročním porovnání je vidět velký nárůst u rumunských cestovních dokladů (+28 dokladů, tj. +164,7 %).

Cestovní doklady Rumunska nejvíce zneužívali státní příslušníci Ukrajiny (19 dokladů, tj. 42,2 %) a Moldavska (17 dokladů, tj. 37,8 %), kdy se jednalo nejčastěji o kompletní padělky dokladů. Litevské cestovní doklady častokrát předkládali státní příslušníci Ukrajiny (19 dokladů, tj. 82,6 %), kdy ve většině případů došlo k výměně fotografie nebo celé identifikační stránky. Také cestovní doklady Slovenska byly nejvíce zneužívány státními příslušníky Ukrajiny (17 dokladů, tj. 77,3 %). Bulharské cestovní doklady byly využívány více státními příslušnostmi, hlavně státními příslušníky Ukrajiny (8 dokladů), Makedonie (4 dokladů), Uzbekistánu (2 dokladů), Číny (2 dokladů) aj. Naproti tomu cestovní doklady Vietnamu byly předkládány pouze státními

⁶⁷ Za zmínku stojí fakt, že jeden státní příslušník Ukrajiny předložil pozměněný průkaz totožnosti s biometrikou.

příslušníky Vietnamu, jednalo se hlavně o cizí doklady, tzn. využití na podobu bez jakéhokoliv zásahu.

Nelegální pobyt s neregulérním cestovním dokladem – TOP 5 dokladů – porovnání roku 2009/2010

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%] absolutní číslo	
počet nereg.cest. dokladů při nelegálním pobytu	119	100,0	152	100,0	27,7	33
z toho nejvíce st.příslušnost cestovního dokladu						
Rumunsko	17	14,3	45	29,6	164,7	28
Litva	17	14,3	23	15,1	35,3	6
Slovensko	17	14,3	22	14,5	29,4	5
Bulharsko	12	10,1	20	13,2	66,7	8
Vietnam	12	10,1	17	11,2	41,7	5

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP PČR

VIII.2.4 Napomáhání k nelegální migraci

Po začlenění České republiky do schengenského prostoru se oblast napomáhání k nelegální migraci přes státní hranice přesunula především k napomáhání k nelegálnímu pobytu na území České republiky (formou účelového sňatku, zneužívání institutu souhlasného prohlášení rodičů o určení otcovství, obstarávání padělků různých potvrzení nutných k pobytu atd.), ale i nadále jsou zjišťovány případy napomáhání k cestě migrantů do západoevropských zemí.

V roce 2011 skupiny dokumentace KŘP vykázaly celkem **111 osob, které napomáhaly k nelegální migraci**. V meziročním srovnání je vykázán pokles, a to o 29 osob (tj. -20,7 %). V roce 2011 převládalo napomáhání k nelegálnímu pobytu formou účelových sňatků (77 osob, tj. 69,4 %) a účelového otcovství (20 osob, tj. 18,0 %).

Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic - porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%] absolutní	
Celkem osob*	140	100,0	111	100,0	-20,7	-29
z toho způsob napomáhání k NM						
účelový sňatek	40	28,6	72	64,9	80,0	32
účelový sňatek-organizování	3	2,1	5	4,5	66,7	2
účelové otcovství	12	8,6	20	18,0	66,7	8
účelové otcovství-organizování	2	1,4		0,0	-100,0	-2
účelová dohoda o spol. soužití			1	0,9		1
umožnění nel. překročení SH	16	11,4	8	7,2	-50,0	-8
jiné umožnění nel. pobytu**	53	37,9	4	3,6	-92,5	-49
neoprávněné zaměstnávání	3	2,1	1	0,9	-66,7	-2
podvod	11	7,9		0,0	-100,0	-11

Vysvětlivka: * rok 2010: osoby evidované skupinami šetření trestné činnosti a dokumentace ObŘ SCP

rok 2011: osoby evidované KŘP; zahrnuty jak osoby, které byly trestně stíhány dle TZ, ale i osoby, které podaly jen k dané věci vysvětlení, kterým skutek nebyl dokázán a případ byl odložen;

** např. obstarávání víz; falešných dokumentů

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP PČR

Kromě tří případů (1 Slovensko, 1 Mongolsko a 1 Turecko) se **jednalo o občany České republiky** (108 osob). Nejvíce osob, které nějakou formou napomáhaly k nelegální migraci, vykázalo KŘP Ústeckého (42 osob, tj. 37,8 %), Královéhradeckého (29 osob, tj. 26,1 %), Libereckého (14 osob, tj. 12,6 %), Moravskoslezského (10 osob, tj. 9,0 %) a Karlovarského kraje (9 osob, tj. 8,1 %).

Napomáhání k nelegálnímu pobytu nebo překročení hranic - TOP 5 - porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předchozímu období v [%]	absolutní číslo
Celkem osob napomáhajících k nelegální migraci*	140	100,0	111	100,0	-20,7	-29
z toho						
Česká republika	106	75,7	108	97,3	1,9	2
Slovensko			1	0,9		1
Mongolsko	3	2,1	1	0,9	-66,7	-2
Turecko			1	0,9		1

Poznámka: * osoby evidované KŘP; zahrnuty jak osoby, které byly trestně stíhány dle TZ, ale i o osoby, které podaly jen k dané věci vysvětlení, kterým skutek nebyl dokázán a případ byl odložen
Údaje zpracovány ŘSCP PČR

Napomáhání k nelegálnímu překročení státní hranice má především latentní podobu. Převaděči ve většině případů využívají legálního vstupu běženců do České republiky na krátkodobá víza, nebo nelegálního vstupu na cizí cestovní doklady tzv. „na podobu“ a organizují další transfer z České republiky do dalších zemí Evropské unie. Novým trendem roku 2011 byl zejména transfer státních příslušníků Afghánistánu, kteří na území České republiky vstupovali v úkrytech kamionů s cílem pokračovat do dalších zemí Schengenu.

Nelegální migrace státních příslušníků Afghánistánu se projevila na území České republiky ve druhé polovině roku 2011, kdy k záchytům docházelo na teritoriu Jihomoravského, Středočeského kraje a kraje Vysočina. K odhalení těchto osob (jednalo se nejen o státní příslušníky Afghánistánu, ale i Pákistánu a Bangladéše) docházelo na ložných plochách kamionů a ve volném terénu v blízkosti dálničního tělesa. Dle doposud získaných poznatků o skutečnosti, že migranti nastoupili do nákladních prostor, řidiči kamionu ve většině případů nevěděli. Na základě informací od pracovníků ze sousedních států a díky výměně poznatků v rámci agentury Frontex se lze domnívat, že počet těchto nelegálně přepravovaných osob je podstatně vyšší než počet osob odhalených. Dle šetření byly identifikovány jako nejčastěji využívané trasy státních příslušníků Afghánistánu k nelegální migraci tyto hlavní směry:

Trasy z Afghánistánu do Turecka - nejvíce je využíván směr z Kábulu (AFG) do Teheránu (IRN), kdy pozemní horní trasa vede přes města Herat a Mashad, dolní cesta přes Kandahár, Zabol, Kerman a Esfahan nebo je využívána letecká přeprava; další směr je z Teheránu do Turecka, a to přes další iránská města Orumieh nebo Khey do tureckého Van a odtud do Istanbulu.

Trasy z Turecka - z Turecka jsou využívány dva směry, a to pozemní cestou do Bulharska (dále do Srbska, Maďarska, Slovenska, České republiky a dále do zemí západní Evropy) a pozemní cestou nebo po moři do Řecka (dále do Makedonie a pak opět do Srbska, Maďarska, Slovenska, České republiky a pak do dalších zemí západní Evropy).

Někteří cizinci se snaží účelově si zajistit legalizaci svého pobytu na území České republiky **obcházením imigrační legislativy** (podrobně v kapitole V.2.7 *Negativní jevy spojené s legální migrací do České republiky*).

VIII.3 KONTROLNÍ ČINNOST A REPRESIVNÍ OPATŘENÍ

VIII.3.1 Kontrolní činnost PČR

1. Služba cizinecké policie

Jedním z nástrojů potírání nelegální migrace je intenzivnější provádění kontrol dodržování pobytového režimu cizinců ve vnitrozemí a v příhraničí.

Především se jedná o **pravidelné kontroly** ve vytipovaných objektech s případnou možností zvýšeného výskytu kriminálního jednání s cizineckým prvkem, tzn. akce zaměřené na vlaková a autobusová nádraží, tržnice, parkoviště u čerpacích stanic pohonných hmot a dálniční odpočívadla, ubytovací zařízení, stavby, obchodní a nákupní centra, ve večerních hodinách především bary, herny a noční kluby apod. Zde je důležité určení vhodného času kontroly s efektem kontroly maximálního počtu cizinců. Tato opatření se jeví jako efektivní s vysokým procentem úspěšnosti. Akce jsou také prováděny ve spolupráci s celními úřady, úřady práce, inspektoráty bezpečnosti práce, Českou obchodní inspekcí a jinými subjekty.

Kromě cílených a pravidelných kontrol jsou prováděny **namátkové kontroly** zaměřené na dopravní prostředky, vytipované vlakové spoje a akce orientované na přístupové komunikace ke státním hranicím s cílem předcházet a zamezit nelegální migraci. Tyto akce vychází z aktuálního vyhodnocení operativní situace v příslušném místě a zhodnocení případných bezpečnostních rizik. Akce jsou prováděny také v součinnosti se službou dopravní policie a ve spolupráci s celními orgány.

Při kontrolách **ubytovacích zařízení** byly zjišťovány nedostatky v plnění povinností ze strany ubytovatelů, zejména pak při vedení údajů o ubytovaných osobách v domovních knihách a dále pak nedostatky v plnění hlášené povinnosti dle zákona o pobytu cizinců. Ubytovatelé ne vždy poskytují dostatek součinnosti a kontrolám plnění svých povinností se snaží vyhnout. Doklady o zajištěném ubytování často vydávají formálně nebo účelově, pouze jako náležitost žádosti o vízum, či povolení k pobytu. Je pravděpodobné, že majitelé těchto objektů za zprostředkování dokladu o zajištění ubytování získávají finanční prospěch. Zjistit místo skutečného pobytu cizince je pak takřka nemožné. Mimo obvyklé případy bylo zjištěno i napodobování podpisů ubytovatelů, pozměňování dokladů o zajištěném ubytování, případně jejich úplné padělání. Jsou zjišťovány také případy ubytovatelů, kteří ve svém objektu ubytovávají větší množství cizinců, než umožňuje kapacita daného objektu. Vyhodnocením posledních poznatků bylo zjištěno, že cizinci ze třetích zemí již nejsou koncentrováni ve větších městech, ale vyhledávají ubytování mimo velká města, a to většinou v menších obcích v soukromých objektech. Tímto dochází k tomu, že do zaměstnání (stavby, průmyslové objekty, zemědělství, zahradnictví atd.) musí dojíždět. U cizinců s nelegálním pobytem je snaha o ubytování spíše v soukromí než v ubytovacích zařízeních, kde jsou pobytové kontroly častější.

Další oblastí kontroly jsou **místa výkonu zaměstnání**, kde je předpoklad zaměstnávání cizinců tzn. především stavby, staveniště, zemědělské a výrobní objekty a provozovny apod. Osvědčila se také spolupráce s personálními pracovníky firem z hlediska aktuálního přehledu o zaměstnáváných cizincích, kdy jsou odhalovány případy výkonu zaměstnání bez povolení příslušného úřadu práce⁶⁸. Častým problémem je, že se cizince, kteří při kontrole nebyli schopni

---

⁶⁸ Pracovníci KŘP Jihomoravského kraje se setkali s případem, kdy cizinec poté, kdy byl kontrolován policií spolu s pracovníky úřadu práce, který neměl vydáno pracovní povolení pro uvedenou práci, byl členem družstva s místem výkonu práce jinde než vykonával v průběhu kontroly. Cizinec požadoval v řízení přítomnost právního zástupce, který než se dostavil na policii podal na živnostenském úřadu žádost o vydání živnostenského oprávnění a v rámci protokolace cizinec uvedl, že na stavbě pracoval na základě uvedeného živnostenského oprávnění, neboť oprávnění k provozování ohlašovací živnosti vzniká dnem ohlášení na živnostenském úřadu.

doložit platný doklad potvrzující jejich oprávnění k výkonu práce, státním orgánům nedaří po zahájení příslušného správního řízení krajskou pobočkou úřadu práce nadále zastihnout.

Pokračuje trend, kdy se zaměstnavatelé (včetně pracovních agentur) odklánějí od zaměstnávání cizinců ze třetích zemí a zaměstnávají raději občany EU z důvodu jednodušší administrace jejich zaměstnávání. Agenturní zaměstnávání u některých agentur se jeví jako potenciálně rizikový faktor, protože mezi zaměstnance a primární společnost poptávající práci vstupuje mezičlánek ve formě agentury. Dochází tak k přerozdělování mzdy mezi agenturu a zaměstnance nezřídka v neprospěch zaměstnance. Některé pracovní agentury se snaží získat z práce svých zaměstnanců maximální profit a těží z neznalosti prostředí a jazyka, kdy cizinci podepisují nevýhodné smlouvy. Tito cizinci většinou ještě bydlí v ubytovnách, které jim zprostředkovává pracovní agentura, která si opět účtuje nemalé částky za zprostředkování ubytování. Cizinec může být ve výplatním termínu nemile překvapen, neboť může zjistit, že po zaplacení všech poplatků mu nezůstane ani dostatek prostředků na zajištění cesty do země původu. Tato situace např. v teritoriu KŘP Plzeňského kraje graduje každoročně v období kolem začátku listopadu, kdy končí sezónní práce v oblasti výroby vánočních a „dušičkových“ předmětů. Zatímco v roce 2010 situace vyústila v demonstrace cizinců (st. příslušníci Rumunska) s nutností zajištění jejich dopravy do země původu, v roce 2011 se podařilo situaci v součinnosti všech složek policie a zejména ve spolupráci s Inspektorátem práce předejít. Hrozilo opakování loňské situace, kdy se cizinci (st. příslušníci Bulharska) mohli ocitnout na území bez prostředků a možnosti odcestovat zpět do vlasti. Zřejmě i díky tlaku vyvinutému na statutárního zástupce společnosti se podařilo zamezit vyhrocení situace.

Ke ztižení kontroly oprávněnosti pobytu státních příslušníků třetích zemí dochází v případech, kdy osoby mají platné **dlouhodobé vízum nebo povolení k pobytu vydané v jiném členském státě schengenského prostoru** (např. Polsko), neboť cizinci jsou oprávněni pobývat v schengenském prostoru mimo stát, který dlouhodobé vízum nebo povolení k pobytu vydal (např. v České republice), po dobu tří měsíců v období šesti měsíců. Doba překročení vnitřních hranic (např. mezi Polskem a Českou republikou) však není, z důvodů odstranění hraničních kontrol na hranicích členských států, nijak monitorována. Je tedy velmi obtížné zjistit, zda tento občan třetí země pobývá v schengenském prostoru oprávněně či nikoli, neboť tito cizinci neplní povinnost dle ustanovení § 93 zákona o pobytu cizinců, tedy povinnost ohlásit na policii místo pobytu na území do 3 pracovních dnů ode dne vstupu na území.

Opatřením proti nelegální migraci je i **součinnost odborů cizinecké policie PČR s odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra**, kdy odbor cizinecké policie získává informace o cizincích, kteří ukončili pobyt na území České republiky. Odbor cizinecké policie provádí проверки v místě jejich posledního hlášeného pobytu s cílem zjistit, zda po ukončení pobytu vycestovali a nezdržují se nadále na území České republiky nelegálně. Nelegální migraci potlačují i проверки nepřetržitého pobytu cizinců na území České republiky při podávání žádostí o povolení k trvalému pobytu či žádostí o prodloužení pobytu na území České republiky, které provádí policisté odborů cizinecké policie na žádost pracovníků odbor azylové a migrační politiky.

V roce 2011 bylo dle údajů z KŘP realizováno zhruba **170 tisíc pobytových kontrol**, a to jak samostatně, tak ve spolupráci s ostatními orgány. V meziročním srovnání (kontroly prováděny útvarů SCP) došlo k výraznému snížení počtu, a to o více jak 70 tisíc.⁶⁹ Pokles je evidován u všech ukazatelů z oblasti pobytových kontrol, výjimkou je pouze provádění pobytových kontrol v součinnosti s jinými subjekty (+22,2 %).

---

⁶⁹ Důvod snížení počtu provedených pobytových kontrol lze vidět v transformaci SCP k 1. lednu 2011, kdy došlo k velkému snížení počtu policistů cizinecké policie a také v prvních měsících roku byla tato problematika ovlivněna novým teritoriálním členěním jednotlivých oddělení (absence místní a osobní znalosti policistů).

Kontrolní činnost Služby cizinecké policie – porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	1.1.-31.12. 2011	Změna oproti předchozímu období	
			v %	absolutní číslo
počet provedených pobytových kontrol celkem	240 318	169 894	-29,3	-70 424
z toho provedeno pobytových kontrol s jinými útvary (PČR, CS,...)	7 523	9 196	22,2	1 673
počet kontrol ubytovacích zařízení (objektů)	43 621	33 996	-22,1	-9 625
počet kontrol objektů pro výdělečnou činnost	36 199	32 982	-8,9	-3 217
počet kontrol jiných objektů	142 245	82 069	-42,3	-60 176
počet kontrolovaných cizinců při pobytových kontrolách	702 701	458 947	-34,7	-243 754
počet provedených policejních akcí	3 612	3 135	-13,2	-477
z toho provedeno policejních akcí s jinými útvary (PČR, CS,...)	2 201	1 920	-12,8	-281

Poznámka: rok 2010 zpracován z výkazů vybraných činností ObŘ SCP,
rok 2011 zpracováno z výkazů vybraných činností OCP KŘP

I nadále je neefektivnějším krokem v boji proti nelegální migraci kontrolní činnost příslušníků cizinecké policie v terénu. I v případech, kdy nejsou zachyceni cizinci s nelegálním pobytem, jsou ve velkém množství zaznamenány poznatky, podněty k provedení správních řízení pro celní úřady či úřady práce. Účinky realizovaných opatření jsou patrné ve snižování chyb v evidencích vedených ubytovateli. Pravidelnou kontrolní činností dochází k prevenci případů nelegálního zaměstnávání a pobytu.

2. Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování

V roce 2011 nedošlo k výrazným změnám při páchání trestného činu obchodování s lidmi za účelem nucené práce a jiných forem vykořisťování. Česká republika je především cílovou zemí pro osoby z Ukrajiny, Rumunska, Bulharska, Vietnamu a dalších asijských zemí. Pod záminkou práce s dobrým výdělkem jsou lidé získáváni na práci v České republice prostřednictvím organizovaných skupin, které jim zařídí legální vstup na území České republiky. Po příjezdu do České republiky jim již nejsou odebrány pasy ani jiné doklady totožnosti. Nadále trvá stav, že vykonávají podřadnou práci, většinou fyzicky náročnou, za minimální nebo žádný plat. Násilí a pohrůžka násilí jako prostředek k donucení oběti jsou využívány již velmi výjimečně. Typické jsou subtilnější formy násilí (psychický nátlak, odkládání lhůty pro vyplacení mzdy, zneužití neznalosti jazyka, strach ze ztráty zaměstnání apod.), které vytvářejí závislost na zaměstnavateli. **V roce 2011 se v několika případech výše uvedené jednání potvrdilo a pachatelé byli šetřeni zda jejich jednání naplňuje skutkovou podstatu trestného činu obchodování s lidmi podle § 168 odst. 2 písm. e), odst. 3 písm. a) nebo odst. 4 písm. c) trestního zákoníku.** Vždy se jednalo o organizovanou skupinu pachatelů působící většinou v několika státech. Často se zločinecké skupiny tváří jako legální agentury zprostředkování práce, nebo jsou na takové agentury nepřímo napojeni.⁷⁰ Byly zjištěny informace o napojení zločineckých skupin na státní orgány při legalizaci pobytu na území České republiky a zajišťování pracovních dokladů.

⁷⁰ Nadále pokračuje nábor bezdomovců a dalších sociálně slabých jedinců k práci, vykonávané na území Anglie. Pachatelé po dohodě s bezdomovci vyřídí všechny doklady potřebné k vycestování, nejčastěji vozidlem je dovezou do Velké Británie, kde již mají zajištěnou práci včetně ubytování. Po nástupu do práce pachatelé takovým lidem odebírají výplatu a ti nemohou od „zprostředkovatelů“ odejít. Při snaze odejít je jím vyhrožováno a jsou i fyzicky napadáni. Ve spolupráci s policisty Velké Británie bylo zjištěno, že se jedná o vzrůstající trend, kdy dochází na území Velké Británie ke zneužívání sociálních dávek a úvěrovým podvodům. Tuto trestnou činnost páchají především rodinné klany Rómů z ČR a SR.

Vybraný případ trestné činnosti: V únoru 2010 proběhla akce pod názvem „DEBRA“. Při ní bylo zahájeno trestní stíhání čtyř osob pro trestný čin obchodování s lidmi za účelem nucené práce a jiných forem vykořisťování podle § 168 odst. 2 písm. e), odst. 3 písm. a) trestního zákoníku. Jednalo se o vývoz občanů z ČR do Velké Británie, kteří byli po odebrání dokladů a vyhrožování nuceni k práci ve službách. V případě bylo vyslechnuto osm svědků a poškozených. **V současné době je spis ve fázi skončení vyšetřování a je podána obžaloba.**

V roce 2011 bylo zjištěno, že osoby páchající trestnou činností obchodování s lidmi § 168 odst. 2 písm. e) ustoupily od forem nucení k práci a směřují svou činnost na jiné formy vykořisťování, které se ze strany orgánů činných v trestním řízení velmi těžko dokazují.

K potencionálním obětem nucené práce a jiným formám vykořisťování, je nutné zdůraznit, že se na tomto velmi lukrativním způsobu vykořisťování v minulém období výrazně podepsala hospodářská krize, kdy z důvodu ztráty zaměstnání jsou zahraniční dělníci ochotni pracovat za minimální peníze a nespolupracovat se státními orgány i když je na nich páchána trestná činnost. Je zvyšující se tendence na zaměstnávání osob samostatně výdělečně činných prostřednictvím agentur práce. Dle poznatků ÚOOZ k tomu přispěla i soudržnost jednotlivých komunit, které nemají zájem na sebe upoutávat pozornost ze strany státních orgánů.

V roce 2011 byl realizován trestní spis MARRY - **případ mezinárodně organizované zločinecké skupiny působící na území České republiky**, kdy její činnost spočívala v legalizaci pobytu státních příslušníků Nigérie na území České republiky a potažmo na území Evropské unie, formou prováděných účelových sňatků. Osoby podílející se na uvedené trestné činnosti **jsou trestně stíhány pro zvlášť závažný zločin účasti na organizované zločinecké skupině dle § 361 odst. 1 trestního zákoníku, přečin napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky dle § 341 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákoníku dílem dokonaným, dílem ve stadiu pokusu (celkem 9 osob) a další jsou stíhány pro přečin napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky dle § 341 odst. 1, 2 písm. a), b) trestního zákoníku spáchaný ve prospěch organizované zločinecké skupiny dle § 107 odst. 1 trestního zákoníku.**

VIII.3.2 Kontrolní činnost MPSV, resp. krajských poboček Úřadu práce ČR

Kontrolní činnost krajských poboček Úřadu práce ČR a spolupráce ostatních státních orgánů

Kontrolní útvary úřadů práce (od 1. 4. 2011 krajských poboček Úřadu práce ČR⁷¹) **ukončily** ve sledovaném období roku 2011 celkem 20 103 kontrolních akcí. Z uvedeného počtu všech provedených kontrolních akcí bylo **13 492 zaměřeno na kontrolu dodržování zákona č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti**, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o zaměstnanosti), přičemž **665 kontrolních akcí proběhlo u zaměstnavatelů, kteří zaměstnávali i zahraniční pracovníky**. Bylo **shledáno celkem 1 487 porušení⁷² uvedeného zákona**.

Kontrolní činnost krajských poboček Úřadu práce ČR probíhá nejen v rámci jejich plánované a monitorovací činnosti (celkem 481 kontrol), ale je uskutečňována i **na základě poskytnutých podnětů ke kontrole z řad jiných státních orgánů** či veřejnosti. Ve sledovaném období roku 2011 se na počtu podaných podnětů ke kontrole nejvíce podílel Celní úřad (43 kontrol) a oblastní inspektoráty práce (89 kontrol).

---

⁷¹ **Úřad práce České republiky** byl zřízen zákonem č. 73/2011 Sb. (zákon o Úřadu práce České republiky a o změně souvisejících zákonů). **Dnem účinnosti zákona 1. 4. 2011** bylo zrušeno původních (okresních) 77 úřadů práce zřízených podle zákona o zaměstnanosti (zákon č. 435/2004 Sb.) Veškeré úkoly v oblastech zaměstnanosti, ochrany zaměstnanců při platební neschopnosti zaměstnavatele, státní sociální podpory a dalších, převzal Úřad práce České republiky. Od 1.1. 2012 spadá kontrolní činnost úseku zaměstnávání zahraničních pracovníků do kompetence Státního úřadu inspekce práce a Celního úřadu.

⁷² Jedná se počet zjištěných porušení jednotlivých ustanovení zákona o zaměstnanosti nikoli o počet osob.

Podněty k provedení kontroly v roce 2011

Podnět podal	Celkem
Celní úřad	43
Cizinecká policie	9
Finanční úřad	1
Jiný žadatel	4
Krajská hygienická stanice	1
Místně nepříslušný úřad práce	2
MPSV	10
Oblastní inspektorát práce	89
Okresní správa sociálního zabezpečení	1
Policie ČR	6
Státní úřad inspekce práce	1
Veřejnost, anonym	16
Vlastní ÚP - Kontrolní a právní	416
Vlastní ÚP - Trh práce	64
Vlastní ÚP - Zprostředkování	1
Živnostenský úřad	1
Celkem	665

Poznámka: Zpracováno z podkladů MPSV ČR

Kontrolních akcí zaměřených na zahraniční zaměstnanost se spolu s úřady práce / krajskými pobočkami Úřadu práce ČR nejčastěji přímo účastnily oblastní inspektoráty práce (účast na 296 kontrolách), orgány cizinecké policie (účast na 234 kontrolách) a celní úřady (účast na 91 kontrolách).⁷³

Přehled součinnosti ostatních státních orgánů při kontrolních akcích v roce 2011

Součinnost	Celkem
Celní správa	21
Celní správa, ČSSZ	2
Celní správa, Ostatní útvary Policie ČR	1
Celní správa, Služba cizinecké policie	43
Celní správa, SÚIP/OIP	24
Finanční úřad, Jiný oprávněný účastník	1
Jiný oprávněný účastník, Ostatní útvary Policie ČR	2
Jiný oprávněný účastník, Služba cizinecké policie	4
Jiný oprávněný účastník, SÚIP/OIP	6
Ostatní útvary Policie ČR, Služba cizinecké policie	19
Ostatní útvary Policie ČR, SÚIP/OIP	3
Služba cizinecké policie	57
Služba cizinecké policie, ČSSZ	1
Služba cizinecké policie, SÚIP/OIP	110
SÚIP/OIP	41
SÚIP/OIP, ČSSZ	110
SÚIP/OIP, Živnostenský úřad	2
neuvedeno	218
Celkem	665

Poznámka: Zpracováno z podkladů MPSV ČR

⁷³ Zdroj dat Manažerský informační systém vykazuje počty součinnosti zúčastněných orgánů při kontrole nejen jednotlivě, ale rovněž v kumulaci s ostatními kontrolujícími orgány.

Z provedených 665 kontrolních akcí bylo krajskými pobočkami Úřadu práce ČR vykázáno **310 koordinovaných kontrol**. Při těchto koordinovaných kontrolních akcích úzce spolupracují kontrolní útvary krajských poboček Úřadů práce ČR s oblastními inspektoráty práce a okresními správami sociálního zabezpečení.

Výskyt porušování zákona o zaměstnanosti a uložené sankce

V roce 2011 zkontrolovaly kontrolní útvary **při 665 kontrolních akcích celkem 2 714 zahraničních pracovníků. Zjištěno bylo celkem 1 487 porušení zákona o zaměstnanosti.** Nejčastěji porušovaným ustanovením zákona o zaměstnanosti bylo ustanovení **§ 89 - cizinec neměl platné povolení k zaměstnání, platné povolení k pobytu a nebo zelenou či modrou kartu.** Za zjištěná porušení byly uloženy 104 pokuty ve výši 7 360 700,- Kč právnickým osobám a 4 pokuty ve výši 11 000,- Kč fyzickým osobám. Porušení ustanovení **§ 87 - zaměstnavatel nesplnil svoji informační povinnost** vůči krajské pobočce Úřadu práce ČR bylo sankcionováno ve 238 případech a právnickým osobám tak byly uloženy sankce ve výši 1 102 050,- Kč. Ke dni 31. 12. 2011 bylo **v oblasti kontrol zahraniční zaměstnanosti uloženo celkem 355 pokut v celkové výši 8 905 250,- Kč.**

Uložené sankce za správní delikty na úseku zahraniční zaměstnanosti v roce 2011

Důvod pokuty	Počet pokut	Výše pokuty v Kč
Zákon č. 435/2004 Sb., o zaměstnanosti		
§ 139 odst. 1 písm. c) Fyzická osoba vykonávala nelegální práci	3	7 000
§ 139 odst. 1 písm. d) Fyzická osoba umožnila výkon nelegální práce	1	4 000
§ 140 odst. 1 písm. b) Právnická osoba zprostředkovala zaměstnání bez povolení	4	408 000
§ 140 odst. 1 písm. c) Právnická osoba umožnila výkon nelegální práce	104	7 360 700
§ 140 odst. 2 písm. c) Právnická osoba nevykázala dlužné nároky zaměstnanců	1	2 000
§ 140 odst. 2 písm. d) Právnická osoba nesplnila oznamovací povinnost	238	1 102 050
Zákon č. 552/1991 Sb., o státní kontrole		
§ 19 - pořádková pokuta	4	21 500
Celkem	355	8 905 250

Poznámka: Zpracováno z podkladů MPSV ČR

Výskyt porušování zákona o zaměstnanosti podle ekonomické činnosti kontrolovaného subjektu a jeho právní formy

Podle oblasti ekonomické činnosti zaměstnavatele bylo nejvíce osob zkontrolováno v odvětví zpracovatelského průmyslu (988 osob), stavebnictví (395 osob) a v oblasti administrativních a podpůrných činností (306 osob). Nejvyšší výskyt porušování zákona o zaměstnanosti byl zjištěn v odvětví **zpracovatelského průmyslu** (313 porušení) a **stavebnictví** (362 porušení), **v oblasti velkoobchodu, maloobchodu, v činnostech zahrnujících opravy a údržbu motorových vozidel** (186 porušení) a dále v oblasti **ubytování, stravování a pohostinství** (121 porušení).

Výskyt porušování zákona o zaměstnanosti podle ekonomické činnosti kontrolovaného subjektu (CZ-NACE) v roce 2011

Sekce/obor ekonomické činnosti podle CZ-NACE		Počet zkontrolovaných osob	Počet zjištěných porušení zákona o zaměstnanosti*	Počet ukončených kontrolních akcí
A	Zemědělství, myslivost, lesnictví, rybářství	212	118	27
B	Těžba, dobývání	1	28	2
C	Zpracovatelský průmysl	988	313	121
D	Výroba a rozvod elektřiny, plynu, tepla, klimatizovaného vzduchu	0	0	0
E	Zásobování vodou, odpadní vody, odpady	20	16	8
F	Stavebnictví	395	362	74
G	Velkoobchod, maloobchod; opravy a údržba motorových vozidel	277	186	153
H	Doprava a skladování	20	34	9
I	Ubytování, stravování a pohostinství	164	121	145
J	Informační a komunikační činnosti	63	0	3
K	Peněžnictví a pojišťovnictví	0	0	0
L	Ne movitosti	141	96	30
M	Věda, výzkum, technika	18	10	10
N	Administrativní a podpůrné činnosti	306	111	38
O	Veřejná správa; obrana; sociální zabezpečení	1	1	1
P	Vzdělávání	49	60	6
Q	Zdravotní a sociální péče	11	14	5
R	Kulturní, zábavní a rekreační činnosti	20	4	2
S	Ostatní činnosti	5	3	8
T	Činnosti domácností jako zaměstnavatelů	0	0	0
U	Exteritoriální organizace a spolky	0	0	0
Neuvedeno		23	10	23
Celkem		2 714	1 487	665

Vysvětlivka: * nejedná se o počet osob, nýbrž o zjištěný počet porušení jednotlivých ustanovení zákona o zaměstnanosti

Poznámka: Zpracováno z podkladů MPSV ČR

Podle právní formy zaměstnavatele se nejčastěji porušení zákona o zaměstnanosti dopouštěly společnosti s ručením omezeným (872 porušení) a družstva (279 porušení).

U společností s ručením omezeným se jednalo zejména o subjekty působící ve zpracovatelském průmyslu (204 porušení), stavebnictví (146 porušení) a dále o subjekty zabývající se činnostmi ve velkoobchodě, maloobchodě a opravami a údržbou motorových vozidel (127 porušení).

Při kontrolách družstev bylo zjištěno nejvíce pochybení u družstev, která se zabývají činnostmi ve stavebnictví (133 porušení) a u družstev působících v oblastech zpracovatelského průmyslu (91 pochybení).

Výskyt porušování zákona o zaměstnanosti podle právní formy kontrolovaného subjektu v roce 2011

Právní forma	Počet zkontrolovaných osob	Počet zjištěných porušení zákona o zaměstnanosti	Počet ukončených kontrolních akcí
Akciová společnost	301	88	47
Družstvo	318	279	41
Fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona nezapsaná v Obchodním rejstříku	121	100	110
Fyzická osoba podnikající dle živnostenského zákona zapsaná v Obchodním rejstříku	84	40	77
Odštěpný závod, jiná organizační složka	4	4	1
Organizační složka státu	1	2	2
Příspěvková organizace	45	40	7
Sdružení (svaz, spolek, klub) do 31.12.2000 obecně prospěšná organizace (humanitární)	0	1	1
Společnost komanditní	13	2	3
Společnost s ručením omezeným	1 745	872	353
Veřejná obchodní společnost	2	3	2
Vysoká škola	1	0	1
Zahraniční osoba	77	55	18
neuvedeno	2	1	2
Celkem	2 714	1 487	665

Poznámka: Zpracováno z podkladů MPSV ČR

VIII.3.3 Kontrolní činnost MPO, resp. živnostenských úřadů

Ve vztahu k cizincům vedeným v živnostenském rejstříku zajišťuje Ministerstvo průmyslu a obchodu průběžně provádění kontrolní činnosti živnostenskými úřady jak vůči zahraničním fyzickým osobám, tak vůči právnickým osobám s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničním právnickým osobám. Živnostenské úřady v dané oblasti spolupracují s dalšími dozorovými orgány, zejména s orgány cizinecké policie. Dále plní i signalizační povinnost v dané oblasti vůči orgánům cizinecké policie, krajským soudům, finančním úřadům, správám sociálního zabezpečení, úřadům práce a dalším úřadům.

V roce 2011 provedly obecní živnostenské úřady **2 703 kontrol zahraničních fyzických osob** a dále **1 100 kontrol právnických osob** s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob. **Celkem bylo provedeno 3 803 kontrol těchto zahraničních subjektů.** Nejvíce kontrol bylo provedeno v hlavním městě Praze - celkem 939 zahraničních fyzických osob, dále pak ve Středočeském kraji - 522 subjektů a v kraji Plzeňském - 386 subjektů.

Při 2 703 kontrolách zahraničních fyzických osob bylo zjištěno 1 686 porušení živnostenského zákona a zákonů souvisejících s podnikáním, za což byly uloženy pokuty ve výši 538 600,- Kč, dále bylo v 634 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 25 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol zahraničních fyzických osob bylo provedeno v hl. m. Praze - 371 zahraničních fyzických osob, dále pak v Plzeňském kraji - 347 zahraničních fyzických osob a v kraji Středočeském - 324 zahraničních fyzických osob.

Pokud jde o kontrolu 1 100 právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob za rok 2011, při těchto kontrolách bylo zjištěno 654 porušení živnostenského zákona, za což byly uloženy pokuty ve výši 470 500,- Kč, dále bylo v 66 případech sankčně zrušeno živnostenské oprávnění a v 40 případech sankčně pozastaveno provozování živnosti. Nejvíce kontrol právnických osob s účastí cizince ve statutárním orgánu, resp. zahraničních právnických osob bylo provedeno v hl. m. Praze celkem - 568 právnických osob, dále pak v Středočeském kraji - 198 právnických osob a v Karlovarském kraji - 82 právnických osob.

Kontroly zahraničních osob, jakož i dalších podnikatelských subjektů a jejich případné sankcionování za porušení právních předpisů má své opodstatnění a vede k postupnému zlepšení povědomí o povinnostech v rámci podnikání, tj. o povinnostech vyplývajících ze živnostenského zákona a z předpisů souvisejících s podnikáním, a tím i k dodržování právních předpisů ze strany těchto podnikatelů.

VIII.3.4 Kontrolní činnost Celní správy ČR

Kontroly zaměstnávání cizinců

V roce 2011 **provedly celní úřady** samostatně nebo v součinnosti s jinými orgány státní správy **celkem 1 752 kontrol** dodržování povinností stanovených zákonem o zaměstnanosti, jejichž rámci bylo **zkontrolováno 4 520 cizinců**. Z celkového počtu zkontrolovaných cizinců vyslovily celní úřady u 1 229 osob důvodné podezření z výkonu nelegální práce dle § 5 zákona o zaměstnanosti. Nejpočetnějšími skupinami cizinců podezřelých z porušování zákona o zaměstnanosti byli v roce 2011 státní příslušníci Ukrajiny (753 osob), Vietnamu (332 osob), Moldavska (76 osob), Číny (16 osob), Mongolska (8 osob), Uzbekistánu (7 osob), Makedonie (7 osob) a Ruska (6 osob). Z výše uvedeného celkového počtu kontrol provedených celními úřady bylo v 702 případech (40 %) konstatováno podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. V případě 71 kontrolovaných cizinců vzniklo podezření z porušení zákona o pobytu cizinců.

V roce 2011 se v 613 případech na kontrolní činnosti celních úřadů podílely také jiné složky státní správy České republiky. Jednalo se zejména o kontroly uskutečněné ve spolupráci s Policií ČR, krajskými pobočkami Úřadu práce ČR a oblastními inspektoráty práce.

Nejvíce kontrol zaměřených na zaměstnávání cizinců bylo celními úřady provedeno v oblastech (skupinách vykonávaných činností) stavebnictví (539 kontrol), služeb stravovacích a ubytovacích (335) a obchodu včetně tržnic (269). Dále byly uskutečněny kontroly např. v oblastech ostatních služeb (110), potravinářství a výroby tabákových výrobků (89), zpracovatelského průmyslu včetně automobilového (65), výroby kovů a kovovýroby (57), zemědělství (35) a zpracování dřeva a výroby dřevařských výrobků (21).

Největší počet cizinců byl zkontrolován zejména v oblastech stavebnictví (1 478), obchodu včetně tržnic (441), služeb stravovacích a ubytovacích (426), potravinářství a výroby tabákových výrobků (387), zpracovatelského průmyslu včetně automobilového průmyslu (277) a zemědělství (252).

Vedle běžných kontrol dodržování povinností podle zákona o zaměstnanosti byly celními úřady za koordinace Generálního ředitelství cel a celních ředitelství v roce 2011 **provedeny dvě celostátní kontrolní akce**. První, uskutečněná koncem březnu 2011 s názvem BOBR, byla zaměřena na logistická centra, potravinářskou výrobu a zpracování odpadů. Pracovníci celních úřadů během pětidenní akce provedli celkem 123 kontrol, z nichž v 46 případech (37,4 %) vzniklo důvodné podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. V rámci této akce zkontrolovali celníci 432 cizinců ze třetích zemí pracujících v prostorách kontrolovaných osob. U 134 cizinců (31 %) bylo konstatováno podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. Druhá celostátní akce s názvem ŠKVOR, konaná v listopadu 2011, směřovala v první fázi do oblasti stavebnictví (zateplování budov). Druhá fáze byla provedena cíleně v sobotu a v neděli, přičemž kontrolovaná oblast podnikání měla být stanovena s ohledem na místní znalosti pracovníků celních úřadů. Během týdenní akce bylo provedeno celkem 169 kontrol, z nichž v 95 případech (56,2 %) vzniklo důvodné podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. Prověřeno bylo 491 cizinců ze třetích zemí vykonávajících práci u kontrolovaných subjektů. V případě 229 cizinců (46,6 %) došlo ke zjištění podezření z porušení zákona o zaměstnanosti. Kontrolní akce ŠKVOR byla z hlediska efektivity výsledků kontrol nejúspěšnější celorepublikovou akcí v historii jejich organizování.

V roce 2011 došlo k legislativním změnám v kontrolní činnosti celních orgánů na úseku zaměstnávání cizinců. Od 1. 1. 2011 tak mohou celní úřady kontrolovat také plnění oznamovacích povinností zaměstnavateli o práci občanů Evropské unie a cizinců ze třetích zemí, u nichž není vyžadováno pracovní povolení. Celkem tak v průběhu minulého roku zkontrolovali 3 123 občanů Evropské unie, přičemž u 1 631 osob vzniklo podezření z nesplnění oznamovací povinnosti ze strany zaměstnavatele.

Kontroly v oblasti přeprav, skladování a prodeje tabákových výrobků a lihovin

Kontrolní působnost v oblasti výrobků podléhajících spotřební dani byla v souladu s prioritami činnosti skupin mobilního dohledu pro rok 2011 zaměřena v největší míře na přepravu, skladování a prodej tabákových výrobků a lihovin.

U tabákových výrobků bylo při kontrolách provedených pracovníky mobilního dohledu zjištěno celkem 529 případů podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů podíleli cizinci v 230 případech. Nejpočetněji byli zastoupeni státní příslušníci Vietnamu (162 případy), Polsko (28 případů) a Německo (14 případů).

Přehled porušení dle jednotlivých státních příslušností v oblasti tabákových výrobků za rok 2011

Státní příslušnost	Počet zjištění	Tabák v kg	Cigarety v ks	Únik v Kč
Bulharsko	2		4220	8513
Bělorusko	1		30000	
Německo	14		12580	35188
Írán	1	13,45		24684
Lotyšsko	1		292440	856089
Moldavsko	2		7480	9746
Polsko	28	5417	1280100	10532548
Rumunsko	4		61260	14329
Rusko	2		2600	5985
Slovensko	2	1180		1580865
Ukrajina	11		412280	1893989
Vietnam	162	808	1431152	3181716
Celkem cizinci	230	7 418,45	3 534 112	18 143 652
Celkem (včetně občanů ČR)	529	16 613	6 360 702	35 526 835

Poznámka: Zpracováno z podkladů Ministerstva financí

Pokud jde o lihoviny, bylo při kontrolách provedených pracovníky mobilního dohledu zjištěno celkem 731 případů podezření z porušení právních předpisů. Z tohoto počtu se na možném porušení právních předpisů podíleli cizinci ve 418 případech. Nejvyšší početní zastoupení měli státní příslušníci Vietnamu (370 případů), následovali státní příslušníci Polska (36 případů), Slovenska (9 případů), Ukrajiny, Německa a Číny (každý po 1 případě).

Přehled porušení dle jednotlivých státních příslušností v oblasti lihovin za rok 2011

Státní příslušnost	Počet zjištění	Lihoviny v l	Únik v Kč
Čína	1	14	1533
Polsko	36	1 986	375 364
Slovensko	9	662	148 833
Německo	1	3	1026
Ukrajina	1	8	901
Vietnam	370	33 851	3 482 307
Celkem cizinci	418	36 524	4 009 964
Celkem (včetně občanů ČR)	731	85 947	11 022 258

Poznámka: Zpracováno z podkladů Ministerstva financí

Kontrola v oblasti dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele

Celní orgány v rámci kontrol zaměřených na ochranu spotřebitele a vnitřního trhu zajistily v roce 2011 celkem 3 745 140 ks zboží podezřelého z porušování práv k duševnímu vlastnictví, jehož prodejem by majitelům práv duševního vlastnictví vznikla škoda ve výši 1 554 050 540 Kč.

Kontroly v oblasti stánkového prodeje byly v roce 2011 prioritně zaměřeny na:

- a) tržnice, v nichž dochází k otevřené nabídce zboží porušujícího práva duševního vlastnictví, včetně nových druhů ochranných známek,
- b) nelegální prodej a skladování lihu, lihovin a tabákových výrobků.

V rámci dozoru na vnitřním trhu a ochrany spotřebitele zaměřené na kontrolu nabídky a prodeje zboží porušujícího práva duševního vlastnictví vzniklo u 551 cizince podezření z porušení příslušných právních předpisů (mj. zákona č. 634/1992 Sb., o ochraně spotřebitele, ve znění pozdějších předpisů), přičemž 510 ze zmíněných cizinců mělo vietnamskou státní příslušnost.

Přehled cizinců, u nichž bylo v rámci dozoru na vnitřním trhu v roce 2011 zajištěno zboží podezřelé z porušování práv duševního vlastnictví

Státní příslušnost	Počet případů
Arménie	1
Bulharsko	2
Čína	5
Itálie	1
Moldavsko	1
Pákistán	1
Polsko	4
Rumunsko	10
Slovinsko	1
Slovensko	13
Turecko	1
Vietnam	510
Vanuatu	1
Celkový součet	551

Poznámka: Zpracováno z podkladů Ministerstva financí

Během kontrol stánkového prodeje zjistili v roce 2011 celníci v osmi případech u vietnamských státních příslušníků také omamné a psychotropní látky. Zajištěno bylo celkem 55,59 g pervitinu a 508,3 g marihuany.

Celní správa ČR věnovala v rámci výkonu dozoru při ochraně vnitřního trhu a spotřebitele svou pozornost i oblasti prevence zaměřené na cizí státní příslušníky zabývající se stánkovým prodejem. V součinnosti s Odborem obecního živnostenského úřadu Městského úřadu Vimperk byl vypracován nový informativní leták „Podmínky provozování živnosti“, který byl přeložen do vietnamského jazyka a distribuován vybraným celním úřadům k využití při kontrolní činnosti zaměřené na stánkový prodej.

Dle ustanovení § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů, mají pověřené celní orgány ve vymezených případech postavení policejních orgánů. V souladu s výše uvedeným ustanovením prováděly celní orgány prověřování trestných činů – viz kapitola XI. Trestná činnost cizinců -XI.1 Trestně stíhaní cizinci.

VIII.3.5 Přestupky a správní delikty

Zákon o pobytu cizinců v hlavě XIV. v ustanovení § 156 definuje **správní delikty**, pokuty, příslušnost a pravidla řízení o deliktech. V ustanovení § 157 definuje přestupky, pokuty, příslušnost a další pravidla pro **vyřizování přestupků**.

V roce 2011 bylo celkem zaevidováno do IS CIS **24 444 přestupků a správních deliktů** dle zákona č. 326/1999 Sb. V porovnání s rokem 2010 je vykázán pokles o 9 247 přestupků a správních deliktů (tj. -27,4 %). Celkem byly dle zákona č. 326/1999 Sb. **uloženy blokové pokuty ve výši cca 17 milionů Kč**.

Dle státních příslušností bylo nejvíce přestupků a správních deliktů evidováno u státních příslušníků **Ukrajiny** (6 671 přestupků, tj. 27,3 %), u kterých je vykázán nejvyšší meziroční pokles (-5 433, tj. -44,9 %). Další místa ve statistice obsadili státní příslušníci **Vietnamu** (3 463 přestupků, tj. 14,2 %) a **Slovenska** (1 918 přestupků, tj. 7,8 %).⁷⁴

Zaevidované přestupky a správní delikty dle zákona č. 326/1999 Sb. do IS CIS - TOP 5 - porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.- 31.12. 2010	tj.%	1.1.-31.12. 2011	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v %	absolutní číslo
Celkem přestupků a správních deliktů	33 691	100,0	24 444	100,0	-27,4	-9 247
z toho TOP 5 st. příslušnost						
Ukrajina	12 104	35,9	6 671	27,3	-44,9	-5 433
Vietnam	6 583	19,5	3 463	14,2	-47,4	-3 120
Slovensko	2 379	7,1	1 918	7,8	-19,4	-461
Rakousko	1 446	4,3	1 389	5,7	-3,9	-57
Polsko	1 812	5,4	1 219	5,0	-32,7	-593

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů ŘSCP PČR

VIII.3.6 Rozhodnutí o správním vyhoštění

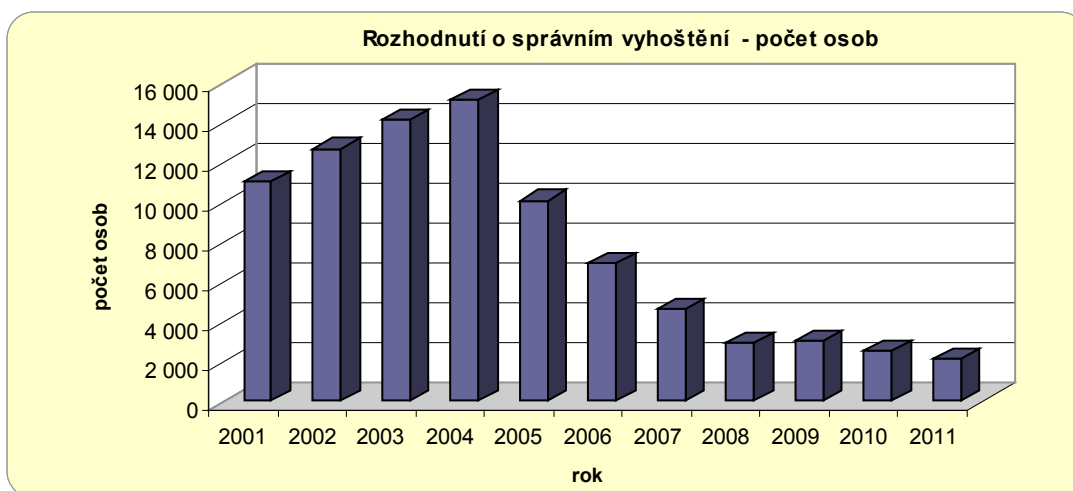
Správní vyhoštění cizinců upravuje hlava X. zákona o pobytu cizinců. Správním vyhoštěním se rozumí ukončení pobytu cizince na území, které je spojeno se stanovením doby k vycestování z území a doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie. Doby, po kterou nelze umožnit cizinci vstup na území členských států Evropské unie, stanoví policie v rozhodnutí o správním vyhoštění cizince. Zákon o pobytu cizinců přesně definuje případy, kdy je rozhodnutí o správním vyhoštění nevykonatelné.

Vývoj situace v oblasti nelegální migrace byl v minulosti provázán s vývojem počtu cizinců, kterým bylo orgány cizinecké policie vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění, jelikož pokud byli cizinci zjištěni při nelegální migraci, byli zpravidla sankcionováni rozhodnutím o správním vyhoštění. V prosinci 2010 vstoupila v platnost tzv. návratová směrnice, která upravuje postup členských států při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí. Návratová směrnice upřednostňuje navracení občanů třetích zemí na základě dobrovolnosti a až v případě jeho neplnění by mělo dojít k vyhoštění ze strany státního orgánu. Z tohoto důvodu došlo k poklesům osob, kterým bylo vydáno rozhodnutím o správním vyhoštění a následně jejich realizací. V návaznosti na návratovou směrnici byl zaveden od ledna 2011 institut rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky.

⁷⁴ Blokové pokuty za porušení ustanovení § 157 zákona č. 326/1999 Sb. (správní delikty právnických a podnikajících fyzických osob), a to za správní delikty ubytovatelů byly uloženy i občanům České republiky, u kterých bylo evidováno 1 461 přestupků.

Z výše jmenovaných důvodů byl ve statistikách **počtu cizinců s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění** zaevidovaných v roce 2011 do IS CIS oproti předcházejícímu roku zaznamenán pokles (**2 153 osob**; -354 osob, -14,1 %).

Nejvíce zastoupenou skupinou cizinců, kterým bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění byli tradičně státní příslušníci **Ukrajiny** (973 osob; -44 osob, tj. -4,3 %), kteří představovali 45 % z celkového počtu cizinců v této kategorii. S velkým odstupem za státními příslušníky Ukrajiny následovali státní příslušníci **Vietnamu** (280 osob; -26 osob, tj. -8,5 %), na třetím místě se dále umístili státní příslušníci **Ruska** (108 osob; -44 osob, tj. -28,9 %). Největší meziroční pokles byl evidován u státních příslušníků Mongolska (93 osob; -51 osob, tj. -35,4 %). Nárůsty osob s vydaným rozhodnutím o správním vyhoštění v porovnání s rokem 2010 byly zaznamenány u státních příslušníků Arménie (49 osob; +14 osob, tj. +40,0 %) a Uzbekistánu (60 osob; +13 osob, tj. +27,7 %).

V případě nerespektování rozhodnutí o správním vyhoštění může být toto jednání cizince kvalifikováno jako trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí.⁷⁵

Na základě pravomocného a vykonatelného **rozhodnutí o správním vyhoštění** byla jeho **realizace** ve sledovaném období provedena u **326 cizinců**, což ve srovnání se shodným obdobím roku 2010 představuje pokles o 401 osob, tj. -55,2 %. Tento pokles opět souvisí s implementací tzv. návratové směrnice. Nejvíce bylo správní vyhoštění realizováno u státních příslušníků **Ukrajiny** (133 osob, -211 osob, tj. -61,3 %), kteří představují 41 % z celkového počtu cizinců, u kterých bylo správní vyhoštění realizováno. Ve statistice realizovaných správních vyhoštění dále dominovali státní příslušníci **Vietnamu** (67 osob, -60 osob, tj. -47,2 %) a **Mongolska** (53 osob, -47 osob, tj. -47,0 %). V TOP 10 státních příslušností byl malý nárůst realizací správního vyhoštění evidován u státních příslušníků Uzbekistánu, Makedonie a Tádžikistánu.

V roce 2011 představovaly **převažující důvody pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění**⁷⁶ především porušování pobytového režimu (79,3 % z celkového počtu důvodů). S velkým odstupem následovaly důvody porušení zákona o zaměstnanosti (8,0 %) a nerespektování rozhodnutí o správním vyhoštění (6,9 %).

⁷⁵ Podrobněji je uvedeno v kapitole XI.1. TRESTNĚ STÍHÁNÍ CIZINCI

⁷⁶ Jedno rozhodnutí o správním vyhoštění může obsahovat více zákonných odůvodnění, rovněž jedné osobě může být vydáno vícero rozhodnutí o správním vyhoštění.

Důvody pro vydání rozhodnutí o správním vyhoštění - porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj.%	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Důvody rozhodnutí o správním vyhoštění (počet případů)						
Celkový počet důvodů	3 737	100,0	3 117	100,0	-16,6	-620
z toho nejvíce						
porušování pobytového režimu	2 884	77,2	2 473	79,3	-14,3	-411
nerespektování rozhodnutí o správním vyhoštění	163	4,4	249	8,0	52,8	86
porušení zákona o zaměstnanosti	349	9,3	216	6,9	-38,1	-133
nedovolené překročení státních hranic	135	3,6	110	3,5	-18,5	-25

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů ŘSCP PČR; zdroj: IS CIS

VIII.3.6.1 Žádosti o ověření totožnosti v rámci realizace správního vyhoštění

V oblasti ověřování totožnosti a zabezpečení vydání cestovních dokladů cizincům z důvodu zabezpečení realizace správního vyhoštění nedošlo za hodnocené období k zásadním změnám oproti roku 2010. I nadále přetrvávají problémy při ověřování totožnosti a vydávání cestovních dokladů zastupitelskými úřady pro státní příslušníky Číny, Ruska, Uzbekistánu a Kazachstánu. V průběhu roku 2011 se vyskytly i problémy s Mongolskem, kdy zastupitelský úřad na žádost ani urgencye nereaguje, a to ani když byl zaslán cestovní či jiný doklad cizince. Zastupitelské úřady těchto států na některé žádosti oddělení pobytového režimu cizinců ŘSCP PČR o ověření totožnosti a vydání náhradního cestovního dokladu nereagovaly i přes mnohé urgencye a jednání.

Další problémy jsou se státními příslušníky Iráku a Afghánistánu, kdy zastupitelské úřady ověří totožnost pouze v případě, že o to cizinec požádá sám. V případě, že nepožádá, tak odmítají provést ověření totožnosti a vydání náhradního cestovního dokladu. V daném případě se cizinci vystavuje cestovní průkaz totožnosti a osoby jsou vráceny v rámci společných letů s Frontexem, nebo za spolupráce Armády České republiky.

V roce 2011 bylo evidováno v IS CIS **238 žádostí** o ověření totožnosti cizince, z toho ke dni 31. 12. 2011 jich bylo 132 ověřeno, 93 bylo ve stavu rozpracovaných a 13 žádostí nebylo ověřeno.

Ve srovnání s minulým rokem je vykázán výrazný pokles žádostí, a to o 214 žádostí (tj. -47,3 %). Důvodem tohoto poklesu je aplikace návratové směrnice od ledna 2011.

Nejvíce žádostí o ověření totožnosti bylo vyžádáno u státních příslušníků Ukrajiny (106 žádostí, tj. 44,5 %), Vietnamu (33 žádostí, tj. 13,9 %) a Mongolska (19 žádostí, tj. 8,0 %). Největší meziroční změny, a to pokles, jsou vykázány u státních příslušníků Ukrajiny (-86, tj. -44,8 %) a Vietnamu (-65, tj. -66,3 %).

VIII.3.7 Rozhodnutí o povinnosti opustit území

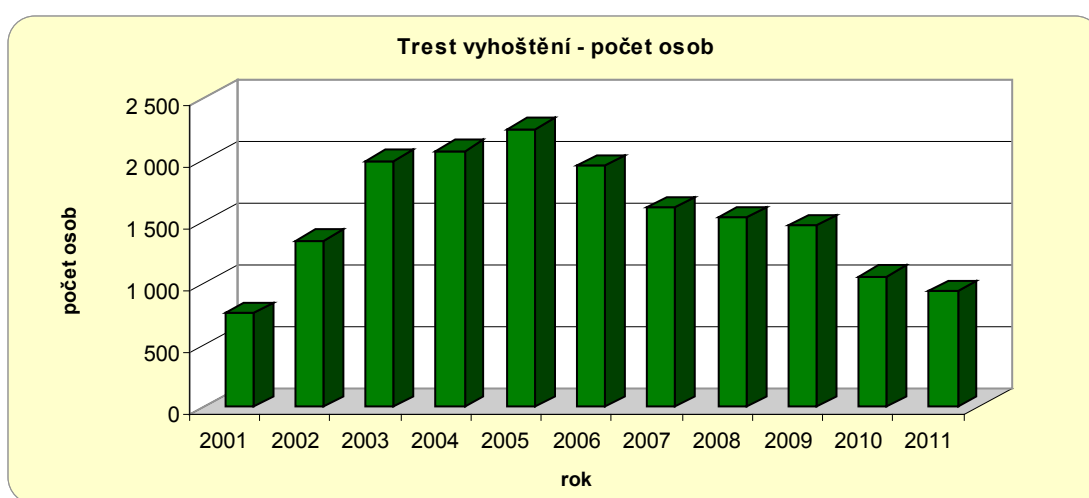
V návaznosti na tzv. návratovou směrnici byl od ledna 2011 zaveden institut rozhodnutí o povinnosti opustit území České republiky. Dříve by těmto osobám bylo vydáno rozhodnutí o správním vyhoštění. V roce 2011 bylo rozhodnutí o uložení povinnosti opustit území⁷⁷ vydáno **194 osobám**.

⁷⁷ Údaje získány ze statistik KŘP (tzv. měsíční výkazy)

VIII.3.8 Trest vyhoštění uložený soudy

Trest vyhoštění z území České republiky⁷⁸ je ukládán soudy pachatelům, kteří nejsou občany České republiky, a to jako trest samostatný, nebo vedle jiného trestu dle zákona č. 40/2009 Sb., trestní zákoník, v platném znění vyžaduje-li to bezpečnost lidí nebo majetku, anebo jiný obecný zájem; jako samostatný trest může být trest vyhoštění uložen, jestliže vzhledem k povaze a závažnosti spáchaného trestného činu a osobě a poměrům pachatele uložení jiného trestu není třeba. Soud může uložit trest vyhoštění ve výměře od jednoho roku do deseti let, anebo na dobu neurčitou.

V roce 2010 **uložily soudy** v trestním řízení **trest vyhoštění**⁷⁹ podle ustanovení § 80 zákona č. 40/2009 Sb., jako trest samostatný nebo vedle jiného trestu **933 cizincům**. Počet osob s uložený trestem vyhoštění se oproti roku 2010 snížil o 11,9 % (v absolutních číslech se jedná o -126 osob s uloženým trestem vyhoštění).

Nejčastěji se jednalo o státní příslušníky **Ukrajiny** (246 osob; +20 osob, tj. +8,8 %). Jejich podíl v hodnoceném roce dosáhl hodnoty 26,4 %. Dále následovali státní příslušníci **Slovenska**, kteří z celkového počtu tvořili 22,2 % (207 osob; -37 osob, tj. -15,2 %) a **Vietnamu** (87 osob; -21 osob, tj. -19,4 %), kteří se na celkovém počtu podíleli 9,3 %.

Trest vyhoštění byl **realizován** celkem u **354 cizinců**, což představuje nárůst o 7 osob oproti roku 2010 (tj. +2,0 %). Jednalo se zejména státní příslušník **Ukrajiny** (108 osob, +22 osob, tj. +25,6 %), **Slovenska** (87 osob, -12 osob, tj. -12,1 %) a **Vietnamu** (46 osob, +5 osob, tj. +12,2 %).

VIII.3.9 Tranzity pozemní cestou

V rámci kontaktního výboru Evropské komise k návratové směrnici bylo stanoveno, jak postupovat v případě, že se cizinec, kterému bylo vydáno rozhodnutí o povinnosti opustit území daného členského státu (popř. EU), rozhodne území opustit po zemi a bude tranzitovat přes jiné členské státy Evropské unie, kde však nemá platné oprávnění k pobytu ani k tranzitu⁸⁰. Principem

⁷⁸ Údaje k trestu vyhoštění jsou v materiálu uváděny jako doplňující informace k údajům o cizincích vyhoštěných na základě správního rozhodnutí.

⁷⁹ Dle zaevidování v informačním systému CIS.

⁸⁰ Rozhodnutím o návratu se ve smyslu tranzitů po zemi rozumí rozhodnutí o správním vyhoštění, negativní rozhodnutí ve věci mezinárodní ochrany, rozhodnutí o neudělení pobytu, rozhodnutí o neprodloužení pobytu (týká se i dlouhodobých víz), rozhodnutí o zrušení pobytu (týká se i dlouhodobých víz) a usnesení o zastavení řízení o prodloužení nebo povolení pobytu.

tranzitů po zemi je v podstatě uznávání rozhodnutí o návratu včetně lhůty k opuštění území cestou výměny formulářů mezi dotčenými členskými státy. V těchto případech tedy není třeba, aby cizinec disponoval vízem, které by ho opravňovalo k tranzitu přes konkrétní členský stát. Tranzitů po zemi se mohou účastnit jen cizinci třetích zemí, kteří mají udělen výjezdní příkaz k vycestování a opravdu chtějí v určené lhůtě opustit území České republiky. Je určen pouze pro ty cizince, kteří budou tranzitovat a opouštět členské státy Evropské unie po zemi. Není určen pro cizince, kteří chtějí opustit území letecky z jiného členského státu. Mechanismus se netýká občanů Evropské unie ani jejich rodinných příslušníků.

Tranzity pozemní cestou byly v České republice uvedeny do praxe dnem 1. listopadu 2011. Za Českou republiku je Národním kontaktním bodem Ředitelství služby cizinecké policie, kdy zprostředkování tranzitů po zemi bude na jednotlivých odborech cizinecké policie KŘP zajišťovat pracoviště oddělení pobytových agend.

Za období **od 1. 11. – 31. 12. 2011** bylo realizováno celkem **11 žádostí o pozemní tranzit**. Pokud se týče státní příslušnosti žadatelů, jednalo se o státní příslušníky Ukrajiny (7 osob), Moldavska (2 osoby), Ruska (1 osoba) a Bosny a Hercegoviny (1 osoba). V 10 případech byl tranzit povolen všemi státy, přes které dotyčný cizinec měl úmysl cestovat, v jednom případě byl tranzit zamítnut ze strany Rumunska. Důvod zamítnutí není znám, neboť stát, který se připojil k provádění pozemních tranzitů, není povinen své negativní stanovisko zdůvodnit.

VIII.3.10 Letecké tranzity dle Směrnice Rady č. 2003/110/ES

V roce 2011 bylo uskutečněno u **159 osob letecký tranzit podle Směrnice Rady č. 2003/110/ES⁸¹** na základě žádostí jiných států. V meziročním srovnání není zaznamenána žádná výrazná změna (+4 osoby, tj. +2,6 %).

Z hlediska státních příslušností byl nejčastěji letecký tranzit prováděn u státních příslušníků Gruzie (36 osob, tj. 22,6 %), Makedonie (30 osob, tj. 18,9 %) a Arménie (27 osob, tj. 17,8 %). Nejvíce bylo zajištění tranzitu žádáno orgány Švýcarska (38 osob, tj. 23,9 %), Norska (36 osob), Švédska (22 osob), Nizozemí (20 osob) a Francie (14 osob). Mezi nejčastější cílové země patřily Slovensko (32 osob, tj. 20,1 %), Makedonie (31 osob), Arménie (29 osob), Gruzie (18 osob) a Srbsko (12 osob).

---

⁸¹ Směrnice Rady 2003/110/ES ze dne 25. listopadu 2003 o pomoci při tranzitu za účelem vyhoštění leteckou cestou

VIII.3.11 Zařízení pro zajištění cizinců na území České republiky

Ke dni 31. prosince 2011 provozovala Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra⁸² **dvě zařízení pro zajištění cizinců** v nichž je cizinec povinen se zdržovat na základě rozhodnutí o zajištění za účelem správního vyhoštění, a to v **Poštorné** (Jihomoravský kraj) a **Bělé pod Bezdězem** (Středočeský kraj).

Ubytovací kapacita zařízení pro zajištění cizinců byla ke stejnému datu celkem **434 lůžek**.

Spolu se zajištěním ubytovacích a stravovacích služeb jsou v zařízení poskytovány i psychosociální asistence a některé volnočasové aktivity. Zařízení pravidelně navštěvovaly nestátní neziskové organizace.

Policisté služby cizinecké policie vykonávali službu v těchto zařízeních v rozsahu, který jim stanoví zákon o pobytu cizinců a Nařízení MV ČR č. 2 ze dne 11. 1. 2006, kterým se určují kompetence, postup a podmínky vzájemné součinnosti SUZ MV ČR, SCP a Ministerstva vnitra při provozování zařízení pro zajištění cizinců (úkony spojené s příjmem cizinců do zařízení, střežení zpřísněného režimu, střežení cizinců v případě hospitalizace v nemocnicích na neuzavřených odděleních aj.).

V roce 2011 bylo předáno do zařízení **celkem 375 cizinců**⁸³, oproti minulému roku je evidováno výrazné snížení počtu, a to o 453 osob (tj. -54,7 %). Důvodem tohoto snížení je implementace tzv. návratové směrnice jež zavádí soubor pravidel platných pro všechny státní příslušníky třetích zemí, kteří nesplňují nebo přestali splňovat podmínky vstupu či pobytu v členském státě.

Z celkového počtu bylo **309 osob** (tj. 82,4 %) umístěno do zařízení pro zajištění cizinců **Bělá-Jezová** a **66 osob** do zařízení pro zajištění cizinců **Poštorná**. Nejvíce osob (273 osob, tj. 72,6 %) bylo umístěno do zařízení pro zajištění cizinců dle ustanovení § 124 odst.1 zákona o pobytu cizinců - zajištění cizince za účelem správního vyhoštění. Dále byli cizinci umisťováni

⁸² Na základě zákona č. 428/2005 Sb., kterým byl novelizován zákon o pobytu cizinců, bylo oprávnění ke zřizování a provozování zařízení pro zajištění cizinců převedeno z Policie České republiky na Ministerstvo vnitra. V rámci ministerstva byla tímto úkolem pověřena Správa uprchlických zařízení.

⁸³ Cizinci, kteří byli zajištěni podle zákona č. 326/1999 Sb., v souvislosti s řízením o správním vyhoštění, zejména pro neoprávněný pobyt na území České republiky, či předáním sousednímu státu v rámci readmisních dohod, mohli být v souladu s citovaným zákonem umisťováni do zařízení pro zajištění cizinců.

dle ustanovení § 129 - zajištění cizince za účelem jeho předání nebo průvozu (49 osob, tj. 13,0 %).
Průměrná doba zajištění byla u výše uvedených osob **83,7 dne**.

Z hlediska státních příslušností prošlo ve sledovaném roce zařízeními nejvíce státních příslušníků **Ukrajiny** (131 osob; tj. 34,9 %), u kterých je vykázán zároveň nejvyšší meziroční pokles (-251 osob, tj. -65,7 %). S velkým odstupem ve statistice následovali státní příslušníci **Vietnamu** (43 osob, tj. 11,5 %; -99 osob, tj. -69,7 %), **Mongolska** (34 osob, tj. 9,1 %; - 9 osob, tj. -20,9 %), **Ruska** (20 osob, tj. 5,3 %; -21 osob, tj. -51,2 %) a **Afghánistánu** (20 osob, tj. 5,3 %; +14 osob, tj. +233,3 %). **Těchto pět státních příslušností se podílelo cca 66 % na celkovém počtu umístěných cizinců.**

Počet cizinců umístěných do zařízení pro zajištění cizinců, porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem osob	828	100,00	375	100,00	-54,7	-453
z toho TOP 10 státních příslušností						
Ukrajina	382	46,1	131	34,9	-65,7	-251
Vietnam	142	17,1	43	11,5	-69,7	-99
Mongolsko	43	5,2	34	9,1	-20,9	-9
Rusko	41	5,0	20	5,3	-51,2	-21
Afghánistán	6	0,7	20	5,3	233,3	14
Gruzie	8	1,0	13	3,5	62,5	5
Čína	17	2,1	12	3,2	-29,4	-5
Pákistán	1	0,1	10	2,7	900,0	9
Moldavsko	37	4,5	9	2,4	-75,7	-28
Alžírsko	8	1,0	8	2,1	0,0	0

Vysvětlivka: *řazeno podle nejvyšší hodnoty aktuálního období

Poznámka: Údaje zpracovány z podkladů SUZ MV ČR

IX. Readmisní smlouvy a dobrovolné návraty

IX.1 SMLUVNÍ VZTAHY

Přestože Česká republika upřednostňuje dobrovolné návraty před nucenými, představují readmisní smlouvy jeden z předpokladů úspěšného boje s nelegální migrací a efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu.

Význam readmisních smluv spočívá především v tom, že jsou stanovena přesná pravidla a lhůty pro ověřování totožnosti osob a následně pravidla pro postup při předání takové osoby, jakmile jsou splněny podmínky pro její zpětné předání dle vnitrostátních právních předpisů. Smlouvy pak dále obsahují další podmínky předávání osob, které celý tento proces zjednoduší a urychlí (např. stanovení důkazních prostředků, kterými se státní občanství států smluvních stran dokazuje, vystavování cestovních dokladů atd.), aby dotčené osoby byly omezovány na svobodě co nejkratší možnou dobu.

V případě neexistence readmisní dohody probíhá proces navrácení osoby prostřednictvím zastupitelských úřadů příslušných států. Přestože existuje obyčejové právo, dle kterého by měl každý stát umožnit návrat vlastnímu občanovi na své výsostné území (za podmínky, že osoba je občanem žádaného státu a že stát potvrdí její státní občanství), ne všechny státy se tímto právem řídí a úroveň spolupráce jednotlivých zastupitelských úřadů se různí. Ne vždy se policie setkává se vstřícným přístupem ke spolupráci. Ministerstvo vnitra proto usiluje o sjednání readmisních smluv zejména s těmi státy, které buď produkují nejvíce nelegálních migrantů anebo jejichž úřady při vracení nelegálních migrantů příliš nespolupracují.

Readmisní smlouvy řeší i podmínky vracení občanů třetích států (tj. osob, které nejsou státními občany smluvních stran), a většina readmisních smluv pak řeší i otázky policejních průvozů.

Na úseku sjednávání readmisních smluv vyvíjí Ministerstvo vnitra aktivity dvěma směry. Jednak se věnuje sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Komise EU při sjednávání komunitárních readmisních dohod s vybranými třetími státy.

Bilaterální spolupráce:

Aktuálně má Česká republika sjednány readmisní smlouvy s 14 státy. Jedná se o všechny sousední státy (Německo, Polsko, Rakousko a Slovensko) a dále o Slovinsko, Maďarsko, Bulharsko, Rumunsko, Chorvatsko, Moldávii, Vietnam, Kanadu, Arménii a Švýcarsko. Readmisní dohody s posledně jmenovanými státy vstoupily v platnost v roce 2011 (Arménie k 1. 4. 2011; Švýcarsko k 1. 6. 2011).

V roce 2011 se odbor azylové a migrační politiky MV ČR podílel na **přípravě bilaterální readmisní smlouvy s Mongolskem** - jedná se o iniciativu ČR s ohledem na skutečnost, že MoLR zaujímá místo co do počtu nelegálních migrantů v top ten. Návrh textu readmisní smlouvy byl předán mongolské straně; mongolská strana na český návrh však dosud oficiálně nereagovala.

Dne 24. 6. 2011 byla **podepsána** bilaterální readmisní dohoda **s Kosovem** a dne 23. 2. 2011 bilaterální readmisní dohoda **s Kazachstánem**. Dohody jsou projednávány v Parlamentu České republiky a zatím nevstoupily v platnost.

Na úseku sjednávání bilaterálních prováděcích protokolů ke komunitárním readmisním dohodám:

V roce 2011 **MV ČR podepsalo** s Černou Horou dne 27. 4. 2011 **prováděcí protokol** k readmisní dohodě **mezi EU a Černou Horou**. Dne 9. prosince 2011 byla Komise/Společný readmisní výbor vyrozuměna o ukončení nezbytných vnitrostátních schvalovacích procedur.

Protokol vstoupil v platnost 1. 2. 2012. Za Českou republiku jde o první dokument (prováděcí protokol), který byl sjednán k unijní readmisní dohodě.

V průběhu roku 2011 se uskutečnilo jednání k textu prováděcího protokolu k readmisní dohodě mezi Evropskou unií a Moldavskem. Protokol byl podepsán dne 29. 11. 2011 a v platnost vstoupil dne 1. 3. 2012.

V prvním čtvrtletí 2011 proběhlo v Rusku jednání zástupců Ministerstva vnitra v ruském protějškem o prováděcím protokolu ke komunitární readmisní dohodě s Ruskem. Text byl odsouhlasen a následně byl dne 8. 12. 2011 u příležitosti návštěvy ruského prezidenta v České republice podepsán. Zatím nevstoupil v platnost.

V září 2011 se uskutečnilo jednání k prováděcímu protokolu k unijní readmisní dohodě se Srbskem. Materiál je ve stadiu vnitrostátního projednávání.

V roce 2011 se odbor azylové a migrační politiky MV ČR dále podílel na přípravě návrhů, resp. protinávrhů prováděcích protokolů k unijním readmisním dohodám s Albánií, Gruzii a Bosnou a Hercegovinou, které byly v tomto období druhým smluvním stranám také předány.

Ve dnech 16. – 19. listopadu 2010 byla v Kyjevě vedena jednání o prováděcím protokolu ke komunitární readmisní dohodě s Ukrajinou. Text prováděcího protokolu byl na pracovní úrovni projednán, avšak v závěru roku 2011 Ukrajina zaslala další úpravy v textu. MV ČR reagovalo na tyto návrhy a dne 8. 12. 2011 notifikovalo tuto svoji reakci. K podpisu prováděcího protokolu dojde tedy nejdříve v průběhu roku 2012.

Odbor azylové a migrační politiky MV ČR se aktivně účastní na unijní úrovni projednávání mandátů k readmisním dohodám a následně vlastních textů readmisních dohod. Mandáty a texty jsou projednávány na pracovních skupinách Rady a na jednáních expertů pro readmise při Komisi, kterých se pravidelně účastnil zástupce odbor azylové a migrační politiky. V roce 2011 se projednával především text readmisní dohody s Kapverdskou republikou.

K 1. 3. 2011 vstoupila v platnost unijní readmisní dohoda s Gruzii (dohoda byla podepsána 22.11.2010). **K 1. 1. 2012 je tedy platných 13 unijních readmisních dohod:** s Ruskem, Ukrajinou, Albánií, Srbskem, Černou Horou, Makedonií, Bosnou a Hercegovinou, Moldavskem, Srí Lankou, Hongkongem, Macaem, Pákistánem a Gruzii.

V průběhu druhého čtvrtletí 2011 se azylové a migrační politiky MV ČR podílel na přípravě závěrů Rady ke strategii v oblasti readmisí. Problematikou se zabývala PS Migrace/vyhoštění, text závěrů byl projednáván na jednáních Coreperu a na Radě JHA dne 9. 6. 2011 byly tyto závěry přijaty.

V roce 2011 se Česká republika vyjádřila k návrhům mandátů pro Komisi pro jednání o readmisních dohodách s Běloruskem (mandát schválen v únoru 2011), Arménií a Ázerbajdžánem (schváleny v prosinci 2011). Pro rok 2012 se tedy počítá s jednáním o textech readmisních dohod s uvedenými státy a účastí zástupce MV ČR na projednávání textů v pracovních skupinách Rady a Komise.

Ani v průběhu roku 2011 nedošlo k pokroku, pokud jde o readmisní dohodu s Čínou, k jejímuž sjednání má Komise mandát. Zde jednání nepokročila a s ohledem na požadavek Číny spojit otázku readmisí s otázkou vízové facilitace, resp. zrušení vízové povinnosti pro držitele vybraných kategorií pasů, byla problematika migrace zakomponována do rámcové dohody o partnerství a spolupráci v naději, že Čína bude vstřícnější k jednáním o readmisních ustanoveních. Zatím však ani v tomto směru nedošlo k výraznému pokroku, neboť Čína nyní považuje migrační článek v této kategorii dohod za příliš konkrétní a dává přednost stručnější formulaci s tím, že o readmisí a vízech by mělo být jednáno odděleně.

Rovněž tak s Tureckem nedošlo k výraznému pokroku směřujícímu k podpisu dohody, jejíž text již byl na technických jednáních projednán. Turecko spojuje podpis readmisní dohody s vízovou liberalizací a požaduje přinejmenším příslib Evropské unie v tomto směru. V roce 2012 se počítá s dalšími kroky, které by vedly k podpisu dohody.

Nadále stagnuje projednávání readmisní dohody s Marokem a Alžírskem, k nimž má Komise rovněž mandát.

Součástí účasti členských států na přípravě a provádění readmisních dohod je rovněž účast na jednáních tzv. společných readmisních výborů, které jsou organizovány 1-2x ročně střídavě na území smluvního státu nebo v Bruselu s cílem projednat otázky spolupráce se zaměřením na existující problémy při provádění readmisních dohod. V roce 2011 byly zorganizovány společné readmisní výbory EU s Albánií (Tirana), Srbskem (Bělehrad), Makedonií (Skopje), Gruzii (Tbilisi), Ruskem (Brusel, Moskva), Ukrajinou (Brusel), Moldavskem (Brusel).

Průběžně **formou připomínek se Ministerstvo vnitra podílelo i v roce 2011** na přípravě textů tzv. migračních klauzulí v dohodách sjednávaných na komunitární úrovni (Partnership and Cooperation Agreement, rámcové dohody a asociační dohody apod.) se zeměmi Singapur, Malajsie, Gruzie a Mongolsko, země sdružené v Mercosur, Singapur, Kazachstán, Ukrajina, Austrálie, Irák, Jordánsko, Afganistan a na přípravě textů tzv. vízových klauzulí v komunitárních obchodních dohodách (země sdružené v Mercosur, Indie, Singapur, Kanada, Maroko, Ukrajina, SAR, střední Afrika, Gruzie). S Koreou a Kanadou byly v rámci dohod o pracovní dovolené domluveny kvóty pro výměnu osob na rok 2012. S Kazachstánem a SAE bylo jednáno o tzv. limitovaných bezvízových dohodách, tj. dohodách o bezvízovém styku pro držitele diplomatických pasů).

Odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra se v průběhu roku 2011 vyjadřoval k návrhům dohod jiných resortů, které však obsahují ustanovení týkající se jeho působnosti - např. dohody o letecké spolupráci (Brazílie, Etiopie, Irák, Izrael, Mauritius, Omán, Saudská Arábie, Uzbekistán), dohody o kulturní spolupráci (Bosna a Hercegovina).

V roce 2012 bude Ministerstvo vnitra usilovat zejména o zahájení jednání o bilaterální readmisní smlouvě s Mongolskem a Indií, s ohledem na počty nelegálních migrantů z této země. Ministerstvo vnitra plánuje rovněž jednat o novelizaci prováděcích protokolů k readmisním smlouvám se sousedními státy s cílem aktualizace jejich některých částí (zejména pokud jde o místa pro překračování hranic). Nadále bude Ministerstvo vnitra spolupracovat na přípravě smluv uzavíraných v rámci Evropské unie formou účasti svého zástupce na expertních jednáních.

IX.2 PROVÁDĚNÍ READMISNÍCH SMLUV

IX.2.1 Provádění readmisních smluv s nesousedními státy

V roce 2011 byl evidován výrazný pokles v počtu předaných osob v rámci readmisního řízení se státy mimo Evropskou unii. Důvodem tohoto poklesu je implementace směrnice Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES, tzv. **návratová směrnice**. Směrnice vychází ze základního principu, že navrácení by mělo fungovat nejprve na dobrovolné úrovni, tedy dobrovolné splnění povinnosti návratu a až v případě jeho nesplnění by měla přijít fáze vynucení si návratu ze strany státních orgánů (vyhoštění). Proto došlo k poklesu vydaných rozhodnutí o správním vyhoštění a v návaznosti z tohoto vyplývá, že je evidován pokles využívání readmisních dohod s ostatními státy.

V rámci readmisní dohody uzavřené mezi Evropskou unií a Ukrajinou bylo **na Ukrajinu** vráceno 189 státních příslušníků Ukrajiny (z toho proběhla realizace správního vyhoštění u 97 osob a trestu vyhoštění u 92 osob). Všichni státní příslušníci byli vráceni pozemní cestou (přes

Slovenskou republiku). Z hlediska pohlaví se v 89,9 % jednalo o muže. V porovnání s minulým rokem je registrován pokles, a to o 214 osob (tj. -53,1 %).

Dále bylo z území České republiky letecky readmitováno **do Vietnamu** 12 státních příslušníků Vietnamu, z toho proběhla realizace správního vyhoštění u 5 osob a soudního vyhoštění u 7 osob. V meziročním porovnání došlo k poklesu o 130 osob (tj. -91,5 %). Celkové náklady na letenky činily zhruba 177 tisíc Kč. **Do Moldavska** byli vráceni 2 státní příslušníci a **do Ruska** jeden státní příslušník.

IX.2.2 Provádění readmisních smluv se sousedními státy

V průběhu roku 2011 podle readmisních smluv česká strana **převzala 402 osob** (+139 osob; tj. +52,9 %), sousední státy **převzaly 85 osob** (-23 osob; tj. -21,3 %).

Readmisní řízení se sousedními státy - porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj.%	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předch.období	
					v %	absolutní číslo
Převzato osob						
osob podle readmisních smluv	371	100,0	487	100,0	31,3	116
z toho sousedními státy	108	29,1	85	17,5	-21,3	-23
stranou ČR	263	70,9	402	82,5	52,9	139
Převzetí odmítnuto	6	100,0	39	100,0	550,0	33
z toho sousedními státy		0,0	6	15,4		6
stranou ČR	6	100,0	33	84,6	450,0	27

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP PČR

Převzaté osoby stranou ČR

Z celkového počtu 402 osob bylo nejvíce od orgánů sousedních států v rámci readmisního řízení převzato státních příslušníků Srbska (91 osob, tj. 22,6 %). Všichni státní příslušníci Srbska byli předáni orgány Německa, kdy ve většině případů měly tyto osoby zákaz pobytu na území Německa. Vliv na zvýšení jejich počtu mělo zavedení bezvízového styku pro držitele biometrických dokladů od prosince 2009. Výrazněji se začali objevovat ve statistikách právě od roku 2010 (27 osob), ale v roce 2011 se jejich počet opět zvýšil.

Za státní příslušníky Srbska se dále ve statistice umístili státní příslušníci **Vietnamu** (61 osob, tj. 15,2 %) a **Makedonie** (37 osob, tj. 9,2 %). Naprosto stejný průběh jako u státních příslušníků Srbska nastal i u státních příslušníků Makedonie⁸⁴ (rok 2010 - 7 osob, rok 2011 - 37 osob). Právě u státních příslušníků Srbska (+64 osob, tj. +237,0 %) a Makedonie (+30 osob, tj. +428,6 %) je vykázán nejvyšší meziroční nárůst. Naopak u státních příslušníků Vietnamu je evidován nejvyšší meziroční pokles (-16 osob, tj. -20,8 %). Celkem se tyto tři státní příslušnosti podílely zhruba polovinou na celkovém počtu převzatých osob stranou ČR.

Nejvíce osob bylo stranou ČR převzato v rámci readmisních dohod od policejních orgánů SRN (386 osob; tj. 96,0 %). Zde došlo ke zvýšení počtu (+143 osob, tj. +58,8 %). U ostatních sousedních států není vykázána žádná zásadní změna, stále se jedná spíše o nízké počty. Většina osob byla převzata u KŘP Ústeckého kraje (291 osob, tj. 72,4 %) a KŘP Plzeňského kraje (82 osob, tj. 20,4 %), což koresponduje s vyšším počtem předávaných osob z Německa.

⁸⁴ Bezvízový styk pro držitele biometrických dokladů od prosince 2009 – Srbsko, Makedonie a Černá Hora.

Provádění readmisních smluv se sousedními státy – osoby převzaté orgány ČR ze sousedních států – porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předch. období v %	absolutní číslo
Převzato osob orgány ČR ze sousedních států	263	100,0	402	100,0	52,9	139
z toho						
z Polska	17	6,5	14	3,5	-17,6	-3
z Německa	243	92,4	386	96,0	58,8	143
z Rakouska	2	0,8	1	0,2	-50,0	-1
ze Slovenska	1	0,4	1	0,2		0

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP PČR

Předané osoby stranou ČR

Z celkového počtu 85 osob předaných orgány ČR do sousedních států bylo nejvíce předáno státních příslušníků Slovenska (12 osob), Srbska (11), Turecka (11) a Pákistánu (8). Meziroční nárůst je vykázán pouze v nízkých číslech, naopak výrazný pokles je evidován u státních příslušníků Ukrajiny (4 osoby, -42 osob, tj. -91,3 %), kdy v minulém roce byli předáváni hlavně do Polska nebo na Slovensko.

Provádění readmisních smluv se sousedními státy – osoby předané orgány ČR do sousedních států – porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předch. období v %	absolutní číslo
Předáno osob orgány ČR do sousedních států	108	100,0	85	100,0	-21,3	-23
z toho						
do Polska	55	50,9	11	12,9	-80,0	-44
do Německa	11	10,2	10	11,8	-9,1	-1
do Rakouska	8	7,4	25	29,4	212,5	17
do Slovenska	34	31,5	39	45,9	14,7	5

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP PČR

Nejvíce osob bylo stranou ČR předáno v rámci readmisních dohod orgánům Slovenska (39 osob; tj. 45,9 %) a Rakouska (25 osob, tj. 29,4 %), kde u obou států došlo k meziročnímu navýšení počtu předávaných osob.

IX.2.3 Provádění průvozu dle readmisních dohod na základě žádostí jiných států

V roce 2011 bylo realizováno 268 průvozu dle readmisních dohod na základě žádostí ostatních států, což je o 263 osob (tj. -49,6 %) méně než v předchozím roce 2010. Tento dramatický pokles je zapříčiněn pozastavením průvozu státních příslušníků Ruska z Rakouska v dubnu 2011 a opětovném obnovení až v srpnu 2011. Obnovené průvozy se již nebudou týkat pouze průvozu žadatelů o mezinárodní ochranu ruské státní příslušnosti (čečenská oblast), na něž se vztahuje tzv. Dublinské nařízení, z Rakouska zpět do Polska přes území České republiky, ale nebudou omezeny pokud jde o státní příslušnost převážných osob.

Průvozy byly realizovány na základě žádostí orgánů Německa (191 osob, tj. 71,3 %) a Rakouska (77 osob). Z hlediska státních příslušností byli nejvíce převáženi státní příslušníci Ruska (78 osob, tj. 29,1 %), a to 77 osob z Rakouska a jedna osoba z Německa. U těchto státních příslušníků je vykázán vysoký pokles (-197 osob, tj. -71,6 %). Dále následovali státní příslušníci Srbska (59 osob, tj. 22,0 %), Makedonie (52), Gruzie (26) a Arménie (16).

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předch. období v %	absolutní číslo
Celkem osob	531	100,00	268	100,00	-49,5	-263
z toho TOP 5 st.příslušnost						
Rusko	275	51,8	78	29,1	-71,6	-197
Srbsko	46	8,7	59	22,0	28,3	13
Makedonie	67	12,6	52	19,4	-22,4	-15
Gruzie	9	1,7	26	9,7	188,9	17
Arménie	16	3,0	16	6,0	0,0	0

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP PČR

IX.3 DOBROVOLNÉ NÁVRATY

Nedílnou součástí migrační politiky je také politika návratová, kdy Česká republika, stejně jako ostatní země Evropské unie, vždy preferuje možnost dobrovolného návratu před návratem nuceným, tedy vyhoštěním. V rámci členění ústředních orgánů státní správy je problematika migrace, a tedy i dobrovolných návratů svěřena do gesce Ministerstva vnitra.

Problematika dobrovolných návratů je v současné době na národní úrovni **upravena zákonem č. 326/1999 Sb.**, který v ustanovení §123a a následujících upravuje možnost cizince (státního příslušníka třetí země) o dobrovolný návrat požádat. Ve smyslu tohoto ustanovení je to právě Ministerstvo vnitra, konkrétně odbor azylové a migrační politiky, který je kompetentní o žádosti podané cizincem rozhodnout a jeho žádost případně schválit.

Dobrovolná repatriace je dále upravena zákonem **č. 325/1999 Sb.**, kdy na základě ustanovení § 54a Ministerstvo vnitra může, je-li to ve veřejném zájmu, nést náklady spojené s dobrovolným návratem.

V souvislosti s problematikou dobrovolných návratů a návratů obecně **je z pohledu právní úpravy podstatná také legislativa Evropské unie.** Konkrétně se pak jedná o Směrnici Evropského parlamentu a Rady 2008/115/ES ze dne 16. prosince 2008 o společných normách a postupech v členských státech při navracení neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí.

IX.3.1 Dobrovolné návraty realizované Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra

Každý cizinec splňující stanovenou lhůtu uvedenou v ustanovení §54a zákona 325/1999 Sb., je oprávněn požádat o repatriaci - dobrovolný, důstojný a bezpečný návrat do země původu nebo třetí země hrazený z rozpočtu státu. Nárok na dobrovolný návrat nevzniká automaticky a v některých případech lze žádosti nevyhovět. Každá žádost je posuzována individuálně. Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra (dále jen „SUZ“) rozhoduje o repatriaci s přihlédnutím ke stanovisku odboru azylové a migrační politiky, finanční situaci žadatele, pohledávkám vůči státu, míře spolupráce ze strany cizince, dodržování vnitřních předpisů v azylových zařízeních, zdravotnímu a psychickému stavu, k rodinné a sociální situaci a dalším faktorům.

Při realizaci dobrovolného návratu SUZ poskytuje žadatelům bezplatný nákup letenky nebo jízdenky do cílové země, přímou asistenci při odjezdu, poradenství a v případě, že klientovi není možné zajistit dopravu až do jím zvolené destinace, může mu být vyplacen příspěvek na dopravu do požadovaného místa.

Dále může SUZ poskytnout další nezbytnou asistenci (asistence při zajištění cestovního dokladu v případě jeho absence, zajištění odvozu na místo odjezdu z České republiky, asistenci během případného přestupu v cizí zemi atd.).

V případě potřeby SUZ spolupracuje při realizaci repatriací s Mezinárodní organizací pro migraci (dále jen „IOM“) nebo Českým červeným křížem (dále jen „ČČK“). Z důvodu ochrany osobních údajů žadatelů o mezinárodní ochranu SUZ přímo do kontaktu se zahraničními úřady zemí původu nevstupuje.

S uvedenými smluvními organizacemi SUZ spolupracuje zejména v těchto případech:

- je-li nutné zajištění náhradních nebo prodloužení doby platnosti stávajících cestovních dokladů,
- narodí-li se dítě žadateli o mezinárodní ochranu na území České republiky a není tedy zapsáno v cestovním dokladu rodiče a Policie ČR nemůže vydat cestovní průkaz totožnosti, nebo tento není dostačující k návratu,
- je-li nutná asistence při mezipřistání (např. z důvodů handicapu),
- je-li nevyhnutelné mezipřistání a přestup v zemích Schengenského prostoru,
- jedná-li se o nezletilého žadatele o mezinárodní ochranu bez doprovodu.

Dobrovolné návraty v roce 2011

V roce 2011 podalo žádost o dobrovolný návrat celkem **79 osob**, z toho bylo navráceno do požadovaných zemí celkem **60 osob**, v 19 případech se dobrovolný návrat z různých důvodů neuskutečnil. Nejčastější cílovou zemí návratu bylo Rusko, dále Ukrajina a Vietnam.

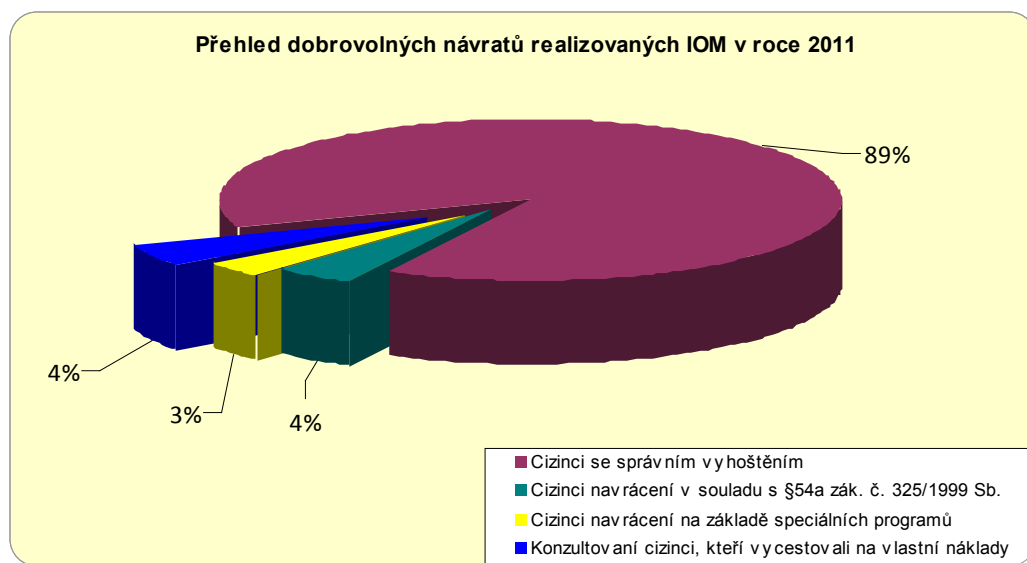
IX.3.2 Dobrovolné návraty zajišťované Mezinárodní organizací pro migraci

V oblasti dobrovolných návratů Ministerstvo vnitra dlouhodobě spolupracuje s Mezinárodní organizací pro migraci (dále jen „IOM“), která na základě smluvního ujednání zajišťuje nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Mezi služby zajišťované IOM patří jak poskytování informací o dobrovolném návratu cizincům umístěným v zařízeních pro zajištění cizinců, tak především návratové poradenství poskytované cizincům s povinností opustit území ČR, na které nebyl uplatněn institut zajištění. V souvislosti s návratovým poradenstvím je dotčeným cizincům také poskytována asistence při komunikaci se zastupitelskými úřady jejich zemí původu, nejčastěji v souvislosti s vyřízením náhradního cestovního dokladu. Pro cizince, kteří se rozhodli využít možnosti dobrovolného návratu je ze strany IOM zajišťována realizace návratu a v případě potřeby také poskytnutí tranzitní a po příletové asistence navraceným cizincům.

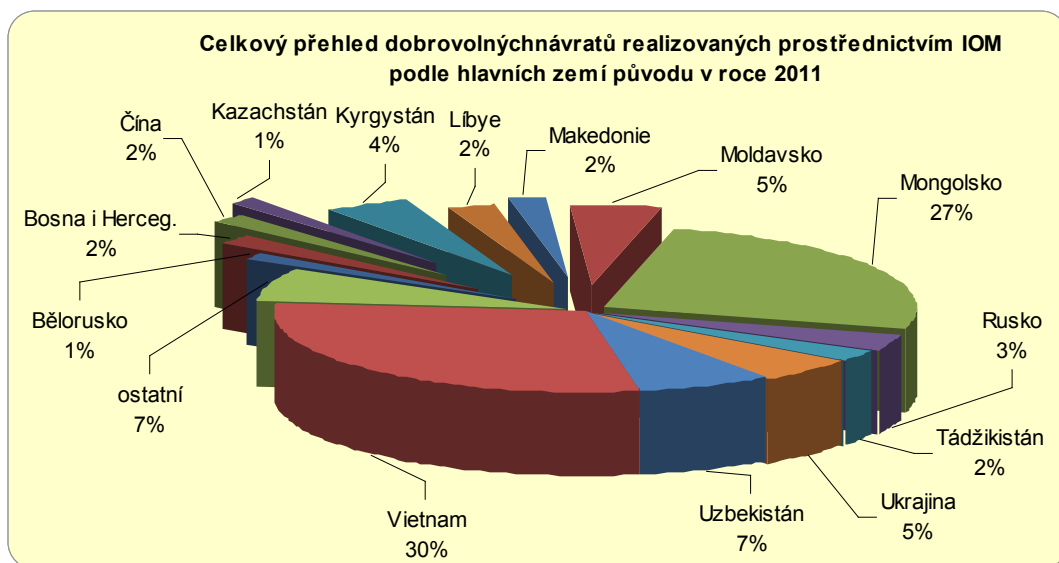
V průběhu roku 2011 uskutečnili pracovníci IOM celkem 721 konzultací cizinců v rámci programu návratového poradenství. V průběhu realizace poradenského programu uskutečnili pracovníci IOM celkem 19 návštěv zařízení pro zajištění cizinců, kde bylo poskytnuto celkem 156 konzultací. V sídle organizace pak bylo poskytnuto 565 konzultací. **Celkem bylo za rok 2011 poskytnuto** v souvislosti s dobrovolným návratem **poradenství 332 cizincům**, z toho se 276 na základě poskytnutého poradenství rozhodlo pro **dobrovolný návrat** do země původu, který se **podařilo realizovat u 207 cizinců**; což představuje 75 % cizinců, kteří se pro návrat rozhodli.

Z hlediska zájmu o poradenství byli v roce 2011 na prvním místě státní příslušníci Vietnamu (103 cizinců a 223 poskytnutých konzultací), dále státní příslušníci Mongolska (64 cizinců a 148 poskytnutých konzultací), Ukrajiny (29 cizinců a 60 poskytnutých konzultací), Uzbekistánu (17 cizinců a 40 poskytnutých konzultací) a Kyrgyzstánu (17 cizinců a 34 poskytnutých konzultací). Ne všichni cizinci, kteří byli příjemci návratového poradenství se nakonec rozhodli k návratu do země původu. Dobrovolný návrat v průběhu roku 2011 odmítlo celkem 40 cizinců. Cizinci, kterým byla uložena povinnost opustit území České republiky a přesto odmítli z České republiky vycestovat patřili z větší části do skupiny cizinců, kterým bylo návratové poradenství poskytováno v zařízeních pro zajištění cizinců. Největší zastoupení v této skupině cizinců měli státní příslušníci Vietnamu (15 osob), Mongolska (5 osob) a Kyrgyzstánu (4 osob).

V průběhu roku 2011 bylo prostřednictvím kanceláře IOM uskutečněno 182 asistovaných dobrovolných návratů cizinců s platným správním vyhoštěním ve spolupráci s ŘSCP, 9 návratů ve spolupráci se SUZ MV ČR, 7 návratů podle speciálních programů a 9 cizinců s podporou kanceláře IOM vycestovalo na vlastní náklady.

Největší zájem o návrat do země původu měli v roce 2011 státní příslušníci Vietnamu (88 osob), Mongolska (59 osob), Ukrajiny (24 osob) a Uzbekistánu (17 osob). **Z hlediska realizovaných** dobrovolných návratů byl největší počet cizinců navrácen do Vietnamu (61 osob), Mongolska (53 osob), Uzbekistánu (14 osob), na Ukrajinu (11 osob) a do Moldavska (10 osob).

Asistence kanceláře IOM při vyřizování náhradních cestovních dokladů v souvislosti s přípravou dobrovolného návratu byla v průběhu roku 2011 poskytnuta 23 cizincům. Nejčastěji byla tato asistence poskytována státním příslušníkům Ukrajiny, Vietnamu a Uzbekistánu.

X. Mezinárodní ochrana

X.1 ŽADATELÉ O MEZINÁRODNÍ OCHRANU V ČESKÉ REPUBLICE

Podmínky vstupu a pobytu cizince, který projeví úmysl požádat Českou republiku o mezinárodní ochranu formou azylu nebo doplňkové ochrany na území České republiky a pobyt azylanta nebo osoby požívající doplňkové ochrany na území, upravuje zákon o azylu.

Žadatelem o udělení mezinárodní ochrany se pro účely výše uvedeného zákona rozumí cizinec, který požádal Českou republiku o mezinárodní ochranu, nebo cizinec, který podal žádost o udělení mezinárodní ochrany v jiném členském státě Evropské unie, je-li Česká republika příslušná k jejímu posuzování. Postavení žadatele má po dobu řízení o udělení mezinárodní ochrany a po dobu soudního řízení o žalobě proti rozhodnutí Ministerstva vnitra podle zvláštního právního předpisu, má-li tato žaloba odkladný účinek.

Azylantem se rozumí cizinec, kterému byl podle výše uvedeného zákona udělen azyl, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení azylu.

Osobou požívající doplňkové ochrany se rozumí cizinec, který nesplňuje důvody pro udělení azylu podle výše uvedeného zákona, ale byla mu udělena doplňková ochrana, a to po dobu platnosti rozhodnutí o udělení doplňkové ochrany.

X.1.1 Počet žadatelů o mezinárodní ochranu

V roce 2011 v České republice o udělení mezinárodní ochrany požádalo celkem 756 osob. Celkový počet žadatelů se meziročně snížil o 9,2 % a i v roce 2011 tak pokračoval dlouhodobý trend jeho poklesu.

Počet žadatelů o mezinárodní ochranu v České republice – vývoj a meziroční procentuální změny v období let 2001 – 2011

Rok	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Počet žadatelů	18 094	8 484	11 400	5 459	4 021	3 016	1 878	1 656	1 258	833	756
Meziroční změna v %	105,9	- 53,1	34,4	- 52,1	- 26,3	-25,0	-37,7	-11,8	-24,0	-33,8	-9,2

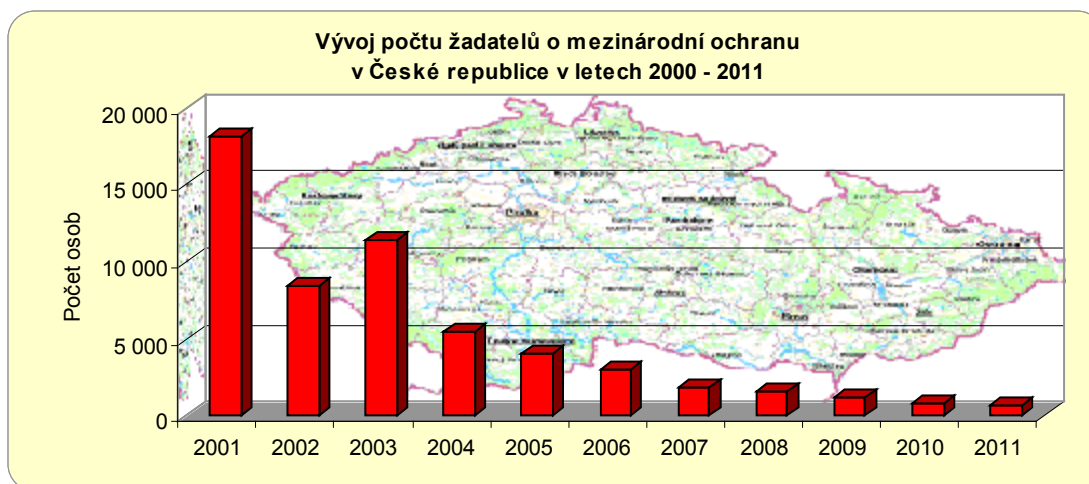
Počet žádostí o mezinárodní ochranu evidovaný v roce 2011 byl vůbec nejnižší v historii České republiky. Na rozdíl od předchozích let se však tempo poklesu v roce 2011 zpomalilo. Zatímco v období 2004 – 2007 počty žadatelů každoročně klesaly v řádu tisíců, následně pak v řádu několika stovek osob za rok, tak v roce 2011 byl meziroční pokles výrazně nižší (celkový počet žadatelů se snížil o 77 osob).

Snižování počtu žadatelů o mezinárodní ochranu započalo vstupem České republiky do Evropské unie v roce 2004 a souvisí zejména s aplikací tzv. dublinského nařízení⁸⁵, které stanovuje kritéria pro určení členského státu příslušného (odpovědného) k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu.

Ve srovnání s ostatními členskými zeměmi Evropské unie lze celkový počet žadatelů o udělení mezinárodní ochrany v České republice hodnotit jako spíše podprůměrný. Dle statistik Eurostatu byl počet žádostí evidovaný Českou republikou v roce 2011 sedmý nejnižší z 27 členských zemí Evropské unie.

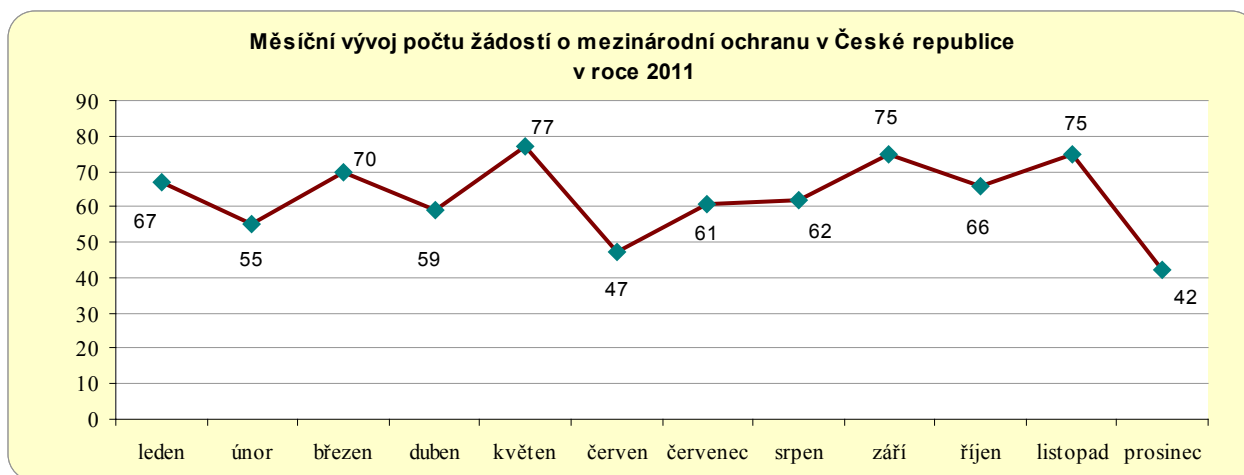
⁸⁵ Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. 2. 2003.

Z celkového počtu 756 žádostí o mezinárodní ochranu, které Česká republika v roce 2011 evidovala, jich bylo **celkem 264 podáno opakovaně⁸⁶**, tj. 34,9%. Ve srovnání s předchozími 2 lety, kdy podíl opakovaných žádostí představoval cca polovinu ze všech žádostí, je to výrazné snížení. **Počet cizinců, kteří podali svoji žádost o mezinárodní ochranu poprvé, tak dosáhl 492 osob.**

V roce 2011 bylo měsíčně podáno v průměru 63 žádostí o mezinárodní ochranu, přičemž vývoj počtu žádostí nezaznamenal výrazné početní výkyvy v jednotlivých měsících. Pod 50 osob měsíční počet poklesl pouze ve dvou měsících (v červnu 47 žádostí a v prosinci 42 žádostí). Naopak nejvyšší měsíční hodnota nepřesáhla 77 žádostí.

V roce 2011 o udělení mezinárodní ochrany požádali státní příslušníci celkem 53 různých zemí. **Většina žadatelů obdobně jako v předchozím roce pocházela z asijských (44,4 %) a evropských (38,2 %) zemí.** Podíl žadatelů z Afriky dosáhl ve sledovaném období 10,6 %. Nejméně žadatelů pocházelo z amerického kontinentu (3,2 %), nízké bylo rovněž zastoupení osob bez státní příslušnosti (3,6 %).

Hlavními zdrojovými zeměmi žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2011 byly **Ukrajina, Bělorusko, Rusko, Vietnam a Mongolsko**. Těchto pět státních příslušností podalo téměř polovinu

⁸⁶ Počet žádostí podávaných opakovaně je sledován od implementace tzv. procedurální směrnice EU do zákona o azylu (novela zákona s účinností od 21. 12. 2007). Jedná se o *Směrnici Rady 2005/85/ES ze dne 1. 12. 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka*, na jejímž základě není již uplatňována dříve povinná lhůta dvou let pro opakované podání žádosti o mezinárodní ochranu. Cizinci tak mohou podávat nové žádosti ihned poté, co vstoupí v platnost rozhodnutí o neudělení mezinárodní ochrany u předchozí žádosti.

všech žádostí (47 %). Mezi deseti nečastěji zastoupenými státními příslušnostmi žadatelů o mezinárodní ochranu dále figurovaly **Kyrgyzstán, Turecko, osoby bez státní příslušnosti (27), Afghánistán a Uzbekistán (26) a Myanmar (23).**

Státní příslušnosti žadatelů o mezinárodní ochranu v ČR TOP 10 – srovnání roku 2010/2011

Státní příslušnost	2010			2011			Změna proti předchozímu období	
	Počet žadatelů	tj.%	pořadí	Počet žadatelů	tj.%	pořadí	Absolutní číslo	tj. %
Ukrajina	115	13,8	1.	152	20,1	1.	+37	+32,2
Bělorusko	56	6,7	3.	71	9,4	2.	+15	+26
Rusko	51	6,1	4.	47	6,2	3.	-4	-7,8
Vietnam	44	5,3	8.	46	6,1	4.	+2	+4,5
Mongolsko	96	11,5	2.	41	5,4	5.	-55	-57,3
Kyrgyzstán	33	4,0	10.	32	4,2	6. – 7.	-1	-3,0
Turecko	49	5,9	6.	32	4,2	6. – 7.	-17	-34,7
bez státní příslušnosti	50	6,0	5.	27	3,3	8.	-23	-46,0
Afghánistán	7	0,8	23.	26	3,4	9. – 10.	+19	+271,4
Uzbekistán	13	1,6	16.	26	3,4	9. – 10.	+13	+100,0
Myanmar	42	5,0	9.	23	3,0	11.	-19	-45,2
ostatní	251	30,1	-	235	31,1	-	-16	-6,4
Celkem	833	100,0	-	756	100,0		-77	-9,2

Poznámka: Údaje odboru azylové a migrační politiky MV ČR

Ukrajina se na prvním místě v žebříčku nejpočetněji zastoupených zdrojových zemí žadatelů o mezinárodní ochranu objevuje již od roku 2004. V roce 2011 podali tito státní příslušníci celkem **152 žádostí** a jejich podíl na celkovém počtu žádostí přesáhl 20,1 %. Zatímco v předchozích letech se počet žadatelů z této země pravidelně (s výjimkou roku 2008) meziročně snižoval, v roce 2011 došlo naopak ve srovnání s předchozím obdobím k nárůstu počtu žadatelů (nárůst o 32,2 %). Ve většině případů se jednalo o poprvé podané žádosti, přičemž podíl opakovaně podaných žádostí se meziročně snížil - zatímco v roce 2010 tvořil téměř polovinu, v roce 2011 to byla cca třetina (34 %). Charakteristika žadatelů z Ukrajiny se nicméně dlouhodobě nijak výrazně nemění. I v roce 2011 se jednalo zejména o osoby, které na území zpravidla již dlouhodobě pobývaly (někdy i přes deset let) a o mezinárodní ochranu žádaly po uplynutí platnosti doby pobytového oprávnění s cílem legalizovat si svůj další pobyt na území České republiky.

S výraznějším početním odstupem na druhém místě následovali státní příslušníci **Běloruska (71 žádostí)**, kteří se v důsledku nárůstu počtu jimi podaných žádostí posunuli ze třetí na druhou příčku. I v jejich případě se meziročně snížil (o čtvrtinu) podíl opakovaných žádostí, které v roce 2011 představovaly 46%. Mezi uváděnými důvody pro podání žádostí o mezinárodní ochranu v případě běloruských státních příslušníků převažovaly politické důvody.

Třetí nejvyšší počet žádostí o mezinárodní ochranu podali v roce 2011 státní příslušníci **Ruska (47 žádostí)**, přičemž počty žádostí zůstaly ve sledovaném období víceméně na stejné úrovni jako v roce 2010. Podíl žádostí podaných osobami čečenské národnosti tvořil zhruba třetinu (cca 33 %), oproti předchozímu roku, kdy tvořil polovinu, tak došlo ke snížení. Téměř polovina žádostí ruských státních příslušníků byla v roce 2011 podána opakovaně (47 %).

Z osmého na čtvrté místo v žebříčku nejčastěji zastoupených zdrojových zemí se v roce 2011 posunuli státní příslušníci **Vietnamu (46 žadatelů)**, a to i přes to, že počet jimi podaných žádostí se meziročně víceméně nezměnil. Bez výrazných změn zůstal i podíl opakovaných žádostí, kterých ve sledovaném období bylo 43 %. Pro státní příslušníky Vietnamu platí podobná charakteristika jako pro státní příslušníky Ukrajiny. Časté byly žádosti o mezinárodní ochranu podávané po dlouhodobějším pobytu na území České republiky (i v délce 15 let), převážně z důvodu

legalizace pobytu po uplynutí platnosti pobytového oprávnění či po zadržení policií pro nelegální pobyt na území.

V případě státních příslušníků **Mongolska (41 žadatelů)**, kteří v roce 2011 dosáhli pátého nejvyššího počtu žadatelů o mezinárodní ochranu, došlo ve srovnání s předchozím obdobím k dosti výraznému meziročnímu snížení. Ve srovnání s rokem 2010 podali o 55 žádostí méně (-57 %) a v rámci TOP 10 se jednalo o nejvýraznější absolutní i procentuální pokles počtu žádostí. U žadatelů z Mongolska byl zaznamenán v rámci deseti nejčastěji zastoupených zdrojových zemí nejvyšší podíl opakovaně podaných žádostí (71 %), žádostí podaných poprvé bylo jen 12.

Se shodným počtem **32 žádostí** o mezinárodní ochranu dále následovali státní příslušníci **Kyrgyzstánu a Turecka**. U státních příslušníků **Kyrgyzstánu** se ve srovnání s rokem 2010 jednalo o víceméně stejný počet podaných žádostí. Žádosti opakovaně podané tvořili 34 %. V případě **Turecka** se počet žadatelů meziročně snížil o 17 osob (- 34,7 %). Žádosti podané opakovaně představovaly obdobně jako v předchozím roce necelou polovinu (47 %).

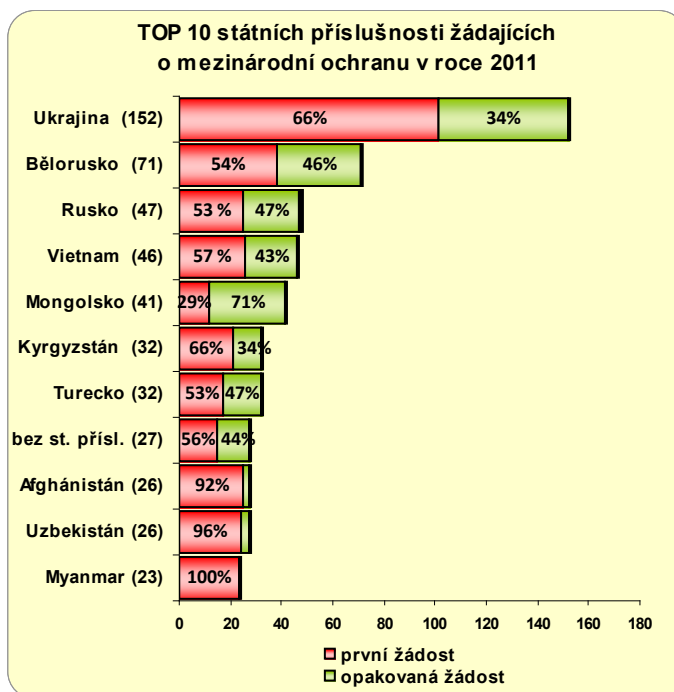
Na osmém místě v žebříčku nejčastěji zastoupených zdrojových zemí se v roce 2011 umístily **osoby bez státní příslušnosti (27 žádostí)**. Ve srovnání s předchozím rokem se jejich počet snížil téměř o polovinu (-46 %). Žadatelé bez státní příslušnosti byli v převážné míře (63 %) nezletilé děti, zejména kazašského původu a často narozené na území České republiky azylantům či žadatelům o mezinárodní ochranu. U zletilých žadatelů se jednalo o osoby převážně ze států bývalého SSSR. V polovině případů (53 %) osoby bez státní příslušnosti podávaly své žádosti poprvé.

Oproti roku 2010 se mezi deseti nejčastěji zastoupenými zdrojovými zeměmi žadatelů o mezinárodní ochranu v roce 2011 již neobjevil Kazachstán (meziroční snížení o 61% ze 44 na 17 žádostí a pokles ze sedmého na čtrnácté místo). **Naopak se v TOP 10 nově objevili státní příslušníci Afghánistánu a Uzbekistánu.**

Počet žadatelů z Uzbekistánu se v roce 2011 zdvojnásobil (nárůst ze 13 osob v roce 2010 na 26 osob v roce letošním). Naprostá většina žádostí (92 %) byla podána poprvé, evidovány byly pouze 2 žádosti opakované. Spolu s Afghánistánem vykazují státní příslušníci Uzbekistánu v rámci TOP 10 jedny z nejvyšších podílů žádostí podaných poprvé. Mezi žadateli z Uzbekistánu bylo rovněž vysoké zastoupení dětí (46 %).

Počet žadatelů o mezinárodní ochranu z Afghánistánu se zvýšil ze 7 v roce 2010 na 26 v roce 2011 (+271,4%). Nárůst afghánských žadatelů je spojen s tranzitní nelegální migrací těchto osob, která byla zejména v druhé polovině roku 2011 zaznamenána v rámci řady evropských zemí. Přes území České republiky státní příslušníci Afghánistánu cestovali většinou ukryti v kamionech a žádost o mezinárodní ochranu podali po zadržení policií.

Mezi žadateli o mezinárodní ochranu se v roce 2011 nadále ve vyšších počtech objevovali státní příslušníci **Myanmaru**. Obdobně jako v roce 2010 se jednalo o přesídlené osoby v rámci Národního přesídlovacího programu Ministerstva vnitra, všechny žádosti byly proto podány poprvé.

Všichni přesídlení cizinci získali azyl z politických důvodů. Oproti roku 2010 bylo přesídleno o 19 osob méně.

Mezi žadateli o mezinárodní ochranu v roce 2011 výrazně převažovali muži (555 osob), podíl žen dosáhl pouze 26,6 %. Ve srovnání s předchozím obdobím se disproporce mezi zastoupením mužů a žen mezi žadateli ještě zvýšila (v roce 2010 dosáhl podíl žen 31,3 %).

V roce 2011 bylo mezi žadateli o mezinárodní ochranu **evidováno celkem 132 nezletilých osob (17,5 %)**, což je o 47 méně než v minulém roce. Dospělých žadatelů bylo ve sledovaném období celkem 624 (82,5 %). Stejně jako v minulém roce byl patrný rozdíl v zastoupení mužů a žen mezi dospělými a nezletilými žadateli o mezinárodní ochranu. Zatímco u dospělých žadatelů velmi výrazně převažují muži (77,4 %), u nezletilých žadatelů je podíl mužů a žen více vyrovnaný (54,5 % mužů ku 45,5 % žen). Největší počet nezletilých osob byl mezi státními příslušníky Ukrajiny (21 osob, tj. 13,8 % ze všech ukrajinských žadatelů) a osobami bez státní příslušnosti (17 osob, tj. 63 %), vyšší počet nezletilých osob byl dále zaznamenán u státních příslušníků Uzbekistánu (12 osob, tj. 46,2 %), Afghánistánu (11, tj. 42,3 %) a Turecka (11, tj. 34,4%).

V roce 2011 požádalo o udělení mezinárodní ochrany **celkem 8 nezletilých osob bez doprovodu zákonných zástupců**. Oproti roku 2010, kdy požádalo o tuto formu ochrany celkem

Nezletilé osoby bez doprovodu zákonných zástupců - rok 2011

Věková kategorie Pohlaví	0-14		15-17		Celkem
	Muži	Ženy	Muži	Ženy	
Afghánistán	-	-	4	-	4
bez státní příslušnosti	-	-	1	-	1
Etiopie	-	-	-	1	1
Kyrgyzstán	-	-	-	1	1
Sýrie	-	-	1	-	1
Celkem	-	-	6	2	8

6 nezletilých osob bez doprovodu zákonných zástupců, byl zaznamenán mírný nárůst. Jednalo se státní příslušníky Afghánistánu, Etiopie, Kyrgyzstánu, Sýrie a jednu osobu bez státní příslušnosti. Všichni nezletilí byli v době podání žádosti o mezinárodní ochranu v České republice starší patnácti let.⁸⁷

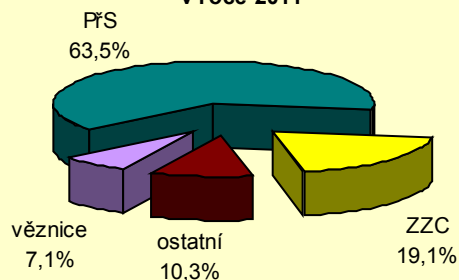
Z celkového počtu cizinců, kteří na území České republiky požádali o mezinárodní ochranu jich tak nejvíce učinilo v PřS Zastávka (53,3 %). V PřS Praha – Ruzyně požádalo dalších 10,2 %. **Celkově bylo v přijímacích střediscích podáno 480 žádostí (63,5%).**

V meziročním srovnání se v roce 2011 zvýšil počet cizinců, kteří o mezinárodní ochranu požádali v některém ze zařízení pro zajištění cizinců, a to ze 109 na 144. Mezi nimi byli nejvíce zastoupeni státní příslušníci Ukrajiny (57 osob), Mongolska (20 osob), Vietnamu (14 osob).

V roce 2011 se snížil podíl žádostí podaných ve věznicích z 8,4 % na 7,1 %. Nejvíce žádostí o mezinárodní ochranu podaných ve věznicích bylo evidováno u státních příslušníků Vietnamu (15 osob), Ukrajina (14 osob) a Běloruska (9 osob).

V kategorii „ostatní“ (nemocnice, privát) bylo ve sledovaném roce evidováno 10,3 % žádostí o mezinárodní ochranu.

Místo podání žádosti o mezinárodní ochranu v roce 2011

⁸⁷ Všichni nezletilí byli v době podání žádosti o mezinárodní ochranu v ČR v roce 2011 starší patnácti let. Prostřednictvím přijímacího střediska v Zastávce u Brna požádali o mezinárodní ochranu 3 nezletilí, ze Zařízení pro děti cizince podali žádost 4 nezletilí a 1 nezletilá osoba požádala o mezinárodní ochranu v zařízení pro zajištění cizinců.

X.1.2 Řízení o udělení mezinárodní ochrany

V roce 2011 bylo v řízení o udělení mezinárodní ochrany **Ministerstvem vnitra vydáno celkem 1 029 rozhodnutí**. Ve sledovaném období se tak snížil počet osob v řízení, tj. osob, o jejichž žádosti dosud nebylo rozhodnuto. Zatímco na počátku roku řízení probíhalo u 723 žadatelů, k 31. 12. 2011 se v řízení nacházelo 561 osob.

Mezinárodní ochrana ve formě azylu či doplňkové ochrany byla Ministerstvem vnitra ve sledovaném roce udělena ve 383 případech. Ve stejném období byla ve 184 případech doplňková ochrana prodloužena.

Podíl pozitivních rozhodnutí v roce 2011 dosáhl 37,2 % z celkového počtu vydaných rozhodnutí, tj. **některá z forem mezinárodní ochrany byla udělena minimálně každým třetím rozhodnutím.**

Azyl ve sledovaném období získalo celkem 113 žadatelů. Ve srovnání s rokem 2010 bylo uděleno o 12 azylů méně (-9,6 %). Na druhou stranu **doplňková ochrana byla udělena v 270 případech**, což je o 160 % více než v předchozím období a je to vůbec nejvyšší počet udělených doplňkových ochrany od roku 2006, kdy začala být tato forma mezinárodní ochrany udělována.

Azyl byl v roce 2011 nejčastěji udělen z důvodů vymezených Ženevskou konvencí (51). V dalších 44 případech (38,9 % z celkového počtu udělených azylů) se jednalo o azyl za účelem sloučení rodiny a zbývajících 16 azylů bylo uděleno z humanitárních důvodů.

Počet udělených azylů – srovnání let 2010 a 2011

Státní příslušnost	Rok 2010		Státní příslušnost	Rok 2011	
	Azyl udělen	tj. % z celku		Azyl udělen	tj. % z celku
Myanmar	43	34,4	Myanmar	23	20,4
Rusko	18	14,4	Rusko	18	15,9
Ukrajina	11	8,8	Uzbekistán	15	13,3
Kyrgyzstán	7	5,6	Bělorusko	12	10,6
Syrie	6	4,8	Afghánistán	10	8,8
Arménie	5	4,0	Ukrajina	9	8,0
Kuba	5	4,0	Irák	6	5,3
Sierra Leone	4	3,2	bez státní příslušnosti	4	3,5
bez stát. přísl.	3	2,4	Kazachstán	4	3,5
Irák	3	2,4	Kyrgyzstán	3	2,7
ostatní	20	16,0	ostatní	9	8,0
Celkem	125	100,0	Celkem	113	100,0

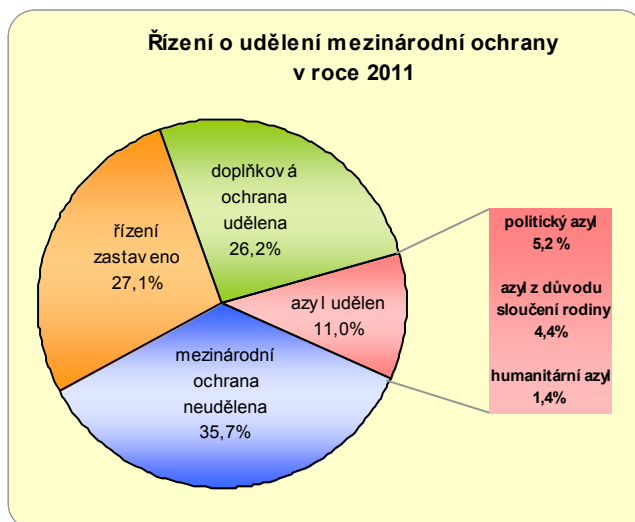
Poznámka: Údaje odboru azylové a migrační politiky MV ČR

Nejčastěji, stejně jako v minulých letech, byl **azyl udělen státním příslušníkům Myanmaru (23)**. Jednalo se o osoby přesídlené Českou republikou v rámci Národního přesídlovacího programu. Druhý nejvyšší počet azylů získali státní příslušníci **Ruska (18)**, nejčastěji z důvodů vymezených Ženevskou konvencí. Mezi další čtenější státní příslušnosti žadatelů, kterým byl azyl v České republice v roce 2011 udělen, patřil s **15 azyly Uzbekistán** (ve většině za účelem sloučení rodiny), s **12 udělenými azyly Bělorusko** (zejména důvody dle Ženevské konvence) a s **10 azyly Afghánistán** (většina za účelem sloučení rodiny).

Doplňková ochrana byla nejčastěji udělena státním příslušníkům Kazachstánu, a to celkem v 110 případech. Dále následovaly osoby bez státní příslušnosti (53), státní příslušníci Běloruska (30 osob), Kuby (12 osob), Sýrie (9 osob), Ruska (8 osob) a Afghánistánu (6 osob).

Doplňková ochrana byla prodloužena nejvíce státním příslušníkům Iráku (44 osob), Běloruska (36 osob), Uzbekistánu (23 osob), Kuby (18 osob), Ruska (13 osob), Kyrgyzstánu (13 osob), Afghánistánu (6 osob) a 12 osobám bez státní příslušnosti.

Rozhodnutí o neudělení azylu bylo v roce 2011 **vydáno v 367 případech**, což je 35,7 % z celkového počtu rozhodnutí první instance v řízení o udělení mezinárodní ochrany. Z celkového počtu 1 029 rozhodnutí vydaných v první instanci řízení o udělení mezinárodní ochrany bylo **řízení zastaveno v 279 případech, tj. 27,1 %**.

Žaloby a kasační stížnosti podané soudům

V roce 2004 nastoupený trend snižování počtu žadatelů o udělení mezinárodní ochrany přetrvává i pro rok 2011, tento trend odpovídá i stále snižujícímu se počtu podaných žádostí o udělení mezinárodní ochrany, kterých bylo v hodnoceném období 756. Tato skutečnost se samozřejmě musela projevit i v oblasti soudního přezkumu, kdy i v roce 2011 byl zaznamenán oproti roku 2010 pokles kasačních stížností. V porovnání roků 2010 a 2011 u podaných žalob lze naopak zaznamenat lehce zvýšený nárůst žalob (takže celková bilance dvou posledních let je v počtech podaných opravných prostředků k soudu srovnatelná), tato skutečnost tedy nemá žádný vliv na výše popsany trend vývoje v počtech žadatelů zaznamenaný v roce 2004. Počty podaných žalob a kasačních stížností ve spojení s přednostním projednáváním těchto kauz u správních soudů pozitivně ovlivňují zejména dobu, kterou soudy potřebují k soudnímu přezkumu těchto kauz. Na zvýšení rychlosti a množství vyřízených kasačních stížností před Nejvyšším správním soudem bude v budoucnu mít nepochybně pozitivní vliv i od 1. 1. 2012 účinná novela soudního řádu správního, kdy veškerá agenda spojená s rozhodováním kasačních stížností je soustředěna již jen u Nejvyššího správního soudu v Brně.

V řízení o udělení mezinárodní ochrany v České republice bylo v roce 2011 podáno ke krajským soudům celkem 344 žalob (s odkladným účinkem) proti rozhodnutí Ministerstva vnitra. Krajské soudy vydaly za toto období celkem 468 rozhodnutí. Ve 275 případech (tj. 58,8 %) šlo o zamítnutí žaloby, čímž krajské soudy rozhodnutí Ministerstva vnitra potvrdily. V dalších 85 případech (tj. 18,2 %) se jednalo o zastavení řízení. V 95 případech (tj. 20,3 %) krajské soudy rozhodnutí Ministerstva vnitra zrušily a věc vrátily první instanci k novému projednání a žaloba byla odmítnuta ve 13 případech (tj. 2,8 %).

V případě žalob bez odkladného účinku bylo ke krajským soudům v roce 2011 podáno celkem 78 žalob. Celkem bylo vydáno 98 rozhodnutí, ve 36 případech byla žaloba zamítnuta, zastaveno řízení bylo ve 49 případech, v 11 případech krajské soudy rozhodnutí Ministerstva vnitra zrušily a věc vrátily první instanci k novému projednání a žaloba byla odmítnuta ve 2 případech.

K Nejvyššímu správnímu soudu v Brně podalo v roce 2011 kasační stížnost 252 osob. Nejvyšší správní soud vydal za toto období celkem 273 rozhodnutí. Ve 205 případech (tj. 75,1 %) Nejvyšší správní soud kasační stížnost odmítl. V 10 případech (tj. 3,7 %) byla kasační

stížnost zamítnuta, čímž Nejvyšší správní soud rozhodnutí krajských soudů potvrdil. V dalších 26 případech (tj. 9,5 %) bylo řízení zastaveno, v 32 případech (tj. 11,7 %) byla věc vrácena krajským soudům k novému projednání.

Ministerstvo vnitra podalo v roce 2011 kasační stížnost k Nejvyššímu správnímu soudu ve 23 případech. Ve stejném období vydal Nejvyšší správní soud 24 rozhodnutí, z toho 3 kasační stížnosti Ministerstva vnitra zamítl, v 11 případech kasační stížnost odmítl a v 10 případech vrátil věc k řízení krajskému soudu.

X.1.3 Azylová zařízení na území České republiky

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra zajišťovala služby žadatelům o udělení mezinárodní ochrany a azylantům v celkem **osmi azylových zařízeních** třech typů. **Přijímací středisko** (PřS) slouží k ubytování cizince do doby provedení úkonů uvedených v ustanovení § 46⁸⁸ a § 73 zákona o azylu. **Pobytové středisko** (PoS) slouží k ubytování žadatele o udělení mezinárodní ochrany do doby pravomocného ukončení jeho řízení o udělení mezinárodní ochrany. **Integrační azylové středisko** (IAS) slouží k přechodnému ubytování s udělenou mezinárodní ochranou.

- ⁸⁸ 1) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko do
- a) provedení identifikačních úkonů podle § 47 zákona o azylu,
  - b) provedení lékařského vyšetření zaměřeného na zjištění, zda žadatel o udělení mezinárodní ochrany netrpí chorobou ohrožující jeho život či zdraví nebo život či zdraví jiných osob,
  - c) doby vydání průkazu žadatele o udělení mezinárodní ochrany (§ 57 zákona o azylu),
  - d) ukončení karantény nebo jiného opatření v souvislosti s ochranou veřejného zdraví, lze-li je uskutečnit v přijímacím středisku.
- 2) Žadatel o udělení mezinárodní ochrany nesmí opustit přijímací středisko na mezinárodním letišti ani po ukončení úkonů uvedených v odstavci 1.
- 3) Cizinec, jemuž bylo řízení o udělení mezinárodní ochrany zastaveno z důvodu nepřipustnosti jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany podle § 10a písm. b) zákona o azylu, nesmí opustit přijímací nebo pobytové středisko až do doby, než bude dopraven do členského státu Evropské unie příslušného k posuzování žádosti o udělení mezinárodní ochrany, s výjimkou opuštění za účelem vycestování z území.

Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra provozuje **dvě přijímací střediska**, a to přijímací středisko Zastávka a přijímací středisko na mezinárodním letišti Praha-Ruzyně.

Dále provozuje dvě pobytová střediska, a to pobytové středisko Havířov a pobytové středisko Kostelec nad Orlicí. V obou typech byla vedle zajištění ubytovacích a stravovacích služeb v nabídce i psychosociální asistence a některé volnočasové aktivity. Do každého ze středisek pravidelně dojížděly nestátní neziskové organizace.

Z níže uvedeného přehledu vyplývá, že ke dni 31. prosince 2011 byla **celková kapacita přijímacích a pobytových středisek 673 lůžek**.

Kapacita přijímacích a pobytových středisek

Typ azylového zařízení	Kapacita
Přijímací střediska	
Zastávka	202
Praha-Ruzyně	45
Celkem přijímací střediska	247
Pobytová střediska	
Havířov	151
Kostelec nad Orlicí	275
Celkem pobytová střediska	426

Integrační azylová střediska slouží pro přechodné ubytování osob, kterým byl přiznán azyl. K těmto cizincům od 1. ledna 2011 přibyli, v souvislosti s přijatou novelou zákona o azylu, i cizinci, kterým byla udělena doplňková ochrana. Těm zde byly rovněž poskytovány kurzy českého jazyka.

Ke dni 31. prosince 2011 byla Správou uprchlických zařízení Ministerstva vnitra provozována celkem čtyři integrační azylová střediska, ve kterých je azylantům k dispozici celkem 32 ubytovacích jednotek (jsou obsazovány podle velikosti a charakteru ubytovaných rodin) s maximální kapacitou 126 lůžek.

Kapacita integračních azylových středisek

IAS	Počet ubytovacích jednotek	Počet lůžek
Jaroměř	10	36
Předlice	12	44
Brno	4	20
Česká Lipa	6	26
Celkem	32	126

Do konce března 2011 sloužilo IAS Předlice k první etapě integrace skupiny přesídlených státních příslušníků Myanmaru, kteří do České republiky přicestovali z Thajska a Malajsie (na základě Usnesení vlády ČR ze dne 15. března 2010 č. 213), aby jej přesídlenci opustili a přestěhovali se do integračních bytů. V IAS se Barmáncům dostávalo zejména intenzivních kurzů českého jazyka pro děti i dospělé, ale i další sociální asistence a integrační kurzy. Na další přesídlovací akci, přesídlení rodiny z Kuby, se Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra podílela zajištěním dočasného ubytování, kurzů českého jazyka a sociokulturních reálií.

Vytiženost ubytovacích kapacit v roce 2011

V roce 2011 přišlo do azylových zařízení celkem 582 nově přichozích cizinců - žadatelů o udělení mezinárodní ochrany (včetně novorozenců narozených v průběhu pobytu matky v azylovém zařízení). Nejčastější přícházeli do azylových zařízení státní příslušníci Ukrajiny (98 osob, tj. 17 %), Běloruska (65 osob, tj. 11 %) a Ruska (41 osob, tj. 7 %).

Kapacita přijímacích středisek byla v průměru vytižena na 15 %. Kapacita pobytových středisek byla vytižena v průměru na 69 %, přičemž do těchto údajů jsou započítávány pouze osoby fyzicky pobývající v těchto zařízeních.

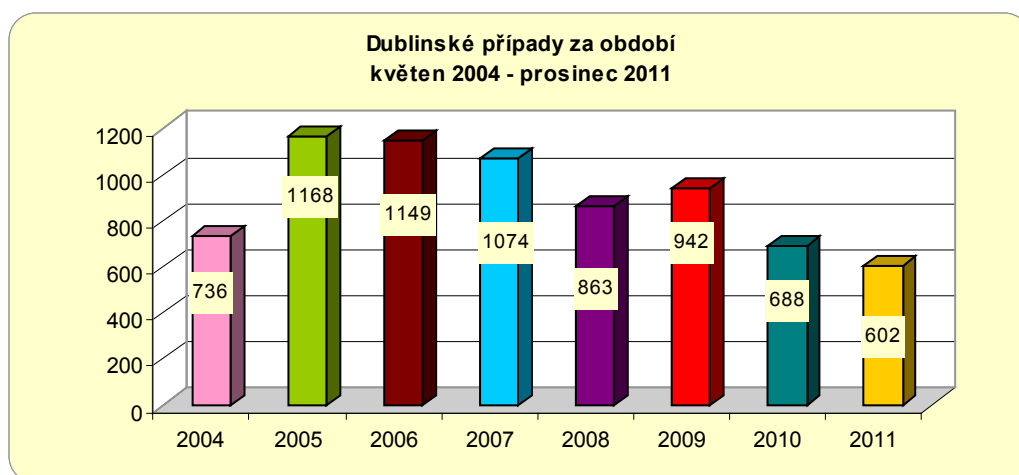
Žadatelé o mezinárodní ochranu ubytovaní v pobytovém středisku mají možnost na základě žádosti toto středisko dlouhodobě opustit. V roce 2011 tuto možnost využívalo průměrně 53 % evidovaných žadatelů o udělení mezinárodní ochrany.

X.2 APLIKACE DUBLINSKÉHO NAŘÍZENÍ V ČESKÉ REPUBLICE

Ke dni vstupu České republiky do Evropské unie (k 1. 5. 2004) vzniklo v rámci odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra oddělení Dublinského střediska. Úkolem tohoto oddělení je zajistit efektivní aplikaci Nařízení Rady (ES) č. 343/2003 ze dne 18. 2. 2003 (tzv. Dublinské nařízení).

Dublinské nařízení stanoví kritéria, podle kterých je členský stát příslušný (odpovědný) k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu určován. Mezi tato kritéria patří například rodinné vazby, vydané vízum či povolení k pobytu a také první podaná žádost o mezinárodní ochranu na území členských států. Česká republika není totiž ve všech případech žádostí o udělení mezinárodní ochrany podaných na jejím území příslušná (odpovědná) za jejich posouzení. Je možné, že k posouzení žádosti podané v České republice je příslušný (odpovědný) jiný členský stát.⁸⁹

Reálně tak Česká republika není příslušná (odpovědná) k posouzení určitého pensa žádostí o mezinárodní ochranu podaných na jejím území, ale naopak je příslušná (odpovědná) k posouzení i některých žádostí o mezinárodní ochranu podaných v jiném členském státě, například z důvodu Českou republikou vydaného víza či povolení k pobytu. Podle Dublinského nařízení lze navíc předat cizince, který je v České republice zadržen v souvislosti s neoprávněným pobytem, zpět do členského státu, kde předtím požádal o mezinárodní ochranu, a tento členský stát je k posouzení jeho žádosti stále příslušný (odpovědný).

Poznámka: Osoby, v jejichž případě oddělení Dublinského střediska obdrží nebo naopak odešle žádost o převzetí či přijetí zpět podle Dublinského nařízení, jsou obecně označovány jako tzv. dublinské případy.

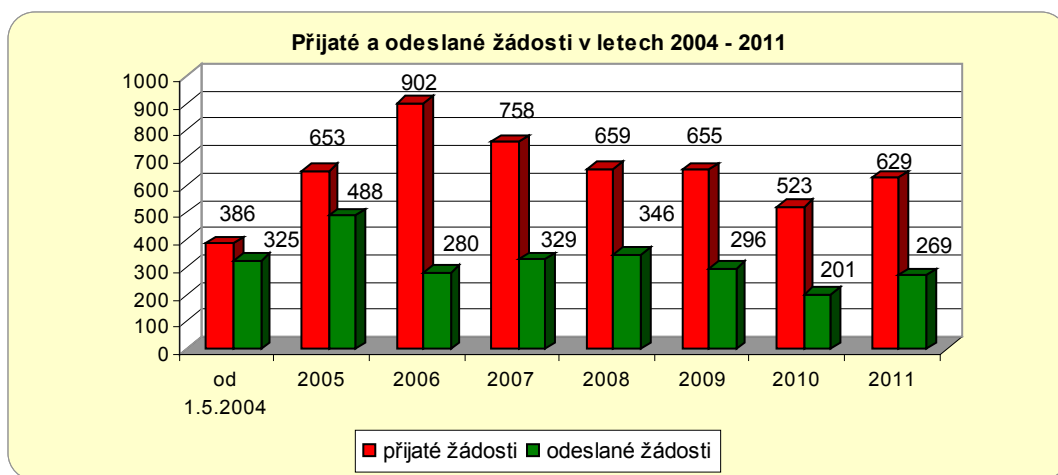
⁸⁹ Významnou roli v procesu určení členského státu příslušného k posouzení žádosti o mezinárodní ochranu plní systém EURODAC. Jedná se o systém, v němž jsou uloženy a porovnávány otisky prstů všech žadatelů o mezinárodní ochranu a některých dalších kategorií cizinců. Systém umožňuje spolehlivě zjistit, že osoba již dříve požádala o udělení mezinárodní ochrany v jiném členském státě, nebo že byla některým členským státem zadržena v souvislosti s neoprávněným překročením vnější hranice Evropské unie.

V roce 2011 Česká republika evidovala celkem 602 tzv. dublinských případů. Nejčastěji zastoupenou státní příslušností se v tomto období stala **Rusko** se 124 osobami, následují státní příslušníci **Mongolska** (42 osob) a **Turecka** (39 osob). Pět nejvíce zastoupených státních příslušností loňského roku doplňují státní příslušníci **Gruzie** (36 osob) a **Arménie** (30 osob).

Přijaté a odeslané žádosti

Během roku 2011 Česká republika přijala z jiného členského státu celkem 629 žádostí o převzetí či přijetí žadatele o mezinárodní ochranu zpět na území České republiky. Nejčastěji tyto žádosti přijala z **Rakouska** (159 žádostí), z **Německa** (102 žádostí) a z **Francie** (63 žádostí).

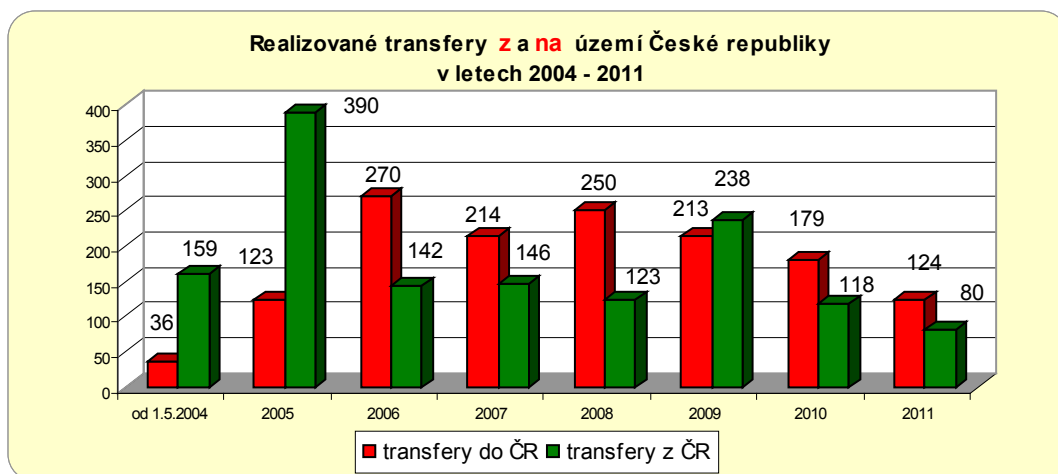
Za stejné období Česká republika zaslala jinému členskému státu 269 žádostí o převzetí či přijetí žadatele či cizince zpět. Nejčastěji byly žádosti odeslány do **Polska** (50 žádostí), **Maďarska** (32 žádostí) a do **Rakouska** (31 žádostí).

Realizované transfery

124 osob. Nejčastěji transfer na území České republiky realizovalo **Německo** (34 předání), **Belgie** (19 předání) a **Nizozemsko** (17 předání).

V roce 2011 bylo z území České republiky do jiného členského státu předáno celkem **80 osob**. Nejčastěji Česká republika realizovala předání osoby do **Maďarska** (15 osob), dále do **Rakouska** (13 osob) a do **Polska** (10 osob).

Zneužití víza či povolení k pobytu k podání žádosti o mezinárodní ochranu

Součástí činnosti oddělení Dublinského střediska je rovněž sledování případů žadatelů o mezinárodní ochranu, kteří jsou současně držiteli víza či povolení k pobytu vydaného českými orgány. Také jsou statisticky sledovány i případy držitelů českých víz či povolení k pobytu, v jejichž případě byla přijata žádost o převzetí či informaci podle Dublinského nařízení z jiného členského státu. Osoby, které o udělení mezinárodní ochrany na území České republiky žádají opakovaně a byly držiteli českého víza či povolení k pobytu, nejsou ve statistice zahrnuty.

V roce 2011 oddělení Dublinského střediska evidovalo **celkem 330 osob**, které **zneužily vydané vízum či povolení k pobytu k podání žádosti o mezinárodní ochranu**, a to buď na území České republiky nebo na území jiného členského státu Evropské unie. Nejčastěji bylo zneužito vízum vydané na ZÚ Hanoj (26 víz), GK Lvov (24 víz) a ZÚ Kyjev (23 víz).

X.3 SPOLEČNÝ EVROPSKÝ AZYLOVÝ SYSTÉM

Již na sklonku roku 2008 došlo v azylové oblasti na poli EU k předložení tzv. **prvního azylového balíčku**, který obsahoval návrh na změnu **Směrnice Rady 2003/9/ES**, kterou se stanoví **minimální normy pro přijímání žadatelů o azyl** (tzv. přijímací směrnice), návrh na změnu **nařízení 343/2003**, kterým se stanoví **kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o poskytnutí mezinárodní ochrany podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států** (tzv. dublinské nařízení) a návrh na změnu **nařízení o zřízení systému „EURODAC“ pro porovnávání otisků prstů za účelem účinného uplatňování nařízení (ES) č. [.../...] [**, kterým se stanoví **kritéria a postupy pro určení členského státu příslušného k posuzování žádosti o poskytnutí mezinárodní ochrany podané státním příslušníkem třetí země nebo osobou bez státní příslušnosti v některém z členských států]** (tzv. nařízení EURODAC).

Při projednávání návrhů v letech 2009 a 2010 nedošlo k zásadnějším pokrokům při vyjednávání, jednání se stále více komplikovala, Evropská komise proto na Radě pro spravedlnost a vnitřní věci v listopadu 2010 oznámila, že počátkem roku 2011 předloží zcela nový návrh přijímací směrnice.

Koncem února 2009 byl představen další, dlouho očekávaný, návrh **nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení Evropského podpůrného úřadu pro otázky azylu (EASO)**. Zmíněný návrh má za cíl reagovat na záměr zřídit úřad vyslovený již v Haagském programu (2004) a následně v Plánu politiky pro azyl (červen 2008). Komise navrhla zřídit EASO, které bude mít institucionální podobu regulační agentury a jehož úkolem bude usnadnit a posílit praktickou spolupráci mezi členskými státy v otázkách azylu, jakož i přispívat k lepšímu provádění společného azylového systému. Nařízení bylo přijato dne 19. května 2010 pod číslem 439/2010; ve dnech 24. -26. 11. 2010 se na Maltě uskutečnilo první zasedání správní rady tohoto úřadu a k 19. 6. 2011 začal úřad v souladu s nařízením oficiálně vykonávat svou činnost. V roce 2011 se činnost úřadu zaměřovala zejména na budování struktur úřadu, tj. probíhala zejména výběrová řízení na stálé zaměstnance úřadu. Z věcných aktivit se EASO soustředovalo na realizaci Řeckého akčního plánu, který má za cíl asistovat Řecku při budování azylového systému; další aktivity směřovaly k převzetí vybraných projektů či aktivit od jiných institucí pod EASO (např. Evropské azylové kurikulum nebo Eurasil).

V říjnu 2009 došlo k předložení návrhu na změnu tzv. **kvalifikační směrnice** (Směrnice Rady 2004/83/ES ze dne 29. dubna 2004 o minimálních požadavcích na kritéria a statut státních příslušníků třetích zemí nebo osob bez státní příslušnosti jako uprchlíků, nebo jako osob, které z jiných důvodů potřebují mezinárodní ochranu, a o obsahu poskytované ochrany). Změna kvalifikační směrnice má za cíl dále sblížit národní pravidla na uznávání a obsah statusů žadatelů

o mezinárodní ochranu a odstranit výkladové rozdíly v členských státech Evropské unie. V roce 2011 došlo ke schválení tohoto návrhu a směrnice byla v Úředním věstníku publikována jako Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/95/EU ze dne 13. prosince 2011, o normách, které musí splňovat státní příslušníci třetích zemí nebo osoby bez státní příslušnosti, aby mohli požívat mezinárodní ochrany, o jednotném statusu pro uprchlíky nebo osoby, které mají nárok na doplňkovou ochranu, a o obsahu poskytnuté ochrany (přepracované znění). V roce 2011 se jedná o jediný návrh, který byl přijat. V roce 2012 započnou práce na transpozici směrnici.

Současně s návrhem kvalifikační směrnice byl rovněž představen návrh na změnu tzv. **procedurální směrnice** (Směrnice Rady 2005/85/ES ze dne 1. prosince 2005 o minimálních normách pro řízení v členských státech o přiznávání a odnímání postavení uprchlíka), jejímž cílem bude zvýšení a vyjasnění procesních záruk v průběhu řízení o udělení mezinárodní ochrany. V průběhu roku 2010 nebyl zaznamenán viditelnější pokrok v projednávání, podobně jako u přijímací směrnice i zde Evropská komise oznámila předložení zcela nového návrhu.

Ke zveřejnění nových návrhů přijímací a procedurální směrnice došlo 1. 6. 2011. Druhá polovina roku 2011 byla věnována projednávání návrhů na expertní úrovni. Lze konstatovat, že návrhy byly Evropskou komisí předloženy v mnohem realističtější verzi než návrhy předchozí a jsou dobrým základem pro další jednání.

Azylové oblasti se rovněž přímo dotýká přijetí Směrnice Evropského parlamentu a Rady ze dne 11. května 2011, kterou se rozšiřuje oblast působnosti směrnice Rady 2003/109/ES na osoby požívající mezinárodní ochrany. Podobně jako u nové kvalifikační směrnice, i u této směrnice započnou v roce 2012 práce na její transpozici.

Revize směrnic a nařízení se snaží navázat na zkušenosti získané s jejich transpozicí a aplikací a dále na výsledky konzultací v rámci Zelené knihy o budoucím společném evropském azylovém systému. Revize směřují k další harmonizaci standardů v azylové oblasti a také další koherenci rozvíjejícího se azylového *acquis* s cílem vybudovat společný evropský azylový systém do roku 2012.

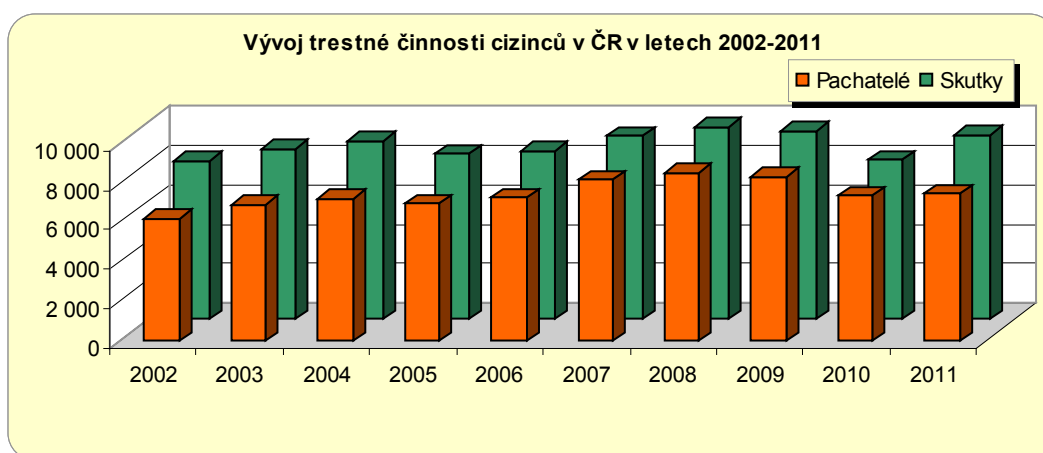
Lze konstatovat, že v roce 2011 došlo k zásadnímu vývoji na poli budování společného evropského azylového systému, rozběhlo se projednávání zásadních návrhů a došlo dokonce k přijetí návrhu na změnu kvalifikační směrnice, začalo fungovat i EASO. Vývoj v roce 2011 lze tak hodnotit jako pozitivní.

XI. Trestná činnost cizinců

XI.1 TRETNĚ STÍHANÍ CIZINCÍ

V roce 2011 bylo v České republice **trestně stíháno celkem 7 473 cizinců**. Ve srovnání s rokem 2010 bylo stíháno o 96 cizinců více, tj. **nárůst o 1,3 %**. Cizinci v roce 2011 tvořili **6,5 % podíl** na celkovém počtu stíhaných osob, přičemž v porovnání s rokem 2010 tento podíl nepatrně klesl, a to o 0,1 %.

Stíhání cizinci se v roce 2011 podíleli celkem na **9 346 objasněných skutcích**. Z celkového počtu objasněných skutků spáchaných všemi stíhanými osobami na území České republiky, tvořili cizinci **6,9 % podíl**. Podíl skutků, které spáchali cizinci na celkovém počtu skutků spáchaných všemi osobami, **vzrostl** v roce 2011 o **0,2 %** oproti roku předchozímu.

Nejvyšší počet stíhaných cizinců a zároveň též nejvyšší procentuální podíl stíhaných cizinců na stíhaných osobách v průběhu období posledních 10 let byl zaznamenán v roce 2008. Od tohoto roku hodnota podílu nepatrně klesá (v roce 2008 - 7,0 % podíl; 2009 - 6,8 %; 2010 - 6,6 %; 2011 - 6,5 %), nicméně počet stíhaných cizinců, který od roku 2008 do 2010 klesal, **v roce 2011 zaznamenal nárůst**.

Trestně stíhané osoby

Rok	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010*	2011
celkem	123 964	121 393	121 531	121 511	122 753	127 718	122 053	123 235	112 477	114 975
trestně stíhané osoby na území ČR										
z toho trestně stíhaní cizinci	6 238	6 923	7 215	6 994	7 284	8 179	8 572	8 362	7 377	7 473
<i>podíl na trestně stíhaných osobách v ČR v %</i>	5,0	5,7	5,9	5,8	5,9	6,4	7,0	6,8	6,6	6,5

Vysvětlivka: * nabytí účinnosti zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP PČR

Porovnáme-li zastoupení mužů a žen mezi trestně stíhanými cizinci v roce 2011, pak podíl mužů činil 90,2 % (v absolutních číslech se jedná o 6 739 mužů) a podíl žen vyjadřuje hodnota 9,8 % (v absolutních číslech 734 žen). Oproti roku 2010 se počet trestně stíhaných mužů zvýšil o 39 osob, u trestně stíhaných žen byl zaznamenán vyšší nárůst, a to o 77 osob. Podíl se u mužů snížil o 0,6 % a u žen se naopak o 0,6 % zvýšil (v roce 2010 tvořili muži 90,8 % a ženy 9,2 %).

Přehled trestné činnosti - porovnání roku 2010/2011

Rok	2010	tj. %	2011	tj. %	Změna oproti předchozímu období		
					v %	absolutní číslo	změna podílu v %
Zjištěno skutků	313 387	100,0%	317 177	100,0%	1,2%	3 790	
Objasněno skutků	117 685	37,6%	122 238	38,5%	3,9%	4 553	1,0%
Celkem objasněno skutků*	130 744	41,7%	135 168	42,6%	3,4%	4 424	0,9%
Celkem objasněno skutků*	130 744	100,0%	135 168	100,0%			
z toho spácháno cizinci *	8 701	6,7%	9 346	6,9%	7,4%	645	0,3%
Celkem stíháno osob	112 477	100,0%	114 975	100,0%	2,2%	2 498	
z toho cizinci	7 377	6,6%	7 473	6,5%	1,3%	96	-0,1%
Stíháno cizinců na území ČR	7 377	100,0%	7 473	100,0%			
z toho v příhraničí	2 618	35,5%	2 492	33,3%	-4,8%	-126	-2,1%
z toho ve vnitrozemí	4 759	64,5%	4 981	66,7%	4,7%	222	2,1%

Vysvětlivky: * včetně dodatečně objasněnosti

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP PČR

Z pohledu vyšších územních samosprávných celků, resp. krajských ředitelství policie, bylo pořadí prvních tří nejzatíženějších krajů s nejvyšším počtem stíhaných cizinců v obou letech totožné, tj. teritorium hlavního města Prahy s počtem 2 181 cizinců v roce 2011 (+218, +11,1 % oproti roku 2010), Středočeský kraj s počtem 896 cizinců (-7, -0,8 %) a Jihomoravský kraj se 745 cizinci (-116, -13,5 %).

Porovnáním procentuálního vyjádření podílu stíhaných cizinců na celkovém počtu stíhaných osob, byl v roce 2011 (stejně jako v roce 2010) nejvyšší podíl zaznamenán v hlavním městě Praze (15,1 %), dále pak v kraji Plzeňském (8,8 %) a Jihomoravském kraji (7,0 %). Plzeňský a Jihomoravský kraj vykázal v roce 2010 též druhý a třetí nejvyšší procentuální podíl stíhaných cizinců na celkovém počtu stíhaných osob – ovšem v obráceném pořadí.

V příhraničních územních odborech (dříve okresech) bylo v roce 2011 stíháno celkem 2 492 cizinců (tj. -126 cizinců a 4,8 % pokles oproti roku 2010). Cizinci stíhaní v příhraničních územních odborech tvořili 33,3 % podíl z celkového počtu všech (tj. 7 473) stíhaných cizinců na území České republiky. Podíl cizinců stíhaných v příhraničních odborech na celkovém počtu stíhaných cizinců na území České republiky nepatrně oproti roku 2010 (ve kterém tvořil 35,5 % podíl) poklesl. V příhraničních územních odborech byli v roce 2011 nejčastěji stíháni státní příslušníci Slovenska s počtem 1 081 osob (-60 osob, tj. -5,5 % oproti roku 2010), Vietnamu (347 osob, -53 osob, tj. -15,2 %) a Polska (245 osob, -10 osob, tj. -4,1 %). Pořadí prvních tří států, jejich občané byli nejčastěji stíháni, odpovídá pořadí z předchozího roku. Cizinci byli nejvíce v příhraničních odborech stíháni v Liberci (164 osob), Karviné (133 osob) a Chebu (131 osob).

Územní odbory ve vnitrozemí v roce 2011 zaznamenaly s počtem 4 981 stíhaných cizinců nárůst o 222 cizinců, tj. o 4,7 %. V roce 2011 tvořili cizinci stíhaní ve vnitrozemí 66,7 % podíl na celkovém počtu stíhaných cizinců. Ve srovnání s rokem 2010 tento podíl poklesl o 2,2 %. V územních odborech ve vnitrozemí bylo v roce 2011 stíháno nejvíce státních příslušníků Slovenska s počtem 1 989 osob (+95oso, tj. +5,0 % oproti roku 2010), Ukrajiny (887 osob, -6 osob, tj. -0,7 %) a Vietnamu (467 osob, +24 osob, tj. +5,4 %). Pořadí prvních tří států, jejichž občané byli nejčastěji stíháni v územních odborech ve vnitrozemí, stejně jako v příhraničních odborech, odpovídá pořadí z předchozího roku.

Dle druhu kriminality⁹⁰ lze konstatovat, že v roce 2011 byli cizinci **nejvíce stíháni** pro trestné činy zahrnující kategorie **zbývající kriminalita** s počtem 1 887 cizinců (-37 cizinců oproti roku 2010, tj. -1,9 %), kategorie **ostatní kriminální činy** (1 726 cizinců, +184 osob, tj. +11,9 %) a **majetková kriminalita** (1 654 cizinců, -64 osob, tj. -3,7 %). Hranici převyšující tisíc stíhaných cizinců dále překročila s počtem 1 112 cizinců (-141 osob, tj. -11,3 %) také **hospodářská kriminalita a násilná kriminalita** se s počtem 993 stíhaných cizinců (+154 osob, tj. +18,4 %) této pomyslné hranici oproti roku 2010 ztelně přiblížila. Nejmenší zastoupení stíhaných cizinců zaznamenala **mravnostní kriminalita**, pro kterou bylo stíháno 101 cizinců, tj. stejný počet jako v roce 2010.

Počet stíhaných cizinců na území ČR a počet skutků spáchaných cizinci dle jednotlivých druhů kriminality

Druh kriminality	Stíháno cizinců				Počet skutků spáchaných cizinci			
	2010	2011	meziroční změna		2010	2011	meziroční změna	
			abs. hodnota	tj. %			abs. hodnota	tj. %
Násilné činy	839	993	154	18,4	954	1 156	202	21,2
z toho vraždy	23	23	0		20	21	1	5,0
z toho loupeže	165	186	21	12,7	197	205	8	4,1
z toho úmyslné ublížení na zdraví	218	335	117	53,7	234	339	105	44,9
Mravnostní činy	101	101	0		171	208	37	21,6
Majetkové činy	1718	1 654	-64	-3,7	2410	2 441	31	1,3
z toho krádeže vloupáním	392	418	26	6,6	686	759	73	10,6
z toho krádeže prosté	1004	962	-42	-4,2	1292	1 333	41	3,2
z toho krádeže kapesní	86	82	-4	-4,7	115	95	-20	-17,4
Ostatní kriminální činy	1542	1 726	184	11,9	1663	1 874	211	12,7
z toho ned. výr. a jin. nakl. s OPL* a s jedy	210	254	44	21,0	205	245	40	19,5
z toho šíření toxikomanie	1	1	0		1	1	0	
z toho přechovávání OPL* a jedu	43	36	-7	-16,3	48	39	-9	-18,8
z toho výr. a drž. předm. k nedov. výr. OPL* a jedu	9	13	4	44,4	11	7	-4	-36,4
z toho nedov. pěst. rostlin obsahující OPL*	16	5	-11	-68,8	10	5	-5	-50,0
z toho maření výkonu úředního rozhodnutí	914	1 012	98	10,7	1039	1 148	109	10,5
Zbývající kriminalita	1924	1 887	-37	-1,9	2001	1 973	-28	-1,4
z toho silniční nehody z nedbalosti	429	406	-23	-5,4	439	411	-28	-6,4
z toho ohrožení pod vlivem návykové látky	973	889	-84	-8,6	995	920	-75	-7,5
z toho zanedbání povinné výživy	435	490	55	12,6	451	506	55	12,2
Hospodářské činy	1253	1 112	-141	-11,3	1502	1 694	192	12,8
Celková kriminalita	7377	7 473	96	1,3	8701	9 346	645	7,4

Vysvětlivky: * OPL - omamné a psychotropní látky

Poznámka: Údaje zpracovány ŘSCP PČR

Podle jednotlivých druhů kriminality byli nejčastěji trestně stíháni cizinci následujících státních příslušností:

- pro **násilné trestné činy** bylo stíháno nejvíce státních příslušníků Slovenska s počtem 405 osob, Ukrajiny (138 osob) a Vietnamu (82 osob);

⁹⁰ Do kategorií „ostatní“ a „zbývající“ kriminalita jsou zařazeny skutkové podstaty trestných činů, které se svojí povahou nedají zařadit do jednotlivých druhů obecné kriminality.

- pro **mravnostní kriminalitu** nejvíce státních příslušníků Slovenska (36 osob), Ukrajiny (10 osob) a Vietnamu (7 osob) - v roce 2010 bylo zaznamenáno pořadí Slovensko, Ukrajina a Rumunsko;
- pro **majetkovou kriminalitu** nejvíce státních příslušníků Slovenska (979 osob), Ukrajiny (144 osob) a Polska (137 osob);
- v kategorii **ostatní kriminální trestné činy** bylo stíháno nejvíce státních příslušníků Slovenska (578 osob), Ukrajiny (320 osob) a Vietnamu (298 osob);
- v kategorii **zbývající kriminalita** bylo stíháno nejvíce státních příslušníků Slovenska (777 osob), Ukrajiny (311 osob) a Polska (123 osob);
- pro **hospodářskou kriminalitu** bylo nejvíce stíháno státních příslušníků Slovenska (295 osob), Vietnamu (265 osob) a Ukrajiny (178 osob).

Vyjma mravnostní kriminality bylo u všech ostatních druhů kriminality zaznamenáno v roce 2011 shodné pořadí občanů států jako v roce 2010, kteří se nejvíce podíleli na spáchané trestné činnosti.

Z pohledu státních příslušností tvořili nejpočetnější skupiny trestně stíhaných cizinců v roce 2011 státní příslušníci **Slovenska** s počtem 3 070 (+35 osob, tj. +1,2 % oproti roku 2010), **Ukrajiny** (1 101 osob, -6 osob, tj. -0,5 %), **Vietnamu** (814 osob, -29 osob, tj. -3,4 %), **Polska** (430 osob, -13 osob, tj. -2,9 %), **Německa** (226 osob, +4 osoby, tj. +1,8 %), **Ruska** (192 osob, +26 osob, +15,7 %), **Bulharska** (179 osob, +31 osob, tj. +20,9 %), **Rumunska** (175 osob, -13 osob, tj. -6,9 %), **Moldavska** (111 osob, +6 osob, tj. +5,7 %) a **Rakouska** (82 osob, -18 osob, tj. -18,0 %). V roce 2011 byli mezi prvními deseti nejvíce stíhanými státními příslušnostmi zastoupeni občané stejných států v předchozím roce. Na prvních pěti místech, tj. Slovensko, Ukrajina, Vietnam, Polsko a Německo se umístili státy ve stejném pořadí.

Z kategorie **občané třetích zemí** byli nejvíce trestně stíháni v roce 2011 státní příslušníci **Ukrajiny**, a to pro trestné činy maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání s počtem 257 osob, ohrožení pod vlivem návykové látky (246 osob) a krádež (113 osob). Druhou nejvíce zastoupenou státní příslušností občanů 3 třetích zemí byli státní příslušníci **Vietnamu**, kteří se dopouštěli zejména trestných činů porušení práv k ochranné známce a jiným označením (154 osob), nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (139 osob) a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (81 osob). Třetí v pořadí, státní příslušníci **Ruska**, byli nejvíce stíháni pro trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky (27 osob), maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (25 osob) a krádež (19 osob). Toto pořadí státních příslušností je totožné s rokem 2010.

Na trestné činnosti **občanů Evropské unie** se v roce 2011 výrazně podíleli státní příslušníci **Slovenska**, kteří byli i nejvíce stíhanou státní příslušností. Tito státní příslušníci byli nejčastěji stíháni pro trestný čin krádeže s počtem 841 osob, ohrožení pod vlivem návykové látky (414 osob) a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (383 osob). Druhou nejčastěji stíhanou státní příslušností občanů EU byli státní příslušníci **Polska**, kteří nejčastěji spáchali trestné činy krádež (113 osob), ohrožení pod vlivem návykové látky (65 osob) a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (28 osob). Následovali státní příslušníci **Německa**, kteří byli zejména stíháni pro trestný čin ohrožení pod vlivem návykové látky (66 osob), zanedbání povinné výživy (30 osob) a krádež (16 osob). Pořadí nejvíce stíhaných státních příslušností u občanů EU je také (stejně jako u občanů třetích zemí) totožné s předchozím rokem.

Z hlediska kategorie pobytových oprávnění bylo kategorii **trvalého pobytu** stíháno 2 617 cizinců, kteří se podíleli 35,0 % na celkovém počtu stíhaných cizinců v roce 2011. Nejvíce byli v této kategorii zastoupeni státní příslušníci Vietnamu s počtem 612 osob, a to nejvíce pro trestné činy porušení práv k ochranné známce a jiným označením (121 osob), nedovolená výroba

a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (112 osob) a ohrožení pod vlivem návykové látky (42 osob); Slovenska (591 osob), nejvíce pro trestné činy krádež (147 osob), ohrožení pod vlivem návykové látky (75 osob) a zanedbání povinné výživy (72 osob); Ukrajiny (576 osob), nejvíce pro trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky (166 osob), krádež (79 osob) a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (63 osob).

Nejčastěji zastoupenými trestnými činy u stíhaných cizinců v kategorii trvalého pobytu byly ohrožení pod vlivem návykové látky (429 osob), krádež (350 osob) a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (223 osob).

Z celkového počtu 4 098 trestně stíhaných cizinců pobývajících na území České republiky na základě **přechodného pobytu**⁹¹ bylo stíháno nejvíce státních příslušníků Slovenska s počtem 2 379 osob, a to nejvíce pro trestné činy krádež (689 osob), ohrožení pod vlivem návykové látky (339 osob), maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (209 osob) a zanedbání povinné výživy (50 osob); Polska (355 osob), nejvíce pro trestné činy krádež (104 osob), ohrožení pod vlivem návykové látky (53 osob), maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (7 osob) a ublížení na zdraví z nedbalosti (9 osob); Ukrajiny (93 osob), nejvíce pro trestné činy ohrožení pod vlivem návykové látky (27 osob), padělání a pozměnění veřejné listiny (16 osob) a krádež (6 osob); Německa (136 osob), nejvíce pro trestné činy krádež (11 osob), ohrožení pod vlivem návykové látky (39 osob) a maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (6 osob).

Nejčastěji zastoupenými trestnými činy u stíhaných cizinců v kategorii přechodného pobytu byly trestný čin krádeže 924 osob, ohrožení pod vlivem návykové látky (595 osob), maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (243) a zanedbání povinné výživy (117).

Z cizinců, kteří v době páchaní trestné činnosti **pobývali na území České republiky neoprávněně** (642 osob), bylo stíháno nejvíce státních příslušníků Ukrajiny s počtem 247 osob, a to nejvíce pro trestné činy maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (175 osob), padělání a pozměnění veřejné listiny (46 osob) a ohrožení pod vlivem návykové látky (8 osob); Slovenska (100 osob), nejvíce pro trestné činy maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (92 osob) a krádež (5 osob); Vietnamu (58 osob), nejvíce pro trestné činy maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (40 osob), nedovolená výroba a jiné nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (8 osob) a padělání a pozměnění veřejné listiny (3 osoby).

Nejčastěji zastoupenými trestnými činy u neoprávněně pobývajících cizinců byly maření výkonu úředního rozhodnutí a vykázání (455 osob), padělání a pozměnění veřejné listiny (101 osob) a krádež (21 osob).

V souvislosti s nelegální migrací na území České republiky byli cizinci v roce 2011 trestně stíháni pro trestné činy organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice a napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky.

Pro trestný čin **organizování a umožnění nedovoleného překročení státní hranice** bylo v roce 2011 trestně stíháno 6 cizinců (-6 osob, -50 %). Cizinci v tomto roce tvořili 66,6 % podíl ze všech stíhaných osob pro tento trestný čin. V roce 2011 bylo pro uvedený trestný čin stíháno 5 státních příslušníků Vietnamu a 1 státní příslušník Slovenska, kteří ve 2 případech pobývali na území na základě přechodného pobytu a ve 3 případech jim byl udělen trvalý pobyt na území České republiky. Nejvyšší zastoupení stíhaných cizinců bylo zaznamenáno v Moravskoslezském kraji se 3 osobami, dále pak 2 cizinci byli stíháni v hlavním městě Praze a 1 v Jihomoravském kraji.

⁹¹ Tato kategorie pobytu zahrnuje osoby s pobytem na vízum k pobytu nad 90 dnů, osoby s povolením k dlouhodobému pobytu osoby jimž bylo vydáno potvrzení o přechodném pobytu (občan EU, rodinný příslušník občana EU, který je občan EU) a osoby s povolením k přechodnému pobytu rodinného příslušníka občana Evropské unie, který není občanem EU.

Pro trestný čin **napomáhání k neoprávněnému pobytu na území republiky** bylo v uvedeném roce stíháno 10 cizinců (+4 osob, +66,6 %), kteří tvořili 14,5 % podíl ze všech stíhaných osob pro tento trestný čin. Stíháno bylo 8 státních příslušníků Nigérie a 2 státní příslušníci Vietnamu. Všichni tito cizinci měli v České republice udělen trvalý pobyt. Nejvyšší zastoupení stíhaných cizinců bylo v roce 2011 zaznamenáno v hlavním městě Praze (7 osob), dále pak bylo stíháno po 1 osobě v Ústeckém, Královéhradeckém a Moravskoslezském kraji.

S nelegální migrací úzce souvisí trestný čin **obchodování s lidmi**. Pro tento trestný čin bylo v roce 2011 stíháno 7 cizinců (+7 osob, +50 %), kteří se podíleli 24,1 % podílem na všech stíhaných osobách pro tento trestný čin. Dle státních příslušností bylo stíháno 5 státních příslušníků Nigérie a 2 státní příslušníci Slovenska. Z hlediska druhů pobytových oprávnění se jednalo o přechodný pobyt (2 občané EU) a 2 cizince s uděleným trvalým pobytem. Cizinci byli pro tento trestný čin stíháni pouze ve třech krajích, a to v Jihočeském (5 osob), Moravskoslezském a Libereckém (po 1 osobě).

Vybraná trestná činnost

Stejně jako tomu bylo i v uplynulém období, tak i v roce 2011 lze v oblasti **trestných činů hospodářských** identifikovat trestnou činnost, u které procentuální podíl stíhaných osob -cizinců v poměru k českým pachatelům znatelně převyšuje průměr. Počet stíhaných osob pro trestný čin **porušení práv k ochranné známce** v uplynulém roce rovnal 226, což tvoří celých 75,7 % z celkového počtu stíhaných osob. Vyššího podílu na celkovém počtu stíhaných osob dosáhli cizinci též při páčání trestné činnosti v oblasti **porušování předpisů o nálepkách** (45,7 % z celkového počtu stíhaných osob pro tuto trestnou činnost).

Stíhané osoby v České republice za období 1. 1. – 31. 12. 2011

Název	Stíháno osob			Stíháno cizinců		
	Celkem	z toho		Celkem	z toho	
		muži	ženy		muži cizinci	ženy cizinky
Padělání a pozměňování veřejné listiny	437	364	73	204	187	17
Porušování práv k ochranné známce	226	150	76	171	113	58
Porušování předpisů o nálepkách	81	62	19	37	29	8
Zasřazení původu věci	101	81	20	30	22	8
Porušování průmyslových práv	10	7	3	8	6	2
Obchodování s lidmi	29	20	9	7	4	3
Účast na organizované zločinecké skupině	5	1	4	3	1	2
Pašování a krácení cla	5	4	1	2	2	0

Poznámka: U názvů uvedených v tabulce se nejedná o pojmenování ustanovení dle trestního zákoníku, nýbrž o název užívaný v takticko-statistické klasifikaci, která umožňuje podrobnější analýzu trestných činů díky rozlišování různých hledisek ve vztahu k jejich spáchání i v rámci jednoho ustanovení.

Při porovnávání dat v oblasti **trestných činů proti pořádku ve věcech veřejných** je vhodné uvést, že pro **padělání a pozměnění veřejné listiny** bylo stíháno 204 cizinců, což tvoří celých 46,7 % celkového počtu stíhaných osob. Dále pro **úplatkářství-podplácení** tvořil počet stíhaných cizinců 14,8 % na celkovém počtu stíhaných osob, což představuje pokles oproti roku 2010.

V kategorii **trestných činů proti svobodě** vyčnívají, opět vzhledem k podílu cizinců na celkovém počtu stíhaných osob, údaje k trestnému činu **obchodování s lidmi** (24,1 %). V uplynulém roce byly zjištěny 3 trestné činy obchodování s lidmi spáchané ve spojení s organizovanou skupinou působící ve více státech (z celkového počtu 19 zjištěných trestných činů). Pozoruhodné je páčání této trestné činnosti též ve vztahu k podílu mužů a žen na počtu

vyšetřovaných a stíhaných osob: podíl žen bývá nadprůměrný, což potvrzuje i údaj za uplynulý rok, kdy evidujeme 9 žen a 20 mužů v kategorii stíhané a vyšetřované osoby.

Organizovaná trestná činnost z pohledu statistik

Při bližším pohledu na trestné činy cizinců **spáchané v organizované skupině** lze nalézt výraznější hodnoty u následující trestné činnosti: **vydírání** (z 11 stíhaných osob pro tento trestný čin spáchaný v organizované skupině, se v 7 případech jednalo o cizince), **padělání a pozměnění peněz** (ze stíhaných osob pro tento trestný čin spáchaný v organizované skupině, se ve všech případech jednalo o cizince; velmi významný podíl cizinců je i u trestného činu neoprávněné opatření, padělání a pozměnění platebního prostředku). V **drogové trestné činnosti** dominuje podíl cizinců u nedovolené výroby a jiného nakládání s omamnými a psychotropními látkami a s jedy (z 68 stíhaných osob pro tento trestný čin spáchaný v organizované skupině, se v 39 případech jednalo o cizince). V případě organizování a umožnění **nedovoleného překročení státní hranice** se ve všech případech jednalo o cizince, pokud šlo o páchaní této trestné činnosti v organizované skupině

Působení cizinců v oblasti organizovaného zločinu na území České republiky

V porovnání s rokem 2010 nebyly v roce 2011 zjištěny poznatky o výrazných změnách v národnostním složení zločineckých skupin působících na území České republiky, ani v jejich činnostech. Nadále platí, že zločinecké skupiny působící na území České republiky jsou tvořeny převážně na **základě národnostní příslušnosti** a že uchovávají **úzké vztahy s domovským prostředím a s krajany v sousedních zemích**. Nejaktivnější jsou kromě českých skupin skupiny **vietnamské, balkánské, ruskojazyčné a ukrajinské**, přičemž jednotlivé oblasti jejich činnosti se poněkud (ovšem ne zcela) překrývají.

- ***Vietnamské zločinecké skupiny***

Hlavní oblastí působení vietnamských zločineckých skupin na území České republiky je hospodářská, především pak daňová kriminalita (krácení DPH, daní z příjmů a spotřebních daní), dále jsou to činnosti související s porušováním práv duševního vlastnictví (výroba a prodej textilu, alkoholu, cigaret, hudebních a filmových nosičů). Velmi významně se vietnamské zločinecké skupiny zapojují do nelegální výroby a obchodu s OPL (heroin, marihuana, pervitin). Okrajově se podílejí na nelegální migraci a napomáhání k neoprávněnému pobytu na území ČR.

- ***Balkánské zločinecké skupiny***

V rámci balkánských zločineckých skupin se jedná především o činnost kosovských Albánců, kteří na území České republiky kontrolují podstatnou část nelegálního obchodu s OPL. Společně s dalšími občany států bývalé Jugoslávie (především se jedná o Bosence a Srby) se pak podílejí na organizování nedovoleného překračování hranice a napomáhání k neoprávněnému pobytu na území České republiky, včetně padělání veřejných listin. Mezi další činnosti těchto skupin patří likvidace firem v úpadku a krádeže luxusních motorových vozidel. Je pozoruhodné, že navzdory přetrvávající napjaté situaci v rodném regionu se Balkánci dokáží za účelem nelegálního obchodu semknout a úspěšně spolupracovat.

- ***Ruskojazyčné zločinecké skupiny***

V rámci ruskojazyčných zločineckých skupin mají v současné době největší vliv na území České republiky skupiny gruzínské. Těžiště jejich trestné činnosti však leží mimo území České republiky. Naopak zde se tyto skupiny snaží vytvářet bezpečné zázemí pro sebe a své rodiny a často zde legalizují prostředky získané trestnou činností páchanou v zahraničí. Další důležitou složkou v rámci ruskojazyčných zločineckých skupin jsou skupiny arménské. Ty se na území České

republiky věnují především násilné trestné činnosti: vydírání podnikatelů, vymáhání dluhů a zprostředkovávání pracovních příležitostí pro osoby s nelegálním pobytem. Činnost ruských zločineckých skupin na území České republiky je v současné době vysoce latentní.

- ***Ukrajinské zločinecké skupiny***

Ukrajinské zločinecké skupiny kontrolují na území České republiky fungování tzv. klientského systému, prostřednictvím kterého dodávají na český pracovní trh (především do stavebního průmyslu) levnou pracovní sílu ze zahraničí. Zapojují se přitom do pracovního vykořisťování, organizování nelegální migrace a padělání úředních listin. Prostřednictvím klientského systému jsou pracovní vykořisťováni především státní příslušníci Ukrajiny, dále státní příslušníci Moldavska, Mongolska a zemí bývalé Jugoslávie.

Prověřování trestných činů celními orgány

Pověřené celní orgány v postavení policejního orgánu provádějí ve vymezených případech prověřování trestných činů v souladu s ustanovením § 12 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

Pokud se jedná o trestnou činnost páchanou osobami vietnamské státní příslušnosti, je patrný stejný druh páchané trestné činnosti jako v předchozích letech, tzn. zejména porušování práv k ochranné známce a porušování autorského práva a práv souvisejících s právem autorským. Případná porušení právních předpisů se vztahují zvláště ke skladování, výrobě a nabídce zboží, u kterého vzniklo podezření, že se jedná o výrobky porušující některá práva duševního vlastnictví (textil, obuv, oděvní doplňky, hodinky, hračky, CD, DVD).

Vietnamští státní příslušníci se podílejí rovněž na trestné činnosti v oblasti omamných a psychotropních látek, a to hlavně prostřednictvím indoorového pěstování marihuany v pěstírnách umístěných především v rodinných domech či zemědělských usedlostech. Tyto objekty jsou vždy pronajaté, přičemž jako důvod pronájmu je uvedeno skladování spotřebního zboží. Vzhledem k tomu, že v minulosti došlo k častým odhalením zmíněných pěstíren na základě nelegálního odběru elektrické energie, je v současnosti prováděn odběr elektrické energie na legální bázi. Dovoz pěstiteckých technologií a semen konopí je prováděn převážně z Nizozemí a Velké Británie, kdy příjemcem je vietnamský podnikatel, který nákup a dovoz tohoto zboží do České republiky provádí. Samotný organizátor pěstování marihuany pak tyto komponenty nakupuje od dovozce přímo v České republice. Provoz pěstírny je ve většině případů zajišťován vietnamskými státními příslušníky, kteří často nedisponují povolením k pobytu v České republice. Na rozdíl od nedávné minulosti není již pravidlem, že veškerá marihuana je nelegálně vyvážena především do Spolkové republiky Německo, Maďarska, Nizozemí nebo na Slovensko, ale obchod s touto drogou je uskutečňován v souladu s poptávkou a úhradou. K nelegální přepravě marihuany z České republiky do zahraničí jsou využívány především osobní automobily české imatrikulace. Obchodováno je s vysokou pravděpodobností nejen s marihuanou, ale i dalšími druhy drog (pervitin).

Vietnamští státní příslušníci se velmi často současně podílejí na nelegální výrobě a distribuci tabákových výrobků v rámci ČR a do okolních států.

Vietnamská komunita, respektive osoby z řad vietnamských podnikatelů, vystupují rovněž jako koncoví prodejci při nelegálním obchodu s lihem nebo lihovými nápoji. Jde o maloobchodní prodej alkoholických nápojů ve spotřebitelském balení, kdy prodejce není schopen prokázat zdanění, prodávané lihoviny jsou označeny padělkami kontrolních pásek ke značení lihu nebo se jedná o padělkami renomovaných značek. Zaznamenané případy se týkají nejen prodejních míst v příhraničních oblastech a tržnicích, ale i kamenných obchodů kdekoli na území České republiky, které jsou buď ve vlastnictví vietnamské komunity sídlící v České republice, příp. jsou tyto ze strany vietnamských podnikatelů zásobovány.

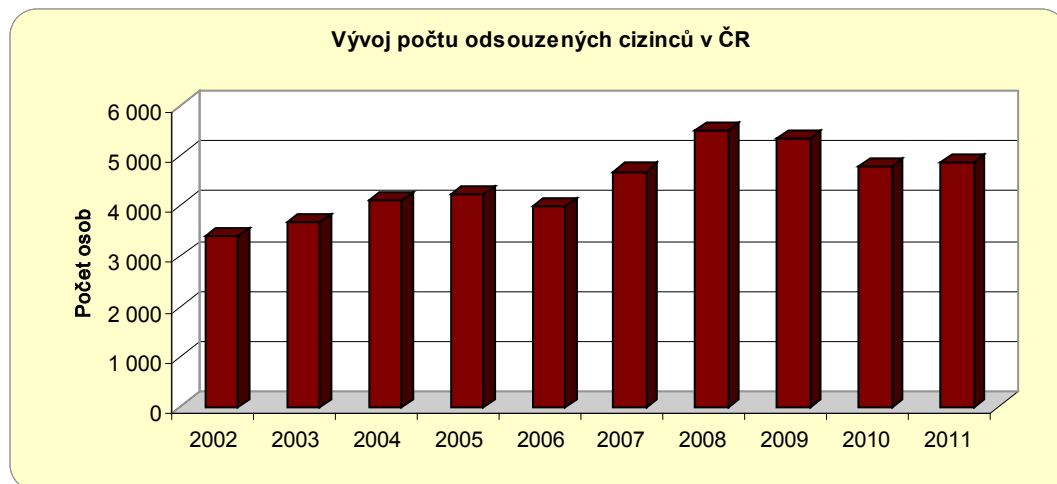
V případě obchodu se spotřebním zbožím, textilem a obuví je více než v kterékoliv jiné komoditní oblasti patrná naprostá převaha vietnamské komunity usídlené na území České republiky. Ve zmíněné oblasti se v posledních letech vyprofilovala zřejmá pozice vietnamské komunity v zóně tzv. šedé ekonomiky, zahrnující pašování zboží, krácení daní, praní peněz a korupci. Promyšleným a vysoce organizovaným způsobem je prostřednictvím českých osob, tzv. „servisní složky“, zabezpečován dovoz zboží (textilní výrobky, obuv apod.) v kontejnerových zásilkách, a to zejména z Čínské lidové republiky a Vietnamu. Při celním řízení jsou následně předkládány padělky faktur a jiných průvodních dokladů ke zboží. Záměrem je deklarování nižší skutečně placené ceny pro účely celního hodnocení, či cílené zatajení charakteru skutečně dováženého zboží. Na základě těchto falešných průvodních dokladů předložených při celním řízení je zboží následně propuštěno do volného oběhu a je vyměřeno clo při dovozu v nesprávné výši. Deklarovanými příjemci zboží jsou vždy účelově zakládáné tzv. předzaložené (ready made) obchodní společnosti se sídly na území České republiky. Takto dovážené zboží mimo jakoukoliv účetní a daňovou evidenci získává po propuštění do volného oběhu novou identitu. Jedná se o zboží odňaté daňové povinnosti, zboží porušující práva k ochranným známkám, či o zboží nebezpečné pro konečného spotřebitele, které následně končí jak na černém trhu, tak i v běžné obchodní síti.

Do trestné činnosti související s nedovolenou výrobou a jiným nakládáním s omamnými a psychotropními látkami a jedy (zejména s kokainem) jsou, podobně jako v minulých letech, zapojeni nigerijští státní příslušníci. Tito získávají legální pobyt na území České republiky většinou sňatkem s občankou České republiky, případně legalizují svůj pobyt „studijním pobytem“ na některé z českých vysokých škol. Do obchodování s kokainem se nigerijští státní příslušníci zapojují sami jako kurýři nebo jako organizátoři obchodů, přičemž si jako kurýry najímají občany České republiky, Slovenska nebo Maďarska, příp. využívají také další nigerijské občany v zahraničí. Kurýři pocházejí většinou ze slabých sociálních vrstev a k pašování jsou získáni prostřednictvím nabídky finančních prostředků nebo nějaké protislužby (např. zahraničního pobytu). Drogy jsou přepravovány v tělních dutinách kurýrů nebo v cestovních zavazadlech.

Státní příslušníci Polska, Slovenska a Ukrajiny se při páčání trestné činnosti v různé míře zaměřují zejména na nelegální přepravu tabákových výrobků a lihovin, a to zpravidla v osobních automobilech.

XI.2 ODSOUZENÍ CIZINCÍ

V roce 2011 byl u **počtu odsouzených cizinců**, stejně jako u počtu cizinců, kteří byli v České republice stíháni pro trestnou činnost, **zaznamenán nárůst**. U odsouzených cizinců se jednalo **o 55 osob**.

Podle údajů Ministerstva spravedlnosti bylo v průběhu roku 2011 pravomocně **odsouzeno celkem 4 853 cizinců**. Jejich **podíl** na celkovém počtu osob odsouzených v České republice (70 160 osob) zůstal na stejné úrovni jako v roce 2010, tj. na hodnotě 6,9 %. Zmíněný podíl koresponduje s podílem cizinců na celkovém počtu trestně stíhaných osob ve sledovaném roce.

Odsouzení cizinci - porovnání roku 2010/2011

Období roku	1.1.-31.12. 2010	tj. %	1.1.-31.12. 2011	tj. %	Změna oproti předchozímu období	
					v [%]	absolutní číslo
Celkem odsouzeno osob	69 953	100,0	70 160	100,0	0,3	207
z toho						
občané ČR	65 155	93,1	65 307	93,1	0,2	152
cizinci	4 798	6,9	4 853	6,9	1,1	55

Poznámka: Údaje Ministerstva spravedlnosti

Složení státních příslušností osob, jež byly nejčastěji trestně stíhány v České republice, odpovídá i struktura **odsouzených cizinců**. Jako u trestně stíhaných osob byli i zde státní příslušníci **Slovenska** s počtem **2 014** osob na prvním místě a jejich počet se meziročně zvýšil (+91 osob, tj. +4,7 %). Státní příslušníci **Ukrajiny** se s počtem 754 odsouzených (-69 osob, tj. -8,4 %) zařadili na druhé místo. S odstupem následovali státní příslušníci **Vietnamu** (558 osob; +1 osob, tj. +0,2 %), **Polska** (284 osob; +23 osob, tj. +8,8 %) a **Rumunska** (150 osob; +36 osob, tj. +31,6 %).

Mezi občany Evropské unie, kteří se vyskytovali na předních místech ve statistikách odsouzených cizinců, patřili rovněž státní příslušníci **Bulharska** (111 osob; +9 osob, tj. +8,8 %), **Německa** (101 osob; -13 osob, tj. -11,4 %) a **Rakouska** (46 osob; -22 osob, tj. -32,4 %).

Z občanů třetích se na předních místech ve výše uvedených statistikách dále umístili státní příslušníci **Běloruska** (38 osob; -17 osob, tj. -30,9 %), **Srbska** (31 osob; -19 osob, tj. -38,0 %), **Kazachstánu** (30 osob; +12 osob, tj. +66,7 %), **Nigérie** (28 osob; -7 osob, tj. -20,0 %) a **Arménie** (26 osob; +2 osoby, tj. +8,3 %).

Podíl prvních deseti státních příslušností na celkovém počtu odsouzených cizinců byl tedy následující: u státních příslušníků **Slovenska** 41,5 %, **Ukrajiny** 15,5 %, **Vietnamu** 11,5 %, **Polska** 9,9 %, **Rumunska** 5,3 %, **Bulharska** 3,1 %, **Německa** 2,9 %, **Rakouska** 1,3 %, **Běloruska** 0,5 %, **Srbska** 0,4 %.

Polska 5,9 %, Rumunská 3,1 %, Bulharska 2,3 %, Německo 2,1 %, Rusko 1,9 %, Moldavsko 1,8 % a Mongolsko 1,0 %.

Nejvíce cizinců odsoudily obvodní soudy hlavního města Prahy (1 505 osob) a dále soudy Jihomoravského kraje (670 osob), Severočeského kraje (577 osob) a Středočeského kraje (567 osob).⁹²

Odsouzené osoby – dle soudů v jednotlivých krajích, rok 2011

Kraj ⁹²	Praha	StČ	JČ	ZČ	SČ	VČ	JM	SM	Celkem ČR
Počet odsouzených osob celkem	8 825	8 774	4 472	6 646	10 998	6 730	11 053	12 662	70 160
z toho									
občané ČR	7 320	8 207	4 223	6 142	10 421	6 403	10 383	12 208	65 307
cizinci	1 505	567	249	504	577	327	670	454	4 853

Vysvětlivka: ⁹² Ve smyslu soudního uspořádání.

Poznámka: Údaje Ministerstva spravedlnosti

V roce 2011 se ve vyhošťovací vazbě okresních soudů nacházelo celkem 153 cizinců. Z uvedeného počtu bylo vyhoštěno 121 cizinců a realizováno vyhoštění nebylo u 32 cizinců.

Ve stejném období byli ve vyhošťovací vazbě krajských soudů celkem 1 cizinci, u kterého nebylo vyhoštění realizováno.

V předběžné a vydávací vazbě krajských soudů se pak nacházeli celkem 3 cizinci, u kterých nebylo vydání realizováno.

⁹² Ve smyslu soudního uspořádání.

XII. Specifické projekty v oblasti migrace a azylu

XII.1 HUMANITÁRNÍ PROJEKTY

1. Program MEDEVAC

Program humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (dále jen „program MEDEVAC“) je realizován Ministerstvem vnitra za účelem lékařské pomoci vážně nemocným pacientům, prioritně dětem, z válkou postižených či jinak potřebných oblastí, kterým není možné zajistit léčbu v místních podmínkách.

Hlavní podmínkou pro zařazení pacienta do programu MEDEVAC je posouzení diagnózy a možnosti léčby pacienta v České republice. Upřednostňováni jsou pacienti s takovým typem onemocnění, které si nevyžádá intenzivní léčbu v řádech několika let. Podstoupení léčby v České republice musí znamenat zásadní změnu zdravotního stavu pacienta ve smyslu zvýšení kvality života či záchrany života. Pacienti jsou vybíráni na základě relevantních lékařských zpráv, které jsou vždy posuzovány odborníky z přijímacího zdravotnického zařízení v České republice. Samozřejmostí je nediskriminace jiných, potřebnějších pacientů v zemi původu.

Pro operaci dětského pacienta je navíc nezbytný písemný souhlas zákonného zástupce dítěte s nutnými lékařskými zákroky, jejichž přesný rozsah je zřejmý až po specializovaném vyšetření provedeném odborným lékařským pracovištěm v České republice. Z tohoto důvodu s dětskými pacienty v rámci programu MEDEVAC přijíždí do České republiky i jejich zákonný zástupce.

Ministerstvo vnitra nabízí prostředky a technické možnosti k zajištění léčby vážně nemocných pacientů v České republice. Garantuje tak mj. zajištění legálního pobytu osob na území České republiky i uhrazení nákladů vzniklých s léčbou.

Zahájení realizace programu MEDEVAC reagovalo na válečný konflikt v Bosně a Hercegovině, následovaný válečným konfliktem v Kosovu. Tehdy se především jednalo o děti s velmi vážnými zraněními válečného původu. Po vypuknutí irácké války se začal program MEDEVAC více orientovat především na léčbu srdečních onemocnění dětských pacientů, kteří se dostali do péče lékařů 7. polní nemocnice Armády ČR v Basře. Od roku 2003 se tak program MEDEVAC více orientuje na spolupráci s Dětským kardiocentrem Fakultní nemocnice v Motole.

V roce 2011 byla v rámci programu MEDEVAC realizována léčba celkem třinácti pacientů, z toho osmi dětí.

Na základě Usnesení vlády České republiky ze dne 20. dubna 2011 č. 283 o pokračování programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (MEDEVAC) byla realizována léčba tří dětských pacientů z Kambodže s vrozenými srdečními vadami. Pacienti byli vybráni přímo v Kambodže lékařem Dětského kardiocentra Fakultní nemocnice v Motole. Lékařská výběrová mise i přilet pacientů byly organizovány v úzké spolupráci s Ministerstvem zahraničních věcí, resp. Velvyslanectvím České republiky v Thajsku. Po přiletu pacientů a jejich rodičovského doprovodu dne 17. října 2011 se všechny tři děti v průběhu října a listopadu podrobily ve Fakultní nemocnici v Motole operacím a do konce roku 2011 odcestovali z České republiky zpět do Kambodže.

Program MEDEVAC byl v roce 2011 realizován rovněž v Libyi, a to z prostředků zahraniční rozvojové spolupráce (bližší viz kapitola Projekty zahraniční rozvojové spolupráce).

V souhrnu bylo od roku 1993 v rámci programu MEDEVAC léčeno celkem 141 pacientů (převážně dětí) z Bosny a Hercegoviny (17), Kosova (40), Čečenska (1), Iráku (42), Pákistánu (10), Afghánistánu (14), Kambodže (7) a Libye (10).

2. Přesídlení

Institut přesídlování je vedle lokální integrace a dobrovolného návratu jednou ze tří základních metod trvalého řešení dlouhodobě neuspokojivé uprchlické situace. Je využíván výhradně v situacích, kdy nepřipadá v úvahu jiný způsob trvalého řešení, tedy když se příslušníci uprchlické populace z objektivních důvodů nemohou vrátit do země původu a zároveň vzhledem ke svému profilu nemohou získat dostatečnou ochranu nebo být integrováni v zemi svého aktuálního pobytu. Základním cílem programu je jeho humanitární aspekt, tedy snaha poskytnout asistenci potřebným a zranitelným skupinám uprchlíků, kteří mimo přesídlení nemají jiné vyhlídky na důstojný a bezpečný život.

V praxi se jedná o výběr osob a jejich transfer ze státu prvního azylu do třetí země, která je připravena je přijmout, poskytnout jim mezinárodní ochranu a zajistit jim přístup ke všem základním lidským a občanským právům. Vedle udělování mezinárodní ochrany spontánně přicházejícím uprchlíkům je tak přesídlování ve vyspělém světě považováno za druhý pilíř systému ochrany uprchlíků.

Česká republika se k realizaci přesídlovacího programu přihlásila v roce 2008 přijetím Koncepce národního přesídlovacího programu (Usnesení vlády ze dne 27. června 2008, č. 745/2008), a stvrdila tak svou připravenost podílet se prostřednictvím tohoto humanitárního nástroje na řešení globálních uprchlických problémů a pomoci uprchlíkům v rámci společného sdílení břemene v uprchlické oblasti po boku ostatních vyspělých zemí.

V letech 2008 – 2010 Česká republika efektivně přesídlila tři skupiny barmských uprchlíků z Malajsie a Thajska v celkovém počtu 78 osob a podílela se na jejich integraci do české společnosti.

Česká republika rovněž asistuje při nouzovém přesídlování osob, které jsou v bezprostředním ohrožení, a podílí se na slučování rodin přesídlených osob. Tímto způsobem bylo v roce 2011 asistováno 25 osobám, z velké většiny nezletilým dětem.

XII.2 PROJEKTY ZAHRANIČNÍ ROZVOJOVÉ POMOCI

V roce 2011 proběhla v gesci Ministerstva vnitra na základě usnesení vlády České republiky ze dne 7. června 2010 č. 440 *k zahraniční rozvojové spolupráci v roce 2011 a ke střednědobému výhledu jejího financování do roku 2013* realizace nové podoby projektů zahraniční rozvojové spolupráce vyvolaná významnými celospolečenskými změnami v zemích severní Afriky, které mimo jiné měly vliv na rovněž významný pohyb obyvatel, a to jak v rámci regionu severní Afriky, tak i směrem do jižních zemí Evropské unie. Největší migrační vlna byla spojena s konfliktem v Libyi vzhledem k velkému množství zahraničních pracovníků ze sousedních zemí. Realizované aktivity měly vzhledem k aktuální situaci v Libyi převažující humanitární charakter.

Na základě usnesení vlády České republiky ze dne 22. června 2011 č. 487 *o rozšíření asistence státům regionu severní Afriky prostřednictvím Programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel (MEDEVAC) a související cílené emergentní pomoci* byly realizovány celkem tři aktivity.

Dne 29. června 2011 bylo do Benghází přepraveno vojenským speciálem Armády ČR přístrojové vybavení pro polní nemocnici prostřednictvím mezinárodní nevládní organizace IMC (International Medical Corps) v celkové částce 2 400 000,- Kč. Tato nemocnice se nacházela jen několik kilometrů od válečné fronty a cca třicet kilometrů na západ od Misuráty. V nemocnici bylo deset resuscitačních lůžek a plně funkční operační sál používaný pro kritické případy. Nákup potřebného přístrojového vybavení byl proveden ve spolupráci s Člověkem v tísní, o.p.s.

Dne 29. června 2011 byly do České republiky přepraveny tři libyjské děti s rodičovským doprovodem trpící vrozenými srdečními vadami k léčení a operaci v Dětském kardiocentru Fakultní

nemocnice v Motole v rámci Programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel MEDEVAC. V průběhu srpna a září 2011 se vyléčené děti vrátily domů. Dne 1. prosince 2011 do České republiky přicestovaly další dvě libyjské děti s rodičovským doprovodem opět s diagnózou vrozených srdečních vad. Operace byly provedeny do konce roku 2011, poté proběhla rekonvalescence a návrat dětí domů se uskutečnil na počátku února 2012.

Dne 13. října 2011 bylo do Tripolisu vojenským speciálem přemístěno zdravotnické vybavení v celkové hodnotě 4 872 539,70 Kč celkem pro sedm stálých zdravotnických zařízení ve městech Misuráta, Sirta, Zintan a Sabha. Zjištění potřeb těchto zdravotnických zařízení bylo provedeno opět mezinárodní nevládní organizací IMC (*International Medical Corps*), která také zdravotnické přístroje (prioritu měly novorozenecké inkubátory, sterilizátory a anestetické přístroje) převzala z rukou velvyslance České republiky Josefa Koutského, odvezla na místa určení, zkompletovala a zapojila do provozu. Nákup potřebného přístrojového vybavení v České republice byl proveden ve spolupráci s Člověkem v tísní, o.p.s.

Na základě usnesení vlády České republiky ze dne 30. listopadu 2011 č. 887 o *pokračování Programu humanitárních evakuací zdravotně postižených obyvatel* bylo dne 12. prosince 2011 do České republiky přepraveno pět dospělých libyjských pacientů s traumatickými zraněními z proběhlých bojů. Jejich léčba a kompletní rekonvalescence probíhala ve Všeobecné fakultní nemocnici v Praze. Ministerstvo vnitra proto za tímto účelem převedlo rozpočtovým opatřením finanční prostředky ve výši 4 000 000,- Kč určené na zahraniční rozvojovou spolupráci do kapitoly Ministerstva zdravotnictví na úhradu nákladů za léčbu a pobyt těchto pacientů. Návrat těchto pacientů domů proběhl s jednou výjimkou na začátku února 2012, jeden pacient potřebuje ještě další operační zákrok.

Vedle výše uvedených aktivit proběhl v roce 2011 projekt zahraniční rozvojové spolupráce s názvem *Rozvojová spolupráce se zeměmi západního Balkánu*, jehož koordinátorem byl odbor bezpečnostní politiky Ministerstva vnitra. V roce 2011 se díky zkušenostem z předchozích let podařilo zorganizovat cílené stáže expertů Ministerstva vnitra a Police ČR u partnerských zahraničních útvarů následovaných v řadě případů recipročním přijetím v České republice. Tento typ akcí umožnil operativnější způsob spolupráce při předávání zkušeností a osvědčených postupů Policie ČR s cílem posílit kapacity bezpečnostních sborů zemí západního Balkánu (např. proškolení v protidrogovém projektu RELIEF, zkušeností, doporučení a právní dokumenty týkající se mezinárodní spolupráce, fungování SIRENE, pomoc prostřednictvím programů TAIEX v oblasti kriminální a mezinárodní spolupráce apod.). Expertní stáže zároveň posloužily k jednáním o prioritách a možnostech dlouhodobějších rozvojových projektů (zejm. školení v problematice správy dat, rozvoj schopností v oblasti hloubkového potápění, výpomoc při vyčišťování jezer, řek a podvodních jeskyní od min a munice). Další významnou událostí, kterou se díky projektu rozvojové spolupráce podařilo zrealizovat bylo úspěšné jednání o smlouvě o policejní spolupráci s Černou Horou, na jejímž znění se po dlouholetých vyjednáváních obě strany shodly. Z dalších větších akcí, které se v roce 2011 podařilo uskutečnit zmiňujeme např. konferenci o bezpečnostní spolupráci se západním Balkánem v rámci spolupráce s akademickým sektorem.

Informace o zapojení Ministerstva vnitra do multilaterální spolupráce

Ministerstvo vnitra spustilo v roce 2011 vlajkový projekt v rámci Partnerství pro mobilitu s Gruzii. Současně předalo Polsku vedení Pražského procesu, který byl na základě sdělení Evropské komise identifikován jako hlavní multilaterální migrační dialog Evropské unie s východními a jihovýchodními sousedy EU. Vedle toho probíhala celá řada dalších projektů se třetími zeměmi, jichž se Česká republika účastnila jako partner.

➤ **Pražský Proces / projekt „Budování migračních partnerství“**

Pražský proces se v roce 2011 etabloval jako hlavní politický dialog Evropské unie o migraci se státy východní a jihovýchodní Evropy, SNS a Turecka. Nejdůležitější událostí byla jeho druhá ministerská konference Pražského procesu uspořádaná v rámci polského Předsednictví Rady EU. Na konferenci byl přijat Akční plán, který bude určovat rozvoj procesu v následujícím pětiletém období (2012-2016). Akční plán obsahuje přes dvacet specifických aktivit, které rovnoměrně pokrývají čtyři hlavní oblasti Globálního přístupu k migraci a mobilitě - boj proti nelegální migraci, podporu legální migrace, posilování vazby mezi migrací a rozvojem a mezinárodní ochrana. Několik z těchto aktivit bude implementováno v rámci EK Cílené iniciativy, která bude spuštěna v roce 2012. Česká republika v jejím rámci povede projekt na spolupráci v otázkách cirkulární migrace.

Česká republika se jako vedoucí země procesu aktivně podílela na přípravě Akčního plánu, na základě svých zkušeností pomáhal předsednictví při pořádání ministerské konference i při přípravách zmíněné EK cílené iniciativy. V průběhu roku 2011 bylo rovněž dokončeno několik migračních profilů států procesu, které budou v dalším období aktualizovány a do provozu byla uvedena elektronická interaktivní mapa východní migrační trasy.

➤ **Projekt „Podpora reintegrace gruzínských navrátilců a implementace readmisní dohody mezi EU a Gruzii“**

Hlavní událostí tohoto vlajkového projektu v rámci Partnerství pro mobilitu vedeného Českou republikou bylo otevření EU Mobilitního centra v Tbilisi. Centrum poskytuje reintegrační asistenci navraceným migrantům (jako např. sociálně-právní konzultace, orientace na trhu práce, bydlení, zdravotní péče, zakládání malého podnikání atd.) a je také místem, kde mohou získat informaci zájemci o legální práci v Evropské unii. Otevření centra v květnu 2011 se za Českou republiku účastnil i ministr zahraničních věcí Karel Schwarzenberg. V rámci projektu byla realizována celá řada aktivit zaměřených na posilování kapacit státních úřadů v oblasti readmisí, reintegrace a pracovní migrace. Přípravuje se informační kampaň o možnostech legální a rizicích nelegální migrace do Evropské unie. V neposlední řadě přispívá projekt svou účastí v gruzínském výboru pro migraci k budování oficiální národní migrační strategie.

➤ **Projekt „Posilování kapacit na zvládání pracovní a návratové migrace v rámci Partnerství pro mobilitu s EU“**

Projekt zaměřený na posílení kapacit moldavských úřadů práce s cílem zlepšit možnosti pracovní reintegrace navracených moldavských migrantů vedlo Švédsko jako vlajkový projekt Partnerství pro mobilitu s Moldavskem, přičemž Česká republika se účastnila jako partner, významným výstupem je IT strategie pro pracovní úřady, jejíž některá doporučení budou díky financování ČRA realizována. Česká republika plánuje účast i v pokračujícím projektu, který bude zahájen v roce 2012.

➤ **Projekty „ReVis a GovAc“**

Jedná se o projekty implementované ICMPD v rámci Partnerství pro mobilitu s Moldavskem a Gruzii, jichž se Česká republika účastní jako partner. Projekt ReVis je zaměřen na posílení kapacit orgánů obou zemí v souvislosti s readmisí a vízovou facilitací. V případě projektu GovAc jde o posílení analytických kapacit státních úřadů (ve vztahu k monitoringu analýze migračních toků) a zlepšení koordinace s akademickým sektorem. V obou projektech proběhla řada aktivit, jichž se účastnili i experti odboru azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra.

XII.3 PROJEKTY MV ČR ZAMĚŘENÉ NA SPECIFICKÉ KATEGORIE CIZINCŮ

1. Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi

Odbor prevence kriminality na základě pověření prvního náměstka ministra vnitra pro vnitřní bezpečnost, v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 15. října 2007 č.1150 ke Strategii prevence kriminality na léta 2008 až 2011 a v souladu s usnesením vlády České republiky ze dne 23. ledna 2008 č. 67 k Národní strategii boje proti obchodování s lidmi (pro období let 2008-2011), realizoval v roce 2011 v rámci rozvoje systému prevence kriminality na republikové úrovni specifický projekt Program podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi (dále jen „Program“). Ten je pokračováním pilotního projektu Úřadu pro drogy a kriminalitu OSN „Model podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi za účelem sexuálního vykořisťování“ z roku 2003. Zřízení Programu vycházelo mj. také ze zákona o pobytu cizinců, který výslovně hovoří o zajištění ochrany cizincům – obětem obchodování s lidmi, jejichž spolupráce s orgány činnými v trestním řízení je významná pro předejití, odhalení, prověřování anebo vyšetřování zločinu nebo jiného úmyslného trestného činu, k jehož stíhání zavazuje vyhlášená mezinárodní smlouva, tedy osoby chráněné budou podléhat zvláštnímu režimu. Spolupracující oběti - svědci trestné činnosti obchodování s lidmi se rovněž významně podílejí na rozkrývání skupin organizovaného zločinu, páchající či připravující teroristické útoky proti České republice, cizímu státu a mezinárodní organizaci, či jiné trestné činy uvedené v Hlavě IX. trestního zákoníku.

Novým závazným dokumentem je Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/36/EU ze dne 5. dubna 2011 o prevenci obchodování s lidmi, boji proti němu a o ochraně obětí, kterou se nahrazuje rámcové rozhodnutí Rady 2002/629/SVV. Citovaná směrnice stanovila v článku 12, že členské státy přijmou opatření nezbytná k zajištění toho, aby byla dané osobě poskytnuta pomoc a podpora, jakmile příslušné orgány získají důvodné podezření, že se uvedená osoba mohla stát obětí trestného činu obchodování s lidmi podle článků 2 a 3 (ustanovení §168 trestního zákoníku je plně v souladu s článkem 2 a 3 Směrnice).

Program je určen pro definovanou skupinu obětí trestného činu obchodování s lidmi, tzn. pro cizince vykořisťované na území České republiky a pro občany České republiky vykořisťované v zahraničí nebo na území České republiky. Metodický návod prvního náměstka ministra vnitra pro vnitřní bezpečnost⁹³ obecně specifikuje a nastavuje mechanismy podpory a ochrany při činnosti součinnostních subjektů tak, aby oběť měla k případným právům či povinnostem vyplývajících pro ni ze závazných právních předpisů zajištěn maximálně bezproblémový přístup.

Program nabízí pomoc osobám, které se staly oběťmi obchodování s lidmi a zároveň motivuje tyto osoby ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení, aby přispěly k potrestání pachatelů trestného činu obchodování s lidmi. Na vytvořeném systému participují příslušné orgány činné v trestním řízení, nevládní organizace, Mezinárodní organizace pro migraci, Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra, odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra a v neposlední řadě odbor prevence kriminality, který je současně koordinátorem činností v rámci fungování Programu.

V první fázi programu se jednalo o služby zaměřené na detekci pravděpodobných obětí, které by mohly být způsobilé pro zařazení do Programu.

Druhá fáze Programu pak byla orientována na přímou pomoc obětem obchodování s lidmi, které se dobrovolně rozhodly vstoupit do Programu. Těmto obětem bylo prostřednictvím nevládních organizací, se kterými Ministerstvo vnitra podepsalo dohody o spolupráci⁹⁴, poskytováno chráněné

⁹³ Metodický návod prvního náměstka ministra vnitra č. 1 ze dne 7. června 2010 k fungování Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi a jeho institucionálnímu zabezpečení

⁹⁴ Dohoda o spolupráci při podpoře a ochraně obětí obchodování s lidmi

ubytování, strava, sociální služby, dále mohly využít psychologického a právního poradenství a tlumočnických služeb. Dalšími službami byla zdravotní péče a v případě potřeby byly hrazeny i výdaje spojené s péčí o nezaopatřené děti. Cílem druhé fáze bylo dosažení bezproblémového průběhu trestního řízení, zajištění podpory svědků s cílem zapojit oběti do běžného života.

K zabezpečení fungování Programu se zpravidla jednou za tři měsíce schází koordinační skupina na pracovní úrovni složená ze zástupců spolupracujících institucí a organizací.

Na prevenci v oblasti obchodování s lidmi se v roce 2011 podílely i jiné nevládní organizace, s nimiž Ministerstvo vnitra neuzavřelo dohodu o spolupráci, ale byly také podpořeny v rámci dotačního titulu „Prevence v oblasti obchodování s lidmi a pomoc obětem obchodování s lidmi“ pro rok 2011. Byly to Organizace pro pomoc uprchlíkům o.s. a Diakonie Českobratrské církve evangelické. Jejich seznam se zveřejňuje na internetových stránkách Ministerstva vnitra, <http://www.mvcr.cz/>.

Pravděpodobné oběti zařazené do Programu podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi v roce 2011 - dle státní příslušnosti, věkového složení a pohlaví

Země původu	Počet	Věk	18-23	24-30	31-40	41-50	51+
Česká republika	2	Muži				1	1
Moldavsko	1	Ženy	3	5			
Ukrajina	1	Celkem	3	5		1	1
Bulharsko	1						
Vietnam	1						
Nigérie	2						
Srí Lanka	1						
nezveřejněna	1						
Celkem	10						

Poznámka: Údaje odboru prevence kriminality MV ČR

V roce 2011 bylo nově zařazeno celkem 10 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi, u 7 obětí se jednalo o sexuální vykořisťování a u 3 obětí to byla nucená práce a jiné formy vykořisťování. U jedné z obětí nebude z bezpečnostních důvodů zveřejňována země původu.

Celkem bylo od roku 2003 zařazeno do Programu 119 obětí obchodování s lidmi.

Z celkového počtu zůstalo v Programu ke konci roku 2011 celkem 17 pravděpodobných obětí obchodování s lidmi, kterým jsou i nadále poskytovány služby v rámci Programu a které spolupracují s orgány činnými v trestním řízení.

V roce 2011 byly realizovány 2 dobrovolné návraty. Celkem bylo od roku 2003 realizováno 50 dobrovolných návratů, z toho 14 do České republiky.

V rámci prevence obchodování s lidmi pokračovaly v roce 2011 vzdělávací a přednáškové semináře zaměřené na problematiku obchodování s lidmi a na preventivní opatření. Byly pořádány ve spolupráci se státními institucemi a nevládními organizacemi. Cílem bylo informovat o aktivitách odboru prevence kriminality Ministerstva vnitra v oblasti obchodování s lidmi, o fungování a zefektivňování Programu a možnostech podpory a ochrany obětí obchodování s lidmi.

V roce 2011 pokračovala spolupráce s Univerzitou obrany v Brně. Byly pořádány semináře zaměřené na problematiku obchodování s lidmi pro vyšší důstojnické školy na Univerzitě obrany Brno.

V roce 2011 byly průběžně aktualizovány webové stránky Ministerstva vnitra k problematice obchodování s lidmi.

V roce 2011 nadále pokračovala realizace projektového záměru databáze tzv. „Informační systém Obchodovaná osoba“. V uvedeném roce probíhal zkušební provoz databáze a v roce 2012 bude spuštěn ostrý provoz. Cílem informačního systému je utříděně shromažďovat údaje k obětem obchodování s lidmi zařazených do Programu, nebo kterým byl umožněn dobrovolný návrat do země původu, na základě souhlasu obětí.

Dotace 2010 – obchod s lidmi

K zabezpečení plnění úkolů vyplývajících ze Strategie prevence kriminality na léta 2008 až 2011 vyhlásil v roce 2010 odbor prevence kriminality výzvu k zaslání žádostí o poskytnutí státní dotace na dotační titul „Prevence v oblasti obchodování s lidmi a pomoc obětem obchodování s lidmi“ pro rok 2011. **V únoru 2011** byly na základě rozhodnutí dotační komise **uděleny finanční prostředky čtyřem nevládním organizacím** - Arcidiecézní Charita Praha, Diakonie Českobratrské církve evangelické, La Strada ČR o.p.s.a Organizace pro pomoc uprchlíkům o.s. Celkem byla na jednotlivé projekty rozdělena částka **ve výši 2 526 447,- Kč**. Projekty se zaměřily především na pomoc obětem obchodování s lidmi, terénní práci a prevenci v této oblasti.

2. Program podpory při potírání nelegální migrace

V souladu se **Zásadami politiky vlády v oblasti migrace cizinců** zakotvenými v usnesení vlády České republiky č. 55 ze dne 13. ledna 2003 byl odborem azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky (dále jen „OAMP“) vytvořen **Program podpory při potírání nelegální migrace** (dále jen „Program“).

Uvedené opatření nelegislativního charakteru schválené usnesením vlády České republiky č. 502 ze dne 16. května 2007 (ve znění pozdějších změn a doplnění) zaměřené na oblast boje s nelegální migrací, **vychází ze základních premis „Směrnice Rady 2004/81/ES ze dne 29. dubna 2004 o povolení k pobytu pro státní příslušníky třetích zemí, kteří jsou oběťmi obchodování s lidmi nebo obdrželi pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a kteří spolupracují s příslušnými orgány“**, a souvisejících právních předpisů České republiky.

Jeho základním cílem je zajistit efektivní spolupráci mezi osobami, které obdržely pomoc k nedovolenému přistěhovalectví, orgány činnými v trestním řízení a dalšími zainteresovanými subjekty při odhalování a objasňování předmětné trestné činnosti a zároveň při vytváření preventivních opatření, a to vše za současného zajištění nezbytné péče pro dotčené osoby a případně i pro jejich rodinné příslušníky nacházející se tč. na území České republiky se zásadním důrazem na jejich osobní bezpečnost.

Za tímto účelem je v rámci Programu nastaven systém součinnosti jednotlivých zúčastněných subjektů, jehož první fáze je zaměřena na detekování případných svědků, kterým jsou průběžně poskytovány ucelené informace o Programu, právní poradenství a popř. potřebná sociální a psychologická pomoc tak, aby svá rozhodnutí ke spolupráci s orgány činnými v trestním řízení nebo k dobrovolnému návratu činili v maximálně objektivních podmínkách. Druhá fáze je pak orientována na bezproblémový průběh trestního řízení a podporu svědků cílenou na jejich možnou sociální integraci a zapojení do běžného života.

Na vytvořeném systému participují příslušné orgány činné v trestním řízení, neziskové nevládní organizace, Mezinárodní organizace pro migraci, Služba cizinecké policie Policie České republiky, Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra České republiky a v neposlední řadě OAMP, který je současně hlavním koordinátorem činností v rámci Programu.

Ve sledovaném období roku 2011 bylo v rámci Programu na OAMP ke dni 31. prosinci 2011 **přijato celkem 67 podnětů**, přičemž k cizincům, kteří by mohli disponovat kriminálně relevantními informacemi pro případné potřeby trestního řízení, bylo postoupeno 51 podnětů a 1 podnět se týkal podezření z protiprávního jednání zaměstnavatele (právnícké osoby) bez bližší specifikace osob poškozených.

Z uvedeného počtu cizinců nově detekovaných v roce 2011 celkem 8 osob již aktivně a bez registrovaných problémů spolupracuje na trestním řízení, přičemž pouze 1 z nich využívají služeb nabízených Programem (ve zbylých 7 případech byl kvalifikován trestný čin mimo vytyčenou působnost hodnoceného opatření). Celkem 44 podnětů je stále v šetření věcně příslušného orgánu činného v trestním řízení a 15 podnětů bylo vyhodnoceno jako nerelevantní pro součinnost s orgány činnými v trestním řízení (mezi nimi i zmíněná účelová podání fyzických osob).

Jak již bylo výše uvedeno, s ohledem na stanovené cíle vlastního Programu je systém součinnosti subjektů nastaven do dvou rovin, přičemž v té první probíhá detekování osob, které obdržely pomoc k nedovolenému přistěhovalectví a které by mohly disponovat kriminálně relevantními informacemi. Dotčeným cizincům jsou poskytovány zejména informace k právnímu a sociálnímu systému České republiky, popř. psychologické poradenství. Tedy právní poradenství není směřováno výhradně na možnost případné nabídky spolupráce stran orgánů činných v trestním řízení a získání legálního pobytu, ale účelem poradenství je i snaha prostřednictvím informovanosti předejít případnému opakovanému nezákonnému postavení na území a jeho součástí je, mimo jiné, i nabídka možnosti dobrovolné repatriace, jako možné varianty řešení situace dotčené osoby.

V souvislosti s uvedeným je nezbytné uvést, že za sledované období byla **v rámci první fáze Programu poskytnuta podpora celkem 418 cizincům**, kdy z uvedeného počtu zvolila 1 osoba dobrovolný návrat do země původu.

V kontextu s deklarovanými službami zaměřenými na zajištění již vlastní bezproblémové spolupráce svědka s orgánem činným v trestním řízení je za sledované období roku 2011 **v Programu registrováno celkem 6 osob**, kterým je či byla⁹⁵ poskytována podpora v podobě dalšího smluvního poradenství, ubytování, stravy, asistenčních služeb apod.

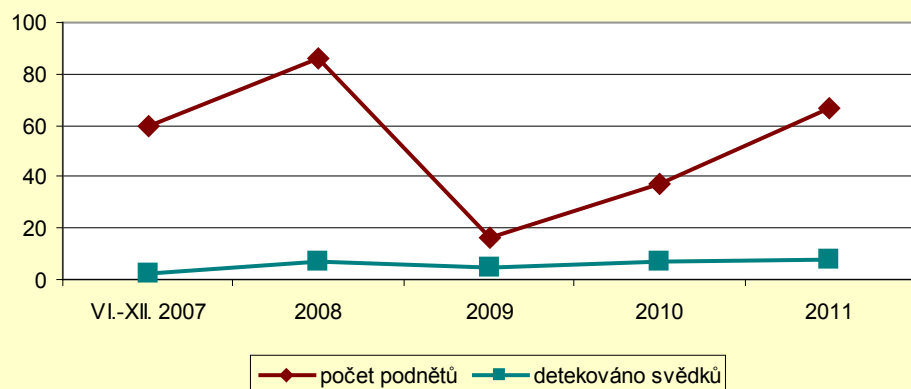
Celkové resumé výsledků činnosti v roce 2011 Program i nadále osvědčuje jako účelné a efektivní doplnění stávajících legislativních nástrojů boje s nelegální migrací, které vykazuje pozitivní výsledky, a to při maximální hospodárnosti využití poskytnutých finančních prostředků.

Statistické údaje související s realizací Programu v letech 2007 - 2011

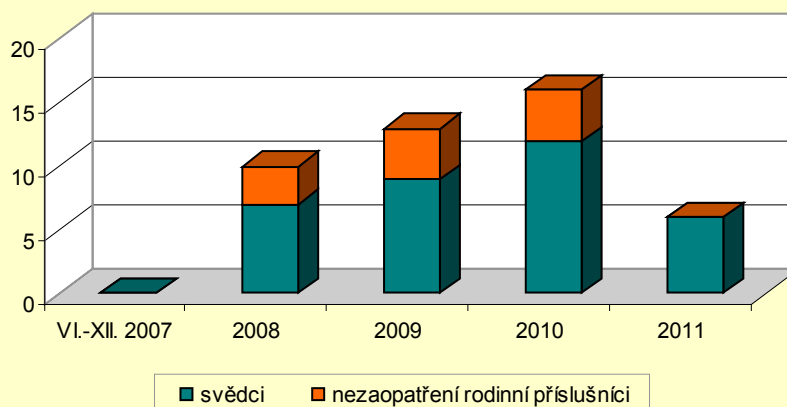
Rok	Počet podnětů	Detekováno svědků	Osoby v programu, kterým je či byla v daném období poskytnuta následná podpora (další smluvní poradenství, ubytování, asistenční služby) svědci / nezaopatření rodinní příslušníci	
VI.-XII. 2007	60	2	0	0
2008	86	7	7	3
2009	16	5	9	4
2010	37	7	10	4
2011	67	8	6	0

⁹⁵ Uvedený počet zahrnuje všechny osoby ve sledovaném období, tedy i ty, kterým již aktuálně služby poskytovány nejsou – např. již se plně integrovaly či jejichž součinnost byla završena a posléze zvolily dobrovolný návrat apod.

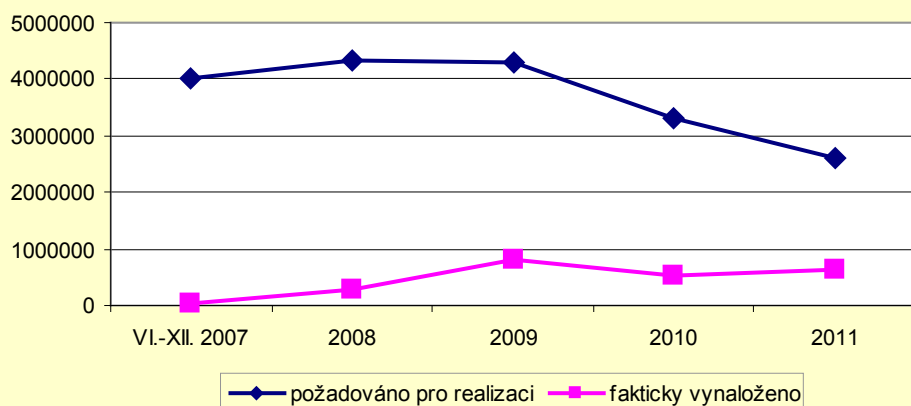
Počet podnětů / detekováno svědků

Osoby vedené v programu v daném období

Čerpání finančních prostředků v souvislosti s realizací Programu

XII.4 SOLIDARITA A ŘÍZENÍ MIGRAČNÍCH TOKŮ

Obecný program „Solidarita a řízení migračních toků“ (dále jen Solidarita) byl zřízen za účelem přispět k posílení prostoru svobody, bezpečnosti a práva a k uplatňování zásady solidarity mezi členskými státy. Smyslem udílení finanční podpory v rámci tohoto obecného programu je napomáhat spravedlivému sdílení odpovědnosti mezi členskými státy ve vztahu k jejich finanční zátěži vyplývající ze zavedení integrovaného řízení ochrany vnějších hranic Evropské unie a z realizace společné evropské azylové a migrační politiky zaměřené na spravedlivé zacházení se státními příslušníky třetích zemí, na řízení migračních toků a na integraci cizinců (princip solidarity).

Současná podoba Solidarity, která platí v rámci víceletého období 2007-2013, je tvořena čtyřmi evropskými komunitárními fondy. Jedná se o:

- Evropský uprchlický fond (EUF),
- Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí (EIF),
- Evropský návratový fond (ENF),
- Fond pro vnější hranice (FVH).

Evropský uprchlický fond

Evropský uprchlický fond byl zřízen Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 573/2007/ES ze dne 23. května 2007, a to na období 2008 – 2013. Obecným cílem fondu je podpora a povzbuzení úsilí členských států při přijímání uprchlíků a vysídlených osob a při nesení důsledků tohoto přijímání s ohledem na právní předpisy Evropské unie v těchto věcech prostřednictvím spolufinancování akcí stanovených tímto rozhodnutím.

Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí

Evropský integrační fond byl zřízen Rozhodnutím Rady č. 2007/435/ES na období 2007 – 2013. Obecným cílem fondu je podpora členských států v jejich úsilí umožnit státním příslušníkům třetích zemí pocházejícím z odlišného hospodářského, sociálního, kulturního, náboženského, jazykového a etnického prostředí, aby splnili podmínky pobytu, a usnadnit jejich integraci do evropské společnosti. Fond se zaměřuje především na akce v souvislosti s integrací nově přichozích státních příslušníků třetích zemí.

Evropský návratový fond

Evropský návratový fond byl zřízen Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 575/2007/ES ze dne 23. května 2007, a to na období 2008 – 2013. Obecným cílem fondu je podpora úsilí členských států o zlepšení všech aspektů řízení návratů pomocí využití koncepce uceleného řízení návratů a prostřednictvím společných akcí, které mají být prováděny členskými státy, nebo vnitrostátních akcí, které sledují cíle Evropské unie v rámci zásady solidarity, s ohledem na právní předpisy Evropské unie v této oblasti a při plném dodržování základních práv.

Fond pro vnější hranice

Fond pro vnější hranice byl zřízen Rozhodnutím Evropského parlamentu a Rady č. 574/2007/ES na období 2007 až 2013. Obecným cílem fondu je podpora členských států v jejich úsilí o zajištění harmonizované úrovně ochrany vnějších hranic v členských státech Evropské unie. Hlavními prostředky pro naplnění cílů FVH je účinná organizace úkolů v oblasti ochrany vnějších hranic, účinné řízení toků osob na vnějších hranicích členskými státy s cílem zajistit vysokou úroveň ochrany vnějších hranic, zlepšení řízení činností organizovaných konzulárními a jinými službami členských států ve třetích zemích.

Orgánem odpovědným za implementaci fondů Solidarity (tzv. odpovědný orgán) byl v České republice určen odbor azylové a migrační politiky Ministerstva vnitra České republiky, který vytváří a ke schválení Evropské komisi předkládá víceleté a roční programy za jednotlivé fondy. Na základě těchto dokumentů odbor azylové a migrační politiky vyhlašuje výzvy k předkládání projektových žádostí o veřejnou finanční podporu z fondů Solidarity.

Celkové objemy finančních prostředků pro jednotlivé fondy za víceleté období

- EUF (1. leden 2008 – 31. prosince 2013) - **628 mil EUR**;
- EIF (1. leden 2007 – 31. prosinec 2013) - **825 mil EUR**;
- ENF (1. leden 2008 – 31. prosince 2013) - **676 mil EUR**;
- FVH (1. leden 2007 – 31. prosinec 2013) - **1 820 mil EUR**.

Evropská komise sdělila odhady alokací na jednotlivé fondy na celé víceleté období 2007, resp. 2008 – 2013 pro všechny členské státy. **Pro Českou republiku byly stanoveny následující částky:**

	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Celkem
FVH	1 973 114	1 813 239	1 844 892	1 804 591	2 012 084	2 741 306	5 636 000	20 337 245
ENF	-	1 162 395	1 018 044	956 447	1 002 330	1 189 726	2 969 000	11 077 439
EIF	1 323 426	1 793 443	2 272 761	2 643 736	2 780 278	3 116 062	3 578 000	16 999 630
EUF	-	1 131 907	1 126 604	1 110 087	865 827	737 959	1 763 000	8 392 510
SUMA	3 296 540	5 900 984	6 262 302	6 514 861	6 660 519	7 785 053	13 946 000	56 806 824

Poznámka: hodnoty v tabulce jsou uvedeny v EUR. Hodnoty se žlutým podkladem jsou schválené alokace, hodnoty s bílým podkladem jsou odhady alokací na budoucí období.

Souhrnné informace k realizaci fondů Solidarity v roce 2011

V rámci obecného programu Solidarita a řízení migračních toků v roce 2011 probíhala realizace projektů všech čtyř fondů, resp. sedmi ročních programů – EUF (roční program EUF 2010), EIF (roční programy EIF 2009 a 2010), ENF (roční programy ENF 2009 a 2010) a FVH (roční programy FVH 2009 a 2010).

V roce 2011 bylo doporučeno k realizaci a následně **schváleno 21 projektů** z celkového počtu 28 projektových žádostí podaných v rámci ročního programu EUF 2010. **Finanční podpora poskytnutá z EUF** na schválené projekty činila v roce 2011 celkově cca **14,778 mil. Kč**.

V roce 2011 bylo doporučeno k realizaci a následně **schváleno 31 projektů** z celkového počtu 46 projektových žádostí podaných v rámci ročního programu EIF 2010. Dále byla dokončena v roce 2011 realizace 2 projektů EIF 2009. **Finanční podpora poskytnutá z EIF** na schválené projekty činila v roce 2011 celkově cca **47,076 mil. Kč**.

V roce 2011 bylo doporučeno k realizaci a následně **schváleno 8 projektů** z celkového počtu 8 projektových žádostí podaných v rámci ročního programu ENF 2010, avšak realizace byla zahájena pouze u 5 projektů. Dále bylo v roce 2011 realizováno 5 projektů v rámci ročního programu ENF 2009. **Finanční podpora poskytnutá z ENF** v roce 2011 na schválené projekty činila celkově cca **4,959 mil. Kč**.

V roce 2011 bylo doporučeno k realizaci a následně **schváleno 7 projektů** z celkového počtu 7 projektových žádostí podaných v rámci ročního programu FVH 2010. Dále probíhala v roce 2011 realizace 4 projektů FVH 2009, z nichž 2 projekty nebyly výsledně financovány z fondu. **Finanční podpora poskytnutá z FVH** v roce 2011 na schválené projekty činila celkově cca **30,651 mil. Kč**.

XIII. Mezinárodní spolupráce a problematika migrace na úrovni Evropské unie

XIII.1 MEZINÁRODNÍ SPOLUPRÁCE ČESKÉ REPUBLIKY V OBLASTI MIGRACE

Mezinárodní a evropská spolupráce České republiky v širokém spektru migračních a souvisejících otázek rozvíjela v roce 2011 své hlavní směry zahájené v předchozích obdobích, a to i přes významné rozpočtové škrty.

V rámci vztahů se členskými zeměmi Evropské unie a Schengenu se komplementárně ke spolupráci na úrovni jednotlivých orgánů Evropské unie, včetně jejich agentur jako Frontex či Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu, dále soustředila na posílení praktické a operativní spolupráce ve všech aspektech migrace, azylu a ochrany státních hranic. Hlavní pozornost byla věnována spolupráci v rámci neformálního sdružení Konference generálních ředitelů imigračních služeb (GDISC) a regionální spolupráci ve formě Salcburského fóra a Visegrádské skupiny.

V rámci GDISC se Ministerstvo vnitra zaměřilo především na společné projekty v oblasti azylu, jež v průběhu roku postupně přebíral Evropský azylový podpůrný úřad. V případě projektu *Evropského azylového kurikula*, jež se stal hlavním školícím programem Evropské unie v rámci procesu budování Společného evropského azylového systému, se Ministerstvo vnitra podílí na vedení jeho projektového týmu.

I nadále byla posilována spolupráce s hlavními tranzitními a zdrojovými zeměmi imigrace do České republiky, zvláště pak v zemích sousedících s Evropskou unií. Na úrovni Evropské unie Česká republika pokračovala v účasti na rozvoji a implementaci nástrojů Globálního přístupu k migraci a mobilitě představující vnější migrační politiku Evropské unie. I přestože hlavní důraz byl jako doposud kladen na rozvoj jeho východní a jihovýchodní dimenzi, především prostřednictvím Pražského procesu, který se stal hlavním multilaterálním migračním dialogem Evropské unie, Východního partnerství a účasti na bilaterálně uzavřených Partnerství pro mobilitu s Moldavskem, Gruzii a nově s Arménií, Česká republika se v reakci na vývoj v rámci tzv. Arabského jara zapojila do přípravy Dialogu o bezpečnosti, migraci a mobilitě s jednotlivými zeměmi severní Afriky. V rámci již uzavřených Partnerství s Moldavskem a Gruzii pokračovala Česká republika v implementaci projektů na posilování kapacit a účastnila se přípravy projektů nových. Nejvýznamnějším z nich je multilaterální projekt na podporu reintegrace gruzínských navrátilců a implementace readmisní dohody, který byl pod českým vedením zahájen na začátku roku 2011 jako cílená iniciativa EK. Česká republika se dále účastnila migračních dialogů i s dalšími důležitými zeměmi a regiony relevantními pro migrační situaci EU.

V rámci vnější dimenze azylu Ministerstvo vnitra aktivně podporovalo opatření směrem k posílení ochrany uprchlíků ve zdrojových regionech původu a nalézání trvalých řešení pro uprchlíky s tím, že v roce 2011 bylo přesídleno 25 osob.

Česká republika při realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi, především pak s Mezinárodní organizací pro migraci (IOM), Mezinárodním centrem pro rozvoj migračních politik (ICMPD), Úřadem Vysokého komisaře OSN pro uprchlíky (UNHCR) a Radou Evropy. Ve spolupráci s IOM byl především realizován multilaterální projekt Podpora reintegrace gruzínských navrátilců a implementace readmisní dohody mezi Evropskou unií a Gruzii v rámci Partnerství pro mobilitu s Gruzii. S ICMPD spolupracovala Česká republika v rámci Pražského procesu a při implementaci projektů v rámci Partnerství pro mobilitu s Gruzii a Moldavskem. V případě UNHCR se spolupráce orientuje na problematiku pomoci uprchlíkům v zemích a regionech původu a přesídlování.

Ministerstvo vnitra, resp. odbor azylové a migrační politiky je od roku 2004 národním kontaktním místem Evropské migrační sítě (dále jen „EMN“) v České republice. EMN⁹⁶ byla zřízena za účelem vyhovění informačním potřebám institucí Společenství, úřadů a institucí členských států a rovněž široké veřejnosti v oblasti migrace a azylu. České národní kontaktní místo přispělo pravidelnou výroční zprávou k hodnocení naplňování Evropského paktu o přistěhovalectví a azylu a Stockholmského programu⁹⁷ v roce 2011. Další výstupy EMN a aktuální informace, zejména z oblasti výzkumu migrační problematiky, jsou k dispozici na stránkách www.emncz.eu.

Ředitelství služby cizinecké policie se i v roce 2011 podílelo na aktivitách organizovaných agenturou **Frontex** (Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států EU). Agentura Frontex spolupracuje při své činnosti s členskými státy EU a státy přidruženými Schengenu, přičemž plní úlohu koordinační. Spolupráce Ředitelství služby cizinecké policie, jako hlavního gestora PČR pro spolupráci s agenturou Frontex, spočívá především ve vysílání policistů do jiných států s vnější schengenskou hranicí a vysílání odborníků do různých expertních pracovních skupin. Účasti na projektech jsou plánovány dlouhodobě a agentura Frontex vyžaduje stále aktivnější účast států.

Na vnějších vzdušných hranicích EU probíhaly různé aktivity a operace s nasazením policistů Služby cizinecké policie na letištích v Amsterdamu, Mnichově, Varšavě, Frankfurtu nad Mohanem, Rize, Lublani a Paříži. **Mimo vzdušné hranice** policisté spolupracovali i na vnější pozemní hranici s Tureckem v Řecku a Ukrajinou na Slovensku.

Příkladem **mezinárodní operativní spolupráce** Ředitelství služby cizinecké policie mimo agenturu FRONTEx jsou operace MITRAS a DEMETER. Operace MITRAS probíhala v týdnu od 28. března do 3. dubna 2011 a byla zorganizována z iniciativy předsednictví Maďarska v Radě Evropské unie. Tato operace navázala na operaci HERMES uskutečněnou za belgického předsednictví. V rámci operačního týdne státy Evropské unie a Schengenu poskytovaly data o případech nelegální migrace na hlavních silničních, železničních a vodních trasách na svém území. Operace DEMETER byla realizována ve dnech 24. – 30. 10. 2011 (v rámci polského předsednictví v Radě Evropské unie). V obou případech bylo vzhledem k zaměření operace na sběr dat o nelegální migraci **stanoveno Ředitelství služby cizinecké policie jako hlavní gestor a národní koordinátor**.

V roce 2011 pokračovala policejní spolupráce se sousedními státy. V uvedeném roce bylo uskutečněno 929 **společných hlídek**.⁹⁸ Společné hlídky byly využívány ke standardní policejní práci; dochází při nich např. k získávání informací o příhraniční kriminalitě sousedního státu, získávání informací na úseku padělaných a odcizených dokladů. Dále byly společné hlídky zaměřeny na monitoring nelegální migrace, kontroly v mezinárodních autobusových linkách a vlacích a na tržnicích. Tyto akce rovněž probíhaly v České republice na dálnici D5 a v Německu na dálnici A6. V neposlední řadě společné hlídky přispívají ke zdokonalování jazykových schopností, což je následně přínosné při běžných kontrolách na území.

Ve sledovaném období proběhlo také 8 **přeshraničních pronásledování** (všechny ve směru do České republiky), z toho 7 na teritoriu Ústeckého kraje a 1 u Jihomoravského kraje.

⁹⁶ Rozhodnutí Rady o zřízení Evropské migrační sítě bylo přijato 14. května 2008.

⁹⁷ Dokument přijatý Evropskou Radou v prosinci 2009 definuje priority Evropské unie pro oblast spravedlnosti a vnitřních věcí pro období 2009-2014.

⁹⁸ Z celkového počtu proběhlo 339 česko-německých hlídek (tj. 36,5 %), 274 česko-polských (tj. 29,5 %), 258 česko-rakouských (tj. 27,8 %) a 52 česko-slovenských hlídek (tj. 5,6 %). Šest hlídek proběhlo za účasti policistů z Německa i Polska.

Ve druhé polovině roku 2011 byly obnoveny pravidelné schůzky s policejními partnery Německa na úrovni základních organizačních článků. Na nich dochází k efektivní výměně aktuálních poznatků a informací, ke kterým je pak přihlíženo při plánování výkonu služby. Oddělení dokumentace také využívá prostřednictvím odboru mezinárodních vztahů Krajského ředitelství Policie ČR Plzeňského kraje služby poskytující Středisko policejní a celní spolupráce ve Schwandorfu.

Oddělení dokumentace odboru cizinecké policie Krajského ředitelství Policie ČR Ústeckého kraje rozvíjí součinnost s policejními orgány Německa na pravidelných součinnostních schůzkách se zástupci německé BPOLi a při operativních schůzkách, které se konají z důvodu předávání informací ke konkrétním vedeným trestním řízením jak v Německu, tak u nás.

Spolupráce s policejními orgány Německa probíhá rovněž na úseku Krajského ředitelství Policie ČR Karlovarského kraje.

Mezinárodní policejní spolupráce nadále probíhá formou provádění pravidelných čtvrtletních součinnostních jednání za účasti zástupců Úřadů BPOL Freyung a PI Freyung se zástupci Krajského ředitelství Policie ČR Jihočeského kraje (odbor mezinárodních vztahů, územní odbor a odbor cizinecké policie). Na jednáních je pravidelně projednávána bezpečnostní situace v příhraničních oblastech za předcházející čtvrtletí, vyhodnocení společného výkonu služby, naplňování mezinárodních dohod v oblasti readmisí a dublinského řízení.

Pravidelná čtvrtletní součinnostní jednání probíhají i s Rakouskem a jsou uskutečňována odděleně pro úsek státní hranice s Horním Rakouskem a pro úsek státní hranice s Dolním Rakouskem.

Rovněž bezproblémová je spolupráce Krajského ředitelství Policie ČR Olomouckého kraje s polskými policisty a také polskou pohraniční stráží.

Mezinárodní spolupráce je také nezbytnou součástí činnosti oddělení dokumentace Krajského ředitelství Policie ČR Libereckého kraje, které rozvíjí tuto činnost s policejními orgány Německa a Polska na součinnostních schůzkách. Se zástupci Německa se setkání uskutečňují přibližně jednou za tři měsíce. S polskou stranou se provádějí schůzky pravidelně jednou měsíčně, a to na území Polska.

V rámci mezinárodní spolupráce byla u Krajského ředitelství Policie ČR Moravskoslezského kraje problematice nelegální migrace věnována pozornost při společných česko-slovenských a česko-polských policejních hlídkách. Systém, rozdělení a nasazení společných hlídek lze hodnotit kladně. Velice často jsou řešeny případy záchytu v IS SIS, kdy spolupráce s kanceláří SIRENE je velice častá, bezproblémová a na velmi dobré úrovni.

Dle schválených harmonogramů byly realizovány policisty Krajského ředitelství Policie ČR Královéhradeckého kraje společné hlídky policistů odboru cizinecké policie se Sudetským oddílem pohraniční stráže Polska. S orgány ochrany hranic Polska probíhala v hodnoceném období pravidelná součinnostní jednání za účelem koordinace výkonu služby, na kterých docházelo k předávání informací a poznatků. V listopadu 2011 se uskutečnila schůzka hraničního zmocněnce Polska Sudetského oddílu a hraničního zmocněnce České republiky Královéhradeckého kraje ve Wroclavi, na které byla vyhodnocena situace na společně zabezpečovaném úseku státní hranice a projednána spolupráce v případě znovuzavedení ochrany vnitřních hranic.

V průběhu roku 2011 se uskutečnila jednání příslušníků Krajského ředitelství Policie ČR Zlínského kraje a Krajského ředitelství policejního zboru Trenčín. Předmětem jednání byly formy mezinárodní spolupráce a bližší podmínky jejich realizace. Po linii cizinecké policie jsou společné hlídky prováděny zejména v mezinárodních vlakových spojích mezi městy Vsetín-Púchov.

U Krajského ředitelství Policie ČR Jihomoravského kraje bylo na společné hranici se Slovenskem v srpnu 2011 vytvořeno Společné kontaktní pracoviště Hodonín-Holíč se sídlem v Hodoníně. Pracovníci tohoto pracoviště převzali veškerou agendu související s plánováním a organizováním společných hlídek na česko-slovenské státní hranici. Na společné hranici s Rakouskem plánování a organizování společných hlídek převzalo Centrum policejní spolupráce Mikulov-Drasenhofen.

Mezinárodní spolupráce České republiky vztahující se k schengenské spolupráci, sjednávání readmisních dohod, integraci cizinců, humanitárním a rozvojovým projektům je blíže rozvedena v příslušných kapitolách.

XIII.2 PROBLEMATIKA MIGRACE NA ÚROVNI EU

XIII.2.1 Problematika migrace na úrovni EU

Zrušení kontrol na vnitřních hranicích států Evropské unie (dále jen „EU“) významným způsobem ovlivňuje způsob ochrany území České republiky i ve vztahu k potírání nelegální migrace a klade zvýšené nároky na spolupráci členských států EU/Schengenu při ochraně vnějších hranic. Ujednávání předpisů dospělo nejdále právě zejména v oblasti ochrany společných hranic schengenského prostoru, ale též v oblasti mezinárodní ochrany (azylu). Při řízení legálního přistěhovalectví, včetně integrace cizinců pobývajících na jejím území, si Česká republika zachovává významný díl suverénního vlivu, ačkoliv i tato oblast migrační politiky směřuje k větší harmonizaci na úrovni EU.

Rok 2011 lze charakterizovat jako období neočekávaných otřesů, které vystavily zkouškám vzájemnou důvěru členských států. EU se proto v roce 2011 (s nestejným zápletem a úspěchem) zaměřila na **posilování preventivních aspektů v rámci společných pravidel**.

Rok 2011 odhalil limity dosavadních snah o integraci v oblasti migračních politik, zejména když se v plném rozsahu projeví **nedostatky, které některé členské státy dlouhodobě vykazovaly při plnění povinností vyplývajících z evropského *acquis***. Snaha o koordinované řešení narážela na roztržičnost agend v oblasti justice a vnitra (specificky při projednávání problémů v oblasti ochrany hranic a azylu, které mají totožné příčiny, avšak byly řešeny ze systémového hlediska nespojitě), ale paradoxně též na propojenost s aspektem solidarity mezi členskými státy, který by měl být přirozeným komplementárním prvkem společných politik, v daném případě však mnohdy působil spíše jako vliv, který limitoval možnosti tlaku na členské státy, jež vykazovaly problémy při implementaci a plnění společných norem.

Přestože EU pokračovala v plnění politického závazku dokončit do roku 2012 legislativní balíček ustavující **Společný evropský azylový systém** a obě předsednictví v roce 2011 pokročila při přípravě nové generace právních úprav, odhalení kritického stavu, ve kterém se nachází azylový systém v Řecku, jasně prokázalo, že společnou legislativu musí v dané oblasti provázet harmonizovaná praxe. Neexistence systému hodnocení plnění azylového *acquis* ze strany členských států vedla k předběžným diskusím Rady, které však neskončily zřetelným úspěchem při hledání účinnějších preventivních opatření. Pokrok v této oblasti může přinést nově ustavená agentura EU – **Evropský podpůrný úřad pro otázky azylu (EASO)**. Agentura, která bude v budoucnu provádět rozsáhlý výčet úkolů při podpoře sjednocování azylových politik členských států, se v roce 2011 zaměřila na omezený výčet priorit, zejména pak na implementaci nápravných opatření, která by měla zprovoznit řecký azylový systém, jehož kolapsem trpí celý stávající společný azylový systém EU (není možné plně aplikovat některé jeho nástroje).

Významným impulsem zejména pro politickou aktivitu EU v oblasti migrace byly **události „Arabského jara“**, jejichž důsledkem byla mimo jiné migrační vlna čítající několik desítek tisíc

osob, která měla svůj původ v politickými otřesy zmítaném Tunisku a ústila převážně na italském ostrově Lampedusa. Po výzvách Itálie byla situace opakovaně předmětem jednání Rady pro justici a vnějšek, která, podobně jako Evropská komise, v dané souvislosti přijala několik formálních reakcí v podobě závěrů Rady, respektive sdělení Komise. Změna politické reprezentace v některých zemích pásu Maghrebu motivovala EU k zahájení dialogů o otázkách migrace. Nejintenzivnější spolupráce byla navázána s Egyptem, Tuniskem a Marokem. S posledními zmíněnými se EK na konci roku připravovala k zahájení Partnerství pro mobilitu – nástroje vnější migrační politiky EU Globálního přístupu k migraci a mobilitě – která by měla být implementována v roce 2012.

Zmíněná migrační vlna vyvolala spor mezi Itálií, kam se většina migrantů vylodila, a Francií, kam migranti v jejich naprosté většině směřovali jako do své konečné destinace v EU. Migrace ze severní Afriky se v kombinaci se situací v nedisciplinovaném Řecku stala impulzem pro intenzivní **diskusi nad reformou fungování Schengenu**. Jednání o konečné podobě reformy stále probíhají, přesto jsou již patrné hlavní rysy plánovaných změn. Ty se týkají především podmínek pro znovuzavedení hraničních kontrol na vnitřních hranicích a dále pak úprav schengenského hodnotícího mechanismu. V souvislosti s připravovanou reformou se také hledá nová role Evropské komise v celém systému.

V oblasti **vízové politiky** lze za přelomovou událost označit dlouho odkládané spuštění **Vízového informačního systému (VIS)**, ke kterému došlo 11. října 2011. VIS představuje společnou databázi členských zemí Schengenu, která obsahuje údaje o žadatelích o schengenská víza včetně jejich otisků prstů. Hlavním posláním je zjednodušení vízové procedury a kontroly totožnosti vízových cizinců jak při podání žádosti o vízum, tak při překračování vnějších hranic schengenského prostoru. Bezvízový styk pro státy západního Balkánu zavedený v letech 2009 a 2010 přinesl jako vedlejší negativní důsledek zvýšenou zejména azylovou migraci do některých členských států EU. V reakci na tuto situaci byl zaveden systém post-liberalizačního monitorovacího mechanismu a v rámci novely nařízení Rady (ES) č. 539/2001 je navrhován mechanismus dočasného pozastavení bezvízového styku v případech jeho zneužívání.

V říjnu 2011 byla schválena novela nařízení o Evropské agentuře pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích (**Frontex**), která posílila zejména možnosti operativního nasazení evropských pohraničních sil na migračně nejvíce exponovaná místa.

EK v průběhu sledovaného roku představila Strategii v oblasti **readmisní politiky**, která kromě jasného záměru posílit podporu komunitárně sjednávaným dohodám, přinesla záměr legitimovat praxi nabízení vízové facilitace jako pobídky za sjednání readmisní dohody. Byla to pak právě očekávání Turecka v oblasti vízové politiky, která v roce 2011 zmařila uzavření readmisní dohody mezi EU a Tureckem, která by mohla významně přispět ke snížení migračního tlaku na jihovýchodní hranici EU.

V **oblasti vnějších vztahů** (spolupráce v oblasti migračních politik se státy mimo EU) pokračovala EU v uplatňování rámce v podobě Globálního přístupu k migraci, který v roce 2011 prošel kritickým zhodnocením a revizí. Nově byla do systému podřazena problematika mezinárodní ochrany (azylu) a formálně posílen aspekt mobility (systém nově nese název Global Approach to Migration and Mobility – GAMM). V rámci GAM bylo nově uzavřeno Partnerství pro mobilitu s Arménií a uspořádány ministerské konference dvou hlavních multilaterálních migračních dialogů - Rabatského a Pražského procesu v listopadu 2011.

Česká republika si je vědoma, že řízení migračních toků do EU nemá uspokojivé společné řešení, a že migrační politika EU bude i v blízké budoucnosti postavena na citlivém vyvažování často protichůdných potřeb členských států. Jakákoliv další narušení rovnováhy mohou posílit nedůvěru členských států, která může mít nežádoucí dopad např. na volný pohyb osob uvnitř schengenského prostoru.

Klíčovým cílem Evropské unie pro nadcházející období by mělo být předcházet kritickým situacím, které mohou vzniknout jednak z důvodu vysokého migračního tlaku, ale také z důvodu neplnění společných pravidel členskými státy. Oba aspekty – vnější, kterým je migrační tlak a vnitřní, kterým je schopnost členských států čelit tomuto tlaku v souladu se společnými normami – by měly být vnímány jako odlišné příčiny, které si vyžadají specifická systémová řešení.

XIII.2.2 Oblast legální migrace

Na sklonku roku 2011 byla po několikaletém projednávání přijata Směrnice Evropského parlamentu a Rady 2011/98/EU ze dne 13. prosince 2011 o jednotném postupu vyřizování žádostí o jednotné povolení k pobytu a práci na území členského státu pro státní příslušníky třetích zemí a o společném souboru práv pracovníků ze třetích zemí oprávněně pobývajících v některém členském státě. Směrnice harmonizuje proces přijímání státních příslušníků třetích za účelem zaměstnání a zavádí vydávání jednotného povolení - tedy kombinovaného dokladu obsahujícího povolení k pobytu i povolení k zaměstnání. Vydávání jednotného povolení má zjednodušit proces podávání a vyřizování žádostí o povolení k pobytu pro cizince i jejich zaměstnavatele a rovněž umožnit snazší kontrolu legálnosti pobytu i zaměstnávání cizinců. Směrnice zároveň obsahuje soubor práv cizinců a vymezuje oblasti, ve kterých je zajištěna rovnost zacházení s pracovníky ze třetích zemí ve srovnání s občany daného členského státu v oblastech jako jsou pracovní podmínky, sociální zabezpečení nebo uznávání kvalifikací. Česká republika je povinna transponovat výše uvedenou směrnici do 25. prosince 2013.

V roce 2011 pokračovalo v pracovních orgánech Rady projednávání dalších směrnic z Plánu politiky legální migrace (dále jen „Plán“) vydaného Evropskou komisí. Jedná se o návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí na základě převedení v rámci společnosti a návrh směrnice Evropského parlamentu a Rady o podmínkách vstupu a pobytu státních příslušníků třetích zemí za účelem sezónního zaměstnání.

XIII.2.3 Situace v oblasti nelegální migrace v evropském měřítku⁹⁹

V roce 2011 byly zaznamenány významné změny v oblasti nelegální migrace, a to jak z hlediska velikosti migračních toků, tak i jejich geografického rozložení. Rozvoj tlaku nelegálních migrantů na vnější hranice Evropské unie (dále jen „EU“) se projevil zejména ve dvou hlavních oblastech, kde nejčastěji dochází k nelegálním přechodům hranic EU.

První oblastí byl nárůst migrace centrálním Středomořím v souvislosti s politickým vývojem a nepokoji v regionu severní Afriky od začátku roku 2011, kdy se projevil masivní příliv migrantů zejména v Itálii. Druhou oblastí je východní Středomoří, kde byly evidovány nárůsty zadržených osob na turecko-řecké pozemní hranici. Migranté, kteří nelegálně vstupují do EU, jsou pak dále zjišťováni během jejich sekundárních pohybů při cestě do cílových zemí EU. S tímto fenoménem souvisí i dramatické nárůsty žádostí o mezinárodní ochranu v některých členských státech EU.

Od konce roku 2010 bylo umožněno státním příslušníkům Albánie volně cestovat s biometrickými pasy do EU bez víz, což se projevilo snížením počtu těchto státních příslušníků v kategorii nelegálního překračování hranic do EU a rovněž v nelegálním pobytu, což odráží novou „legálnost“ jejich krátkodobého cestování do EU. Naproti tomu jejich počty narostly v kategorii odepření vstupu do Řecka a dalších členských států, dále byly zaznamenávány zvýšené pokusy o vstupy do EU s neregulárními cestovními doklady (zejména do Spojeného království).

⁹⁹ Zpracováno a základě informací agentury Frotex; hodnocení zahrnuje pouze období leden-září 2011, jelikož údaje za 4. čtvrtletí 2011 nebyly v době zpracování k dispozici.

Co se týče indikátoru **nelegálního překračování vnějších hranic EU** mimo hraniční přechody, bylo v období ledna až září 2011 v zemích EU/EHP na všech typech hranic odhaleno více jak 112 000 občanů třetích zemí, přičemž nejčastěji se jednalo o státní příslušníky Tuniska, Afghánistánu a Pákistánu. Oproti shodnému období roku 2010 došlo k nárůstu počtu zjištěných osob o 47 %, přičemž migrační tlak na hranice EU vzrostl ještě více, vezmeme-li v úvahu skutečnost, že došlo k rozsáhlému poklesu nelegální migrace státních příslušníků Albánie, která již tedy není ve statistikách zahrnuta.

V oblasti *centrálního Středomoří*¹⁰⁰ se v prvním čtvrtletí 2011 začaly projevovat masivní přílivy nelegálních migrantů především z Tuniska do Itálie, zejména na italský ostrov Lampedusa. Bylo to rovněž poprvé, kdy jiný stát než Řecko (tedy Itálie) zaznamenal nejvyšší počty migrantů pro nelegální překročení hranic do EU. V dubnu 2011 došlo ke snížení těchto toků díky podepsání návratové dohody mezi Itálií a Tuniskem. Následně se tento region (zejména Lampedusa, Sicílie, Malta) dostal pod migrační tlak druhé vlny migrantů, tentokrát odplovajících především z Libye (zejména státní příslušníci pocházející ze zemí subsaharské Afriky a Afrického rohu, kteří byli nuceně z Libye vyhnáni). Ve 3. čtvrtletí byly opět zaznamenány nárůsty migrantů odplovajících z Tuniska, přičemž se nejčastěji jednalo o státní příslušníky Tuniska a států subsaharské Afriky (nejvíce Nigérie).

V regionu *východního Středomoří*¹⁰¹ je nejvíce zatíženým úsekem z pohledu nelegální migrace řecko-turecká pozemní hranice. V průběhu roku se zde projevovaly sezónní změny v závislosti na klimatických podmínkách. Situace byla zhruba porovnatelná s rokem 2010. Ve třetím čtvrtletí byly detekce na východostředomořské trase opět vyšší než v centrálním Středomoří, kde byly nejvyšší počty migrantů zaznamenány v 1. pololetí 2011. Tento hraniční úsek přitahuje migranty z širokého geografického prostoru – migranty z asijských (zejména Afghánistán, Pákistán, Irák), severoafrických (Maroko, Alžírsko) a subsaharských zemí, jakožto i ze zemí, které jsou velice vzdálené (Dominikánská republika). Téměř polovina zadržených migrantů na tomto úseku hranic pocházela z Afghánistánu, velký nárůst byl ve třetím čtvrtletí evidován u státních příslušníků Pákistánu.

Migranti, kteří překročí tuto část hranice, poté pokračují do dalších zemí EU buď nelegálně přes pozemní hranice zemí západního Balkánu (pěšky přes zelené hranice či v úkrytech dopravních prostředků), využívají neregulérních cestovních dokladů při letech z Řecka či z Řecka přeplovají na lodích/trajektech do Itálie.

Ve třetím čtvrtletí 2011 byl zaznamenán nárůst nelegálních migrantů přes *západní Středomoří* do Španělska (více než 3 500 osob, což představuje největší počty od poloviny roku 2008). Nejčastěji tuto trasu využívají migranti ze severní Afriky a zemí subsaharské Afriky.

Ve třech čtvrtletích roku 2011 bylo ve členských státech odhaleno celkem více než 257 000 osob ze třetích zemí z důvodu **nelegálního pobytu** (ve vnitrozemí či při výstupu přes vnější schengenskou hranici), což odpovídá zhruba úrovni jako ve shodném období minulého roku. Z hlediska vývoje počtu zadržených osob v této kategorii docházelo celkově každé čtvrtletí k nárůstům počtů, přičemž vývoj v jednotlivých státech byl různý.

Největší počty osob, u kterých je odhalen nelegální pobyt, jsou koncentrovány ve státech s více rozvinutými ekonomikami, a které hraničí se třetími zeměmi původu nebo přes které migranti tranzitují. Nejvíce nelegálně pobývajících migrantů bylo odhaleno ve Španělsku (40 000 osob), Francii (31 000 osob) a Itálii (24 000 osob). Nejčastěji byli pro nelegální pobyt zadrženi státní příslušníci Afghánistánu, Maroka a Tuniska.

¹⁰⁰ jedná se zejména o tyto státy: Itálie a Malta

¹⁰¹ jedná se zejména o tyto státy: Řecko a Kypr

Počty **odepření vstupu** na vnějších hranicích EU vykázaly ve srovnání se shodným obdobím roku 2010 vzrůstající trend (+11 %). Celkově bylo v období ledna až září 2011 evidováno téměř 90 000 občanů třetích zemí, kterým byl na vnějších hranicích EU odepřen vstup. Nejvíce odepření vstupu se uskutečnilo na pozemních hranicích EU (51 %), dále následovala vzdušná (41 %) a mořská (8 %) hranice. Třetina z celkového počtu odepření vstupu připadla na hranice Polska, Španělska a Spojeného království. Nejčastějšími důvody odepření vstupu ve sledovaném období byl důvod C¹⁰² (24 %), E¹⁰³ (21 %) a H¹⁰⁴ (18 %). Co se týče státní příslušnosti osob, kterým byl v hodnoceném období nejčastěji odepírán vstup, šlo o státní příslušníky Albánie (15 %), Ukrajiny (13 %) a Ruska (8 %).

V oblasti **zneužívání neregulérních cestovních dokladů** při pokusu o nelegální vstup do EU byl vykázan ve sledovaném období stabilní trend ve srovnání se stejným obdobím roku předchozího. V hodnoceném období bylo zjištěno více než 6 800 osob, které se pokusily zneužít padělaný či pozměněný cestovní doklad pro vstup do EU. Ve třech čtvrtinách případů došlo k odhalení těchto osob na vzdušných hranicích. Mezi TOP 3 státní příslušnosti, které při vstupu na území EU předložily neregulérní cestovní doklady, patřili státní příslušníci Ukrajiny (10 %), Albánie (7 %) a Maroka (6 %). Co se týče státní příslušnosti neregulérních dokladů, byly nejčastěji zneužívány doklady italské (9 %), polské (7 %) a francouzské (6 %).

V kategorii **žadatelů o mezinárodní ochranu** bylo od ledna do září 2011 celkem evidováno ve státech EU/EHP více než 173 000 žadatelů o mezinárodní ochranu, což představuje oproti shodnému období roku 2010 nárůst o 19 %. Tento trend souvisí zejména s nárůstem migračního tlaku v centrálním a východním Středomoří. Ve třetím čtvrtletí bylo dokonce zaznamenáno nejvíce žadatelů o mezinárodní ochranu od doby začátku sběru těchto údajů (rok 2008), přičemž největší nárůsty počtu žádostí byly zaznamenány zejména v Itálii, Belgii a Rakousku.

Nejvíce žádostí o mezinárodní ochranu bylo ve sledovaném období podáno v SRN (36 000 žadatelů), Itálii (23 000 žadatelů) a Švédsku (19 000 žadatelů). Co se týče státních příslušníků, kteří nejvíce žádali o poskytnutí mezinárodní ochrany, dominovali v této kategorii zejména státní příslušníci Afghánistánu (21 000 osob), Iráku (11 000 osob) a Ruska (9 000 osob).

---

¹⁰² nemá platné vízum

¹⁰³ nemá potřebné náležitosti prokazující účel a splnění podmínek pobytu

¹⁰⁴ osoba je vedena v SIS/národním registru

XIV. Závěr

Česká republika je a bude stále využívána nejen jako tranzitní prostor pro pohyb nelegálních migrantů (v roce 2011 nelegální tranzit státních příslušníků Afghánistánu v úkrytech kamionů), ale ve větší míře i jako cílová země (především nelegální pobyt státních příslušníků Ukrajiny).

Vstupem České republiky do schengenského prostoru se výrazně změnil podmínky pro vstup cizinců na její území. Došlo k odstranění nepřetržitých kontrol cizinců vstupujících do České republiky z území sousedních států, a tím k podstatnému snížení kontrol cizinců. Těžiště hraničních kontrol bylo položeno na mezinárodní letiště, která se stala jediným místem s vnější schengenskou hranicí, kde je prováděna hraniční kontrola.

V boji proti nelegální migraci přes vnější schengenskou hranici je stále účinnějším opatřením využívání zasílaných údajů o cestujících tzv. **API data**, která jsou povinni zasílat letečtí dopravci provozující lety z vytipovaných rizikových států. Za nesplnění této povinnosti hrozí leteckým dopravcům správní postih. Ve fázi přípravy je implementace automatického příjmu a zpracování údajů o cestujících.

Oproti roku 2010 se podařilo na mezinárodních letištích částečně eliminovat hrozbu nelegálního pobytu plynoucí z nemožnosti policistů ověřovat, zda osoba má platné schengenské krátkodobé vízum v případech, kdy při hraniční kontrole na výstupu ze schengenského prostoru předložila náhradní cestovní doklad. Dnem 13. října 2011 byla mezinárodní letiště připojena do **Vízového informačního systému** (dále jen „VIS“), jehož prostřednictvím lze ověřit vystavení schengenských víz, prozatím jen v zemích severní Afriky. Použití VIS se bude nadále rozšiřovat a v průběhu roku 2012 by měly být připojeny další oblasti, a to tak, že na konci roku 2012 by měl být tento systém plně funkční, a tím by pominula možnost zneužití náhradních cestovních dokladů k legalizaci pobytu na území České republiky.

V měsíci listopadu 2011 bylo uvedeno do provozu (Letiště Praha-Ruzyně) **zařízení umožňující automatickou hraniční kontrolu osob** tzv. E-gate. Toto zařízení provádí hraniční kontrolu na základě porovnání podoby osoby cestující s biometrickými daty uloženými v čipu cestovního dokladu, zároveň na základě poskytnutých certifikací verifikuje pravost a platnost čipu.¹⁰⁵ Zmíněné zařízení a rozšíření čtecích zařízení umožňující čtení biometrických prvků v cestovních dokladech sníží procento cestujících, kteří se snaží překročit hranice na cizí cestovní doklady, tzv. cestování na podobu.

Nezastupitelnou úlohu má i **kontrolní činnost na území** České republiky se zaměřením na důsledné prověřování legálnosti pobytu kontrolovaného cizince na území České republiky a vyhledávání nelegálně se zdržujících osob. Opodstatněné jsou rovněž kontroly prováděné v součinnosti cizinecké policie, krajských poboček Úřadu práce ČR, živnostenských úřadů, Celní správy a dalších kontrolních orgánů. Tyto součinnostní kontroly byly v hodnoceném období zaměřené na dodržování zákona o zaměstnanosti, na porušování povinností uložených živnostenským zákonem cizinci. Celní správa ČR věnovala v rámci výkonu dozoru při ochraně vnitřního trhu a spotřebitele svou pozornost oblasti prevence zaměřenou na cizí státní příslušníky zabývající se stánkovým prodejem. Kontrolní působnost v oblasti výrobků podléhajících spotřební dani byla zaměřena v největší míře na přepravu, skladování a prodej tabákových výrobků a lihovin cizinci. Lze říci, že kontroly zahraničních osob a jejich případné sankcionování za porušení právních předpisů České republiky má své opodstatnění. Jejich cílem není pouze represe, ale mají i preventivní charakter, tj. zlepšení povědomí o povinnostech a tím i dodržování právních předpisů České republiky těmito osobami.

---

¹⁰⁵ tzn., že data do čipu vložil a čip vyrobil úřad, který je k těmto operacím oprávněn

Významným opatřením v boji proti nelegální migraci je také přímé působení v rizikových zemích. K omezení nelegální migrace přispívá **vysílání styčných důstojníků pro migraci a doklady** na zastupitelské úřady České republiky v zahraničí. Styční důstojníci pro migraci a doklady odhalili množství padělaných dokladů, díky jejich činnosti došlo ke zkvalitnění nabírání žádostí o víza k pobytu nad 90 dnů, precizaci pohovorů se žadateli a s tím souvisejících stanovisek zastupitelských úřadů k neudělení víz. Jejich činnost byla velmi kladně hodnocena, a to jednak ze strany Ministerstva vnitra a Policie České republiky, jednak i ze strany Ministerstva zahraničních věcí.

Také **legální migrace** do České republiky s sebou přináší mnohá potenciální rizika, neboť v některých případech může být de facto propojena s migrací nelegální. Vedle zneužití legálního vstupu, po kterém následuje přímo nelegální pobyt na území České republiky nebo jiného státu Evropské unie, si někteří cizinci snaží účelově zajistit legalizaci svého dalšího pobytu v České republice obcházením imigrační legislativy (např. uzavíráním účelových sňatků, zneužíváním institutu souhlasného prohlášení rodičů, zneužitím pobytového oprávnění za účelem studia či podnikání, zneužívání institutu přechodného pobytu některými občany Evropské unie), případně podáním žádosti o mezinárodní ochranu.

Mezi bezpečnostní rizika je nadále řazeno **užívání cizích, pozměněných a padělaných cestovních dokladů**. Neregulární cestovní doklady jsou v České republice používány zejména v souvislosti s ekonomickou migrací, ale mohou se na ně pod falešnou identitou skrývat i osoby napojené na mezinárodní zločin či terorismus. V neposlední řadě je to i zjištěný výskyt padělaných, pozměněných dokladů, které jsou předkládány k žádostem o pobytové statuty na území České republiky apod.

Přestože Česká republika upřednostňuje dobrovolné návraty před nucenými, představují **readmisní smlouvy** jeden z předpokladů úspěšného boje s nelegální migrací a efektivní realizace nuceného návratu osob do země jejich původu.

Na úseku sjednávání readmisních smluv vyvíjí Česká republika, resp. Ministerstvo vnitra aktivity dvěma směry. Jednak se věnuje sjednávání dvoustranných readmisních smluv, jednak se spolupodílí na práci Komise Evropské unie při sjednávání komunitárních readmisních dohod s vybranými třetími státy.

V roce 2012 bude Česká republika, resp. Ministerstvo vnitra usilovat zejména o zahájení jednání o bilaterální readmisní smlouvě s Mongolskem a Indií, s ohledem na počty nelegálních migrantů z této země. Rovněž plánuje jednat o novelizaci prováděcích protokolů k readmisním smlouvám se sousedními státy s cílem aktualizace jejich některých částí (zejména pokud jde o místa pro překračování hranic). Nadále bude spolupracovat na přípravě smluv uzavíraných v rámci Evropské unie formou účasti svého zástupce na expertních jednáních.

Ministerstvem vnitra je rovněž dlouhodobě řešena **problematika dobrovolných návratů cizinců**, který Česká republika upřednostňuje před návratem nuceným, tedy vydáním rozhodnutí o povinnosti opustit území či rozhodnutí o vyhoštění. V této oblasti dlouhodobě spolupracuje s Mezinárodní organizací pro migraci, která na základě smluvního ujednání zajišťuje nejen samotnou realizaci dobrovolného návratu, ale také veškeré související poradenství a asistenci, které jsou pro úspěšné uskutečnění návratu nezbytné. Stávající systém dostatečným způsobem zajišťuje tuto asistenci u cizinců, kteří nedisponují platným pobytovým oprávněním, resp. jejich neoprávněný pobyt na území byl řešen formou rozhodnutí o správním vyhoštění cizinců, kteří nedisponují platnými cestovními doklady a cizinců, kteří jsou žadateli o mezinárodní ochranu.

Mezi opatření směřující k omezování migrace v její nelegální formě rovněž přispívají v materiálu zmíněné **projekty zahraniční rozvojové spolupráce**, jež mají dopad na ovlivnění rozvoje cílových zemí nejen na poli migrace, ale také na poli dobré správy věcí veřejných a bezpečnostní politiky. Celá tato problematika tvoří specifickou část rozvojové spolupráce, a to

především v tom smyslu, že vnímá bezpečnostní aspekty cílových zemí a analyzuje jejich dopady na Českou republiku.

Průběžně implementovat do vnitrostátního práva všechny dokumenty Evropské unie vztahující se k oblasti migrace v transpozičních lhůtách, jak jsou těmito dokumenty stanoveny, bylo v hodnoceném roce a **zůstává nadále trvalým úkolem v legislativní oblasti**. V roce 2011 byly legislativní aktivity prioritně zaměřeny na změny související s úpravou soudního řádu správního, nově přijatého zákona o poskytování dávek osobám se zdravotním postižením, v souvislosti s přijetím zákona o zdravotních službách, zákona o specifických zdravotních službách a zákona zdravotnické záchranné službě a v souvislosti se zřízením jednoho inkasního místa a dalších změnách daňových a pojistných zákonů.

Česká republika již čtvrtým rokem uplatňovala v praxi společnou vízovou politiku v rámci schengenské spolupráce, do které se plně zapojila dne 21. prosince 2007. Společná vízová politika upravuje krátkodobé pobyty občanů třetích zemí (max. do 90 dnů) v rámci schengenského prostoru. Oblast dlouhodobých pobytů (dlouhodobé vízum a povolení k pobytu) je ponechána v kompetenci legislativ členských států, přičemž upravuje pouze volný pohyb osob s národními tituly opravňujícími k dlouhodobému pobytu.

Rok po nabytí účinnosti **Vízového kodexu**, tedy 5. dubna 2011, vstoupila v účinnost jeho ustanovení, která dávají žadatelům o víza, případně držitelům víz, možnost podání žádosti o nové posouzení důvodů zamítnutí, zneplatnění či zrušení víza. Česká republika tuto povinnost provedla novelou zákona o pobytu cizinců s účinností od 1. ledna 2011.

Nezastupitelnou roli v rámci konzulární spolupráce při vydávání schengenských víz představuje **Vízový informační systém**, který byl spuštěn dne 11. října 2011. Tento elektronický databázový systém členských států EU/Schengenu zefektivňuje řízení o udělení víza, neboť zastupitelské úřady jakéhokoli členského státu mají k dispozici kompletní „vízovou historii“ žadatele. Hlavním posláním je zjednodušení vízové procedury a kontroly totožnosti vízových cizinců jak při podání žádosti o vízum, tak při překračování vnějších hranic schengenského prostoru.

Pokud jde o **vízovou politiku vůči třetím zemím**, zůstalo klíčovou prioritou České republiky v rámci Evropské unie zavedení bezvízového režimu se všemi zeměmi západního Balkánu. V průběhu roku 2011 byly nadále uspokojivě uplatňovány **dohody o zjednodušení vydávání krátkodobých víz** (facilitační dohody).

V roce 2011 **došlo k jednostrannému omezení ze strany České republiky** stávající dohody České republiky s Jemenem o bezvízovém styku pro držitele diplomatických a služebních pasů, a to pouze na držitele diplomatických pasů Jemenu. Podobný krok ze strany České republiky byl učiněn i ve vztahu k Mongolsku.

Česká republika rovněž uzavřela ujednání o zastupování v oblasti vydávání schengenských víz se Slovenskem, dle něhož Slovensko zastupuje Českou republiku v Keni, zatímco Česká republika reprezentuje Slovensko v Afghánistánu (po otevření vízového úseku), Alžírsku, Filipínách, Ghaně, Mongolsku a Pákistánu.

Negativní dopady na vízovou politiku Evropské unie přetrvaly v případě Kanady, která jako jediná třetí země v roce 2009 opětovně zavedla víza schengenskému státu, České republice. Významným cílem české zahraniční politiky zůstává proto znovuoobnovení bezvízového styku. O dosažení tohoto cíle česká strana ve spolupráci s Evropskou komisí a členskými státy usiluje na všech úrovních.

Součástí aktivní politiky vlády je podpora integrace cizinců na území České republiky. Základním dokumentem integrační politiky je Koncepce integrace cizinců na území České republiky. Koordinací realizace této Koncepce bylo pověřeno Ministerstvo vnitra, které v roce 2011 vycházelo z úkolů stanovených usnesením vlády č. 99 ze dne 9. února 2011 k aktualizované Koncepci integrace cizinců na území České republiky – Společné soužití.

Aktualizovaná Koncepce integrace cizinců - Společné soužití definuje postup České republiky v oblasti integrace cizinců do budoucna a reaguje na vývoj, nové trendy a aktuální potřeby v souvislosti s integrací cizinců i cizineckou problematikou obecně. Aktualizovaná Koncepce reflektuje skutečnost, že úspěšnost integrace přímo podmiňuje prospěšnost a efektivitu migrace. Integrační aktivity směřují k dosažení oboustranně přínosného a bezproblémového soužití nově příchozích i místního obyvatelstva.

Jedním z nástrojů integrace, které umožnily v roce 2011 realizovat integrační opatření na lokální úrovni, se staly **tzv. emergentní projekty**. Zmíněné projekty pomáhají řešit aktuální či potencionální krizové situace ve městech s významným počtem cizinců. Realizovány byly v Havlíčkově Brodě a v městských částech hlavního města Prahy - v MČ Praha 12, 13 a 14.

Effektivním nástrojem realizace integrace na regionální úrovni jsou **Centra na podporu integrace cizinců**. V průběhu roku 2011 centra vyvíjela činnost v krajích Jihočeském, Jihomoravském, Karlovarském, Libereckém, Moravskoslezském, Olomouckém, Pardubickém, Plzeňském, Ústeckém a Zlínském. Zmíněná centra zajišťují poskytování informací, poradenství, kurzy češtiny a socio-kulturní orientace cizinců ve společnosti; přispívají k vytváření platform pro spolupráci v oblasti integrace cizinců v regionu s cílem umožnit zapojení veškerých subjektů, které mohou přispět k úspěšné realizaci politiky integrace.

Česká republika v hodnoceném roce při realizaci svých priorit v oblasti azylu a migrace **úzce spolupracovala s mezinárodními organizacemi a podílela se na řadě mezinárodních aktivit** souvisejících s jednotlivými aspekty migrace.

V roce 2011 bylo **zahájeno schengenské hodnocení České republiky**, tj. prověřování správného provádění schengenského acquis ve všech oblastech schengenské spolupráce. Hodnocení bylo započato odevzdáním odpovědí na otázky evaluačního dotazníku a prezentací hlavních změn po vstupu České republiky do Schengenu v roce 2007. **Hlavní část hodnocení, spočívající v návštěvách expertních týmů, se uskuteční v letech 2012 – 2013.**

Při zpracování *Zprávy o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011* Ministerstvo vnitra vycházelo nejen z resortních poznatků, ale rovněž z podkladů zpracovaných Ministerstvem zahraničních věcí, Ministerstvem práce a sociálních věcí, Ministerstvem průmyslu a obchodu, Ministerstvem spravedlnosti, Ministerstvem pro místní rozvoj a Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, Ministerstvem financí, Ministerstvem kultury a Ministerstvem zdravotnictví.

Zpráva o situaci v oblasti migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011 podává informaci jak o změně působnosti správních orgánů v oblasti pobytu cizinců na území České republiky, tak o změnách v návratové politice. Zároveň mapuje problematiku migrace a integrace cizinců na území České republiky v roce 2011 a přináší základní analýzu migračních trendů. Jedná se o ucelený materiál podrobně monitorující oblast migrace za dané období, který je vzhledem ke svému obsahu využitelný jako výchozí podklad pro specifikaci potřeb České republiky v oblasti migrace.

Abecední seznam použitých zkratk

CD	- Cestovní doklad
CDMG	- Řídící výbor pro migraci Rady Evropy (<i>Committee for Demography and Migration</i>)
CIREFI	- Centrum pro informace, diskusi a výměnu názorů k překačování hranic a imigraci (<i>Center for Information, Discussion and Exchange of Opinions on the Border Crossings and Immigration</i>)
CIS	- Cizinecký informační systém
EIF	- Evropský fond pro integraci státních příslušníků třetích zemí
ENF	- Evropský návratový fond
ENO	- Evidence nežádoucích osob
EK	- Evropská komise
EP	- Evropský parlament
EUF	- Evropský uprchlický fond
ES	- Evropská společenství
EU	- Evropská unie
EU/EHP	- Evropský hospodářský prostor
EURES	- Evropské služby zaměstnanosti
EURODAC	- systém založený na povinném snímání otisků prstů žadatelů o azyl a cizinců nelegálně překračujících vnější hranice Evropské unie
FCH	- Farní charita
FVH	- Fond pro vnější hranice
FRONTEX	- Evropská agentura pro řízení operativní spolupráce na vnějších hranicích členských států Evropské unie
GK	- Generální konzulát
ICP	- Inspektorát cizinecké policie
ICMPD	- Mezinárodní centrum pro rozvoj migračních politik (<i>International Centre for Migration Policy Development</i>)
IAS	- Integrační azylové středisko
IOM	- Mezinárodní organizace pro migraci (<i>International Organization for Migration</i>)
JHA	- Rada pro justici a vnitro
MOPNZC	- Meziresortní orgán pro potírání nelegálního zaměstnávání cizinců
MPO	- Ministerstvo průmyslu a obchodu
MPSV	- Ministerstvo práce a sociálních věcí
MŠMT	- Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
MV	- Ministerstvo vnitra
MZV	- Ministerstvo zahraničních věcí
NM	- nelegální migrace
NP	- nelegální pobyt
NNO	- nevládní neziskové organizace
OAMP	- Odbor azylové a migrační politiky
ODL	- Oddělení doprovodu letadel
OIP	- oblastní inspektorát práce
OPK	- Odbor prevence kriminality
OPU	- Organizace pro uprchlíky
OSČ	- Odbor specializovaných činností
OSN	- Organizace spojených národů
PČR	- Policie České republiky
PoS	- Pobytové středisko
PřS	- Přijímací středisko žadatelů o azyl
ŘSCP	- Ředitelství služby cizinecké policie
SCP	- Služba cizinecké policie
SIMI	- Sdružení pro integraci a migraci
SIS	- Schengenský informační systém
Solidarita	- Obecný program „Solidarita a řízení migračních toků“

NC SIRENE	- Národní místo pro předávání a koorninaci informací (<i>Supplementary Information Ruquest At (the) National Entry</i>)
SOZE	- Sdružení občanů zabývající se emigranty
SUIP	- Státní úřad inspekce práce
SUZ	- Správa uprchlických zařízení MV ČR
UNHCR	- Úřad vysokého komisaře Organizace spojených národů pro uprchlíky (<i>United Nations High Commissioner for Refugees</i>)
ÚOOZ SKPV	- Útvar pro odhalování organizovaného zločinu služby kriminální policie a vyšetřování
VIS	- Vízový informační systém
VISION	- síť schengenských konzultací při udělování víz (<i>Visa Inquiry Open-Border Network</i>)
VSH	- vnější schengenská hranice
ZÜ	- Zastupitelský řad
ZZC	- Zařízení pro zajištění cizinců